

**IJPS INTERNATIONAL JOURNAL OF
POLITICS AND SECURITY®**
PEER-REVIEWED INTERNATIONAL ACADEMIC JOURNAL

Year: 2021 Volume: 3 Number: 3 / Yıl: 2021 Cilt: 3 Sayı: 3

OWNER AND PUBLISHER/ SAHİBİ VE YAYINCISI

Assoc. Prof. Dr./ Doç. Dr. Fikret BİRDİŞLİ

EDITOR-IN-CHIEF/ EDİTOR

Assoc. Prof. Dr. Fikret BİRDİŞLİ
Inonu University
Center for Strategic Researches (INUSAM)
44280, Malatya-TURKEY
Phone: +90 422 3774261/4383
E-mail fikret.birdisli@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3832-7749

ASSOCIATE EDITOR / ALAN EDİTÖRÜ

Prof.Dr. Ahmet Karadağ
Inonu University
Faculty of Economic and Administrative Sciences,
Department of International Relations
44280, Malatya-TURKEY
Phone: +90 422 3774288
E-mail karadag.ahmet@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4031-0295

CONTACT INFORMATION / İLETİŞİM BİLGİLERİ

Inönü University, Center for Strategic Researches (INUSAM), 44280, Malatya-TURKEY
Phone: +90 422 3774261
İnönü Üniversitesi, Stratejik Araştırmalar Merkezi, İİBF Ek Bina, Kat:3, 44280, Malatya-TÜRKİYE

Year: 2021 Volume: 3 Number: 3 / Yıl: 2021 Cilt: 3 Sayı: 3

Editor-in-Chief/ Editor
Assoc. Prof. Dr. Fikret BİRDİŞLİ

Publication Coordinators/Yayın Koordinatörleri:

Ali ATILGAN
Aynur BAŞURGAN

Editorial Board/Yayın Kurulu:

Nejat DOĞAN, Anadolu University/Turkey
Abdulfatah MOHAMED, Hamad Bin Khalifa University/Qatar
Arshi KHAN, Aligarh Muslim University/India
Raymond Kwun Sun LAU, Hong Kong Baptist University/China
Deina A. ABDELKADER, University of Massachusetts Lowell/USA
Abdul Majid WADOOD, Institute of Business Research Tokyo/Japan
Konstantinos ZARRAS, University of Macedonia/Greece
Ali HÜSEYİNOĞLU, Trakya University /Turkey
Ertan EFEGİL, Sakarya University/Turkey

Content Editor/İçerik Editörü

Emre Baran PAK

English Language Editors/ Dil Editörleri

Fatmanur KAÇAR, KSU University/Turkey
Emre Baran PAK, Kilis 7 Aralık University/Turkey
Christopher TRINH, La Trobe University, Melbourne/Australia
Froilant T.MALIT, Jr. Cambridge University/United Kingdom
Ünal ŞENOL, TuAF, Language School /Turkey
Muhammad ATAWULLA/ China
Zeynep KAMALAK /Turkey

Cyber Security Advisor and Technical Assistance/Siber Güvenlik ve Teknik Destek

Mustafa CEYLAN

INTERNATIONAL ADVISORY BOARD / Uluslararası Hakem Kurulu

Haluk Alkan

İstanbul University/Turkey

Hamid E. Ali

The American University of Cairo/Egypt

Tayyar Arı

Uludag University/Turkey

Harun Arıkan

Çukurova University/Turkey

Cemil Aydın

The University of North Carolina at Chapel Hill/USA

Ersel Aydın

Bilkent University/Turkey

Pınar Bilgin

Bilkent University/Turkey

Nazım Cafersoy

Devlet İktisat University/Azerbaijan

Mesut Hakkı Çaşın

İstinye University/Turkey

Bezen Balamir Coşkun

İzmir Policy Center/Turkey

Noé Cornago

University of Basque Country/Spain

Akhtem Dzhelilov

Crimean Bussines Institue/Crimea

A.Ashhan Çelenk

Adana ATU University/Turkey

Katerina Dalacoura

The LSE /UK

Haydar Çakmak

Gazi University /Turkey

Cengiz Dinç

Osmangazi University/Turkey

Federico Donelli

University of Geneva/Italy

Toğrul İsmail

KSÜ University/Turkey

Altynbek Joldoshev

Turkey-Manas University/Kirghizistan

Ragıp Kutay Karaca

İstanbul Aydın University/Turkey

Rasem N. Kayed

Arab American University/Palestine

Christos G. Kollias

University of Thessaly/Greece

Osama Kubbar

Qatar Armed Forces Strategic Studies Center/Qatar

Taras Kuzio

Kyiv Mohyla Academi, Kiev/Ukrania

Tarık Oğuzlu,

Antalya Bilim University/Turkey

Haluk Özdemir

Kırıkkale University/Turkey

Sanjay Kumar Pradhan

Pandit Geendeyal Pet. Uni./India

Wahabuddin Ra'ees

International Islamic University/Malasia

Yaşar Sarı

Abant İzzet Baysal University/Turkey

Karori Singh

University of Rajasthan/India

Mehmet Şahin

Polis Akademy/Turkey

İlter Turan

İstanbul Bilgi University/ Turkey

Sibel Turan

Trakya University/Turkey

David Joseph Wellman

DePaul University/USA

Kristin VandenBelt

University of Delaware/Texas-USA

Can Zeyrek

Philipp-University Malburg/Germany

Taras Zhovtenko

National University of Ostroh Academy/Ukrania

Saira Farooqi

Kinnaird College for Women/Pakistan

Ayman Zain Hayajneh

Yarmouk University/Jordan

Theodore Karasik

Gulf State Analitics/Washington D.C-USA

International Journal of Politics and Security (IJPS) / Uluslararası Politika ve Güvenlik Dergisi (IJPS) is a refereed journal / hakemli bir dergidir

International Journal of Politic and Security (IJPS) / Uluslararası Politika ve Güvenlik Dergisi (IJPS) is currently indexed by/ aşağıdaki veri tabanlarınca taranmaktadır.

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

DOAJ DIRECTORY OF
OPEN ACCESS
JOURNALS

EBSCO

 CNKI 中國知網
www.cnki.net
中国知识基础设施工程

ROAD DIRECTORY
OF OPEN ACCESS
SCHOLARLY
RESOURCES

asos
akademia sosyal bilimler indeksi

 idealonline

 Academic
Resource
Index
ResearchBib

 Google

AMAÇ International Journal of Politics and Security (IJPS), politika ve güvenlik çalışmaları alanlarında yüksek kaliteli ve özgün çalışmaları akademik çevreler ile paylaşmak için bir platform oluşturma amacını taşıyan uluslararası hakemli, bilimsel bir dergidir. Bu nedenle, IJPS’de Siyaset Bilimi, Uluslararası İlişkiler genel alanı ile Ulusal ve Uluslararası Güvenlik çalışmaları alanında yapılan çalışmalara yer verilmekte olup, özgün ve önemli ilerlemelere katkı sağlayan makalelerin yayımlanması amaçlanmıştır. Potansiyel bir çalışmanın derginin amaçlarına uygunluğu hakkında soruları olan yazarlar, tereddütlerini gidermek üzere derginin editörlerine başvurabilirler.

KAPSAM IJPS, yılda iki defa olmak üzere Mayıs ve Ekim aylarında, Açık Erişim Politikasını benimsemiş bir e-dergi olarak yayımlanmaktadır. Dergi TUBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu)’ın ev sahipliğini yaptığı DergiPark üzerinden makale kabul etmekte ve tüm süreci bu platform üzerinden yürütmektedir. Dergide yayımlanan her makalenin DOI numarası dergimiz tarafından ücretsiz sağlanacaktır.

Dergimiz ilk sayıdan itibaren alanın önde gelen indeksleri tarafından taranmaktadır.

Yayıncılıkta nihai ve vazgeçilmez ilkelerimiz; epistemolojik topluluğa katkıda bulunacak saygın, güvenilir, bağımsız ve özgür bir akademik dergiye sahip olmaktır. Bu bağlamda sizi evrensel bilimin gelişimine katkıda bulunmak için IJPS'nin danışma veya hakem heyetinde yer almaya davet ve teşvik ediyoruz. Bu konudaki talep ve önerilerinizi editör kurulunca değerlendirilmek üzere lütfen editöre (fikret.birdisli@inonu.edu.tr / fbirdisli@ijps.info) gönderiniz.

ONLINE MAKALE YÜKLEME IJPS’ ye gönderilecek makale, kitap özeti, rapor ve editöre mektuplar DergiPark sitesinde bulunan elektronik gönderim işlemi üzerinden dergiye iletilirler. Makaleler gönderilmeden önce tanıtım sayfasında yer alan yazım ve atıf kuralları dikkatlice incelenmelidir.

YAYIMLANMA Hakem süreci olumlu tamamlanarak yayımlanması kabul edilen gönderilerde yer alan görüş ve düşünceler yazarlarına ait olup, dergiyi ve editörleri temsil etmemektedir. IJPS herhangi bir görüşün taşıyıcısı olmayıp, tarafsız yayımcılık ve bilimsel etik kurallarına göre yayım yapmaktadır. Fakat dergide yayımlanmak üzere kabul edilmiş yazıların, kişisel verilerin korunmasına yönelik düzenlenmiş her türlü hakları dergiye devredilmiş kabul edilir.

VERİ PAYLAŞIM POLİTİKASI IJPS, kişilik haklarının korunmasına yönelik evrensel ve hukuksal ölçütler ile bilimsel etik ve atıf kurallarının gereklilikleri içinde kalarak araştırmalarının sonucunda ulaşılan verilerin paylaşılması konusunda yazarları teşvik eder. Bu bağlamda IJPS, Budapeşte Açık Erişim İnisiyatifi Bildirisi(2001)'ni benimser (<http://acikerisim.ankos.gen.tr/acikerisimsozlugu.htm>).

İNTİHAL DENETİMİ IJPS orijinal olmayan materyalleri taramak için CrossRef Benzerlik Kontrolü™ (Powered by iThenticate) kullanmaktadır. Makalenizi dergiye göndererek çalışmalarınız üzerinde intihal taramasının yapılmasını kabul etmiş sayılırsınız.

IJPS'de yayımlanan yazılarda belirtilen düşünce ve görüşler ile bilimsel etik kurallarına uygunluktan yazar(lar) sorumludur. IJPS'de yayımlanan yazılarda yer alan görüşler IJPS ya da yayın kurulunun değil yazarlarının görüşleridir.

ABOUT JOURNAL International Journal of Politics and Security (IJPS) is an international peer-reviewed academic journal, which aims to provide a platform for publishing and sharing high-quality and original works in the field of politics and security issues with the academic community. So, it is purposed to publish articles that provide original and significant advances in the general area of Political Science, International Relations (IR) with National and International Security Studies. Authors who have any questions about the appropriateness of a potential submission are encouraged to contact the journal Editors.

SCOPE IJPS will be issued as an e-journal every May and October, months in a year, which adopts the Open Access Policy. Submissions will be accepted via the DergiPark platform to which TÜBİTAK (National Science Agency of Turkey) gives hosting services. Each essay will have a DOI number provided by our journal costlessly.

IJPS has been covering by the prominent index of the field. Our ultimate and indispensable principles in publishing are to have a respected, reliable, independent, and free academic journal that contributes to the epistemological community. So, we cordially invite and encourage you to take part in the advisory or referee board of IJPS for contribution to universal scientific development. Please send your requests and suggestions regarding this topic to Editor fikret.birdisli@inonu.edu.tr with a brief CV (curriculum vitae) to be evaluated by the Board of Editors.

ONLINE MANUSCRIPT SUBMISSION IJPS uses an electronic submissions process that is available on the DergiPark website. Before submitting your article, first, read the Manuscript Requirements.

SPELLING GUIDELINES Submissions to IJPS should follow the style guidelines described in the Chicago Manual of Style. Merriam-Webster's Collegiate Dictionary and "Türk Dil Kurumu Yazım Kılavuzu" should be consulted for spelling.

REFERENCES Citations should be numbered sequentially in the text using superscripted digits, under Chicago Manual of Style (16th ed.) guidelines. The first citation of a reference should include full bibliographic information. For subsequent citations, a shortened bibliographic form such as author's name, title, and page number should be used. When consecutive citations refer to the same work, "Ibid." should replace the bibliographical information in citations after the first, with the page number(s) added

if the cited page(s) differ from those included in the immediately preceding citation. Examples of common citation types appear below:

a) Book with Single Author or Editor:

Joseph S. Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, 1st ed. (New York: Public Affairs, 2004), 48-49.

b) Book with Multiple Authors:

Timothy Dunne, Milja Kurki ve Steve Smith, *International Relations Theories: Discipline and Diversity*, 1st ed. (Oxford: Oxford University Press, 2013), 26.

c) Book with Author Plus Editor or Translator

Barrington Moore, *Diktatörlüğün ve Demokrasinin Toplumsal Kökenleri: Çağdaş Dünyanın Yaratılmasında Soylunun ve Köylünün Rolü*, Çev. Şirin Tekeli ve Alaeddin Şenel, 1. Baskı. (Ankara: V Publishing, 1989).

d) Chapter in an Edited Book

Wolfgang Kersting, "Politika, Özgürlük ve Düzen: Kant'ın Politika Felsefesi", *Kant Felsefesinin Politik Evreni içinde*, ed. Hakan Çörekçioğlu, 1. bs (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2010), 60.

e) Journal Article

Christopher Layne, "The Unipolar Illusion: Why New Great Powers Will Rise", *International Security* 17, no. 4 (1993): 8-9.

PUBLISHING Views and opinions in posts that are accepted for publishing whose referee process is positive belong to their authors, so, oblige neither the journal nor the referees. IJPS is not a carrier of any opinion and realizes publishing by neutral publishing rules and scientific ethics. However, all rights of the manuscripts that are accepted for publication in the journal are deemed to have been transferred to the journal.

We recommend that you keep a copy of the accepted manuscript when your article is accepted for publication. For possible uses of your accepted manuscript, please see our page on sharing your work.

DATA SHARING POLICY This journal encourages authors to share the data obtained because of their research while remaining within the requirements of the universal and legal criteria for the protection of personal rights with scientific ethics and citation rules.

CROSSREF SIMILARITY CHECK Please note that IJPS uses CrossRef Similarity Check™ (Powered by iThenticate) to screen papers for unoriginal material. By submitting your paper to the journal, you are agreeing to originality checks during the peer-review and production processes.

OPEN ACCESS POLICY This journal provides immediate open access to its content on the principle that making research freely available to the public supports a greater global exchange of knowledge. Copyright notice and type of license: CC BY-NC-ND.

Author Guidelines

IJPS accepts submissions written in one of the languages of English and Turkish. Turkish submission should have English abstract which includes 150-250 words, English ones should have Turkish abstract

which includes 150-250 words and is placed after the title. If and when necessary, English and Turkish abstracts can be provided by our Editors.

IJPS takes four different types of submissions: research articles, reviews, book/report summaries, and letters to the Editor.

Articles and book summaries that were submitted to the journal to be published should not exceed 10.000 words including references and bibliography with tables and figures. Article titles should be 14 pt. bold and written as flush left by the normal sentence layout. 150-250-word summaries should follow headings and abstracts in all languages and be written as monospaced, 10 pt., in the Times New Roman type font and justified. At least five keywords, which describe the article, should be included after abstracts.

The main text should be written with 1,5 line spacing by using 12 pt. Time New Roman type font and paragraphs should be prepared without any indent but with 6 nk. Paragraph spacing. Footnotes should be written with 10 pt., the Time New Roman font, and single spacing. After the main text, the bibliography, which was written with 1,5 line spacing and 11 pt.-type font, should be included.

Articles submitted to the journal for evaluation should not include the author(s) and contact information. This information should be included in the manuscript, which is to be prepared additionally.

The cover page should be uploaded to the system in Word format separately from the main text. After the title of the article is written with 14 pt. Calibri type font in a justified page formation, under the title, name, and surname of the author(s), ORCID ID(s); under it, institution and department information; under it, contact information should be written.

The main text should start with the section of "Introduction". In this section, the importance of the research, summarized information about previous researches on this subject, the main problem or hypothesis of the research, and the methodology of the research should be included and mentioned. Main headings after the introduction should be numbered and written in bold type in the normal sentence layout. Sub-headings following main headings should be properly numbered and written in bold and italic type.

Book summaries and reviews in the *IJPS* are short reports of original researches focused on important methodological or empirical contributions. This includes but is not limited to new empirical findings, methodological advances, theoretical arguments, as well as comments and extensions of previous studies, which advance the field.

Letters sent to the *IJPS* and addressed to the Editor are written in a concise form, like articles, and are scientific texts and subject to the same standards as the articles. This kind of text should not exceed 2-4 pages and 1500-3000 words.

Letters including comments on the articles published in the journal should focus on contributing to the scientific field and avoid unnecessary attacks and violations of personal rights.

All posts addressed to the journal should be uploaded in Microsoft Word format (not PDF) and given the page number in the middle.

The author (s) are responsible for compliance with scientific ethics. Any views expressed in the publication are the views of the author (s) and they are not to represent the *IJPS*.

Year: 2021 Volume: 3 Number: 3 / Yıl: 2021 Cilt: 3 Sayı: 3

CONTENT / İÇİNDEKİLER

Editorial / Editörden Essays / Makaleler

Policies and Security Strategies of G5 Sahel States against Terrorism <i>Buket ÖNAL - Moudassir OUMAR</i>	203-229
Governing the European Intelligence: Multilateral Intelligence Cooperation in the European Union <i>Ahmet ATEŞ – Anıl Çağlar ERKAN</i>	230-250
President Rodrigo Duterte and Biopolitics in the Philippines <i>Christopher Ryan MABOLOC</i>	251-266
Yirminci Yıldönümünde 11 Eylül: Kopenhag Okulu Çerçevesinde ABD İç ve Dış Politikasının Değerlendirilmesi..... <i>Mehmet EMİR</i>	267-306
100'üncü Yılında Svalbard Antlaşması: Anlaşmazlıklar, Çözüm Önerileri ve Türkiye İçin Fırsatlar..... <i>Onur LİMON</i>	307-331
Amerikan Hegemonyasının Son Dönemlerdeki Seyri ve Çin'in Yükselişi..... <i>Cengiz DİNÇ – Onur YURDABAK</i>	332-368
Antarktika Antlaşmalar Sistemi Kapsamında Çevre Örgütlerinin Rolü: Antarktika ve Güney Okyanusu Koalisyonu Örneği..... <i>Elçin DORUK</i>	369-389

Editorial

We are glad to present a new issue of IJPS that is loaded with impressive papers. Thanks to all editorial team and referees who are voluntarily spent too much effort to contribute science world and authors for sharing their assiduous works with us.

The first essay in this issue is about Sahel States. Önal and Oumar shed light on the terror problems in this region and presents their reflection on the international area. Because this region is classified as one of the most vulnerable areas due to economic challenges, ethnic conflicts, political instability, lack of development, and the spread of criminal acts by terrorist organizations.

The second essay is presented by Ateş and Erkan who write About intelligence with the title of "Governing the European Intelligence: Multilateral Intelligence Cooperation in the European Union". They think intelligence is an essential part of National Security Policies and draw attention to the cooperation about that. According to the authors, the European case is a remarkable example of multilateral intelligence cooperation. So they scrutinize the main pillars of this success in three-step: institutionalized demand for intelligence governance, the delegated authority of the members of the EU's (epistemic) intelligence community, and its ability to set the national security agenda of the EU.

The third essay is presented by Maboloc. The author writes about biopolitics and biopower which we are familiar with from Michael Foucault in the case of Philipines and practices of President Rodrigo. This manuscript is very topical because of the recent pandemic. So he take attention to the imposed lockdowns and restrictions to prevent the spread of the virus by the governments. Hence, the author names this type of Biopolitics practiced as a "medical populism" in the Philipines.

The fourth essay is about September 11 terrorist attack. It has been written by Mehmet Emir. This well-known subject in academy anymore cared by the researchers by taking different aspects. The author takes hand this catastrophe by its reflections on USA politics. He thinks that this event affect not only foreign policy but the domestic policy of the USA and it's not related to only a unique country but designed international politics also. The author is using the approaches of the Copenhagen school to frame theoretically his research.

The fifth essay is about quite a different subject in international politics by focusing on the international law subject. The author has us remember about classical sovereignty rights of states and mention some limits and obligations which have been providing by some international treaties by the case of the Svalbard Treaty in Norway. According to Onur Limon, this treaty bears on some opportunity the other countries especially Turkey, and ask the question to find some answer of why Turkey is not a party to the Treaty of Svalbard and why it should be a party.

The sixth essay has been written by Dinç and Yurdabak. The title of the research is "Recent Progress of American Hegemony and the Rise of China". The rising of China in international politics is on the focuses of researchers for a while. They interrogate the hegemony of the USA by taking attention to the recent position of Chine. According to the authors, Although the US power declines relatively with the power transformation in the 21st century as China's rise, global US hegemony is keeping which originated from economic, military, and technological superiorities. Nevertheless, the rise of China would stay as the most important issue of US foreign policy in the coming years. With an extensive look at the literature, this study compares the US and China using the hard and soft power instruments of hegemony.

The last contribution to this issue is from Elçin Doruk in the titled essay "The Role of Environmental Organizations in Antarctic Treaty System: The Case of the Antarctic and Southern Ocean Coalitioné". The author claims in this essay that The relationship between environmental organizations and states and intergovernmental organizations can be named as a strategic interaction in which states try to instrumentalize environmental organizations to gain superiority, and environmental organizations take over the functions previously held by states. Therefore this research has been focusing on the role of environmental organizations in the Antarctic Treaty System as a case study.

In this way, the last issue of IJPS presents the results of valued researches to our distinguished readers with the hope of contributing to the academic literature about international politics and security. Regards.

Editörden

Etkileyici makalelerle dolu yeni bir IJPS sayısını sunmaktan mutluluk duyuyoruz. Bilim dünyasına katkıda bulunmak için gönüllü olarak emek harcayan tüm editör ekibine, hakemlere ve özverili çalışmalarını bizlerle paylaşan yazarlara teşekkür ederiz.

Bu sayıdaki ilk makale Sahel devletleri hakkındadır. Önal ve Oumar makalelerinde, bu bölgedeki terör sorunlarına ışık tutuyor ve uluslararası alandaki yansımalarını aktarıyor. Çünkü bu bölge, ekonomik zorluklar, etnik çatışmalar, siyasi istikrarsızlık, gelişme eksikliği ve terör örgütlerinin suç eylemlerinin yayılması nedeniyle en savunmasız alanlardan biri olarak sınıflandırılmakta ve sonuçları itibariyle uluslararası güvenliğe olumsuz etkiler taşımaktadır.

İkinci makale, "Avrupa İstihbaratını Yönetmek: Avrupa Birliği'nde Çok Taraflı İstihbarat İşbirliği" başlığıyla İstihbarat alanında Ateş ve Erkan tarafından yapılmış bir araştırmanın sonuçlarını içermektedir. Yazarlar İstihbaratın Ulusal Güvenlik Politikalarının vazgeçilmez bir parçası olduğunu düşünüyorlar ve bu konudaki işbirliğine dikkat çekiyorlar. Yazarlara göre, Avrupa örneği çok taraflı istihbarat işbirliğinin dikkate değer bir örneğidir. Dolayısıyla bu başarının temel direklerini üç adımda inceliyorlar: istihbarat yönetimi için kurumsallaşmış talep, AB'nin (epistemik) istihbarat topluluğu üyelerinin devredilen yetkisi ve AB'nin ulusal güvenlik gündemini belirleme yeteneği.

Üçüncü makale Maboloc tarafından yazılmıştır. Yazar, Michael Foucault'dan aşına olduğumuz biyopolitika ve biyoiktidar konusunu Filipinlerde Başkan Rodrigo'nun uygulamaları üzerinden irdeliyor. Bu makale yaşanan son pandemi nedeniyle oldukça güncel bir konuyu işlemektedir. Bu kapsamda, virüsün yayılmasını önlemek için hükümetler tarafından uygulanan yasak ve kısıtlamalara dikkat çekiyor ve Filipinler'de uygulanan bu tür Biyopolitika'yı bir tür "tıbbi popülizm" olarak adlandırıyor.

Mehmet Emir tarafından kaleme alınan Dördüncü makale 11 Eylül terör saldırısı hakkındadır. Akademide çokça ele alınmış bu konu artık araştırmacılar tarafından farklı boyutlara taşınarak önemsenmektedir. Bu doğrultuda Yazar bu felaketi ABD siyasetine olan yansımalarıyla ele alıyor. Bu olayın ABD'nin sadece dış politikasını değil, iç politikasını da etkilediğini ve bunun sadece tek bir ülkeyle değil, aynı zamanda tasarlanmış uluslararası politikayla da ilgili olduğunu düşünüyor. Yazar, araştırmasını teorik olarak çerçevelemek için Kopenhag okulunun yaklaşımlarından yararlanmışır.

Beşinci makale, uluslararası hukuk konusuna odaklanarak uluslararası siyasette oldukça farklı bir konuyu ele almaktadır. Yazar bize devletlerin klasik egemenlik haklarını hatırlatmakta ve Norveç'teki Svalbard Antlaşması örneğinde bazı uluslararası antlaşmaların öngördüğü bazı sınırlamalardan ve yükümlülüklerden bahsetmektedir. Onur Limon'a göre bu antlaşma, başta Türkiye olmak üzere diğer ülkelere bir takım fırsatlar sunmakta ve Türkiye'nin Svalbard Antlaşması'na neden taraf olmadığı ve neden taraf olması gerektiği sorusunun yanıtlarını aramaktadır.

Altıncı makale ise Dinç ve Yurdabak tarafından yazılmıştır. Araştırmanın başlığı "Amerikan Hegemonyasının Son İlerlemesi ve Çin'in Yükselişi"dir. Çin'in uluslararası politikadaki yükselişi bir süredir araştırmacıların ilgi odağında. Yazarlar Çin'in son dönemdeki konumuna dikkat çekerek ABD hegemonyasını sorguluyorlar. Yazarlara göre, Çin'in yükselişi ve 21. yüzyıldaki güç dönüşümü ile birlikte ABD'nin gücü görece olarak azalsa da, ekonomik, askeri ve teknolojik üstünlüklerden kaynaklanan küresel ABD hegemonyası devam etmektedir. Bununla birlikte, Çin'in yükselişi önümüzdeki yıllarda ABD dış politikasının en önemli konusu olmaya devam edecektir. Bu çalışma literatüre kapsamlı bir bakışla, hegemonyanın sert ve yumuşak güç araçlarını kullanan ABD ve Çin'i karşılaştırmaktadır.

Bu sayının son makalesi Elçin Doruk'un "Çevre Örgütlerinin Antarktika Anlaşma Sistemindeki Rolü: Antarktika ve Güney Okyanus Koalisyonu Örneği" başlıklı araştırmasıdır. Yazar bu makalesinde, çevre örgütleri ile devletler ve hükümetler arası örgütler arasındaki ilişkide, devletlerin çevre örgütlerini üstünlük sağlamak amacıyla araçsallaştırmaya çalıştığına ve çevre örgütlerinin ise daha önce devletlerin üstlendiği işlevleri devraldığına dikkat çekmektedir ve bu ilişkinin ise stratejik bir etkileşim olarak adlandırılabilceğini ileri sürmektedir. Bu kapsamda bu araştırmada, bir vaka çalışması olarak Antarktika Anlaşma Sistemindeki çevre örgütlerinin rolüne odaklanılmıştır.

Bu şekilde içinde yer alan makalelerin tanıtıcı açıklamalarına yer verdiğimiz IJPS'nin son sayısının, uluslararası politika ve güvenlikle ilgili akademik literatüre katkıda bulunmasını umuyor ve değerli araştırmaların sonuçlarını seçkin okuyucularımızın istifadesine sunuyoruz. Saygılarımızla.

Policies and Security Strategies of G5 Sahel States against Terrorism

Buket ÖNAL*

Moudassir OUMAR**

Abstract

The issue of terrorism and insecurity in the African Sahel region is considered one of the most important global problems. This region is classified as one of the most vulnerable areas due to economic challenges, ethnic conflicts, political instability, lack of development, and the spread of criminal acts by terrorist organizations. The proliferation of weapons and criminal activities and the increase in illegal immigration have led to insecurity and instability in the African Sahel region, which prompted the African Sahel countries to rebuild security and political strategies in line with security developments and changes in the Sahel region. Accordingly, this research's main focus is to investigate the effectiveness of policy and security strategies pursued by G5 Sahel states (G5s) and to find whether these policies and strategies were implemented successfully or if modifications are necessary. For this purpose, the Anti-terrorism approach is used to analyze the policies and strategies adopted by the G5s Sahel countries in the process of combating terrorism, in addition to the internal and external variables that affect those policies.

Key Words: *The African Sahel Region, In-Security, Anti Terrorism, Security Strategies, G5 Sahel (G5S) Organization,*

G5 Sahel Devletlerinin Terörizme Karşı Politikaları ve Güvenlik Stratejileri

Özet

Afrika Sahel bölgesindeki terör ve güvensizlik sorunu en önemli küresel sorunlardan biri olarak kabul ediliyor. Bu bölge, ekonomik zorluklar, etnik çatışmalar, siyasi istikrarsızlık, gelişme eksikliği ve terör örgütlerinin suç eylemlerinin yayılması nedeniyle en savunmasız alanlardan biri olarak sınıflandırılmaktadır. Silahların ve suç faaliyetlerinin çoğalması ve yasadışı göçün artması, Afrika Sahel bölgesinde güvensizlik ve istikrarsızlığa yol açmış, bu da Afrika Sahel ülkelerini, Sahel bölgesindeki güvenlik gelişmeleri ve değişiklikler doğrultusunda güvenlik ve siyasi stratejilerini yeniden inşa etmeye sevk etmiştir. Buna göre, bu araştırmanın ana odak noktası, G5 Sahel ülkeleri (G5S) tarafından izlenen politika ve güvenlik stratejilerinin etkinliğini araştırmak ve bu politika ve stratejilerin başarılı bir şekilde uygulanıp uygulanmadığını veya değişikliklerin gerekli olup olmadığını bulmaktır. Bu amaçla terörle mücadele yaklaşımı, G5s Sahel ülkelerinin terörle mücadele sürecinde benimsedikleri politika ve stratejilerin yanı sıra bu politikaları etkileyen iç ve dış değişkenler analiz için kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Afrika Sahel Bölgesi, Güvensizlik, Terörle Mücadele, Güvenlik Stratejileri, G5 Sahel (G5S) Organizasyonu*

* Asst. Prof., Kocaeli University, Department of International Relations, buketonal@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9075-257X

** Ph.D. Candidate, Kocaeli University, Department of International Relations, Mh9h@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-1483-2329

Date of Arrival: 22.03.2021 – **Date of Acceptance:** 14.07.2021.

1. Introduction

The international scene has witnessed several developments like dealing with security threats that have resulted in many changes at international and regional stages. As a result of these transformations in current international relations, many issues interact with one another at different levels. The degree of impact of these transformations on the international agenda has expanded to include many different issues. Due to its paramount importance to countries and people alike, researchers in international relations have become more interested and have diverted a great deal of time and effort on this teeming issue. Where International terrorism expert Audrey Kurth Cronin defines the term terrorism as the threat or use of seemingly random violence against innocents for political ends by a non-state actor. According to this definition, terrorism consists of several characteristics as follows: terrorism always has a political nature, terrorism is distinguished by its nonstate character, terrorism deliberately targets the innocent, and terrorists do not abide by international laws or norms.¹ Whereas Brian Burgoon defines terrorism as deliberate political violence committed against non-combatant targets by sub-national groups or clandestine agents, usually aimed at influencing citizens.² while Peter Rosendorff and Todd Sandler define terrorism as the deliberate use or threat of violence, by individuals or subnational groups, to achieve political or social ends by threatening a wide range of citizens beyond the bounds of its direct victims.³

Terrorism is one of the most complex phenomena that the international community has known so different initiatives and strategies have been developed to contain terrorism, taking into account new developments on the ground at the national, regional, or international levels. To unify efforts and opinions, the United Nations (UN) has made efforts to develop a general strategy that brings together its member states within a single counter-terrorism framework. On June 26, 2018, the United Nations General Assembly endorsed the United Nations Global Counter-Terrorism Strategy that included a plan of action to address conducive conditions towards the spread, prevention, and control of terrorism and measures to build the capacity of states. However, an essential step in principle has so far achieved little success in this regard.

¹ Audrey Kurth Cronin, "Behind the Curve: Globalization and international terrorism." *International Security* 27, no. 3 (2003): 33.

² Brian Burgoon, "On welfare and terror: Social welfare policies and political-economic roots of terrorism." *Journal of conflict resolution* 50, no. 2 (2006): 186.

³ B. Peter Rosendorff and Todd Sandler. "The political economy of transnational terrorism." *Journal of Conflict Resolution* 49, no. 2 (2005): 172.

Therefore, regional organizations have begun to develop their mechanisms, such as G5 Sahel (G5S), and efforts by states at the national level to assume their responsibility in curbing terrorism⁴. The research includes both a political and a security dimension in the African Sahel region, the extent of the ability of countries to achieve stability and security within their countries in light of the widespread proliferation of weapons and terrorist organizations in the Sahel region, and how to implement effective policies to eliminate threats that take the traditional and unconventional style. From the above, the research problem can be formulated as follows: Are the policies and security strategies pursued by G5 Sahel States effective in combating terrorism? The study assumes that policies and security strategies pursued by the G5 Sahel States are ineffective in stopping the lack of security or curbing the threat of terrorism in the region.

2. Anti-Terrorism Approach

The anti-terrorism approach, its a modern approach in the field of international relations, also known as the counter-terrorism approach, and it includes all military practices, tactics, techniques, and strategies used by the state and other law enforcement agencies to combat or prevent terrorism. The anti-terrorism approach is defined as a government strategy to use the tools of power to neutralize terrorists, their organizations, and networks to make them unable to use violence to instill fear and coerce the state or its citizens to respond following the objectives of the terrorists.⁵ The anti-terrorism approach consists of four basic stages: Firstly, Follow-up and control: in this stage, the activities of individuals and terrorist organizations are monitored and an attempt is made to stop terrorist attacks, Secondly, Prevention and Awareness: At this stage, special policies and procedures are prepared to prevent people from becoming terrorists or supporting terrorism, Third, Protection: Providing all means that contribute to strengthening protection from terrorist attacks, Fourth, Preparedness, and vigilance: full preparedness to mitigate the effects of terrorist attacks.⁶ Since the Anti-terrorism approach is recent, some studies dealt with it as follows: Edward H. Kaplan's study entitled Socially efficient detection of terror plots, where study focused on the potential danger facing

⁴UN-General Assembly, "The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy Review," Seventy-second session, (2018): 5-17, <https://undocs.org/pdf?symbol=en/A/RES/72/284> (19.03.2021).

⁵Dan E Stigall, C. Miller and L. Donatucci, The 2018 US National Strategy for Counterterrorism: A Synoptic Overview. *Nat'l Sec. L. Brief 10*, no.1 (2020): 01-06.

⁶ John P.Crank and Patricia E. Gregor, *Counter-Terrorism after 9/11, Justice, Security and Ethics reconsideration*, Lexis Nexis, Reflection on the War on Terror, Critiques, and Ethics, (2005): 211-250.

workers in law enforcement agencies in the country during the Anti-terrorism process, and the number of effective factors for detecting terrorist plots and plans. Based on the data of events related to the United States of America, the study calculates the number of terrorist plots and plans that have been discovered by various national intelligence agencies, and it has been found that the United States of America is close to the optimal effectiveness to stop terrorist attacks on its territory.⁷ Also, David B. Carter's study entitled "When terrorism is evidence of state success: securing the state against territorial groups", which focused on the resources and capabilities that governments employ in the process of combating terrorism, as it assumed that the most successful governments in the fight against terrorism are the ones that direct a large part of the resources to fight terrorism, and states generally focuses on limiting the terrorist group's territorial control in its counter-terror operations.⁸ While Javed Younas points out in his study, "Does globalization, mitigate the adverse effects of terrorism on growth?" That globalization plays a positive role in combating terrorism, as the negative effects of local and transnational terrorism are compensated by the positive impact of the state's openness at the regional and global levels but this positive impact of globalization in the process of combating terrorism only occurs when the state's openness to the outside world is at high levels Which in turn reflects positively on the political, economic and security situation within the country.⁹ The policies and security strategies of the African Sahel countries (G5s) will be analyzed based on the Anti-terrorism approach and through internal and external factors that affect the policies and strategies adopted by the countries of the African Sahel (G5s).

3. The Sahel Region: A General Vision

The African coast in a general sense is the area extending from the Atlantic Ocean in the east to the north of Senegal and southern Mauritania until it reaches Sudan and Eritrea, where its nature varies between the desert in the north and the savannah in the south.¹⁰ (see fig. 1).

⁷ Edward H. Kaplan, Socially efficient detection of terror plots. *Oxford Economic Papers* 67, no.1 (2015): 104-110.

⁸ David B. Carter, When terrorism is evidence of state success: securing the state against territorial groups. *Oxford Economic Papers* 67, no.1 (2015): 116-121.

⁹ Javed Younas, Does globalization mitigate the adverse effects of terrorism on growth?. *Oxford Economic Papers* 67, no.1 (2015): 133-135.

¹⁰ Karim Maslouh, "Security in the Sahel-Sahara Region in Africa", *The Emirates Center for Strategic Studies and Research*, (2014): 9

Figure 1. Map of the Sahel: An Ecological Region.¹¹

It is considered a semi-arid region because it experiences eight dry months and a short rainy season in a year. It should be noted that the severe drought that affected the area between 1967 and 1974 has led to widespread famine among the population and the immigrants in the south as well.¹² Since the African Sahel extends from Senegal, Mauritania in the west, to Sudan and Eritrea in the east, it includes many countries: Senegal, Mali, Mauritania, Burkina Faso, Niger, Nigeria, Chad, Sudan, and Eritrea.¹³

3.1. Economic Failure and Unfair Distribution of Wealth

There is no doubt that most African Sahel countries are socially and economically deprived despite the tremendous natural and human resources abundant in these countries. However, these countries fail to achieve any worthwhile sustainable development and social justice. The region's people still suffer from illiteracy and unemployment, low per capita income, and the absence of public services as well as the lack of basic social amenities and facilities. As a result, there is a presence of high poverty rate record levels in the Sahel countries coupled with a deteriorating economy, increased social problems, widespread corruption, and a growing political and social anger. Most African Sahel countries suffer from severe indebtedness and high debt service, which sometimes exceeds the origin of the debt. (See fig.

¹¹ Lotfi Sour, "The Strategy of Securitization in African Sahel: Regional Arrangements and Transnational Security Challenges." *International Journal of Political Science* 1, no. 2 (2015): 7.

¹² Maslouh (2014): 7-15

¹³ Malkom Potts, E. Zulu, M. Wehner, F. Castillo, C. Henderson, "Crisis in the Sahel: Possible Solutions and the Consequences of Inaction", *Africa Portal*, (2013): 7
https://media.africaportal.org/documents/Crisis_in_the_Sahel.pdf (19.03.2021).

2) Therefore, these countries remain in need of aid and donations from foreign countries and international organizations, which severely interferes in the political decision-making of the country. Consequently, this leads to interference in the formulations of alliances and restructures these countries' national economies, according to creditors' strategies and plans.

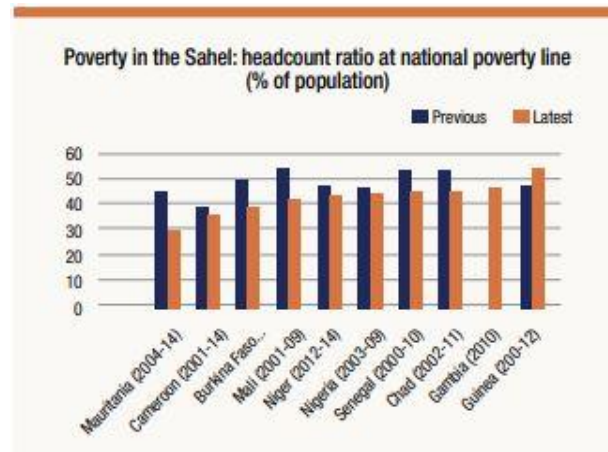

Figure 2: Poverty in the Sahel Region ¹⁴

This has made the Sahel countries unable to achieve sustainable development within the region and depend on grants and foreign aids to reach sustainable development.¹⁵ These indicators and factors led to the creation of the prospects of failure of most African Sahel countries, which is due to the weak social integration, economic deficit, and fragile political and institutional construction of these countries (see table 1).¹⁶

Table 1. The Cost of Implementing The SDGs in The Sahel (\$billion), 2018-2022¹⁷

	2018	2019	2020	2021	2022
CAMEROON	10.03	10.29	10.56	10.83	11.11
NIGERIA	78.51	80.65	82.83	85.07	87.37
CHAD	7.03	7.27	7.51	7.76	8.01
BURKINA FASO	8.98	9.25	9.54	9.82	10.12
GAMBIA	1.00	1.03	1.06	1.10	1.13
GUINEA	6.21	6.38	6.56	6.75	6.93
MALI	8.77	9.05	9.35	9.65	9.96
MAURITANIA	1.99	2.04	2.09	2.14	2.20
NIGER	10.22	10.65	11.10	11.58	12.07
SENEGAL	7.53	7.76	8.00	8.24	8.49
10 UNISS COUNTRIES	140.25	144.37	148.60	152.94	157.39
10 UNISS COUNTRIES (EXC. NIGERIA)	61.74	63.72	65.76	67.86	70.02

¹⁴ United Nations, *The 10 UN Support Plan for the Sahel Countries*, (2018): 8. https://www.un.org/africarenewal/sites/www.un.org.africarenewal/files/English%20Summary%20Report_0.pdf, (19.03.2021).

¹⁵United Nations, *The 10 UN Support Plan for the Sahel Countries*, (2018): 08-11.

¹⁶United Nations, *The 10 UN Support Plan for the Sahel Countries*, (2018): 17-18.

¹⁷ United Nations, *The 10 UN Support Plan for the Sahel Countries*, (2018): 17.

3.2. The Trio of Death: Drugs, Terrorism, and Illegal Immigration.

There is no doubt that the drug trade was the underlying cause of most of the security unrest and disturbances in Guinea-Bissau and Mali. Moreover, widespread poverty and corruption contributed to exacerbating this situation.¹⁸ The presence of al-Qaeda in the Islamic Maghreb in the region and its branches, such as the movement of unification and jihad in West Africa and the Boko Haram movement, or groups nearby, such as the Ansar Al-Din Islamic Group, as well as nearly eleven armed organizations in southern Libya, led to the booming drug trade in the Sahel region, which benefited greatly from the weakness of the governments in the region.¹⁹ The phenomenon of terrorism is one of the main obstacles to peace efforts, national integration, nation-building, and promoting administration across the African continent. The continent has witnessed an unprecedented rise in terrorist operations and Jihadi organizations since the year 2010 in particular, as radical religious movements have been active on the African scene from east to west, leaving behind it hundreds of dead and wounded. According to the Global Terrorism Index 2014, among the top 50 countries facing terrorist movements, 18 are from the African continent.²⁰ The 2019 Global Terrorism Index emphasized that Boko Haram is one of the most deadly terrorist groups globally, and the number of victims killed by its operations has increased. Boko Haram terrorist activity is concentrated in three major countries, Nigeria, Cameroon, and Niger. The movement also launches lightning attacks occasionally in the Republic of Chad and the Republic of Burkina Faso (see fig. 3).²¹

¹⁸ Matthew Levitt, "Hezbollah Narco-Terrorism: A Growing Cross-Border Threat," Washington Institute, (2012): 34-41, <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/hizbullah-narco-terrorism-growing-cross-border-threat> (19.03.2021).

¹⁹ Brooke Stearns Lawson, Phyllis Dininio, "The development response for drug trafficking in Africa: A Programming guide", USAID (2013): 09-14 https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/1860/Development_Response_to_Drug_Trafficking_in_Africa_Programming_Guide.pdf . (19.03.2021)

²⁰ Adan K. Mulata, "Managing Peace and Conflict Issues in Africa," National Defence College, (2016) <http://www.africanforumscotland.com/managing-peace-and-conflict-issues-in-africa> . (19.03.2021).

²¹ Institute for Economics & Peace, "Global Terrorism Index 2019: Measuring the Impact of Terrorism" (2019): 39-63 <https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2020/11/GTI-2019-web.pdf> (19.03.2021).

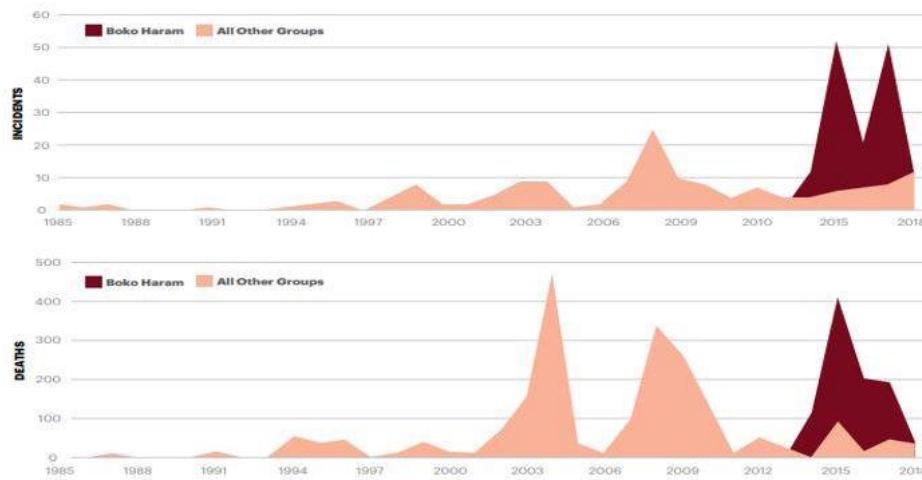

Figure 3: Suicide Attacks and Deaths Involving at Least One Female 1985-2018.²²

4. The Main Terrorist Movements in The Sahel Region

There are terrorist groups affiliated with Al-Qaeda, which meet under the Islamic and Muslim support group's banner, and others affiliated with Islamic State in Iraq and Syria (ISIS), similar to the Islamic State in the Sahara Desert. From this standpoint, five major terrorist organizations, which are very active in the region, will be examined:

4.1. Boko Haram Terrorist Group

Boko Haram group: is a Nigerian Islamic group that means Western education is forbidden in the Hausa language. Boko Haram is active in northern Nigeria, where it seeks to apply Islamic law. The movement was officially banned and described as a terrorist movement. Boko Haram was founded in 2002 in the northern state of Borno under the leadership of Mohamed Yousef. However, the movement's actual presence began in 2004 after it had moved to the Yobe state on the border with Niger, where it began operations against Nigerian security and civilian institutions. The Nigerian authorities confirm that Boko Haram's appearance dates back to 1995 when Abu Bakr Lewan established the Ahal al-Sunna and Migration Group at

²² Institute for Economics & Peace, Global Terrorism Index 2019: Measuring the Impact of Terrorism, (2019): 63.

Maiduguri University in Borno State. The group rejects Boko Haram's name, which the media launched on it, and prefers the title of Jama'atu Ahli Sunna Lidda'awati Wal-Jihad.²³

The exact number of members of the movement is unknown but mainly consists of students who have left school because they rejected Western educational curricula. Hours after locating and arresting him by the security forces in northern Nigeria, Mohamed Yousef, the group leader, was assassinated on July 30, 2009. The government declared in June 2010 that it had killed all members of the group. Abu Bakr Shikawa deputy Mohammed Yousuf appeared in the square as the leader of Boko Haram and set his goals to release imprisoned members from his movement and said his group fighting against three types of people: police, Christian armed soldiers, and the raider's campaign. He also confirmed that other people would not be harmed. In mid-April 2014, the Boko Haram movement was reported in the international media to have kidnapped about 276 girls from a foreign school in the Shibok region of northern Borneo state, where a Christian majority lives. They demanded the release of the group's prisoners held for four years in exchange for girls' freedom. In the first week of February 2015, US intelligence officials estimated that the Boko Haram group numbered 4,000 and 6,000 fighters and had large amounts of money and weapons stockpiled during its progress in the field. They said the group's finances had flourished thanks to bank robberies and ransoms resulting from the abductions.²⁴ On March 7, 2015, Boko Haram announced in a voice recording attributed to its leader Abu Bakr Shekau, the Islamic State Organization leader in West Africa he had pledged allegiance to ISIS leader Abu Bakr al-Baghdadi. Shekau confirmed in the recording: "We declare allegiance to the caliph for hearing and obedience in activism, hatred, hardship, and ease." Boko Haram finances its activities in several ways; taking money from local merchants, arms trafficking, and money laundering through wealthy sponsors (senators and businesspeople from the north-eastern states) controlling specific drug trafficking routes in Europe and West Africa. They had also got financial help from ISIS.²⁵

²³ Guy Brichall, WHAT DO THEY WANT? Who are Boko Haram, who is their leader Abubakar Shekau and what do the Nigerian Islamist group want? THE SUN, A NEWS UK COMPANY, (2018) <https://www.thesun.co.uk/news/1614327/boko-haram-leader-abubakar-shekau-nigeria-islamist> (19.03.2021).

²⁴ Boko Haram Group, Al-Jazeera encyclopedia, Al-Jazeera Institution, (2013) <https://www.aljazeera.net/encyclopedia/movementsandparties/2013/11/23/%D8%AC%D9%85%D8%A7%D8%B9%D8%A9-%D8%A8%D9%88%D9%83%D9%88-%D8%AD%D8%B1%D8%A7%D9%85> (19.03.2021).

²⁵ Edoardo Camilli, "Boko Haram, and the future of Nigeria", Russian International Affairs Council (2015) <https://www.hozint.com/2015/02/russian-international-affairs-council-%D0%B1%D0%BE%D0%BA%D0%BE-%D1%85%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BC-%D0%B8->

4.2. Al-Qaida in The Islamic Maghreb (AQIM)

An armed Salafist organization emerged from the Algerian Salafist Group for Preaching and Combat (GSPC), which had changed its name and declared allegiance to al-Qaeda. It was placed on the international list of terrorist organizations after carrying out several armed operations. The organization led by Abdelmalek Droudkal, nicknamed Abu Musab Abdel Wadood, emerged on January 25, 2007, after changing its name from the Salafist Group for Preaching and Combat (GSPC) to al-Qaeda in the Islamic Maghreb. It seeks to liberate the Islamic Maghreb from the Western presence and its loyalists and protect the region from foreign ambitions. There are no accurate statistics on the number of fighters of the group, mostly Algerians, while the rest are divided into different nationalities, notably Mauritania, Libya, Morocco, Tunisia, Mali, and Nigeria. This group is mainly active in Algeria. It extends its influence to the south of the Sahara and also trains members from neighboring countries. The organization also prepares members from neighboring countries to carry out operations within its territories, such as Mauritania, Morocco, and Tunisia. However, the organization has launched bloody attacks in Algeria in recent years, although its military activity remains limited.²⁶

4.3. Ansar Al-Din Movement

It is an armed jihadist movement in northern Mali described as the most significant militant organization in the province of Azwad; it seeks to apply Islamic law and obtain an expanded autonomy for the region. Ansar al-Din movement was founded in December 2011 in Kidal, northern Mali. It is led by Iyad Ag Ghali, a Tuareg historical leader who fought the government of Mali in the 1990s with the Popular Movement for the Liberation of Azawad. The founder of the movement, Ag Ghali, was closer to the national leftist nationalist but later embraced the Salafi-Jihadist orientation. He returned with the fall of the regime of the late Libyan Colonel Muammar Gaddafi into Azwad. He took from the Agargar mountain range bordering Kidal. He began to assemble Tuareg fighters to form the nucleus of the Ansar al-Din

%D0%B1%D1%83%D0%B4%D1%83%D1%89%D0%B5%D0%B5-
%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%B8 (19.03.2021).

²⁶ Zachary Laub, Johnathon Masters, " Al-Qaeda in the Islamic Maghreb," Council on Foreign Relations, (2015) <https://www.cfr.org/backgrounder/al-qaeda-islamic-maghreb> (19.03.2021).

movement.²⁷In early 2013, the movement demanded the implementation of Islamic law throughout the north of the country. It stressed that it was "a non-negotiable condition." The defense of the identity of the Tuaregs and Islamic law was the focus of the movement's political program, which was handed over by its delegation on January 1, 2013, to the Burkinabe President, who acted as a mediator in the Mali crisis mandated by the Economic Community of West African States (ECOWAS). In contrast to the Liberation of Azawad movement, Ansar al-Din does not call for the independence of northern Mali and only demands an expanded autonomy within the state's framework, provided that the constitution provides the Islamic character of the country. Ansar al-Din's movement generally finances its activities through kidnapping for ransom and arms, drugs, and cigarette trafficking.²⁸

4.4. Al-Mua'qi'oon Biddam Brigade

It was established from the battalion "bloodthirsty" in late 2012, after its leader Mokhtar's announcement. Balmokhtar separation of his leading group "masked" from the organization in the Islamic Maghreb states came after the issuance of the leadership of al-Qaeda in the Islamic Maghreb declares a decision to remove him from the command of the battalion. "Al-Mua'qi'oon Biddam " is a Salafi jihadist group close to al-Qaeda, and its leader Mukhtar Belmokhtar is one of the most prominent al-Qaeda leaders and activists in northern Mali.²⁹

However, he broke away from al-Qaeda in the Islamic Maghreb and established his organization before returning to it; he remained in close contact with al-Qaeda. On May 23, 2013, the forces of Mokhtar Belmokhtar launched an attack on a French-owned uranium mine in Arlit, Niger, and a military base 150 miles away in Agadez, where suicide bombers used truck bombs in the attack. Anouar Boukhars of the Carnegie Endowment for International Peace said that the bombing was in retaliation for the earlier French intervention in the Northern Mali conflict.³⁰

²⁷ ECRF, ANSAR AL-DIN, European Council on Foreign Relations (2019) https://ecfr.eu/special/sahel_mapping/ansar_al_din#menuarea (19.03.2021).

²⁸ Eleonora Lebedeva, "Islamic Extremism in Sub-Saharan Africa," Russian International Affairs Council, (2016) <https://russiancouncil.ru/en/extremism-africa> (19.03.2021).

²⁹ CISAC, "Al Mulathamun Battalion," Center for International Security and Cooperation, Stanford University, California:Stanford, 2018). <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/al-mulathamun-battalion> (19.03.2021).

³⁰ Adam Nossiter, "Militant Says He Is Behind Attack in Niger", NY Times (2013) <https://www.nytimes.com/2013/05/25/world/africa/militant-says-he-is-behind-fatal-niger-attack.html?src=twrhp> (19.03.2021).

4.5. Movement for Unity and Jihad in West Africa (MUJAO).

The Unification and Jihad Movement was established in West Africa in October 2011, after secession from the organization of "Al Qaeda in the Islamic Maghreb" and after refusing to form a battalion or a secret group purposefully for Arab fighters. Similar to the secret Ansar organization, it includes mainly Tuareg fighters. The movement, which has been described as the most influential in northern Mali, adopts the Salafist-Jihadist orientation. Its objectives are to spread the ideology of Jihad in West Africa rather than the Sahel. It was formed by Arabs and gangs to smuggle drugs after they seized a large number of heavy weapons coming from Libya.³¹ The movement formed four military brigades, namely Abdullah Azzam, Abu Musab al-Zarqawi, Abu Lait al-Libi, and the martyrdom of the martyrdom, and it has another battalion known as the Osama bin Laden Battalion led by a member of the Shura Council of the Tawheed and Jihad Ahmed Ould Amer known as Ahmed Talmsi.

The movement justified this division by expanding its influence and increasing numbers of fighters. In cooperation with soldiers from the National Liberation Movement of Azawad, the change captured the cities of Gao, Timbuktu, and Kidal. However, it quickly ended association with Liberation Movement Azwad, and fighters and commanders were expelled from the region after receiving support from the masked group of al-Qaeda in the Islamic Maghreb. It adopted the strategy of abducting foreigners in exchange for ransom.³²

5. G5 Sahel Group

When determining the Sahel region, we must consider the geographical, geopolitical, and strategic criteria because the area according to these criteria widens and narrows according to the standard that has been adopted. Therefore, the programs that are concerned with the region are sometimes different in their determination and definition.³³

Geographically, the Sahel stretches on the strip extending from Eritrea to Mauritania and separates North Africa and sub-Saharan Africa, including Burkina Faso, Mali, Niger,

³¹CISAC , Mapping Militant Organizations. "Mouvement pour l'Unification et le Jihad en Afrique de l'Ouest." Stanford University (2018) <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/mujao> (19.03.2021).

³²START, Movement for Oneness and Jihad in West Africa (MUJAO), National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism, University of Maryland, (2015) <https://www.start.umd.edu/baad/narratives/movement-oneness-and-jihad-west-africa-mujao> (19.03.2021).

³³ Virginia Smith, "The Sahel Region", Transboundary Water Resources (2008): 1 <https://studylib.net/doc/7631423/the-sahel-region> (19.03.2021).

Nigeria, Senegal, Chad, and Sudan. The word "Sahel" is sometimes used to refer to the Sahara Desert and the North African region of Algeria, Libya, Morocco, and Tunisia.³⁴ Geopolitically speaking, the area is of direct importance and influence in several neighboring countries. According to this criterion, Gambia, Guinea-Bissau, Cameroon, Ivory Coast, and Guinea can be regarded as Sahel states for their direct relations with the region's countries politically and geographically.³⁵ G5s countries adopted a narrow definition of the area by relying on the significant and most influential nations, the five states that formed the group (Burkina Faso, Mali, Niger, Mauritania, and Chad). The strategic criterion was taken into consideration according to this definition. The area of the Sahel is 5.097.138 km²; it has a population of 78,5 million according to 2018 estimates. In this context, Sahel refers to the region that includes only those countries, The following diagram illustrates the demographics of the Sahel countries.³⁶

Table 2. Demographics of The Sahel Countries³⁷

G5 Sahel country	Human Development Index (rank)	Population (millions)	Percentage rural	Age structure	Maternal mortality (per 100,00 live births)	Total fertility rate	Modern Contraceptive Prevalence Rate (all women)
Burkina Faso	183	19.2	69%	45% under 14, over 65% under 25	371	5.4	24.2
Chad	186	14.9	77%	47% under 14, over 67% under 25	856	5.9	6.1
Mali	182	18.5	59%	48% under 14, over 67% under 25	587	6.1	14.6
Mauritania	159	4.4	40%	40% under 14, 60% under 25	602	4.7	10.6
Niger	189	21.5	81%	50% under 14, over 68% under 25	533	7.3	16.9

The area has been the focus of considerable international attention and has recently witnessed a power struggle between France and the United States of America. Because most of its countries are considered old French colonies, that is why France claims its historical right in the region. At the same time, America is also seeking to establish its presence in the area, and it has already succeeded in creating its military base in Niger and begun building the \$100

³⁴OECD, Cahiers de L'Afrique de L'Ouest Un Atlas Du Sahara-Sahel: Geographie, Economie Et Insecurite (2014):2

³⁵ Marcel Kitissou, "France and the United States in the western Sahel: cooperation and competition in an interlocking conflict", Institute for African Development, Cornell University (2016): 5

³⁶ PAI, Making the case: Including sexual and reproductive health and rights in the Sahel security and development agenda, Washington (2019): 1-3 <https://pai.org/wp-content/uploads/2019/10/Making-the-Case-Sahel.pdf> (19.03.2021).

³⁷ PAI, (2019): 3.

million air base to deploy drones.³⁸In the same vein, France continues to control the ongoing military operations in Mali in the name of Operation "Serval" which began in 2013 and was replaced by Operation "Barkhane" in August 2014. In recent years the African Sahel has witnessed exceptional circumstances that were very difficult because of terrorism. A report by the African Center for Research and Terrorism Studies (ACSRT) in 2013 stated that the west and the coast of Africa are the most vulnerable to terrorism in Africa. This is due to several key factors, which have created favorable conditions for establishing the Sahel 5 group.³⁹

5.1. G5 Group Institutions

Article 6 of the Convention establishing the group members is limited to five constitutions: Conference of Heads of State, Council of Ministers, Defense and Security Committee, Permanent Secretariat of the Group, and National coordinating committees. The conference of Heads of State consists of all chairs of the group, which is the supreme body of the group. It is the decision-making body of public policies and strategic options. It also ensures the management of all political and security activities of the Group. The Council meets in regular sessions every two years regularly. At the same time, the Council of Ministers, which includes ministers responsible for the development, is the body responsible for implementing the group's policy as set by the Conference of Heads of State. The Council of Ministers meets twice a year, and the Defense and Security Committee entrusts with security matters for countries in the region and counter-terrorism. The Commission is composed of chiefs of staff and security officers from their respective countries. It is headed by the chief of staff of the armies of the state that leads the group.

The administrative work entrusts the Permanent Secretariat and the National Coordinating Committees Secretariat, taking responsibility for monitoring and evaluating the development and security strategy's implementation. For mobilizing financial resources to finance the sustainable development strategy, it consists of a team of experts with multiple

³⁸BBC, Etats-Unis: Une base américaine au Niger, (September 2016). <https://www.bbc.com/afrique/region-37518660> (19.03.2021).

³⁹ACSRT, "The African union terrorism situation analysis report" (2013): 162-205 https://archives.au.int/bitstream/handle/123456789/2044/Global-sit-rep-2013_E.pdf?sequence=1&isAllowed=y (19.03.2021).

competencies. The National Coordinating Committee also consists of national experts and is responsible for monitoring and implementing programs and projects in their sectors.⁴⁰

5.2. Policies and Security Strategies of G5 Sahel States

Since its inception in 2014, the five-member states had focused their efforts on adopting a security solution in the face of terrorist movements, and the local people who support them criminalize all who belong to those movements from the local population. They waged an intense war on the cities and provinces where these movements exist without paying attention to finding solutions to the economic, social, and other issues to discourage the local population from joining these groups. As a result, they are engaged in armed conflict in the Sahel region. They have created many joint forces to combat terrorism, drug trafficking, and human trafficking to create a safe environment by eliminating the actions of terrorist armed groups and other organized criminal groups, paving the way for the restoration of security and peace, as well as contributing to necessary steps and procedures towards restoring state authority. The return of displaced persons and refugees facilitates humanitarian operations and the delivery of aid to the affected population as far as possible.⁴¹

According to the Anti-terrorism approach policies and security strategies of G5 Sahel states against terrorism can be analyzed through the following stages:

a) Follow-up and control: Since its establishment, the five Sahel countries have failed to develop their mechanism to monitor and track the activities of terrorist movements in the region, due to their lack of logistical capabilities and their complete dependence on French and American intelligence in tracking and monitoring terrorist movements.

b) Prevention and Awareness: The five Sahel countries promised to allocate huge budgets for the development of the region and to prevent people from joining terrorist movements, but so far they had not fulfilled their promises which makes it easier for terrorist movements to attract many young people who are looking for a decent life.

⁴⁰ Abdelhak Bassou, "State, Borders, and Territory in the Sahel: The case of the G5 Sahel", *OCP Policy Center*, PB-17/33 (2017): 1-9 <https://sahelresearch.africa.ufl.edu/files/OCPPC-PB1733vEn.pdf> (19.03.2021).

⁴¹ CONOPs, Strategic Concept of Operations of the Joint Force of the G5 Sahel, PEACE AND SECURITY COUNCIL, AFRICAN UNION, (2017): 01-04 <https://www.peaceau.org/uploads/679th-com-g5sahel-13-04-2017.pdf> (19.03.2021).

c) Protection: The G5s Sahel countries relied on the military solution with military support from France and intelligence support from the United States of America to provide protection to the local population and secure them against terrorist attacks by launching military campaigns on the locations of terrorist movements in the African Sahel region

d) Preparedness and vigilance: The escalation in the number of terrorist attacks in the Sahel region shows the lack of vigilance and preparedness of the various Agencies of the G5s Sahel countries in the face of terrorist movements spread in the Sahel region, in addition to the failure of these agencies to take measures to mitigate the effects of these attacks.

There is no doubt that the policies and strategies pursued by the 5G group during the past five years have not been effective in eliminating extremist ideology prevalent in the Sahel region and have not taken suitable measures that would limit this thought and eliminate it. This is due to internal and external factors that will be reviewed as follows:

5.2.1. Internal Factors

The main questions have focused on the contextual determinants of political and security instability in Africa in general and the Sahel region in particular. A team of researchers considers the ethnic identities and the arbitrary division of the African borders without considering the privacy of societies. At the same time, another group suggested the role of economic factors and poor development while others focused on dependency. Moreover, others focused on what is currently known as the "war economy" and the repercussions that it stimulates conflicts and new actors such as terrorist acts and organized crime activities.

5.2.1.1. The Crisis of Identity and National Integration

Among the challenges that national leaders faced, in the focus of nation-building in Africa and the Sahel region is how to transform multi-racial, ethnic, linguistic, cultural, and religious societies into one nation. Any cultural group's belief that states that it does not belong to the state or claims not belonging to another group, even though the latter group lives within the country itself provides very fertile grounds for the existence of identity crisis. As educational, military, and bureaucratic institutions, as well as intermediary institutions such as parties and unions all, belong to the dominant central state irrespective of tribal, sectarian, ethnic factions so is the state institutions that are vital working tools in neural service and durability and also responsible for the deepening of the crisis must work as one single integrated

working unit. The absence of "institutionalism" is the characteristic feature in many African Sahel states' institutions, as they are related to ethnic, tribal, and sectarian trends. The political life in this region is based on the prevalence of the manifestations of tribal life in which loyalty to tribe predominates over allegiance to homeland⁴²Especially for some of the region's settling tribes that have transnational extensions such as the minority of Tuareg distributed in five countries: Mali, Niger, Libya, Algeria, and Burkina Faso, which directly affect the cohesion of national unity and thus the survival and continuity of the countries. Therefore, the identity and integration crisis in the African Sahel states appears in three primary forms:

- a) Racial contrast, ethnic, linguistic, and religious diversity.
- b) The dilemma of the artificial borders left by colonialism with no regard to this diversity
- c) Consequently, the weakness of affiliation and loyalty shifted abroad.

5.2.1.2. The Political Participation Crisis

Deep structural imbalances characterize the political process in all African Sahel countries and the nature of closed political systems, weak political participation, lack and restriction of freedom of expression and information. The continued influence of the military establishment in these countries is one of the authentic features of reality in the African Sahel countries, which is a decisive factor in managing the political transition process, despite the countries' adoption of democracy. In addition to the relationship of this to the degree of institutionalization, which is an absent feature of all the Sahel states, and this is why Samuel Huntington links institutionalization with political participation and political stability. He believes that the latter's achievement depends on building political institutions that organize political participation and prevent instability.⁴³

⁴² Marcel Ilkechukwu, "National Identity and Crisis of Integration in Multi-Ethnic Nigeria: An Existentialist Perspective", *Open Journal of Philosophy* (2016): 2-10. https://www.researchgate.net/publication/291385697_National_Identity_and_Crisis_of_Integration_in_Multi-Ethnic_Nigeria_An_Existentialist_Perspective/fulltext/56a2e03108aef24c586001d/National-Identity-and-Crisis-of-Integration-in-Multi-Ethnic-Nigeria-An-Existentialist-Perspective.pdf (19.03.2021).

⁴³ Samuel Huntington, "Political Order in Changing Societies", Yale University Press, The Henry L. Stimson Lectures Series edition (1993): 32-92 https://projects.iq.harvard.edu/gov2126/files/huntington_political_order_changing_soc.pdf (19.03.2021).

5.2.1.3. Legitimacy Crisis

The legitimacy of the political system is one of the essential constituents of the state and its continuity. However, in African Sahel, power is often achieved through non-democratic means and mechanisms in the form of imposing the dominating of a particular minority on the country's political scene and the monopoly of power or by adopting the method of military coups to reach authority. That is incompatible with the democratic act as the heritage of the authoritarian state in Africa had led to the domination of political considerations over the administration of elections, which took a symbolic character in many cases to legitimize the ruling regime. It can be said that countries in the third world in general, including the African Sahel states, are both Western and traditional. They represent Western experience in its administrative, security, and military apparatus model. Simultaneously, the idea of making power exclusive to the ruler and his followers has been extracted from its cultural heritage, which would void any modernization of its actual content.⁴⁴

5.2.1.4. Penetration Crisis

The state in the African coast countries continues to experience difficulties in internal political geography due to the lack of control over its vast lands and borders. The governments of the five countries within the African coast theoretically exercise sovereignty over its vast territories. This is due to the lack of available capabilities and the failures that they live in. The majority of the countries in this region are either collapsed states or are on the way to failure, which would fuel instability and insecurity in this region by sharing power with non-state actors with a central authority, such as the tribes, and the various ethnicities scattered along the African coast, similar to Tuareg minority, in addition to organized crime networks. Terrorist active groups in this region sometimes confront the Tuareg rebel alliance with al-Qaeda and organized crime networks.⁴⁵

⁴⁴ Jürgen Habermas, *Legitimation Crisis*, Thomas Mccarthy (Translated), (Cambridge: Polity Press, 1988): 1-8 https://www.ias.edu/sites/default/files/sss/pdfs/Crisis-and-Critique-2018-19/habermas_legitimation_crisis.pdf (19.03.2021).

⁴⁵ James. Coleman, "The Concept of Political Penetration", In L. Cliffe, J.S. Coleman M.R. Doornbos (eds) *Government, and Rural Development in East Africa*, Institute of Social Studies (Series on the Development of Societies), vol 2 (1977): 3-14 https://books.google.com.tr/books?id=_RcyBwAAQBAJ&pg=PA3&lpg=PA3&dq=James+S.+Coleman,+The+Concept+of+Political+Penetration&source=bl&ots=KiGtNhcPz6&sig=ACfU3U3BPUFQJoTpOhJ2JcbSIoaIFGC BBA&hl=en&sa=X&ved=2ahUKEwjrupje8LroAhWD5OAKHXyDrUQ6AEwAnoECAgQAQ#v=onepage&q=James%20S.%20Coleman%20The%20Concept%20of%20Political%20Penetration&f=false (19.03.2021).

5.2.1.5. Economic Challenges

Among the challenges hindering the nation-building process in the African coast are poverty, increased unemployment, starvation, economic decline, health decline, weak economic growth, high levels of borrowing, dependency abroad, poor educational and social infrastructure, and disruption of agricultural resources, in addition to illiteracy and ignorance. These factors nurture sources of despair, exacerbate feelings of frustration, and provide fertile ground for rebellious movements, defection, and extremism. Starting from the security and development syndrome, as a sign of this, all African Sahel countries are ranked at the bottom (last rank) of the Human Development Index for the year 2019, for example, Niger 189th place, Chad 187, Mali 184, Sudan 168, and Mauritania 161.⁴⁶ As for food security, which entails health security, the estimates for December 2019 indicated that more than 25 million people in the Sahel region suffer from food insecurity; 3 million are in critical conditions and need urgent food assistance. The year 2019 witnessed a deterioration in the food security situation for a more significant number than in previous years.

The Sahel region is persistently and unacceptably experiencing high levels of acute malnutrition. OCHA (United Nations Office for the coordination of humanitarian affairs) indicated that in 2018, 500,000 children suffered from severe malnutrition while 5.8 million children under the age of five suffered from high food insecurity levels. 24 million people will need urgent assistance in the Sahel region, including 1.6 million children who have suffered from acute malnutrition (SAM) and 4.4 million children from moderate, severe malnutrition (MAM). Furthermore, an average third of children in the Sahel region are stunted (due to stunted growth). It is also estimated that 5.71 million children die every year under the age of five because of malnutrition, and 5 million children need educational assistance.⁴⁷ These multi-dimensional challenges can be attributed to several factors:

⁴⁶UNDP, "Human Development Report, Beyond income, beyond averages, beyond today: Inequalities in human development in the 21st century", United Nations (New York: 2019): 320-346 <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/hdr2019.pdf> (19.03.2021).

⁴⁷OCHA, "Sahel overview of humanitarian needs and requirements", Report prepared by OCHA on behalf of Regional Humanitarian Partners, United Nations (New York: 2018): 03-14. <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Sahel%20HNRO%202018.pdf> (19.03.2021)

a) Mismanagement and corruption.

b) The external environment is related to external indebtedness because the African Sahel countries live and depend largely on humanitarian aid and borrowing, which significantly hinders their growth and development thereby leveraging the political and socio-economic independence of these countries.

c) The state relinquishes its social functions within the framework of achieving social justice despite the rapid demographic growth, which is not in line with the pace of economic growth in this region. Consequently, it would weaken loyalty and transfer it to other bodies represented in the minority, ethnic group, entity, and clans. This has led to an alliance with organized crime gangs to secure livelihood, as was evident during the recent crisis in the African Sahel region beginning in 2012.

5.2.2. External Factors

The current wave of changes that are taking place in the North African region has contributed to the complexity by deepening crises in the African Sahel region. Moreover, the security situation and the region's abundance of natural resources have made it gain an international strategic value. Thus, the Sahel region became significantly important among the international powers' priorities and interests in light of the intertwined security threats. The major countries have sought to review their security strategy in line with the nature of the security, political, economic, social, and environmental crises experienced by most of the region's countries. In light of the international competition on the African continent in general and the African Sahel region. International powers, especially France, have sought to rebuild their relations with the area's countries to preserve their position and influence on its former colonies.

6. France: The Necessity of Preserving its Interests and the Heightening of its Hatred

The independence granted to the majority of West African countries was based on the will of the French government, not by a decision of the African citizens themselves. This is evident through the message The French President Char de Gaulle sent to his counterpart, Leon Amba, the Gabonese Prime Minister, in which he said, "We are giving the independence of the country, provided that it undertakes to respect the cooperation agreements agreed by the two

parties.⁴⁸ From this statement, it becomes clear that France is not ready to lose its influence on West Africa, and that is why it imposed on its former colonies the inclusion of cooperation agreements in various fields (security, economic, environmental). Before studying and analyzing France's policy towards the African continent in general and the African Sahel region, we must clarify what is meant by the France-Africa strategy. It is also known as Jacques Foucart's policy. It is called in the French history books "Mr. Africa in the Elysee Palace." Paris imposed this strategy on its former colonies in Africa, where the African political elites considered it a strategy to exploit African countries. However, France viewed it as a mechanism for cooperation between Paris and its former colonies. This strategy can be summarized in three main points: ensuring access to vital resources such as uranium, oil, and diamonds, expanding established military bases, and reinforce the gap between political and social institutions.⁴⁹ France always sets its eyes on Africa. It plays in all the cards, especially when it comes to the Sahel, West, or North Africa, where it still wants to retain its influence in these areas, especially in light of the United States of America's competition in the region.

France has played a significant role in creating the G5 group, and the first person who was very pleased after its establishment was the French general Pierre Dévé in his famous phrase, "This is the time to improve the security situation in the region."⁵⁰ The European Council was delighted with the group's birth, and the official announcement of the formation of the 5,000-strong contingent was announced on July 2, 2017, in Bamako, the capital of Mali, in the presence of the French President Emmanuel Macron.⁵¹

Six months after its creation, France announced the end of Operation Serval. It replaced it with a new operation that was not the Mali government's will, as France claims. However, it was only to adapt to the unique situation and expand the French army's control of the territory. The process of "Serval" was limited in Mali, while the operation "Barrakhan" in which France

⁴⁸ Priscille Guinant, "La politique de la France en Afrique subsaharienne après les indépendances", Toulouse (2013): 09.

⁴⁹ Corentin Dautreppe, "Présence française en Afrique : ce qu'il reste de la Coopération", La Tribune (2014) <https://www.latribune.fr/actualites/economie/france/20140201trib000813094/presence-francaise-en-afrique-ce-qu-il-reste-de-la-cooperation.html> (19.03.2021).

⁵⁰ Pierre de Villiers, Propos tenus devant l'assemblée nationale, Commission de la défense nationale et des forces armées, (2014). <http://www.assemblee-nationale.fr/14/cr-cdef/14-15/c1415005.asp> (19.03.2021).

⁵¹ Dossier de Presse – Opération Barkhane, Bureau relations médias de l'État-major des armées, Ministère des Armées, (France :2017): 3-4 <https://www.defense.gouv.fr/content/download/492362/8406707/DP-BARKHANE-0118.pdf> (19.03.2021).

divided its soldiers and military bases in the five group countries and the number of French troops were 4000 soldiers, which is approximately equal to the number of Special Forces of the group combined. The troops were led by a French general stationed at his headquarters in Chad. The plan was based on three main support points, GAO in Mali, Niamey in Niger, and N'Djamena in Chad, and six advanced temporary bases in Kidal, Tisalit, Agla, Madama, Faya, and Abeche and three points of maritime support in Dakar, Abidjan, and Douala.⁵² France has a strong and influential presence in the group; five generals attend the group's meetings. France also participates in working with committees responsible for developing plans and strategies against terrorist attacks and planning joint operations. On May 20, 2014, the Nouakchott Declaration's adoption was by the interior ministers of the five countries in the presence of French Interior Minister Bernard Kazanov.

The declaration called for facilitating the exchange of information in security and border management in the period from 20 to 27 of December 2014. The group's first military operation was carried out under the name operation "Mangouste" and was with the participation of the French forces in the process "Barrakhan" and was led by the French military base in Madama.⁵³ French incursion has reached the level of control over the group in a way that may raise doubts about the independence of the group and made it a machine in the hands of France or just another facade of the process of Barrakhan, which also increases complexity because of the calculations and priorities of France in the region.

7. Conclusion

No anti-terrorism policy can be effective without addressing the conditions conducive to the spread of terrorism. That is the first pillar of any strategy based on combating terrorism and seeking security and stability worldwide in the globe. It is known that the African Sahel is exposed to a real threat that hampers severely the safety and stability of the Sahel countries due to the proliferation of terrorist groups, which have contributed significantly to the spread of organized crime and illegal immigration in the region. This has led to pushing the most affected African Sahel countries (Chad, Mali, Mauritania, Niger, and Burkina Faso) to form a united

⁵² Dossier de Presse, "Opération Barkhane" , 14

⁵³ Antonin Tisseron, "G5 Sahel: une simple organization de plus ?", Groupe de Recherche et D'information sur La Paix Et La Seurite, (2015): 2 https://grip.org/wp-content/uploads/2015/03/EC_2015-03-25_FR_A-TISSERON.pdf (19.03.2021).

front in 2014, under the name of the G5 Sahel group to confront this existential threat of terrorism and the proliferation of weapons in the region.

The collapse of the regime in Libya provided unprecedented and robust support to terrorist groups in the Sahel states' face. The policies pursued by the G5 Sahel group in the face of terrorism in cooperation with France were based on security solutions and military solutions without taking into account that security is linked closely to development, the economic situation, democracy, human rights, and the peaceful transfer of power. These policies paved the way for the spread of terrorism and organized crime. Furthermore, increasing hostility to France and high hatred to the French presence in the Sahel in a way that has never been seen before, which prompted French President Emmanuel Macron to expedite the holding of an emergency summit with the heads of state of the G5 Sahel group to clarify the matter and try to reduce the percentage of hatred for France, which has 4,700 soldiers in the Sahel region involved in the fighting there. Almost every day, attacks occur in the Sahel. In 2019, there were about 700 attacks with more than 2,000 dead. Furthermore, behind these dead people, there are sad stories of desperate families who lost a loved member and may think of revenge. They have lost all confidence in the state and politics, which contributes to mobilizing new supporters to the jihadists and reasserts the failure of the policies and strategies pursued by the G5 Sahel group. It also demonstrates the defeat of France's policy in the Sahel. Confidence in the state and politics must be re-acquired, and this is what the leaders of countries must understand, and France must understand that. The military solution alone will not lead to a positive result, so it should be replaced by real development programs and allow the local population to participate in managing the areas that they are responsible for. This contributes to the real circulation authority, and residents will not have to submit to the services provided by terrorist groups in the region, which will ultimately reduce the influence and danger of armed groups and stop the movement of illegal immigration toward the north.

References

- ACSRT, "The African union terrorism situation analysis report" 2013: 1-302 https://archives.au.int/bitstream/handle/123456789/2044/Global-sit-rep-2013_E.pdf?sequence=1&isAllowed=y (19.03.2021).
- Aljazeera, "Boko Haram Group", Al-Jazeera Encyclopedia, Al-Jazeera Institution, 2013 <https://www.aljazeera.net/encyclopedia/movementsandparties/2013/11/23/%D8%AC%D9%85%D8%A7%D8%B9%D8%A9-%D8%A8%D9%88%D9%83%D9%88-%D8%AD%D8%B1%D8%A7%D9%85> (19.03.2021).
- Bassou, Abdelhak. "State, Borders, and Territory in the Sahel: The case of the G5 Sahel", OCP Policy Center, PB-17/33, 2017: 1-11 <https://sahelresearch.africa.ufl.edu/files/OCPPC-PB1733vEn.pdf> (19.03.2021).
- BBC, "Etats-Unis: Une base américaine au Niger", 2016. <https://www.bbc.com/afrique/region-37518660> (19.03.2021).
- Brichall, Guy. "What do They Want? Who are Boko Haram, who is their leader Abubakar Shekau and what do the Nigerian Islamist group want? ", THE SUN, A NEWS UK COMPANY, (2018) <https://www.thesun.co.uk/news/1614327/boko-haram-leader-abubakar-shekau-nigeria-islamist> (19.03.2021).
- Burgoon, Brian. "On welfare and terror: Social welfare policies and political-economic roots of terrorism." *Journal of conflict resolution* 50, no. 2 (2006): 176-203.
- Camilli, Edoardo. "Boko Haram, and the future of Nigeria", Russian International Affairs Council (2015) <https://www.hozint.com/2015/02/russian-international-affairs-council-%D0%B1%D0%BE%D0%BA%D0%BE-%D1%85%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BC-%D0%B8-%D0%B1%D1%83%D0%B4%D1%83%D1%89%D0%B5%D0%B5-%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%B8> (19.03.2021).
- Carter, David B. "When terrorism is evidence of state success: securing the state against territorial groups." *Oxford Economic Papers* 67, no. 1 (2015): 116-132.
- CISAC , 'Mapping Militant Organizations. "Mouvement pour l'Unification et le Jihad en Afrique de l'Ouest." Stanford University, (2018) <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/mujao> (19.03.2021).
- CISAC, "Al Mulathamun Battalion," Center for International Security and Cooperation, Stanford University, (2018) <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/al-mulathamun-battalion> (19.03.2021).
- Coleman, James, "The Concept of Political Penetration", In L. Cliffe, J.S. Coleman M.R. Doornbos (eds) Government, and Rural Development in East Africa, Institute of Social Studies 2, (1977): 3-18 https://books.google.com.tr/books?id=_RcyBwAAQBAJ&pg=PA3&lpg=PA3&dq=James+S.+Coleman,+The+Concept+of+Political+Penetration&source=bl&ots=KiGtNhcPz6&sig=ACfU3U3BPUFQJoTpOhJ2JcbSIOaIFGCBBA&hl=en&sa=X&ved=2ahUKEwjrupje8LroAhWD5OAKHXyDrUQ6AEwAnoECAgQAQ#v=onepage&q=James%20S.%20Coleman%20C%20The%20Concept%20of%20Political%20Penetration&f=false (19.03.2021).
- CONOPs, "Strategic Concept of Operations of the Joint Force of the G5 Sahel", PEACE AND SECURITY COUNCIL, AFRICAN UNION, (2017): 1-5 <https://www.peaceau.org/uploads/679th-com-g5sahel-13-04-2017.pdf> (19.03.2021).
- Crank, John P., and Patricia E. Gregor. Counter-terrorism: After 9/11: Justice, Security, and Ethics Reconsidered. LexisNexis, (2005): 1-290.

- Cronin, Audrey Kurth. "Behind the Curve: Globalization and international terrorism." *International Security* 27, no. 3 (2003): 30-58.
- Dautreppe, Corentin. "Présence française en Afrique : ce qu'il reste de la Coopération", La Tribune (2014) <https://www.latribune.fr/actualites/economie/france/20140201trib000813094/presence-francaise-en-afrique-ce-qu-il-reste-de-la-cooperation.html> (19.03.2021).
- Dossier de Presse, "Opération Barkhane", Bureau relations médias de l'État-major des armées, Ministère des Armées, (France :2017) :1-22 <https://www.defense.gouv.fr/content/download/492362/8406707/DP-BARKHANE-0118.pdf> (19.03.2021)
- ECRF, "Ansar Al-Din", European Council on Foreign Relations (2019) https://ecfr.eu/special/sahel_mapping/ansar_al_din#menuarea (19.03.2021).
- Guinant, Priscille. La politique de la France en Afrique subsaharienne après les indépendances, France : I.E.P de Toulouse (2013)
- Habermas, Jürgen. "Legitimation Crisis", Thomas Mccarthy (Translated), Polity Press, (1988) https://www.ias.edu/sites/default/files/sss/pdfs/Crisis-and-Critique-2018-19/habermas_legitimation_crisis.pdf (19.03.2021).
- Huntington, Samuel. Political Order in Changing Societies, New Haven and London: Yale University Press, Seventh printing, (1973) https://projects.iq.harvard.edu/gov2126/files/huntington_political_order_changing_soc.pdf (19.03.2021).
- Ilkechukwu, Marcel. "National Identity and Crisis of Integration in Multi-Ethnic Nigeria: An Existentialist Perspective", *Open Journal of Philosophy* (2016): 1-12 https://www.researchgate.net/publication/291385697_National_Identity_and_Crisis_of_Integration_in_Multi-Ethnic_Nigeria_An_Existentialist_Perspective/fulltext/56a2e03108aef24c586001d/National-Identity-and-Crisis-of-Integration-in-Multi-Ethnic-Nigeria-An-Existentialist-Perspective.pdf (19.03.2021).
- Institute For Economics & Peace, "Global Terrorism Index 2019: Measuring the Impact of Terrorism", (2019): 1-97 <https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2020/11/GTI-2019-web.pdf> (19.03.2021).
- Kaplan, Edward H. "Socially efficient detection of terror plots." *Oxford Economic Papers* 67, no. 1 (2015): 104-115.
- Kitissou, Marcel. "France and the United States in the western Sahel: cooperation and competition in an interlocking conflict", *Symposium on Development, Extremism, Security and the State in Africa* Cornell Institute for African Development's Symposium on October 28-29 (2016): 1-20
- Laub Zachary, Johnathon Masters, " Al-Qaeda in the Islamic Maghreb," Council on Foreign Relations, (2015) <https://www.cfr.org/backgrounder/al-qaeda-islamic-maghreb> (19.03.2021).
- Lawson, Brooke Stearns, Phyllis Dininio. " The development response for drug trafficking in Africa: A Programming guide", USAID (2013):1-62 https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/1860/Development_Response_to_Drug_Trafficking_in_Africa_Programming_Guide.pdf. (19.03.2021).
- Lebedeva ,Eleonora. "Islamic Extremism in Sub-Saharan Africa," Russian International Affairs Council, (2016) <https://russiancouncil.ru/en/extremism-africa> (19.03.2021).

- Levitt, Matthew. "Hezbollah Narco-Terrorism: A Growing Cross-Border Threat," Washington Institute, (2012): 34-41 <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/hizbullah-narco-terrorism-growing-cross-border-threat> .(19.03.2021).
- Maslouh, Karim. "Security in the Sahel-Sahara Region in Africa," *The Emirates Center for Strategic Studies and Research*, (2014).
- Mulata, Adan K. "Managing Peace and Conflict Issues in Africa," National Defence College, (2016) <http://www.africanforumscotland.com/managing-peace-and-conflict-issues-in-africa>. (19.03.2021).
- Nossiter, Adam. "Militant Says He Is Behind Attack in Niger", NY Times (2013) <https://www.nytimes.com/2013/05/25/world/africa/militant-says-he-is-behind-fatal-niger-attack.html?src=twrhp> (19.03.2021).
- OCHA, "Sahel overview of humanitarian needs and requirements", Report prepared by OCHA on behalf of Regional Humanitarian Partners, United Nations (2018): 1-28 <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Sahel%20HNRO%202018.pdf> (19.03.2021).
- OECD, Cahiers de L'Afrique de L'Ouest Un Atlas Du Sahara-Sahel: Geographie, Economie Et Insecurite (2014)
- PAI, Making the case: Including sexual and reproductive health and rights in the Sahel security and development agenda, Washington, 2019: 111-172 <https://pai.org/wp-content/uploads/2019/10/Making-the-Case-Sahel.pdf> (19.03.2021).
- Potts, Malkom., E. Zulu, M. Wehner, F. Castillo, C. Henderson, "Crisis in the Sahel: Possible Solutions and the Consequences of Inaction", Africa Portal, (2013) https://media.africaportal.org/documents/Crisis_in_the_Sahel.pdf (19.03.2021).
- Rosendorff, B. Peter, and Todd Sandler. "The political economy of transnational terrorism." *Journal of Conflict Resolution* 49, no. 2 (2005): 171-182.
- Smith, Virginia. "The Sahel Region", *Transboundary Water Resources* (2008): 1-3 <https://studylib.net/doc/7631423/the-sahel-region> (19.03.2021).
- Sour, Lotfi. "The Strategy of Securitization in African Sahel: Regional Arrangements and Transnational Security Challenges." *International Journal of Political Science* 1, no. 2 (2015): 6-18.
- START, Movement for Oneness and Jihad in West Africa (MUJAO), National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism, University of Maryland, College Park (2015) <https://www.start.umd.edu/baad/narratives/movement-oneness-and-jihad-west-africa-mujao> (19.03.2021).
- Stigall, Dan E., Chris Miller, and Lauren Donatucci. "The 2018 US National Strategy for Counterterrorism: A Synoptic Overview." *Nat'l Sec. L. Brief* 10 (2020): 1-29.
- Tisseron, Antonin. G5 Sahel: une simple organization de plus ?", *Groupe de Recherche et D'information sur La Paix Et La Seurite*, (2015): 1-5 https://grip.org/wp-content/uploads/2015/03/EC_2015-03-25_FR_A-TISSERON.pdf (19.03.2021).
- UNDP, "Human Development Report, Beyond income, beyond averages, beyond today: Inequalities in human development in the 21st century", United Nations (2019): 1-366 <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/hdr2019.pdf> (19.03.2021)
- United Nations, General Assembly, "The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy Review," Seventy-second session, (2018): 1-17, <https://undocs.org/pdf?symbol=en/A/RES/72/284> (19.03.2021).

United Nations, United Nations, The 10 UN Support Plan for the Sahel Countries, (New York,2018): 1-20

https://www.un.org/africarenewal/sites/www.un.org.africarenewal/files/English%20Summary%20Report_0.pdf, (19.03.2021).

Villiers, Pierre de., Propos tenus devant l'assemblée nationale, Commission de la défense nationale et des forces armées, Assemblée Nationale, (2014) <http://www.assemblee-nationale.fr/14/cr-cdef/14-15/c1415005.asp> (19.03.2021).

Younas, Javed. "Does globalization mitigate the adverse effects of terrorism on growth?." *Oxford Economic Papers* 67, no. 1 (2015): 133-156.

Governing the European Intelligence: Multilateral Intelligence Cooperation in the European Union

Ahmet ATEŞ*
Anıl Çağlar ERKAN**

Abstract

Since intelligence is an essential part of national security, a high volume of cooperation in this area is not expected. An assessment of the literature shows that there are several obstacles to intelligence cooperation. More precisely, states are reluctant to involve in intelligence cooperation because of trust factors and other factors such as bureaucratic culture and resistance, regime type, lack of normative motivation, and shared identities. Even if they are compelled to cooperate, they prefer bilateral intelligence cooperation. However, due to the globalization of national security threats in the last two decades, intelligence organizations are currently obliged to cooperate multilaterally even though they do not prefer to do so. Multilateral intelligence cooperation within the European Union is a unique example of relatively successful multilateral intelligence cooperation. On the one hand, official European intelligence agencies INTCEN and Europol provide the legal framework of intelligence cooperation among the Union. On the other hand, informal channels such as the Club of Berne are also proven useful for the EU's intelligence cooperation. We argue that the relative success of European intelligence cooperation derives from at least three factors. These are institutionalized demand for intelligence governance, the delegated authority of the members of the EU's (epistemic) intelligence community, and its ability to set the national security agenda of the EU.

Keywords: Intelligence, Global Governance, Cooperation, European Union

Özet

İstihbarat ulusal güvenliğin önemli bir parçası olduğu için bu alanda yüksek hacimde bir işbirliği beklenmemektedir. Literatürün değerlendirmesi sonucunda istihbarat işbirliğinin önünde engeller olduğu tespit edilmiştir. Daha doğrusu, devletlerin güven faktörleri, bürokratik kültür ve direniş, rejim türü, normatif motivasyon ve ortak kimlik eksikliği gibi faktörler nedeniyle istihbarat alanında işbirliğine isteksiz olduğu belirlenmiştir. İşbirliği konusunda bir mecburiyet doğduğunda ise istihbarat işbirliğinin ikili çerçevede tercih edildiği görülmüştür. Son yirmi yılda ulusal güvenlik tehditlerinin küreselleşmesi nedeniyle, istihbarat örgütleri bunu tercih etmeseler dahi çok taraflı işbirliği yapmakla yükümlü hale gelmişlerdir. Avrupa Birliği içindeki nispeten başarılı çok taraflı istihbarat işbirliği bu alanda eşsiz bir örnek oluşturmaktadır. Avrupa istihbarat teşkilatları INTCEN ve Europol, birlik arasındaki istihbarat işbirliğinin yasal çerçevesini sağlamaktadır. Bern Kulübü gibi gayri resmi kanalların da AB'nin istihbarat işbirliği için yararlı olduğu görülmüştür. Bu çalışmada, Avrupa istihbarat işbirliğinin göreceli bu başarısının en az üç faktörden kaynaklandığını iddia edilmektedir. Bunlar, istihbarat yönetişimi için kurumsallaşmış talep, AB'nin (epistemik) istihbarat topluluğu üyelerinin yetki türü ve AB'nin ulusal güvenlik gündemini belirleme yeteneğidir.

Anahtar Kelimeler: İstihbarat, Küresel Yönetişim, İş birliği, Avrupa Birliği

* Faculty Member, Iğdır University, Department of Political Science and International Relations, ahmet.ates@igdir.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5184-7701

** Faculty Member, Burdur Mehmet Akif University, Department of Management and Organization, acerkan@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9693-6556

Date of Arrival: 20.03.2021 – **Date of Acceptance:** 01.05.2021.

1. Introduction

Michael Corleone, son of the head of the Sicilian mafia Don Vito Corleone, says to his colleagues, “Keep your friends close, but your enemies closer” in *The Godfather Part II*. Given the complex relations of the mafia in New York, it seems a piece of wise advice. Several mafia families with different interests and cultures control different territories of the city. They frequently gather in a meeting to discuss problems between the families, the city's problems, and threats from different mafia groups such as the Russian mob. To maximize their interests, these families either cooperate or compete.

As these mafia families in the *Godfather* series, states in the international political system have sovereignty over a specific territory with various national interests and cultures. However, they usually prefer to keep their friends close, but not too close, and keep enemies as far as possible in terms of intelligence. In other words, they avoid multilateral cooperation as much as possible regarding intelligence. An assessment of the literature reveals that research on intelligence cooperation primarily focuses on obstacles to intelligence cooperation rather than explain/analyze them. Also, the literature is highly skeptical of the existence of multilateral intelligence cooperation. Contrary to the literature's findings, however, intelligence cooperation in the European Union is an essential example of the existence of multilateral cooperation. We argue that the relative success of European intelligence cooperation derives from at least three factors. These are institutionalized demand for intelligence governance, the delegated authority of the members of the EU's (epistemic) intelligence community, and its ability to set the national security agenda of the EU.

2. Literature Review

Though it is not one of the heavily studied topics in the field, it is evident that scholarly attention to intelligence cooperation has been gradually increasing in the last three decades. Two studies document the evolution of intelligence cooperation in security studies. On the one hand, Tuinier analyzes 1842 articles on intelligence published between 1991 and 2018 and finds that there are 274 articles on intelligence cooperation, which is 4.5% of the total published articles, in this era.¹ On the other hand, Rietjens starts with a broader focus, security studies

¹ Pepijn Tuinier, "Explaining the depth and breadth of international intelligence cooperation: towards a comprehensive understanding." *Intelligence and National Security* 36, no.1 (2021): 119.

literature, and explores that 720 articles published on intelligence in defense organizations between 2009 and 2018.² However, only 25 of these articles are solely on intelligence cooperation.³ It is also important to note that the number of articles on intelligence cooperation dramatically increased after 2009.⁴ The data of these two articles indicate that even though there is a growing academic interest in intelligence cooperation, it is still an overlooked area in the field.

A closer examination of relevant literature reveals that most of the articles on intelligence cooperation are not exploring the concept. Instead, these articles focus on obstacles to intelligence cooperation. However, several studies were also conducted to explore the concept. There are four approaches to explain intelligence cooperation: capabilities, personal relations, cost-benefit analysis, and globalization.

As a pioneer in the field, Lefebvre argues that diversity of intelligence capabilities is the leading facilitator of intelligence cooperation.⁵ In other words, the diversity of intelligence capabilities among different intelligence organizations pave the way for cooperation. It is also important to note that there should be a mutual threat or interest to incentivize the parties to collaborate. For instance, the United States has advanced technological intelligence gathering capabilities, whereas Turkey has advanced human intelligence capabilities relatively. Therefore, it would be wise for them to cooperate to further their mutual interests in the Middle East. Likewise, Ethiopian-US intelligence cooperation amplified after 9/11 at least for two reasons: mutual threat/interest and divergence on intelligence capabilities. On the one hand, Ethiopia's neighbor Somali had the potential to become a haven for Al-Qaeda to revitalize its organizational and tactical capacity after US intervention in Afghanistan.⁶ Al-Qaeda's presence in Somalia posed a grave threat to both of the countries. On the other hand, Ethiopian intelligence already established a reliable human intelligence network in Somalia in the 1990s.⁷

² Sebastiaan Rietjens, "Intelligence in defence organizations: a tour de force." *Intelligence and National Security* 35, no.5 (2020): 724.

³ Ibid.

⁴ Tuinier, "Explaining the depth and breadth of international intelligence cooperation: towards a comprehensive understanding." 119.

⁵ Stéphane Lefebvre, "The difficulties and dilemmas of international intelligence cooperation." *International Journal of Intelligence and Counterintelligence* 16, no.4 (2003): 527.

⁶ Sobukwe Odinga, "'We recommend compliance': bargaining and leverage in Ethiopian-US intelligence cooperation." *Review of African Political Economy* 44, no.153 (2017): 436.

⁷ Ibid.

Also, US intelligence organizations suffer from the lack of human intelligence capabilities in Somalia. In other words, Ethiopian and US intelligence organizations cooperated because their intelligence capabilities differ: while the former needed to acquire technical intelligence, the latter required human intelligence capacity against a common threat in the area.

The Euro-Israeli intelligence cooperation in the late 1970s was also a result of the diversity of intelligence capabilities against a common threat. Due to terrorist attacks on European soil in the 1970s⁸, an intelligence-sharing platform, KILOWATT, was founded in 1977 to facilitate intelligence cooperation between Israeli intelligence organizations and their European counterparts.⁹ The main motivation behind cooperation was the diversity of intelligence capabilities. While Israeli intelligence had superior human intelligence capabilities, European intelligence organizations had a far superior logistical network in Europe.¹⁰

Lander, on the other hand, points the importance of the personal relationship of intelligence professionals to explain intelligence cooperation. He argues that instead of shared beliefs or interests under the institutional arrangements, the relationship between countries' intelligence professionals affects the intelligence cooperation both conceptually and operationally. Per Lander, if two countries' senior intelligence officers have a decent relationship, it should boost intelligence cooperation between these states.¹¹ For instance, Guttman argues that the success of KILOWATT, as an example of intelligence cooperation, is a result of a decent relationship between heads of intelligence agencies of participating countries.¹² Likewise, Tobey underlines that cooperation between CIA and MI6 on the disarmament of Libyan WMDs in 2003 was enhanced after CIA Director George Tenet and MI6 Director Richard Dearlove met in London and decide to cooperate further on the issue.¹³

⁸ For instance, OPEC oil ministers were kidnapped in Vienna in 1975. Shlomo Shpiro, "The communication of mutual security: frameworks for European-Mediterranean intelligence sharing." *Bar-Ilan University Department of Political Studies* (2001): 17.

⁹ Ibid.

¹⁰ Aviva Guttman, "Combating terror in Europe: Euro-Israeli counterterrorism intelligence cooperation in the Club de Berne (1971–1972)." *Intelligence and National Security* 33, no.2 (2018): 169-170.

¹¹ Sir Stephen Lander, "International intelligence cooperation: An inside perspective." *Cambridge Review of International Affairs* 17, no.3 (2004): 493.

¹² Guttman, "Combating terror in Europe: Euro-Israeli counterterrorism intelligence cooperation in the Club de Berne (1971–1972)." 169.

¹³ William Tobey, "Cooperation in the Libya WMD disarmament case." *Studies in Intelligence* 61, no.4 (2017): 32.

Sparago asserts that intelligence cooperation is a result of cost-benefit analysis. However, he emphasizes the importance of shared values. According to Sparago, intelligence cooperation is beneficial and applicable as long as states create a balance between costs and risks.¹⁴ Nigerian-Indian intelligence cooperation illustrates an example of Sparago's claims. Even though Boko Haram was founded in 2002, its attacks in the resource-rich Niger-Delta region intensified after 2011.¹⁵ It would be fair to argue that there was no effective intelligence cooperation between Nigeria and India between 2002 and 2011. Nevertheless, after the expansion of Boko Haram's hideouts in mining areas in the region, which Indian firms have investments in, after 2012, Indian intelligence began cooperating with Nigerian intelligence to counter Boko Haram in the region.¹⁶ In other words, Indian intelligence did not involve the conflict between the Nigerian government and Boko Haram until 2011 because the costs exceeded the benefits. After Boko Haram settled in the Niger-Delta region, however, cooperating with Nigerian intelligence became more beneficial. Since they do not have adequate capabilities to counter Boko Haram themselves, cooperating with Indian intelligence was beneficial to Nigerian intelligence organizations as well. As Sparago argues, Nigerian-Indian intelligence cooperation was a result of cost-benefit analyses of both parties.

Birsan disagrees with Sparago and claims that traditional cost-benefit analysis is not effective in measuring the existence of intelligence cooperation. Instead, common interests, coordination, capabilities, trust, and bureaucratic harmony between states are the factors that drive intelligence cooperation.¹⁷ From a historical perspective, Tuinier argues that intelligence cooperation in Western Europe during the Cold War occurred due to a common interest: preventing Soviet expansion into the region.¹⁸ Likewise, Teodor and Teodor examine the intelligence cooperation patterns of the Romanian Secret Service (SSI) and reached a similar

¹⁴ Marta Sparago, "The global intelligence network: Issues in International Intelligence Cooperation." *Perspectives on global issues* 1, no.1 (2006): 5.

¹⁵ John Campbell, "Boko Haram in the Niger Delta?", 2011, *Council on Foreign Relations*, <https://www.cfr.org/blog/boko-haram-niger-delta> (29.04.2021).

¹⁶ Ghazali Bello Abubakar, "Strengthening Nigeria-India Intelligence Cooperation: Much to Do in Fighting Boko Haram." *International Journal of Social Sciences and Economic Review* (2020): 4.

¹⁷ Constantin-Marian Birsan, *Intelligence effectiveness in the European Union (EU) in the new security environment*. Naval Postgraduate School, Department of National Security Affairs, (Monterey California: 2012), 41.

¹⁸ Tuinier, "Explaining the depth and breadth of international intelligence cooperation: towards a comprehensive understanding." 123.

conclusion.¹⁹ A more current example of the role of common interest in intelligence cooperation is the growing intelligence cooperation between Greece and Israel after 2010. Even though Greece and Israel do not have a history of comprehensive intelligence cooperation, intelligence cooperation between these two countries started to expand after both countries' relations to Turkey dramatically deteriorated.²⁰ Put differently, due to political divergences and Turkish expansion in the region, balancing Turkey in the region became a common interest for both parties which led to an increase in intelligence cooperation between Greece and Israel.

Finally, Aldrich, Bigo, and Svendsen argue that the globalization of the threats compelled intelligence organizations to cooperate.²¹ In a dynamic security environment with more complex threats, countering these threats is beyond national intelligence organizations' capabilities. Therefore, they collaborate to counter these threats.

Unlike these studies above, the majority of the studies on intelligence cooperation focus on obstacles to intelligence cooperation. These obstacles can be categorized under two broad themes: trust factors and other factors. Trust factors are secrecy, lack of trust, the difficulty of building trust, regime types, and risks. Other factors are bureaucratic resistance, lack of normative motivation, lack of flexibility, legal costs, and competition among agencies.

Given intelligence is one of the most important pillars of national security and requires high secrecy, it is fair for intelligence organizations to be concerned about exposing state secrets in intelligence cooperation. In other words, required secrecy to conduct intelligence operations led to a lack of trust among counterparts and has the potential to produce a risk of severe damage that can jeopardize countries' national security. Therefore, intelligence organizations are reluctant to share intelligence in principle.²² However, to enhance their intelligence capabilities and strengthen their position in the global security environment, states may cooperate if the

¹⁹ Bogdan Alexandru Teodor and Mihaela Teodor. "Intelligence Cooperation and Sharing Advantages. The Case of The Interwar Romanian Secret Service (SSI)." *Bucharest-2016*, 126-131.

²⁰ John M. Nomikos, and A. Th Symeonides. "Coalition Building, Cooperation, and Intelligence: The Case of Greece and Israel." *International Journal of Intelligence and Counterintelligence* 32, no.4 (2019): 679.

²¹ Richard J. Aldrich, "International intelligence cooperation in practice." *International intelligence cooperation and accountability* 18, (2018): 22.; Didier Bigo, "Shared secrecy in a digital age and a transnational world." *Intelligence and National Security* 34, no.3 (2019): 387.; Adam DM. Svendsen, *Understanding the globalization of intelligence*. Vol. 30. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2012, 77.

²² Jan Ballast, "Merging Pillars, Changing Cultures: NATO and the Future of Intelligence Cooperation Within the Alliance." *International Journal of Intelligence and Counterintelligence* 31, no.4 (2018): 721.

potential benefits are substantially more than potential risks.²³ It is also vital for intelligence organizations' to set the balance of the amount of sharing intelligence. If too much information is shared, it may lead to a greater cost for the intelligence organizations since it may expose its sources and collection methods to counterparts, if not greater damage in the case of defection.²⁴ Also, it can hurt the delicate balance among sharing partners and can destabilize the mutual relationship.

It is vital to emphasize that building trust is also extremely difficult due to intelligence activities' nature. In other words, since intelligence organizations mostly work on sensitive issues, it is even harder to build trust between states. Moreover, iteration does not work in intelligence cooperation. Hence, it is significantly hard to have the logic of consequences since each exchange of intelligence is considered different cases by intelligence agencies. Also, even there exists trust between intelligence agencies, this trust can be broken very easily. For a hypothetical exam, even though US and Turkish intelligence agencies have a long history of cooperation bilaterally, a new chief of US intelligence may decide to give information to terrorist organizations in Syria before a Turkish military operation due to political divergence on and issue. If detected by the Turkish intelligence organizations, it can severely hurt the trust between the parties.

It should also be pointed out that no matter friend or foe, all intelligence agencies aim to gather information as much as possible for all states. Considering intelligence has a crucial role in the foreign policy decision-making process, it is possible that one state can manipulate others by sharing intelligence in a limited way or sharing intelligence with the purpose of disinformation. Furthermore, even though the intelligence shared by another state does not aim for disinformation, the receiver state usually considers it as it is. For instance, British intelligence shared vital intelligence, gathered from a Soviet Komitet Gosudarstvennoy Bezopasnosti (KGB) officer, with US intelligence officials about the Soviet war scare in the 1980s. However, even though the intelligence was accurate, US intelligence officials considered this intelligence as disinformation.²⁵ Given that the US and the UK have the best

²³ Bjorn Fagersten, "Multilateral Intelligence Cooperation: A Theoretical Framework." *B. Fagersten, Multilateral Intelligence Cooperation: A Theoretical Framework* (2012): 11-12.

²⁴ Sparago, "The global intelligence network: Issues in International Intelligence Cooperation" 1.

²⁵ Benjamin B. Fischer, "Anglo-american intelligence and the soviet war scare: The untold story." *Intelligence and National Security* 27, no.1 (2012): 75.

bilateral intelligence cooperation so far, this example illuminates the difficulty of building trust between states and their intelligence communities.

In addition to features of intelligence cooperation regarding risks and lack of trust, it is also important to note that regime type also determines the trust between parties. If the two countries' regime type is different, intelligence cooperation is not likely to occur, which is another obstacle to intelligence cooperation. Utilizing the Democratic Peace Theory, Aldrich asserts that liberal democratic countries are reluctant to involve multilateral intelligence cooperation that includes authoritarian regimes.²⁶ On the other hand, Bock argues that democracies only cooperate with other democracies and do not cooperate with different regimes regardless of the number of the joining parties.²⁷ The Romanian case is a promising example to show the role of regime type in determining trust in intelligence cooperation. For most Western intelligence agencies, Romanian intelligence, the Securitate, was not a reliable partner before the collapse of the Soviet regime. Therefore, intelligence cooperation was not an option. After the reformation of the Romanian intelligence system, in parallel to the country's democratization after the collapse of the Soviet regime, the Securitate's successor, Romanian Intelligence Service (SRI), is a trustworthy partner for the majority of the democratic countries and their intelligence organizations.²⁸

Even though other factors are also connected to trust, they are more likely due to bureaucratic and legal procedures. The first obstacle to multilateral intelligence cooperation in this category is bureaucratic resistance. Bureaucratic culture is an essential aspect in understanding cooperation. As Barnett and Finnemore indicate, states, institutions, and international organizations' bureaucratic culture determine the level of cooperation by promoting or dissuading it.²⁹ Even though political authority/policymakers want to cooperate with other state or states, it does not necessarily mean that cooperation will happen due to the bureaucratic culture (resistance) of national intelligence agencies since these organizations have their very own bureaucracies, cultures, and interests. For instance, the Turkish National

²⁶ Aldrich, "International intelligence cooperation in practice." 27.

²⁷ Ryan E. Bock, "Anglo-Soviet Intelligence Cooperation, 1941–45: Normative Insights from the Dyadic Democratic Peace Literature." *Intelligence and National Security* 30, no.6 (2015): 890.

²⁸ Florina Cristiana Matei. "The challenges of intelligence sharing in Romania." *Intelligence and National Security* 24, no.4 (2009): 574-579.

²⁹ Martha Finnemore and Michael N. Barnett. *Rules for the world: international organizations in global politics*. (Cornell University Press: 2004): 17-18.

Intelligence Agency (MIT) has long been considered a part of the Turkish military. From its establishment in 1926 as the Chairmanship of National Security Services (MAH) to the 1990s, the Turkish National Intelligence Organization heads were always generals from the Turkish army.³⁰ Consequently, MIT's bureaucratic culture had military motives, and it considered Turkish military intelligence agencies as crucial partners until the late 1990s, even though it is a civilian intelligence agency.³¹ It is also important to bear in mind that there is one exceptional case that bureaucratic resistance played a vital role in ameliorating intelligence cooperation. In contrast with common arguments and expectations, the European intelligence bureaucracy resisted European policymakers to continue intelligence cooperation under the Club of Berne and KILOWATT against Palestinian armed groups.³²

Bureaucratic resistance in intelligence cooperation is mainly a result of intelligence organizations' unique bureaucratic culture(s). As Fagersten underlines, intelligence organizations work in an elitist and isolated environment in which the staff's mobility is low and interaction with other organizations is seldom.³³ Therefore, the strict bureaucratic culture of intelligence organizations usually led to bureaucratic resistance regarding intelligence cooperation. Furthermore, it is also known that intelligence bureaucracies have their own cost and benefit analysis, and sharing intelligence is usually seen as a poor investment to enhance their budget and political efficiency.³⁴ Consequently, even if the benefits are much more than costs for policymakers, it may not be in favor of intelligence organizations' cost-benefit analysis.

For instance, British, French, and Belgian intelligence agencies tried to create a multilateral intelligence partnership to create resistance to occupant states during the First World War and the Second World War. However, it failed in both wars. The main reason behind the failure was British, French, and Belgian intelligence agencies' bureaucratic differences. Different personnel of different agencies with different bureaucratic cultures led to the collapse

³⁰ Erdal İter, *Millî İstihbarat Teşkilâtı Tarihçesi*, (Ankara: MİT Basım Evi, 2002).

³¹ İter, *Millî İstihbarat Teşkilâtı Tarihçesi*.

³² Guttman, "Combatting terror in Europe: Euro-Israeli counterterrorism intelligence cooperation in the Club de Berne (1971–1972)." 159.

³³ Björn Fägersten, "Bureaucratic resistance to international intelligence cooperation—the case of Europol." *Intelligence and National Security* 25, no.4 (2010): 504.

³⁴ Fägersten, "Bureaucratic resistance to international intelligence cooperation—the case of Europol." 503.; Birsan., *Intelligence effectiveness in the European Union (EU) in the new security environment*. 46.

of cooperation. In other words, in addition to bureaucratic differences, competition about being superior between three agencies and organizational competition in terms of budget are led to inefficiency and failure.³⁵ As shown in the example of failed multilateral cooperation between British, French, and Belgian intelligence agencies, bureaucratic culture is an essential barrier to intelligence cooperation. On the other hand, internal competition between intelligence agencies is an important thing one should not ignore. Even different intelligence agencies of the same country have competition, such as the Central Intelligence Agency (CIA) and the Federal Bureau of Investigation (FBI)³⁶ in the United States or Military Intelligence Section 5 (MI-5) and Military Intelligence Section 6 (MI-6) in the United Kingdom. The most dramatic example of the role of internal competition is the Nigerian intelligence community. It is fair to argue that the ineffectiveness of Nigerian security policies and also Nigerian involvement in multilateral intelligence cooperation is strictly a consequence of rivalry and clashes among Nigerian intelligence organizations.³⁷ Given the examples of internal competition above, it would be fair to understand the lack of interest for intelligence agencies from different parts of the world with different bureaucratic cultures and interests in intelligence cooperation.

Besides bureaucratic resistance, intelligence organizations do not have normative motivations to cooperate. While states cooperate in normative issues such as fighting climate change or global hunger to reduce the costs and risks, since intelligence is a fragile topic at the core of formulating national security policies, states, and intelligence organizations do not have a normative motivation to cooperate. Furthermore, legal responsibilities and transparency are also reducing the possibility of intelligence cooperation. On the one hand, intelligence cooperation requires legal adjustments or a fulcrum for the countries to staying in the legal framework. On the other hand, it would be hard to tell that intelligence is always being gathered legally, particularly in clandestine activities.³⁸ In that manner, it would be fair to assert that

³⁵ Emmanuel Debruyne, "Intelligence in Occupied Belgium: The Business of Anglo-Belgian Espionage and Intelligence Cooperation during the Two World Wars (1914–1918, 1940–1944)." *Intelligence and National Security* 28, no.3 (2013): 313-320.

³⁶ Even though CIA and FBI have different jurisdictions, overlapping issues and budget issues create a competition between these two agencies. They are also known as "enemy brothers." Mark Riebling, *Wedge: The secret war between the FBI and CIA*. (Knopf, 1994): 103.

³⁷ Temitope Francis Abiodun, et al. "Security Intelligence Cooperation and the Coordinated War on Terror among Nigeria's Security Agencies: Panacea to Stable National Security." *Global Scientific Journal Publications: London* 7, no.7 (2019), 542.

³⁸ Richard C. Gross, *Different Worlds: Unacknowledged Special Operations and Covert Action*. US Army War College (Carlisle Barracks PA, 2009): 1.

involving multilateral intelligence cooperation poses a legal cost for intelligence organizations. It also diminishes operational flexibility and hurts deniability which can be a valuable tool in policy fails.³⁹ Last but not least, intelligence cooperation at a multinational level needs significant transparency since there should be an official headquarter, and states need to appoint/delegate their personnel to the headquarter, which may be perceived as exposure by senior intelligence officials.

An assessment of the literature on intelligence cooperation and obstacles to intelligence cooperation shows that states and intelligence organizations are hesitant actors regarding intelligence cooperation because of trust and other factors that may undermine their countries' or agencies' security policies. Moreover, if they had to cooperate for some reason, they prefer to do it in tight circles. Yet, unlike what literature suggests, the EU has achieved to build durable multilateral intelligence cooperation.

3. Multilateral Intelligence Cooperation of the EU

As the EU's foundation itself, multilateral intelligence cooperation of the EU took a couple of decades to be established, though it is not entirely effective. After several efforts to create durable multilateral intelligence cooperation, the EU established a unique governing structure to manage intelligence affairs in the Union. We argue that the EU's intelligence structure's unique nature is the critical factor in its relative success. The European intelligence structure has two types of governance. On the one hand, there is vertical governance between the national and European levels; on the other hand, horizontal governance across member states.⁴⁰ Put differently, European Police Office (Europol) and the European Union Intelligence and Situation Centre (INTCEN) are vertical institutions. In contrast, institutions such as the Club of Berne –then initiated the Counter-Terrorist Organization (CTG)-, and the Police Working Group on Terrorism (PWGT) are horizontal ones.⁴¹

³⁹ David Tucker, *The end of intelligence: Espionage and state power in the information age*. (Stanford University Press, 2014): 94-95.; Frank Cass and Hazi Karmel, *Intelligence for peace: the role of intelligence in times of peace*. (Psychology Press, 1999): 165.; Mark M. Lowenthal, *Intelligence: From secrets to policy*. (CQ press, 2019).

⁴⁰ Mai'a. K. Davis Cross, "A European transgovernmental intelligence network and the role of IntCen." *Perspectives on European Politics and Society* 14, no.3 (2013): 398.

⁴¹ Monica Den Boer, Claudia Hillebrand ve Andreas Nölke. "Legitimacy under pressure: the European web of counter-terrorism networks." *JCMS: Journal of common market studies* 46, no.1 (2008): 102.; Labasque, Nicolas. "The Merits of Informality in Bilateral and Multilateral Cooperation." *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence* 33, no.3 (2020): 495.

Efforts of intelligence cooperation in the EU have started before the establishment of Europol and the INTCEN. From 1971 to today, heads of the member states' intelligence agencies, initially had six members, have been meeting annually to discuss security problems.⁴² These annual meetings are known as "The Club of Berne." It is important to note that this series of meetings is an example of informal intelligence cooperation. To encourage intelligence cooperation in counterterrorism, facilitate intelligence-sharing practices, and provide threat assessments to European policymakers, the Club of Berne initiated a forum after 9/11.⁴³ This forum evolved over the years and was reorganized as the Counter-Terrorist Organization.

In addition to the CTG, the EU has two formal intelligence organizations. These are Europol and INTCEN. To provide a legal framework of intelligence cooperation, the EU has established Europol and INTCEN in the late 1990s⁴⁴ With the K Article of the Maastricht Treaty, the legal framework of Europol has been created. After the ratification of the K Article in 1995, Europol started its operations in 1999. In parallel with the EU's expansion in 2004 and 2007, the European Council transformed Europol into an EU agency.⁴⁵ According to the official website of Europol, it has 1323 personnel and 252 liaison officers by the end of 2020, which almost doubled in the last six years.⁴⁶ On the other hand, the main European intelligence agency, INTCEN, was founded as SitCen in 2001 by the High Representative of the EU, Javier Solana, and renamed as INTCEN in 2012.⁴⁷ It has roughly 70 staff members appointed by their national intelligence agencies and funded by European External Action Service. It should be pointed out that the European Military Staff and the European Satellite also involve in intelligence cooperation in their expertise areas even though they are not classified as European intelligence institutions.⁴⁸

⁴² Lefebvre, "The difficulties and dilemmas of international intelligence cooperation." 530.

⁴³ Claire DiMario, "Counter Terrorist Group." *Harvard Law School Program on International Law and Armed Conflict*, 2015, <https://pilac.law.harvard.edu/europe-region-efforts//counter-terrorist-group-ctg> (16.03.2021).

⁴⁴ Birsan., *Intelligence effectiveness in the European Union (EU) in the new security environment*. 15.

⁴⁵ Europol, *Europol's History*, 2021, <https://www.europol.europa.eu/history/europol-history.html> (16.03.2021); Birsan., *Intelligence effectiveness in the European Union (EU) in the new security environment*. 16-17.

⁴⁶ Europol, *Statistics&Data*, 2021, <https://www.europol.europa.eu/about-europol/statistics-data> (16.03.2021); Birsan., *Intelligence effectiveness in the European Union (EU) in the new security environment*. 16-17.

⁴⁷ Şeniz Bilgi, "Intelligence Cooperation in the European Union: An Impossible Dream?." *All Azimuth: A Journal of Foreign Policy and Peace* 5, no.1 (2016): 60.; Rubén Arcos and José-Miguel Palacios. "EU INTCEN: a transnational European culture of intelligence analysis?." *Intelligence and National Security* 35, no.1 (2020): 74.

⁴⁸ K. Mai'a, "The European space and intelligence networks." *Journal of Transatlantic Studies* (2020): 218.

In addition to official European intelligence platforms, there are thematic working groups and parties that member states' representatives gather and discuss security issues such as the Terrorism Working Group (TWG), Working Party on Terrorism (COTER), Article 36 Committee (CATS), The Strategic Committee on Immigration, Frontiers, and Asylum, and Working Party on Civil Protection.⁴⁹

Given the structure of European intelligence and the obstacles of multilateral intelligence cooperation, we argue that governing European intelligence and European intelligence cooperation's relative success can be best analyzed and explained by liberal governmentality and one of its key concepts: multilevel governance system.

Even though trust and bureaucratic factors that deter multilateral intelligence cooperation exist in the European Union⁵⁰, three main reasons boosted European multilateral intelligence cooperation. The first is globalism. The second is the mobilization of terrorism as a result of globalism. The third is the rise of open-source knowledge due to globalism and the development of information technologies.

In addition to its benefits, globalism has brought new challenges to intelligence communities. States' intelligence agencies were forced to deal with global problems such as transnational threats that are beyond national intelligence agencies' material and operational capacities.⁵¹ Hence, national intelligence agencies started to cooperate specifically on transnational security issues in a very limited way.

Globalization also enhanced the mobility of terrorist networks. On the one hand, ideological terrorist networks such as Al Qaeda have globalized and started to operate globally. On the other hand, terrorist organizations that operate in a specific country began to cooperate with other terrorist organizations to expand their influence and operational capacity. Therefore, due to the mobilization of terrorist networks, the need for intelligence cooperation increased.

Moreover, major terror attacks after 2000, such as 9/11 in 2001, Madrid train bombings in 2004, and London bombings in 2005, proved that intelligence agencies should improve

⁴⁹ Gauri Khandekar, *The EU as a Global Actor in Counter Terrorism*, 2011, <http://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/pdf/participant-papers/eu/Gauri-Khandekar-The-EU-as-a-Global-Actor-in-Counter-Terrorism.pdf> (17.03.2021): 8.

⁵⁰ Damien Van Puyvelde, "European intelligence agendas and the way forward." *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence* 33, no.3 (2020): 509-510.

⁵¹ Ahmet Ateş, "Current Challenges and Trends In intelligence." *Güvenlik Bilimleri Dergisi* 9, no.1: 178.

multilateral cooperation to counter globalized terrorism.⁵² Particularly, Madrid and London bombings that occurred on European soil became the catalyzer of boosting European intelligence cooperation.⁵³ However, these attacks themselves were not enough to overcome trust and bureaucratic factors in terms of European multilateral intelligence cooperation. Afterward the attacks, intelligence was still a state-centric concept, and cooperation was still limited in the European continent. Nevertheless, the rise of open-source knowledge due to globalism and the development of information technologies became a game-changer in terms of governing European intelligence. As a result of developments in information technologies and a rising amount of open-source knowledge, the nature of gathering intelligence has changed. Now, 80-90% percent of intelligence is being collected by open sources.⁵⁴ Even though national governments in the EU are still somewhat reluctant to share intelligence, it is easier to share open-source intelligence since it is derived from publicly available sources.⁵⁵ Furthermore, due to the rising importance and availability of open-source intelligence, the dependency of national intelligence resources for European policymakers and intelligence professionals is dramatically reduced.⁵⁶

In addition to the reduced risk of sharing open-source intelligence, two groups of actors in the EU play an essential role in governing European intelligence regarding multilateral intelligence cooperation and promoting cooperation. The first of this group is European official intelligence agencies – Europol and INTCEN, and the second is thematic working groups in the EU- epistemic intelligence communities.

Their countries appoint seventy staff members of INTCEN and two hundred fifty-two Europol liaison personnel. These intelligence experts created an epistemic intelligence community within the structure of INTCEN and Europol. These three hundred and twenty-two intelligence personnel, from different backgrounds and nationalities, have expertise authority and cultivate personal relationships under the institutional arrangement, built an epistemic

⁵² Yvan Lledo-Ferrer and Jan-Hendrik Dietrich. "Building a European intelligence community." *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence* 33, no.3 (2020): 445.

⁵³ Ballast, "Merging Pillars, Changing Cultures: NATO and the Future of Intelligence Cooperation Within the Alliance." 722.

⁵⁴ Andrew Rettman, "EU intelligence services opening up to collaboration." *EUObserver.com*, (2011): 18 quoted in Cross, "A European transgovernmental intelligence network and the role of IntCen.": 389.

⁵⁵ Mai'a, "The European space and intelligence networks."214.; José-Miguel Palacios, "On the Road to a European Intelligence Agency?." *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence* 33, no.3 (2020): 487-488.

⁵⁶ Mai'a, "The European space and intelligence networks."17.

intelligence community, and amplified intelligence cooperation both conceptually and operationally, as Lander argues.⁵⁷ It is important to emphasize that expanding the use of open-source intelligence provides these experts relative flexibility in sharing intelligence since information does not necessarily derive from clandestine activities or related to highly state-centric issues. Over time, these personal relationships and growing epistemic identity helped to build trust between the European intelligence experts from different states. It is possible to claim that these factors helped to overcome or at least decreased the trust factor's role in intelligence cooperation as an obstacle.

There is another epistemic intelligence community within the EU. This community consists of thematic working groups and parties such as the Terrorism Working Group (TWG), Working Party on Terrorism (COTER), Article 36 Committee (CATS), and relatively informal establishments such as the Budapest Club and the Trevi Group. In these thematic working groups and forums, member states' representatives gather and discuss security issues regularly that also improved personal relationships between experts from different nations and grow epistemic identity.⁵⁸ As Ryngaert and van Eijk assert, this epistemic identity of European intelligence solidified, particularly on terrorism issues.⁵⁹

Discussion forums on intelligence within Europe also play a crucial role in expanding the European epistemic community on intelligence. Starting in the 1970s, several discussion forums such as the Club of Berne and the Trevi Group were established to exchange ideas between senior European intelligence officials. In addition to these long-standing forums, current establishments such as the Budapest Club and the Brenner Club also started to play a role in shaping the European security agenda in the last fifteen years. While the participants of the former are senior European intelligence officials, both intelligence officials and the private sector meet in the latter.^{60,61}

⁵⁷ Lander, "International intelligence cooperation: An inside perspective.": 493.

⁵⁸ Hager Ben Jaffel, "Britain's European connection in counter-terrorism intelligence cooperation: everyday practices of police liaison officers." *Intelligence and National Security* 35, no.7 (2020): 1008.

⁵⁹ Cedric MJ Ryngaert and Nico van Eijk. "International cooperation by (European) security and intelligence services: reviewing the creation of a joint database in light of data protection guarantees." *International data privacy law* 9, no.1 (2019): 63.

⁶⁰ Mai'a, "The European space and intelligence networks."217.

⁶¹ It is important to emphasize that NATO's Military College also played a vital role in cultivating personal relationship among participant countries. However, since this article's scope is limited to the European Union, this

It is essential to stress that these epistemic communities determine the EU's security agenda. On the one hand, these experts gather in regular meetings to discuss what are the main threats to European security and what are not. On the other hand, these experts produce official intelligence and policy reports of the EU. Put differently, these epistemic intelligence communities set the security agenda of the EU and determine the threats and policies. Even though national governments are still reluctant to involve intelligence cooperation, epistemic intelligence communities and international intelligence organizations of the EU are governing European intelligence and promoting intelligence cooperation. In other words, both vertical and horizontal institutions of the European intelligence system govern the European intelligence without governments, as Finkelstein argues⁶², and even against the governments' will in some cases. For instance, due to the efforts of the European epistemic intelligence community, senior European intelligence officials particularly, the importance of intelligence cooperation in the Union's security was stressed in the EU's Global Strategy 2016 and 2019.⁶³ Similarly, the epistemic community's success in promoting intelligence cooperation is embodied in the establishment of Single Intelligence Analysis Capacity (SIAC) in 2007 and Intelligence College in Europe in 2019.⁶⁴

The obstacles to multilateral intelligence cooperation in the literature review section exist in the European intelligence system. However, two factors enabled relative success in multilateral intelligence cooperation within the EU. These are the existence of a historical demand for governance in the EU and relatively successful integration of the EU. The very idea of the European Union's foundation was to prevent internal insecurity in Europe after the two world wars. Hence, comparing other regions in the world, the demand for intelligence governance started relatively early, the 1970s, with the foundation of the Club of Berne, in Europe. After the tragedies on European soil, such as the Madrid bombings in 2004 and London bombings in 2005, the demand for intelligence governance has increased and was institutionalized. On the one hand, it solidified the need for intelligence cooperation in fighting

institution was not added into the article. The Intelligence College in Europe, which was established in 2019 and not fully operational yet, can be another platform to grow epistemic identity in the near future.

⁶² Lawrence S. Finkelstein, "What is global governance?." *Global Governance: A Review of Multilateralism and International Organizations* 1, no.3 (1995): 368.

⁶³ European Union, *Shared Vision, Common Action: A Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy*, 2016, https://eeas.europa.eu/archives/docs/top_stories/pdf/eugs_review_web.pdf (29.04.2021):

Van Puyvelde, "European intelligence agendas and the way forward." 507.

⁶⁴ Van Puyvelde, "European intelligence agendas and the way forward." 508.

terrorism. On the other hand, it led to the establishment of forums and clubs on intelligence cooperation. In the following years of attacks, Eurosint was founded in 2006 and the Budapest Club was founded in 2007.

It is also important to keep in mind that the relative success of the European integration, also facilitated the governance of European intelligence since it was easier to establish institutions and build trust in the EU due to spill-over and loyalty/coordination effects of the European integration.⁶⁵ It is known that the European experience of regional integration is far superior to other regional organizations such as ASEAN and the African Union.⁶⁶

Governing European intelligence is strictly related to two concepts: productive power and liberal governmentality. European intelligence agencies and epistemic communities have different types of authority that enhance their productive power. There are institutional, delegated, and expert authorities in terms of Europol and INTCEN. Director of Europol Catherine De Bolle and Director of INTCEN José Casimiro Morgado have institutional authority in governing European intelligence and promoting multilateral intelligence cooperation since their authority derives from their positions which are defined and limited by the rules and purposes of these institutions. On the other hand, 252 Europol Liaison Officers and 70 staff members of INTCEN from 27 European member states have delegated authority. Their governments appoint them to represent their own countries, and their authority derives from their governments. All of this personnel are intelligence professionals from different countries, and all have expertise authority regarding intelligence. Thematic working groups such as CTG and TWG and discussion forums such as the Budapest Club consist of experts from different states in a particular security area such as terrorism or migration, and they also have issue-based expertise authority.

As a result of the structure of the European intelligence system, different epistemic communities have the expertise and, therefore, productive power. These epistemic communities and intelligence agencies govern European intelligence and manage multilateral cooperation by their productive power. They set the agenda of European intelligence, decide the priority of the

⁶⁵ Knud Erik Jørgensen and Ramses A. Wessel. "The position of the European Union in (other) international organizations: confronting legal and political approaches." *European foreign policy: legal and political perspectives* (2011): 282.

⁶⁶ Jens-Uwe Wunderlich. "The EU an actor sui generis? A comparison of EU and ASEAN actorness." *JCMS: Journal of Common Market Studies* 50, no.4 (2012): 655.

security issues, influence the member states' behaviors, provide technical assistance, and decide on allocating resources and, more importantly, promoting and administering multilateral intelligence cooperation within the EU.

4. Conclusion

As literature argues, there are several obstacles to intelligence cooperation, let alone doing it multilaterally. Due to the nature of intelligence activities, sharing intelligence is considered a poor investment since it may lead to exposure of state secrets, diminish policy options, or reduce the budget of intelligence organizations. However, because of the globalization of national security threats and enhanced capability of terrorist organizations, countries are compelled to cooperate in intelligence to counter these new and more complex threats regardless of their preferences.

The governance and cooperation of intelligence in the EU exemplifies a unique example of successful multilateral intelligence cooperation. Its relative success derives from at least three factors. In addition to the developments in open source intelligence, there has always been a demand for intelligence governance in the EU since the Union's foundation that facilitates establishing a unique European intelligence structure. The exceptional structure of the EU's intelligence system led to the rise of two epistemic intelligence communities throughout the EU. Finally, these vertical and horizontal epistemic intelligence communities set the agenda and promoted intelligence cooperation within the EU.

This article contradicts the literature's common argument and shows that multilateral intelligence cooperation exists under the right circumstances by analyzing the European case. Further studies should focus on exploring conditions suitable for multilateral intelligence cooperation to exist and work smoothly. These studies will further our understanding of intelligence cooperation and may give rise to a theory of intelligence cooperation that provides generalizable arguments and outcomes.

References

- Abiodun, Temitope Francis, et al. "Security Intelligence Cooperation and the Coordinated War on Terror among Nigeria's Security Agencies: Panacea to Stable National Security." *Global Scientific Journal Publications: London* 7, no.7 (2019).
- Abubakar, Ghazali Bello. "Strengthening Nigeria-India Intelligence Cooperation: Much to Do in Fighting Boko Haram." *International Journal of Social Sciences and Economic Review* (2020): 1-06.
- Aldrich, Richard J. "International intelligence cooperation in practice." *International intelligence cooperation and accountability*, (2018): 18-42.
- Arcos, Rubén, and José-Miguel Palacios. "EU INTCEN: a transnational European culture of intelligence analysis?." *Intelligence and National Security* 35, no.1 (2020): 72-94.
- Ateş, Ahmet. "Current Challenges and Trends in Intelligence." *Güvenlik Bilimleri Dergisi* 9, no.1: 177-204.
- Ballast, Jan. "Merging Pillars, Changing Cultures: NATO and the Future of Intelligence Cooperation Within the Alliance." *International Journal of Intelligence and Counterintelligence* 31, no.4 (2018): 720-744.
- Ben Jaffel, Hager. "Britain's European connection in counter-terrorism intelligence cooperation: everyday practices of police liaison officers." *Intelligence and National Security* 35, no.7 (2020): 1007-1025.
- Bigo, Didier. "Shared secrecy in a digital age and a transnational world." *Intelligence and National Security* 34, no.3 (2019): 379-394.
- Bilgi, Şeniz. "Intelligence Cooperation in the European Union: An Impossible Dream?." *All Azimuth: A Journal of Foreign Policy and Peace* 5, no.1 (2016): 57-67.
- Bock, Ryan E. "Anglo-Soviet Intelligence Cooperation, 1941–45: Normative Insights from the Dyadic Democratic Peace Literature." *Intelligence and National Security* 30, no.6 (2015): 890-912.
- Boer, Monica Den, Claudia Hillebrand, and Andreas Nölke. "Legitimacy under pressure: the European web of counterterrorism networks." *JCMS: Journal of common market studies* 46, no.1 (2008): 101-124.
- Campbell, John. "Boko Haram in the Niger Delta?, 2011, *Council on Foreign Relations*, <https://www.cfr.org/blog/boko-haram-niger-delta> (29.04.2021).
- Cass, Frank, and Hazi Karmel. *Intelligence for peace: the role of intelligence in times of peace*. Vol. 5. Psychology Press, 1999.
- Claire DiMario, "Counter-Terrorist Group." *Harvard Law School Program on International Law and Armed Conflict*, 2015, <https://pilac.law.harvard.edu/europe-region-efforts//counter-terrorist-group-ctg> (16.03.2021).
- Constantin-Marian Birsan., "Intelligence effectiveness in the European Union (EU) in the new security environment." Unpublished Doctoral Dissertation. Naval Postgraduate School, Department of National Security Affairs, (Monterey California: 2012).
- Cross, Mai'a. K. Davis. "A European transgovernmental intelligence network and the role of IntCen." *Perspectives on European Politics and Society* 14, no.3 (2013): 388-402.
- Cross, Mai'a. K. "The European space and intelligence networks." *Journal of Transatlantic Studies* (2020): 209-230.

- Debruyne, Emmanuel. "Intelligence in Occupied Belgium: The Business of Anglo-Belgian Espionage and Intelligence Cooperation during the Two World Wars (1914–1918, 1940–1944)." *Intelligence and National Security* 28, no.3 (2013): 313-336.
- European Union, *Shared Vision, Common Action: A Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy*, 2016, https://eeas.europa.eu/archives/docs/top_stories/pdf/eugs_review_web.pdf (29.04.2021)
- Europol, *Europol's History*, 2021, <https://www.europol.europa.eu/history/europol-history.html> (16.03.2021)
- Europol, *Statistics&Data*, 2021, <https://www.europol.europa.eu/about-europol/statistics-data> (16.03.2021)
- Fägersten, Björn. "Bureaucratic resistance to international intelligence cooperation—the case of Europol." *Intelligence and National Security* 25, no.4 (2010): 500-520.
- Fägersten, Björn. "Multilateral Intelligence Cooperation: A Theoretical Framework." *B. Fagersten, Multilateral Intelligence Cooperation: A Theoretical Framework* (2012): 1-28.
- Finkelstein, Lawrence S. "What is global governance?." *Global Governance: A Review of Multilateralism and International Organizations* 1, no.3 (1995): 367-372.
- Finnemore, Martha, and Michael N. Barnett. *Rules for the world: international organizations in global politics*. Cornell University Press, 2004.
- Fischer, Benjamin B. "Anglo-American intelligence and the soviet war scare: The untold story." *Intelligence and National Security* 27, no.1 (2012): 75-92.
- Gauri Khandekar, *The EU as a Global Actor in Counter-Terrorism*, 2011, <http://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/pdf/participant-papers/eu/Gauri-Khandekar-The-EU-as-a-Global-Actor-in-Counter-Terrorism.pdf> (17.03.2021)
- Gross, Richard C. "Different Worlds: Unacknowledged Special Operations and Covert Action" Unpublished Doctoral Dissertation. US Army War College (Carlisle Barracks PA, 2009).
- Guttmann, Aviva. "Combatting terror in Europe: Euro-Israeli counterterrorism intelligence cooperation in the Club de Berne (1971–1972)." *Intelligence and National Security* 33, no.2 (2018): 158-175.
- İlter, Erdal. *Millî İstihbarat Teşkilâtı Tarihçesi*, Ankara: MİT Basım Evi, 2002.
- Jørgensen, Knud Erik, and Ramses A. Wessel. "The position of the European Union in (other) international organizations: confronting legal and political approaches." *European foreign policy: legal and political perspectives* (2011): 261-286.
- Labasque, Nicolas. "The Merits of Informality in Bilateral and Multilateral Cooperation." *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence* 33, no.3 (2020): 492-498.
- Lander, Sir Stephen. "International intelligence cooperation: An inside perspective." *Cambridge Review of International Affairs* 17, no.3 (2004): 481-493.
- Lefebvre, Stéphane. "The difficulties and dilemmas of international intelligence cooperation." *International Journal of Intelligence and Counterintelligence* 16, no.4 (2003): 527-542.
- Lledo-Ferrer, Yvan, and Jan-Hendrik Dietrich. "Building a European intelligence community." *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence* 33, no.3 (2020): 440-451.
- Lowenthal, Mark M. *Intelligence: From secrets to policy*. CQ press, 2019.

- Matei, Florina Cristiana. "The challenges of intelligence sharing in Romania." *Intelligence and National Security* 24, no.4 (2009): 574-585.
- Nomikos, John M., and A. Th Symeonides. "Coalition Building, Cooperation, and Intelligence: The Case of Greece and Israel." *International Journal of Intelligence and Counterintelligence* 32, no.4 (2019): 677-690.
- Odinga, Sobukwe. "'We recommend compliance': bargaining and leverage in Ethiopian–US intelligence cooperation." *Review of African Political Economy* 44, no.153 (2017): 432-448.
- Palacios, José-Miguel. "On the Road to a European Intelligence Agency?." *International Journal of Intelligence and Counterintelligence* 33, no.3 (2020): 483-491.
- Rettman, Andrew. "EU intelligence services opening up to collaboration." *EUObserver.com* 18 (2011).
- Riebling, Mark. *Wedge: The secret war between the FBI and CIA*. Knopf, 1994.
- Rietjens, Sebastiaan. "Intelligence in defence organizations: a tour de force." *Intelligence and National Security* 35, no.5 (2020): 717-733.
- Ryngaert, Cedric MJ, and Nico van Eijk. "International cooperation by (European) security and intelligence services: reviewing the creation of a joint database in light of data protection guarantees." *International data privacy law* 9, no.1 (2019): 61-73.
- Shpiro, Shlomo. "The communication of mutual security: frameworks for European-Mediterranean intelligence sharing." *Bar-Ilan University Department of Political Studies* (2001): 99-01.
- Sparago, Marta. "The global intelligence network: Issues in International Intelligence Cooperation." *Perspectives on global issues* 1, no.1 (2006): 1-8.
- Svendsen, Adam DM. *Understanding the globalization of intelligence*. Vol. 30. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2012.
- Teodor, Bogdan Alexandru, and Mihaela Teodor. "Intelligence Cooperation and Sharing Advantages. The Case of The Interwar Romanian Secret Service (SSI)." *Bucharest–2016*.
- Tobey, William. "Cooperation in the Libya WMD disarmament case." *Studies in Intelligence* 61, no.4 (2017): 31-42.
- Tucker, David. *The end of intelligence: Espionage and state power in the information age*. Stanford University Press, 2014.
- Tuinier, Pepijn. "Explaining the depth and breadth of international intelligence cooperation: towards a comprehensive understanding." *Intelligence and National Security* 36, no.1 (2021): 116-138.
- Van Puyvelde, Damien. "European intelligence agendas and the way forward." *International Journal of Intelligence and Counterintelligence* 33, no.3 (2020): 506-513.
- Wunderlich, Jens-Uwe. "The EU an actor sui generis? A comparison of EU and ASEAN actorness." *JCMS: Journal of Common Market Studies* 50, no.4 (2012): 653-669.

President Rodrigo Duterte and Biopolitics in the Philippines

Christopher Ryan MABOLOC*

Abstract

In this paper, I use the concept of biopower to reflect on the strategy of President Rodrigo Duterte when it comes to the Covid-19 pandemic in the Philippines. A term that originated from Michel Foucault, “biopower” refers to the idea in which the state controls the physical bodies of the population by employing rules, laws, and basic protocols enforced in the name of public health. In the Philippines, the government has imposed lockdowns and restrictions to prevent the spread of the virus. The type of Biopolitics practiced in the country has been described by his critics as a form of “medical populism”. However, such an assessment lacks a thorough recognition of the reality of power relations in Philippine society. Why must we understand the reality of structural injustice in Philippine society, as well as the hegemonic nature of global politics, in the middle of a public health crisis?

Keywords: *Biopower; Biopolitics; Covid-19 Pandemic; Governmentality; President Duterte;*

Devlet Başkanı Rodrigo Duterte ve Filipinlerde Biyopolitika

Özet

Bu makalede, biopower kavramı Başkan Rodrigo Duterte'nin Filipinler'de Covid-19 pandemisine yönelik stratejisini yansıtmak için kullanılmaktadır. Michel Foucault'a ait bir kavram olan “biyo-iktidar” ise, devletin halk sağlığı adına uygulanan kuralları, yasaları ve temel protokolleri kullanarak nüfusun fiziksel bedenlerini kontrol etmesi fikrine atıfta bulunur. Filipinler'de hükümet, virüsün yayılmasını önlemek için sokağa çıkma yasağı ve kısıtlamalar getirdi. Ülkede uygulanan Biyopolitikanın türü, eleştirmenleri tarafından bir “tıbbi popülizm” biçimi olarak tanımlandı. Ancak, böyle bir değerlendirme Filipin toplumundaki güç ilişkilerinin gerçekliğinin tam olarak tanınmasından yoksundur. Neden Filipin toplumundaki yapısal adaletsizlik gerçeğini ve küresel siyasetin hegemonik doğasını bir halk sağlığı krizinin ortasında anlamalıyız?

Anahtar Kavramlar: *Biyogüç; Biyopolitika; Kovid19 pandemisi; yönetimsellik; Başkan Duterte;*

1. Introduction

To truly understand Philippine society, any inquiry must recognize the context of power relations in the country's history and how the same has shaped the perspectives of its people. Why must we understand the reality of structural injustice in Philippine society, as well as the hegemonic nature of global politics, in the middle of a public health crisis? The hugely uneven structures in the country, the way resources are redistributed, and the powerlessness of millions in the peripheries give rise to a type of radical or progressive politics. The reality of political contestation, in this way, is the obvious starting point. The country is divided in terms of the

* Associate Professor, Ateneo de Davao University, Department of Philosophy, ryanmaboloc75@yahoo.com, ORCID: 0000-0001-7057-4032.

Date of Arrival: 21.02.2021 – **Date of Acceptance:** 01.09.2021.

elite and the powerless. The unjust socio-economic and political systems that define the everyday life of Filipinos since colonial times continue to repress those in the margins. To understand the unequal situation of people, an analysis of structures rather than a simplistic criticism of the President's personality is the more substantive approach to uncover what is wrong as Philippine society tries to overcome a crippling public health crisis.

Using the interpretive method of research, this investigation will try to examine and put into question the assumptions of critics when it comes to the style of leadership of President Duterte. The paper hopes to put forward an alternative view when it comes to the character and radical nature of Covid-19 politics under President Duterte's watch. The research is divided into two parts – an explication of the concept of biopower and analysis of Covid-19 politics under President Duterte. The concept of radical democracy in the Philippines was introduced for the first in this journal as a response to the liberal-reformist criticisms against the current Philippine president. It has been argued that the liberal critics of the President have failed to consider the reality of antagonism in Philippine society, as reflected in the elite type of democracy practiced in the country after its colonizers have left. This paper does not seek to exonerate anyone when it comes to what is wanting as the country tries to overcome the public health crisis. Rather, it desires to understand the value of radical politics by reflecting on the Covid-19 pandemic in the Philippines.

2. The Theory of Biopower

According to Daniel Mishori, the term biopower and Biopolitics originated from Michel Foucault. The term Biopower is meant to address “the role states play in shaping citizens' health, including techniques to control and directly affect the human body.”¹ In his four-volume “The History of Sexuality,” Foucault explains that sex was not repressed during the 17th to the 19th century.² Foucault writes that “sexual practices had little need of secrecy; words were said without undue reticence, and things were done without too much concealment; one had a tolerant familiarity with the illicit.”³ The care of the self for Foucault is a matter of technique. In the concept of Biopower, the body is the object of control. Public health is subjected to the

¹ Daniel Mishori, “Medical Technocracy, Extreme Biopower, and Human Rights.” In *Social Ethics Society Journal of Applied Philosophy*. Special Issue (July 2020): 242.

² Michel Foucault. *The History of Sexuality*. Translated by Robert Hurley. (New York: Pantheon Books, 1976), 1-2.

³ Ibid, 3.

state apparatus. People are to be defined based on the condition of their physical bodies. The population is to be classified, the mental health of individuals is stereotyped, and every citizen is marked as desirable or undesirable. Philip Sarasin explains that Foucault's concept of biopower can be understood by way of three models.⁴

The first model is leprosy.⁵ Lepers were to be excluded from society so that they cannot infect those who are healthy. This is an apt representation of social and economic exclusion. This model could be seen as outdated, as leprosy is no longer considered a threat to the population's health. However, its influence is felt in the social and economic realm. Some people, like lepers, are discriminated against because of society's unfounded prejudices. While leprosy is gone, this model contributes to the way we interpret the reality of socio-economic and political exclusion. The Rohingya Minority in Burma, for instance, is a prime example. But this is not just a question of identity politics. It is about the privileged position of others who dictate the rules of the game. The Rohingya are a people with no nation. They are, in a way, stripped of their humanity and of the basic right to be a citizen of the state.

The second model is the plague.⁶ In this case, the coronavirus pandemic is applicable. The plague is concerned about the discipline of human behavior. Quarantines are meant to separate the healthy part of the population from those who are already infected. To do so, governments must impose rules. Herein, borders are meant to separate citizens from non-citizens. The idea of otherness is emphasized. The other is seen as an enemy to another's state of being. Quarantine is not about treatment or cure. It is about separating the desirable from the undesirable in society. This theoretical construct is about how the state uses its power to enforce the protection of the healthy from the risks and consequences of getting the infection. But in the process, it is actually at the expense of the vulnerable who do not have the means to protect themselves when left on their own.

The third model is smallpox.⁷ Due to its virulence, this model reflects the totalization of the general population. Persons must be identified and marked. This symbolizes the absolute

⁴ Philip Sarasin. "Understanding the Pandemic with Michel Foucault." [Internet article]. <https://www.fsw.uzh.ch/foucaultblog/essays/254/understanding-corona-with-foucault>. Accessed February 12, 2021.

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

⁷ Ibid.

control of the state over the lives of the people. It is about making a judgment as to who is wanted and who is not. The latter is expended and is considered as without relevance to the objectives or goals of society and its instruments of power. In this way, science plays its role when it comes to statistics as people are characterized based on their health conditions. The unhealthy is considered a danger to society and must be exterminated. In the broader context of a state of emergency, undesirable people are left on their own to die since they are seen as a threat to the social body. In this instance, the state uses all its means to subjugate those it does not consider as a part of its existence.

Mishori explains that the idea of Biopower is manifest in terms of the optics of power. The state imposes its will on the population. The state is like the image of a sword that decides who dies and who lives. But the power of the same cannot be possessed. The power of the state lies in the way the public unwittingly submit themselves to the rule of the sovereign who uses whatever means at its disposal to sow fear. It is this fear that conceals the reality of power. But this fear, however, is not rooted in the sovereign. It is about the way people react or behave based on laws and rules that are imposed on them. The idea is not about what the law tries to prohibit or tell them not to do, but what it dictates as normal. People who obey are rewarded and those who don't are punished. An individual who does not follow the law is immediately judged as undesirable. In a disciplinary society, a person is reduced into a conformist because one is afraid to be labeled as unwanted.

But the real danger when it comes to the reality of power is when people are no longer able to question things. In institutions, this comes about when an order some someone in a position of authority is meant to be obeyed with question by means of notices, memoranda, and policies that like proper consultation and democratic legitimacy. In social media, many assume that what they see is some form of gospel truth. They follow what is trending and easily confuse what is only popular with what is factual. Translated into the extreme, it is about how the state and government control the behavior of the population. Mishori explains that experts derive their authority "from both their bureaucratic role and their academic/scientific aura of expertise. In the case of physicians, this authority is reinforced through disciplinary mechanisms."⁸ However, it is important to distinguish what is legitimate and what is not. In the first, the

⁸ Mishori, "Medical Technocracy, Extreme Biopower, and Human Rights," 242.

behavior of people comes from blind obedience. In the second, such is rooted in the role of knowledge in society.

Foucault distinguishes power into two – repressive power and normalizing power. The first refers to how the state punishes people by using force or violence, whether legitimate or illegitimate. Foucault, however, believes that the purpose of power is more subtle. He explains that power is often normalized under the scheme of institutional rules. As a result, the pandemic has provided some in positions of power the reasons to legitimize their abuses. While ordinary people who are caught violating protocols are humiliated by punishing them in public, reports indicate that some alleged corrupt practices by powerful government officials often go unnoticed or unpunished because of the protection given by those who dictate the rules. As a result, the type of impunity enjoyed by others serves as a normalizing situation that put to doubt the moral role of the state. As a result, ordinary folks resign to their fate, thinking that corruption is normal and acceptable as a way of life.

Foucault tries to expose how this unjust mechanism has prevailed in our modern society. In what way has power hidden from the mind of the public? Foucault explains the answer by describing how the norms of punishment have metamorphosed in history. In his *Discipline and Punish*, he states that torture, through the story of Damians the Regicide, was then a form of a public spectacle. The reason for the display of the terror is to remind the public that any violence committed against the sovereign should be felt more intensely by the criminal. The public watches in awe of the spectacle or the theater of execution so that they also become participants in the torture. The sovereign transfers to the people the authority to punish. The idea of penal reform, for Foucault, has been used to ease the guilt and burden on the part of the jury.

But Foucault writes that as time went by, the reality of physical punishment has become so subtle and has been transformed into a latent tactic of controlling the population. This is manifest in the prison system, the clinic, and the school in which people become automatons or mindless bodies meant to follow orders. The strict regimen inside the prison system has one purpose and that is to make prisoners conform. The goal is to subject the human being to a subtle kind of punishment to make him docile. Translated into the present scheme, schools produce students like manufactured products from a factory. The outcome of education is not the empowerment of human freedom or the celebration of what it means to be human but the reduction of the person into a productive being who can contribute to the economic mega-

machine. In this way, people are judged based on their skills and not on their ability to understand. Foucault writes:

“One of the great innovations in the techniques of power in the eighteenth century was the emergence of ‘population’ as an economic and political problem: population as wealth, the population as manpower or labor capacity, population balanced between its growth and the resources it commanded. Governments perceived that they were not dealing simply with subjects, or even with a ‘people,’ but with a ‘population,’ with its specific phenomena and its peculiar variables: birth and death rates, life expectancy, fertility, state of health, frequency of illnesses, patterns of diet and habitation.”⁹

The people have become subservient to the will of the sovereign. Their autonomy has no meaning or value to them. They become subjugated, exploited, and manipulated. Society, thus, is just like a prison system where people are subjected to observation, surveillance, or monitoring. In this way, the fear of being monitored will influence the behavior of people. In itself, the rule has no meaning unless it can effectively control people. To illustrate, the QR codes exemplify the reality in which a person is being constantly watched. It is the new Panopticon. The rules and protocols during the time of Covid-19, as such, are the actual means of the state to influence and necessarily, control human behavior. The number of deaths posted daily serves as a warning that anyone can die anytime.

Governmentality explains the way power operates within the system.¹⁰ When it comes to the Coronavirus, experts act as messengers of a certain kind of mindset. They insist that it is never safe to go out not based on reasonableness but based on the “carrot and stick” approach. It makes the person unable to rationally process the situation. Health experts, for Mishori, have now become agents of the state when it comes to extreme biopower. At the start of the pandemic, public transport systems were shut down such as in India, without due consideration for the hard life of folks who did not have the means to return to their homes. The pandemic has become the excuse for harsh rules that strip people of their basic liberties. In the Philippines, ordinary men and women have been subjected to a type of punishment that is meant to embarrass rather than teach them the protocols and their purpose. Indeed, it now seems that only those at the top of the hierarchy are considered bearers of wisdom. Foucault writes:

⁹ Foucault, *The History of Sexuality*, 25.

¹⁰ Michel Foucault. *Security, Territory, Population*. Translated by Graham Burchell. (London: Palgrave Macmillan, 2007), 20.

“Wisdom means governing by the order of things. It means governing according to the knowledge of human and divine laws. It means governing according to God’s prescriptions. It means governing according to what the general human and divine order may prescribe. In other words, when one sought to identify how the sovereign had to be wise and in what his wisdom consisted, one tried to regulate and model government in terms of the truth”.¹¹

The above explains the condescending attitude of some lawyers, judges, police officers, and many politicians. But Foucault says that it should be of no interest to us where power is from. Rather, our concern should be how it governs us in terms of its tendency to totalize. Torture, as a public spectacle, was replaced with new forms of control employed in society, such as an ID system that reduces persons into barcodes. Torture was, at the outset, according to Foucault, “made the body of the condemned man the place where the vengeance of the sovereign was applied.”¹² Power undermines the common people without them knowing about it. This is what disciplinary power is all about. For Foucault, the idea of power “was at the heart of all mechanisms of punishment and that it is still to be found in contemporary penal practice but in a quite different form and with very different effects.”¹³

The idea of disciplinary power makes people think that the state has total power over them. Public behavior is influenced by fear. Bentham’s Panopticon is the symbolic representation of penal power in the socio-political body. In the Philippines, the tower of the New Bilibid Prisons in Muntinlupa City symbolizes this very representation. The same symbol has been assimilated in Philippine popular culture, with the tower getting prominent exposure in crime movies in the 80s and the 90s. It has come to be the representation for the criminal justice system. Foucault writes that “the reform of criminal law must be read as a strategy for the re-arrangement of the power to punish, according to modalities that render it more regular, more effective, more constant and more detailed in its effects.”¹⁴

¹¹ Michel Foucault, *The Birth of Biopolitics*. Edited by Michael Sinelart. (New York: Palgrave Macmillan, 2008), 311.

¹² Michel Foucault, *Discipline and Punish*, Translated by Alan Sheridan. (New York: Pantheon Books, 1978), 55.

¹³ *Ibid.*

¹⁴ *Ibid.*, 80.

3. Covid-19 Politics in the Philippines

Lockdowns, known as “community quarantines” in the Philippines, are meant to prevent the spread of the virus. These quarantines have been classified by the *Inter-Agency Task Force on Covid-19* as “Enhanced”, “General”, or “Modified”.¹⁵ During the first quarter of 2020, airports, seaports, and railways have been closed or limited in terms of capacity, thereby restricting public transportation across borders and between regions. Such has resulted in a tremendous impact on the economic output of every country and the life of the people globally. A developing country like the Philippines, for example, has suffered since it is fueled by its services sector. The many prolonged lockdowns meant the closure of commercial establishments, hotels and restaurants, and other shops. But more significantly, lockdowns restrict the social and economic life of the people. To mitigate the impact of the pandemic, governments gave subsidies to millions who have been affected.

As the Delta Variant of the coronavirus has become the dominant cause of infections in the Philippines as of August 30, 2021, important factors will have to be considered when it comes to the national strategy against the Covid-19 public health crisis.¹⁶ In the beginning, vaccine nationalism emerged as an initial problem due to the desire of European Union states to prioritize their citizens. As such, the delay in the vaccinations in the Philippines during the first quarter of 2021 was due to lingering supply problems. But the President’s pivot to China was again put into the limelight when the Philippines received the latter’s first donation of about a million dosage of Sinovac. While the Covax Facility enables developing countries to have access to financing in the purchase of the Covid-19 vaccines, supplies have been scarce in the early part of 2021. Access and allocation prove to be the big problem when it comes to vaccines.¹⁷

Critics mention how President Duterte appears to have downplayed the pandemic. They have argued that the purpose of simplifying the enormous problem that people are faced with is to secure that false sense of hope on the part of the general public. For Gideon Lasco, “health

¹⁵ Department of Health, “Covid-19 Inter-Agency Task Force for the Management of Emerging Infectious Diseases Resolutions.” [Online] <https://doh.gov.ph/COVID-19/IATF-Resolutions>

¹⁶ Bonz Magsambol, “Delta now dominant Covid variant in the Philippines”, [Online] *Rappler*. <https://www.rappler.com/nation/who-says-delta-now-dominant-covid-19-variant-philippines-august-31-2021>

¹⁷ World Health Organization, “Access and allocation: How will there be fair and equitable allocation of limited supply.” [Online] <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/access-and-allocation-how-will-there-be-fair-and-equitable-allocation-of-limited-supplies>

emergencies create latitude for populists to make a case for the swiftest possible response ...offering of common sense solutions to complex issues.”¹⁸ Lasco, in pursuing this position, says that “in the case of pandemics, these include downplaying the virulence or severity of the outbreak (e.g. ‘It’s just like the flu’), promising quick fixes like an effective drug (e.g. hydroxychloroquine)... or making simplistic arguments that pit liberty and the economy against public health.”¹⁹ Lasco says that this attitude is a form of “medical populism”. For him, it is about how a leader tries to highlight the conflict between the rich and poor while at the same time touting himself as somebody who is in favor of the latter.

While Lasco points to the concept of medical populism as the basis of the government’s strategy in fighting the pandemic, what is absent from his analysis is the fact that the radical ways that President Duterte in approaching the problem may be borne out of the uneven power structures in the country. From a leadership perspective, the people believe that political will is necessary as the Philippines tries to overcome the crisis. Past administrations have been unable to provide strong leadership in terms of alleviating the plight of the poor whose lives have been destroyed by natural calamities such as Typhoon Yolanda. The difference lies in the personal manner in which President Duterte approaches the problem. The pragmatic aspect of his radical leadership means that government should be there for the people in times of crisis. In contrast, the administration of then-President Benigno Aquino III failed to address systemic failures. As a result, the people wanted someone who knows what needs to be done to make things work.

The President knows how to appeal to the sentiments of the masses. But the way he handles matters and how he speaks is often judged by critics as nothing but a form of bravado. However, this can also be interpreted as the “grammar of dissent” in which the country’s leader points to a resurgent type of nationalism that is meant to bring about change.²⁰ But for his many critics, the style of the President is a matter of optics. Lasco writes: “From that point onwards, the president and his allies dramatized their response to the crisis by using the language and imagery of war, threatening to use force and deploying uniformed personnel to staff checkpoints throughout the country. ‘I will not hesitate. My orders are to the police and military, as well as

¹⁸ Gideon Lasco, “Medical populism and the Covid 19-pandemic.” In *Global Public Health* 15:10 (2020): 1418.

¹⁹ Ibid.

²⁰ Christopher Ryan Maboloc, “Situating the Mindanao Agenda in the Radical Politics of President Duterte,” *Iqra: Journal of Al Qalam Institute* 4, (2017): 9.

village officials, if there are any trouble, or occasions where there's violence and your lives are in danger, shoot them dead,' he said on April 1."²¹

Lasco notes how President Duterte, at the outset, "declared that 'everything is well... since it will die on its own,' later going on to exhort the people "not to be hysterical... have faith in humanity... we are a resilient people,' till admitting in March 2020 that if things deteriorate, "I may have to call on China to help."²² Lasco said that the President did not bother to look into how neighboring countries put measures against the spread of the virus.²³ Lasco explains that the President did not act early in January 2020 because he was "concerned with the political and diplomatic repercussions, there were no travel restrictions placed on mainland China, and there was no banning of flights from Wuhan."²⁴ While these observations are valid, the fact of the matter is that certain things also need to be contextualized. First World countries such as Japan and Australia are still battling the pandemic. The right question to ask, then, from a leadership point of view, is whether or not the President is acting in the best interest of the Filipino people.

For Lasco, the "Philippine example shows how leaders evolve their political styles based on the situation, with Duterte shifting from simplification to spectacularization as the number of cases grew."²⁵ However, President Duterte has never shown the same behavior expressed by President Bolsonaro of Brazil who dismissed the scientific approach in fighting the pandemic. President Duterte consults with his experts in the Inter-Agency Task Force before making any decisions. There is no available blueprint or manual in terms of how a society can win this fight against the virus. But for Lasco, Duterte is "resorting to his default punitive posture, after protests over access to food and medicine occurred, his order to the police to 'shoot to kill' against 'anyone causing commotion' or 'spreading misinformation was seen as an attack on all his critics, especially those in the media."²⁶

²¹ Lasco, "Medical populism and the Covid 19-pandemic," 1421-1422

²² Ibid., 1422.

²³ Ibid.

²⁴ David Camroux, "Covid-19 and Strongman Rule in the Philippines." SciencesPo: Center for International Studies. [Online]. <https://www.sciencespo.fr/cei/en/content/covid-19-and-strongman-rule-philippines>. Accessed February 13, 2021.

²⁵ Lasco, "Medical populism and the Covid 19-pandemic," 1422.

²⁶ Camroux, "Covid-19 and Strongman Rule in the Philippines."

Lasco has failed to distinguish the difference between policy pronouncements and what is pure rhetoric on the part of the Filipino leader. The point is that the words of the President must be contextualized as a way of warning citizens to observe basic health protocols. There is a need to separate political rhetoric from reality. It is the language of the “masa” [translated as mass] that President Duterte is using for them to be able to understand directly from their leader’s mouth the danger and risks of Covid-19. It appears that the critics of the President are paying no attention to the efforts of the country’s various departments that have done their share in terms of implementing programs that are meant to help the public survive the crisis. One way or the other, a leader has to at least give them the means to see hope in a world that has been devastated by a malady. But critics choose to focus on the acerbic nature of President Duterte in a very Filipino manner of saying, “wala ng ginawang tama” [has not done anything right].

Nicole Curato says that the “Duterte regime is notorious for its systematic distortion of public discourse... uncovered the administration’s mobilization of state-sponsored troll armies, which creates a toxic online environment that punishes dissenting voices.”²⁷ She insists that “press freedom in the Philippines is also eroding, as news organizations not only face threats of being shut down but have been closed by congressional votes and judicial rulings.”²⁸ In this sense, the public sphere, critics of the President say, is toxic given the disruptive nature of President Duterte’s pragmatic leadership. But is President Duterte’s style of governance out to destroy state institutions? The problem of the Philippines is not President Duterte. It is its institutional deficits. The rise to power of the President is only a dramatic manifestation of what is wanting when it comes to Philippine society.

Beyond the lens of Biopolitics, it matters to look into the situation more closely. This will require putting aside any bias in terms of the optics of power. An ideology, including the liberal-reformist way, does not bring about an objective assessment of reality. It matters to reveal the facts without making any prior judgment. For instance, the government used the bulk of its 2020 National Budget to provide monetary subsidies to millions of Filipinos during quarantines. Local Government Units were told to use their savings, including their

²⁷ Nicole Curato, “Democratic expressions amidst fragile institutions: Possibilities for reform in Duterte’s Philippines.” *Brookings Institute: Democracies in Asia*. [Internet article]. <https://www.brookings.edu/articles/democratic-expressions-amidst-fragile-institutions-possibilities-for-reform-in-dutertes-philippines/>. Accessed February 20, 2021.

²⁸ Ibid.

development funds, for pandemic relief. The people have been prevented from getting out of their homes, classes were suspended and factories were closed. The country, which prides itself on having some of the biggest shopping malls in the world, its economy being consumer-driven, also halted the commercial operations of the same. The only goods allowed for transport were food, medicine, and medical supplies. People are informed as to the dangers and risks of the coronavirus. The country has a competent health care force to reckon with when it comes to public emergencies.

The country, which gets a huge chunk of its Gross Domestic Product from tourism, closed resorts in prominent destinations like Boracay and Palawan. Two of its airlines have lost billions of pesos, with Philippine Airlines (PAL) retrenching 2,300 of its employees. Cebu Pacific at the beginning tried to support its workforce, with executives accepting pay cuts. But this was only temporary. In early February of 2021, the National Economic Development Authority, through its head Karl Chua, proposed the reopening of the economy.²⁹ The young secretary mentioned that this is necessary to mitigate hunger among the poor households, with millions of Filipinos unable to find work while economic activities come to a grind. Such a proposal is indicative that the country has bright technocrats. The real problem, it can be said, is not the President. Rather, it is the country's systemic issues that render as useless some of the things that the government is doing. For instance, loopholes in the distribution schemes of cash subsidies mean that such can fall into the hands of corrupt officials.

The Philippines, being a recent transitional democracy, is characterized by institutional gaps and failures. Transitional democracies are states that have shifted into a liberal type of government. It can be said that the country has not really recovered from its colonial past and is still suffering from the effects of the Marcos dictatorship. People Power I, which installed President Corazon Aquino, gave the country the chance to rectify the wrongs of President Marcos. But the first Aquino government did not do that. It restored the old order instead. For this reason, the country returned to its oligarchic past. The damaged institutions of the country have not evolved after subsequent administrations since 1986. The elite system of democracy

²⁹ Andreo Calunzo and Cecilia Yap, "Philippines must loosen Covid curbs more, economic planner says." In Bloomberg. [Internet article]. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-02-15/philippines-must-loosen-covid-curbs-more-economic-planner-says>

is still at work.³⁰ As a result, there is a problem at the local as well as the national level. Some people, while lacking qualifications, have been appointed to positions in government. Such instances hurt the public sector in terms of its desire to give the people the kind of service that they deserve.

Filipinos have experienced various types of discomfort due to a feudal economic system that has only enrich a few families. Towering buildings and high-rise structures are not signs of authentic human progress. Development can only commence the moment people get to enjoy the basic services that the government is mandated to provide. Now, the same issue is apparent in the area of health care. Before the pandemic, the country's national insurance system (Philhealth) was hounded by corruption issues that totaled 15 billion pesos.³¹ The President fired the head of the agency and appointed a former director of the National Bureau of Investigation to the post to end the culture of corruption in the insurance system. But the pandemic has only exacerbated and highlighted the many problems of Philippine society. These problems have existed ever since the colonizers have transferred the power to govern the Filipinos.

President Duterte, however, has become the image of a charismatic leader who possesses the political will to help the people. It is expected, henceforth, that he will get all the blame from critics. When the pandemic was raging in Western Europe, the European Commission issued a pronouncement that it will restrict the rules for Covid-19 vaccine exports outside of the European Union.³² President Duterte then lambasted the decision of the EU. He was one of the few leaders to do so, the others being afraid of retribution from the EU's most affluent countries. The way the President reacted at the time is nothing new. Many know that national interest is prioritized by the EU in that pronouncement, more than the desire to save humanity. In the end, the world's richest nations simply want their economy back on track. Foucault explains that, in reality, "liberalism, then, is to be analyzed as a principle and method of the

³⁰ Paul Hotchcroft and Joel Rocamora, "Strong Demands and Weak Institutions: The Origins and Evolution of the Democratic Deficit in the Philippines," *Journal of East Asian Studies* 3, no.2, (2003): 259.

³¹ Bonz Magsambol, "Philhealth execs misspent, stole 15 billion, says resigned anti-fraud official." *Rappler*. <https://www.rappler.com/nation/ex-official-says-billions-stolen-by-philhealth-fraud-schemes>

³² Holly Ellyatt, "Export Controls on Covid vaccines from Europe could spark collapse in global supply, experts warn." In CNBC. [Internet article]. <https://www.cnbc.com/2021/02/01/eus-vaccine-export-controls-could-damage-global-vaccine-supply.html>

rationalization of the exercise of government, a rationalization which obeys— and this is what is specific about it—the internal rule of the maximum economy.”³³

However, the point of the matter is to know how the country can overcome the crisis. It is not correct, for instance, on the part of the President to defend public officials if the latter is involved in corruption. While the President’s approach to the problem may be typical of the traditional politics practiced in the country, arguing that others will also do the same if they were in his position, there is no institutional nor democratic gain from protecting any government official who has been tainted by alleged corrupt acts. It is a matter of fact too, for example, that the secretary of health has been hounded by various criticisms of incompetence. But the position of the President in terms of keeping Secretary Francisco Duque III in his post is that it is difficult to change the person who is calling the shots in the middle of a game. Of course, should it be proven that the same is guilty of what he has been accused of, then the same may be let go and cases should be filed against him for the greater good of the people and in keeping with the principle of honest governance.

The solution to the problem that the country is facing right now cannot be found in the exhortation of the moral ideals of liberal politics. The nature of Philippine society requires more than an exposition of who is the moral leader among the potentials that are being presented to the people. President Corazon Aquino before and her son later were moral persons but they both failed the Filipino people. While critics continue to hammer the unsmiling character of President Duterte, the problem lies somewhere. The reality is that it has something to do with power and the way it has metamorphosed in our political system. The only way for people to overcome the subjugation that they experience is to resist the tendency of power to normalize things in favor of those who only seek to usurp the system for their interests. The virus has no brain but it is getting way ahead of us. The reason is simple. We, the people, have become our very own enemy.

4. Conclusion

Biopolitics reveals the type of power struggles apparent in Philippine society. A deeper analysis will tell us that the context of power relations in the Philippines points to the structural injustices experienced by Filipinos. Any right kind of intervention this time of the pandemic

³³ Foucault, *The Birth of Biopolitics*, 318.

should consider this context. To understand the reality of Biopolitics, the transformation of the obvious into subtle forms of punishment explains how power hides under the guise of rules. Discipline has come to govern the way people are subjected to monitoring systems that render them mere automatons or docile bodies. The critics of the President of the Philippines have accused him of using the pandemic to advance his populist approach to power. However, it can be countered that the perpetuation of elite politics in the country is the real problem and not the radical style of the president when it comes to responding to the pandemic. In this way, what needs to be seen is that the problems that the Philippines is facing at this time of a public health emergency are due to the unjust power structures in the country. The President did not create this situation. It is a result of the country's harsh colonial experience that to this day has continued to shape and dictate the fate of Filipinos. The President's ascent to power in 2016 is a result of the decades of discomfort felt by the majority of the population. A lot was expected from him. But unjust global structures and systemic injustices have continued to hound the poor in Philippine society. This is apparent in the reality of vaccine nationalism in which a global hegemonic order dictates the future of the world.

References

- Calunzo, Andro and Cecilia Yap. "The Philippines must loosen Covid curbs more, the economic planner says." In Bloomberg. [Internet article]. 2021. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-02-15/philippines-must-loosen-covid-curbs-more-economic-planner-says>
- Camroux, David. "Covid-19 and Strongman Rule in the Philippines." SciencesPo: Center for International Studies. [Internet article]. 2020. <https://www.sciencespo.fr/ceri/en/content/covid-19-and-strongman-rule-philippines>.
- Curato, Nicole. "Democratic expressions amidst fragile institutions: Possibilities for reform in Duterte's Philippines." *Brookings Institute: Democracies in Asia*. [Internet article]. 2020. <https://www.brookings.edu/articles/democratic-expressions-amidst-fragile-institutions-possibilities-for-reform-in-dutertes-philippines/>. Accessed February 20, 2021.
- Department of Health. *Covid-19 Inter-Agency Task Force for the Management of Emerging Infectious Diseases Resolutions*. [Online], 2021. <https://doh.gov.ph/COVID-19/IATF-Resolutions>
- Ellyatt, Holly. "Export Controls on Covid vaccines from Europe could spark a collapse in global supply, experts warn." In CNBC. [Internet article]. 2021. <https://www.cnbc.com/2021/02/01/eus-vaccine-export-controls-could-damage-global-vaccine-supply.html>
- Foucault, Michel. *The History of Sexuality*. Translated by Robert Hurley. New York: Pantheon Books, 1976.
- Foucault, Michel. *Discipline and Punish*, Translated by Alan Sheridan. New York: Pantheon Books, 1978.

- Foucault, Michel. *Security, Territory, Population*. Translated by Graham Burchell. London: Palgrave Macmillan, 2007.
- Foucault, Michel. *The Birth of Biopolitics*. Edited by Michael Sinnelart. New York: Palgrave Macmillan, 2008.
- Hotchcroft, Paul and Joel Rocamora. "Strong Demands and Weak Institutions: The Origins and Evolution of the Democratic Deficit in the Philippines," *Journal of East Asian Studies* 3, no. 2, (2003): 259-292.
- Lasco, Gideon. "Medical populism and the Covid 19-pandemic." In *Global Public Health* 15, no.10, (2020): 1417-1429.
- Maboloc, Christopher Ryan. "Situating the Mindanao Agenda in the Radical Politics of President Duterte." *Iqra: Journal of Al Qalam Institute* 4, no. 3 (2017): 25.
- Magsambol, Bonz. "Philhealth execs misspent stole 15 billion, says the resigned anti-fraud official." *Rappler*. 2020. <https://www.rappler.com/nation/ex-official-says-billions-stolen-by-philhealth-fraud-schemes>
- Magsambol, Bonz. "Delta now dominant Covid variant in the Philippines." *Rappler*. 2021. <https://www.rappler.com/nation/who-says-delta-now-dominant-covid-19-variant-philippines-august-31-2021>
- Mishori, Daniel. "Medical Technocracy, Extreme Biopower, and Human Rights." In *Social Ethics Society Journal of Applied Philosophy* 5 (2020): 230-266.
- Sarasin, Philip. "Understanding the Pandemic with Michel Foucault." [Online]. <https://www.fsw.uzh.ch/foucaultblog/essays/254/understanding-corona-with-foucault>.
- World Health Organization. "Access and allocation: How will there be fair and equitable allocation of limited supply." [Online] 2021. <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/access-and-allocation-how-will-there-be-fair-and-equitable-allocation-of-limited-supplies>

Yirminci Yıldönümünde 11 Eylül: Kopenhag Okulu Çerçevesinde ABD İç ve Dış Politikalarının Değerlendirilmesi

Mehmet EMİR*

Özet

11 Eylül 2001, hem ABD hem de dünyanın geri kalanı için çok önemli bir dönüm noktasıdır. Milenyumun başında gerçekleştirilen büyük terör saldırıları uluslararası ilişkilerde yeni bir dış politika olarak "önleyici savaş" stratejisinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu kapsamda terör saldırıları ABD tarafından savaşla ilişkilendirilmiş ve bazı devletlerle bağlantılar kurularak meşru bir müdahalenin (önleyici savaş) gerekçesi olarak kabul edilmiştir. Bu konularda yazılan akademik makalelerin geneli ise ABD'nin bu saldırılara karşı yürüttüğü operasyonlara odaklanmıştır. Oysa dikkat çeken bir diğer nokta ise Amerikan hükümetinin dikkatini güvenleştirme yoluyla iç politikadan dış politikaya çevirmiş olmasıdır. Ayrıca daha geniş bir perspektifte, ABD'nin uyguladığı güvenleştirme anlayışının Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ve NATO gibi uluslararası kuruluşlar aracılığıyla küresel düzeyde yaygınlaştırılması da üzerinde dikkatle durulması gereken diğer bir konudur. Bu bağlamda bu makalede, ABD'nin uluslararası alanda güvenleştirme yoluyla izlediği politikanın geriye dönük bir değerlendirmesi yapılmakta ve uluslararası alana olan yansımaları incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Güvenleştirme, Kopenhag Okulu, 11 Eylül, Terör, Savaş

September 11 on its Twentieth Anniversary: An Assessment of US Domestic and Foreign Policies within the Framework of the Copenhagen School

Abstract

September 11, 2001, was a very important milestone for both the USA and the rest of the world. The first major terrorist attacks were carried out at the beginning of the millennium and resulted in the new concept of "preventive war" as a foreign policy strategy in international relations. Terror attacks have been associated with war by the USA and it has been accepted as a justification for a legitimate intervention (preventive war) by establishing links with some states. While most of the academic papers focus on the operations carried out by the USA against these attacks, another noteworthy point is that the American government has turned its attention from domestic to foreign policy through securitization. Besides in a broader perspective, it is the efforts to spread the securitization concept implemented by the USA to the global level through international organizations such as the United Nations Security Council and NATO that is a crucial point for this context. In this context, in this article, a retrospective evaluation of the policy pursued by the USA through securitization in the international arena is made and its reflections on the international arena are examined.

Keywords: Securitization, Copenhagen School, September 11, Terror, War

* Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, memir@ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3143-1439

Date of Arrival: 24.10.2020 – **Date of Acceptance:** 11.03.2021.

1. GİRİŞ

Milenyum çağı, uluslararası ilişkilerde çok önemli sonuçlar doğuran uluslararası bir terör eylemiyle açılmıştır. 11 Eylül 2001 tarihinde Dünya Ticaret Merkezine ve Pentagon'a eş zamanlı olarak yapılan saldırıların hem ABD'nin hem de dünyanın kaderini değiştirdiği düşünülüyor. ABD, kendi topraklarında uğradığı bu ilk büyük saldırıyla beraber politikalarını farklı bir yöne çevirmiştir. Öncelikle gerek içişleri gerekse de dışişlerini ilgilendiren bütün politikalarını rutin gündemden çıkararak güvenikleştirme alanına taşımıştır. Başkan George H. Bush'un sarf ettiği sözlerle güvenikleştirme süreci başlatılmıştır. Ardından öncelikle içişlerinde güvenliği sağlamak için *Vatanseverlik Yasası* çıkarılmıştır. Dışişleri ile ilgili ise yine Başkan Bush'un sözleriyle başlatılan terör-teröre karşı savaş- önleyici savaş-haydut devletler kavramlaştırmasıyla ortaya konan bir güvenikleştirme süreci izlenmiştir. Ayrıca NATO gibi bir askeri yapılanma da tarihinde ilk ve tek defa olmak üzere ABD'ye karşı yapılan terör eylemlerine yönelik olarak beşinci maddesini uygulamaya geçirmiştir. Dolayısıyla Amerika'nın dış politika alanındaki güvenikleştirme çalışmaları yalnızca kendi politikaları dahilinde kalmamış, BM Güvenlik Konseyi ve NATO gibi uluslararası örgütlerde bu güvenikleştirme politikasının içine çekilmiştir.

ABD terörle mücadele gerekçesiyle ilk askeri operasyonunu Afganistan'a gerçekleştirmiştir. Ardından da Irak'ta operasyon icra edilmiştir. ABD'nin bu operasyonları aslında terörle "sonsuz savaş" konsepti için sadece başlangıç olmuştur. 11 Eylül saldırılarını İslami terör tehdidi olarak algılayan ABD yönetimine göre bunun kaynağı ise Ortadoğu'daki ekonomik ve siyasi sorunlardı. Sorunun çözümü için Ortadoğu'nun siyasi, ekonomik ve kültürel bir dönüşüm projesi (Büyük Ortadoğu Projesi) başlatılmıştır. Büyük Ortadoğu Projesi kapsamında geniş bir eylemler zinciri olan Arap Baharı ya da Arap Ayaklanmaları sonucunda Ortadoğu'da sorgulanamaz, yozlaşmış, kemikleşmiş ve halkının çıkarını düşünmeyen iktidarlar yıkılmış ve yerlerine çağın gereklerine uygun düşünce ve eylem yeteneğine sahip yeni iradeler geçirilmiştir.

ABD'ye yönelik gerçekleştirilen 2001 saldırılarının ardından geçen yirmi yılda ne terörle mücadelede etkili bir yol alınabilmiş ne de terörle mücadele gerekçesiyle müdahale edilen ülkelerde istikrar sağlanabilmiştir. Çalışmada buna dair neden sonuç ilişkilerine dayalı kapsamlı bir araştırma yapılarak akademik literatüre katkı sağlanması amaçlanmıştır. Diğer bir ifadeyle makale, yirminci yıldönümünden bakıldığında 11 Eylül 2001 saldırılarının ABD iç ve

dış politikalarını ne yönde etkilediğine dair bir çalışma ile bu etkilerin geniş çaplı sonuçları üzerine odaklanmaktadır.

2. Teorik Arka Plan

İnsanın kendini gerçekleştirme piramidi olarak bilinen Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde fizyolojik ihtiyaçlardan hemen sonra güvenlik ve korunma ihtiyacı gelir.¹ Birey seviyesinde başlayan bu güvenlik ihtiyacı analiz düzeyi arttıkça aynı şekilde toplum, devlet ve ulus üstü mekanizmalarca da talep edilmektedir. Dolayısıyla bütün analiz seviyeleri açısından en önemli varoluşsal ihtiyaç güvenlik olmuştur. Güvenlik kavramı "insanın korku hissetmeden ve güvende olma hali², tehdide karşı güvende olma durumu³, tehdidin yokluğu⁴, güvenlik tehdidinin olmaması hali⁵ ile ifade edilmektedir.⁶ Güvenliğin adalet, barış, onur gibi kavramlara direnç gösteren bir ilişki biçimi⁷ olarak ifade edilmesinin yanında buna statü ve sağlık kavramlarının eklenmesi⁸ de mümkündür. Modern anlamda güvenlik; devletin ülke içinde zorlayıcı devlet araçlarını (polis, jandarma ve gerekirse asker) kullandığı, ülke dışında ise savaş yapma yetkisi ile düzeni sağlamaya yönelik alınan her türlü tedbir olarak ifade edilmektedir⁹. Güvenlik olgusu; iç tehdit ve/veya dış tehdit ve bunlara dair algılar ve tahminleri de içermektedir¹⁰. Bununla beraber tehdit edilen değerlerin ne/neler olduğu¹¹ ve bunu önlemeye dair çabanın tanımlanması¹² ile kavram daha geniş bir çerçevede ele alınmaktadır. Güvenlikle ilgili tehdit değerlendirmeleri niyet ve kapasiteler üzerinden hesaplanmaktadır. Tehdidin algısı

¹ Andrew Heywood, *Küresel Siyaset*, 5. ed. (Ankara: BB101 Yayınları, 2018), 476.

² Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, in *Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türkçe Sözlük Cilt I* (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2005), 508.

³ Terry Terriff et al., *Security Studies Today* (Polity Press Cambridge, 1999), 1.

⁴ Helga Haftendorn, "The Security Puzzle: Theory-Building and Discipline-Building in International Security," *International Studies Quarterly* 35, no. 1 (1991): 5.

⁵ Arnold Wolfers, *Discord Collaboration* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1962), 153.

⁶ Bill McSweeney, *Security, Identity and Interests: A Sociology of International Relations* (Cambridge: Cambridge University Press, 1998), 13-22; Sinem Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," *Uluslararası İlişkiler Dergisi* 8, no. 30 (2011): 44.

⁷ McSweeney, *Security, Identity and Interests: A Sociology of International Relations*, 13.

⁸ Patrick M Morgan, "Safeguarding Security Studies," *Contemporary Security Policy* 13, no. 3 (1992): 466.

⁹ Andrew Heywood, *Siyasetin ve Uluslararası İlişkilerin Temel Kavramları*, 4. ed. (Ankara: BB101 Yayınları, 2018), 114.

¹⁰ Beril Dedeoğlu, *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*, 4. ed. (İstanbul: Yeniüzyıl Yayınları, 2018), 34; Sean Kay, *Global security in the twenty-first century : the quest for power and the search for peace* (Lanham, Md.: Rowman & Littlefield, 2006), 2. Table of contents <http://www.loc.gov/catdir/toc/ecip062/2005030128.html>; Giacomo Luciani, "The Economic Content of Security," *Journal of Public Policy* 8, no. 2 (1989): 151.

¹¹ David A Baldwin, "The Concept of Security," *Review of International Studies* 23, no. 1 (1997): 13-17.

¹² Arnold Wolfers, "National security as An Ambiguous Symbol," *Political Science Quarterly* 67, no. 4 (1952): 481-502.

ile gerçeklik düzeyi üzerinden analiz yapılırken¹³, karar alıcılar tarafından tehdidin öznesine dair politikalar üretilmektedir.¹⁴ Devletler de diğer aktörlerden algıladıkları niyetler ve kapasiteler üzerinden tehdit algısını oluşturmaktadır.¹⁵

Soğuk Savaşın sonuna kadar güvenlik, askeri anlamda bir güvenlikle özdeş tutulmuştur. Ancak Soğuk Savaşın bitişiyle beraber başka alanlarda da güvenliğin hissedilirliğinde artış yaşanmış ve bu alanlarda da güvenlik talep edilmiştir. Güvenliğe dair yaklaşımların temelini askeri alan olarak gören bakış açısından ayrışma Soğuk Savaş dönemi içerisinde olmuştur. 1970'lerdeki petrol krizi ve bunun etkileri ekonomik güvenliği de ön plana çıkarmıştır.¹⁶ Çokuluslu şirketlerin etkin hissedilirliği, karşılıklı bağımlılık¹⁷, refah seviyesinin daha çok önemsenmesi gibi durumlar karşısında klasik devlet merkezli politikalar zayıflamıştır.¹⁸ Bu tür gelişmeler sayesinde 1980'lerden itibaren güvenlik çalışmaları, stratejik çalışmalar alanından bağımsız olarak incelenmeye başlanmıştır.¹⁹ Güvenlik Çalışmaları uluslararası ilişkiler alanındaki en önemli konulardan biridir²⁰ ve özellikle Realist Teorinin bakış açısıyla şekillenmiştir.²¹ Güvenlik tehdidinin ortaya çıkışı ile ilgili farklı fikirlerin olması²² aynı zamanda konuya dair yaklaşımları da çeşitlendirmiştir.²³ Kısacası Soğuk Savaşın sonlarına doğru askeri tehditlerin azalmasıyla birlikte siyasi, toplumsal, ekonomik ve çevresel sorunların

¹³ Joseph Nye and Sean Lynn-Jones, "International Security Studies: A Report of A Conference on the State of the Field," *International Security* 12, no. 4 (1988): 7.

¹⁴ Emma Rothschild, "What is Security?," *Daedalus Journal of the American Academy of Arts and Sciences* 124, no. 3 (1995): 55; Terriff et al., *Security Studies Today*, 3. Fikret Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019), 141.

¹⁵ Paul; Kauppi Viotti, Mark, *Uluslararası ilişkiler ve Dünya Siyaseti* (Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2014), 190-91.

¹⁶ Michael Sheehan, *International Security: An Analytical Survey* (Lynne Rienner Boulder, 2005), 65.

¹⁷ Robert O.; Nye Keohane, Joseph S., *Power and Interdependence: World Politics in Transition* (Boston: Little, Brown and Co., 1977).

¹⁸ Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 47.

¹⁹ Pınar Bilgin, "Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları," *SAREM Stratejik Araştırmalar Dergisi* 8, no. 14 (2010): 69-96.

²⁰ Keith Krause and Michael Williams, "Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods," *Mershon International Studies Review* 40, no. 2 (1996): 232; Patrick M Morgan, "Liberalist and Realist Security Studies at 2000: Two Decades of Progress?," *Contemporary Security Policy* 20, no. 3 (1999): 39-71; Nil Şatana and Burak Bilgehan Özpek, "ABD ve Türkiye'de Geçmişten Günümüze Güvenlik Çalışmaları," *Ortadoğu Etütleri* 1, no. 2 (2010): 75-114.

²¹ Mustafa Aydın, "Uluslararası İlişkilerin" Gerçekçi" Teorisi: Kökeni, Kapsamı, Kritiği," *Uluslararası İlişkiler Dergisi* 1, no. 1 (2004): 33-60.

²² Stephen M Walt, *The Enduring Relevance of the Realist Tradition* (WW Norton Company, 2002), 199; JF Dougherty and L Robert, "Pfaltzgraff, Contending Theories of International Relations," (New York: Harper and Row Publishers, 1990), 63.

²³ Edward A Kolodziej, *Security and International Relations* (Cambridge University Press, 2005), 51.

güvenlik alanında daha ön plana çıktığı ve devlet ötesi mekanizmalarında daha hissedilir olduğu görülmüştür.²⁴ Dolayısıyla güvenlikle ilgili çalışmalar yalnızca askeri amaçlı olmaktan çıkmış ve çeşitlenmiştir. Bu konuya dair 1983 yılında yayımlanan iki eser; Buzan'ın *People, States and Fear* kitabı ve Ullman'ın *Redefining Security* başlıklı makalesi sayesinde güvenliğe dair askeri temelde olan bakış açısının değişime uğradığı kabul edilmektedir.²⁵ Kopenhag Üniversitesi bünyesindeki bir grup akademisyen tarafından 1985 yılında kurulan Barış ve Çatışma Araştırma Merkezinin "Avrupa Güvenliği'nin Askeri-Olmayan Boyutları" projesi Kopenhag Okulunun temelini oluşturmuştur. Kopenhag Okulu 1987 yılından itibaren Realist Teorinin çerçevesinden ayrılarak güvenlik çalışmalarına farklı bir bakış açısı katmayı amaçlamıştır. Buna rağmen ekolün Realist Teoriden belirgin bir şekilde farklılığının bulunmadığına dair eleştirilerde vardır.²⁶ Kopenhag Okulu projelerinde yer alan akademisyenler tarafından akademik literatüre pek çok eser kazandırılmıştır.²⁷ Kopenhag Okulu özellikle bölgesel güvenlik sorunları, sektörel analiz ve güvenlikleştirme üzerinde çalışmaktadır.²⁸ Okulun ana gayesi salt askeri olarak ele alınan güvenlik çalışmalarını çeşitlendirmek ve bu sayede birey, toplum ve devlet düzeyindeki tehditlere karşı daha kapsayıcı bir çözüm bulmaktır.²⁹ Sonrasında başka yazarlar tarafından da güvenlik gündemi çevresel ve demografik unsurlar, ekonomi, insan hakları konusunda daha da genişletilmiştir.³⁰ Ayrıca kadın hakları, salgın hastalıklar, açlık, ekonomik istikrarsızlıklar,

²⁴ Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 47; Richard Wyn Jones, "Travel Without Maps: Thinking About Security After the Cold War," in *Security Issues in the Post-Cold War World*, ed. M. Jane Davis (Cheltenham: Edward Elgar, 1996), 206; Özlem Kaygusuz, "Küreselleşme ve Ulusal Güvenlik Devleti: Geri Dönüş Mümkün mü?," *Mülkiye Dergisi* 31, no. 255 (2007): 139.

²⁵ Barry Buzan, *People, States and Fear; The National Security Problem in International Relations* (The University of North Carolina Press, 1983); Richard Ullman, "Redefining Security," *International Security* 8, no. 1 (1983): 129-53.

²⁶ Ken Booth, *Critical Security Studies and World Politics* (Lynne Rienner Publishers Boulder, CO, 2005), 15; Steve Smith, "The Contested Concept of Security," in *Critical Security Studies and World Politics*, ed. Ken Booth (Londra: Boulder, 2005), 37.

²⁷ Egbert Jahn, Pierre Lemaitre, and Ole Wøever, *European Security: Problems of Research on Non-Military Aspects*, vol. 1 (Centre of Peace and Conflict Research, University of Copenhagen, 1987); Ole Wøever, Pierre Lemaitre, and Elzbieta Tromer, *European Polyphony: Perspectives Beyond East-West Confrontation* (Springer, 1989); Barry Buzan, *The European Security Order Recast: Scenarios for the Post-Cold War Era* (Londra: Pinter Publishers, 1990); Ole Wøever and David Carlton, *Identity, Migration and The New Security Agenda in Europe* (Londra: Pinter Publishers, 1993); Bill McSweeney, "Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School," *Review of International Studies*, no. 22(1) (1996): 81; Barry Buzan and Ole Wøever, "Slippery? Contradictory? Sociologically Untenable? The Copenhagen School Replies," *Review of international studies* 23, no. 2 (1997).

²⁸ Barry Buzan, Ole Wøever, and Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis* (Boulder, Colo.: Lynne Rienner Pub., 1998); Barry Buzan and Ole Wøever, *Regions and Powers: The Structure of International Security* (Cambridge University Press, 2003).

²⁹ Jef Huysmans, "Revisiting Copenhagen: Or, on the Creative Development of A Security Studies Agenda in Europe," *European Journal of International Relations* 4, no. 4 (1998): 482.

³⁰ Jessica Tuchman Mathews, "Redefining Security," *Foreign Affairs* 68, no. 2 (1989): 162-77; Theodore Moran, "International Economics and National Security," *Foreign Affairs* 69, no. 5 (1989): 74-90; Brad Roberts, "Human

çevrenin kirletilmesine dair pek çok eser yayımlanmış ve buna dair farkındalık düzeyi arttırılmak istenmiştir.³¹ Buradan hareketle Kopenhag Okulunun uluslararası ilişkiler disiplinine kattığı en önemli değerin güvenlik olgusunu yalnızca askeri güvenlikten ibaret olmadığını göstermesi ve diğer kategorileri de güvenlik analizine dahil etmesi olduğu söylenebilir.³² Bu bağlamda Kopenhag Okulu belirli bir konunun rutin siyasi süreçten çıkarılarak güvenlik gündemine dahil edilmesini kapsamaktadır. Ancak güvenlik gündeminin bu derece genişletilmesine karşı eleştiriler de olmuştur.³³ Kopenhag Okulu beş kategoride (ya da sektörde) güvenliği tanımlamaktadır. Bu kategoriler: askeri, siyasi, sosyal, ekonomik ve çevresel etkenlerden oluşmaktadır.³⁴ Kopenhag Okulunun güvenliği aslında ampirik olarak var olmayan beş sektöre ayırmasının sebebi; ilgili sektörün birimleri arasında etkileşim ve iletişimine vurgu yaparak analizi basitleştirmektir.³⁵ Örneğin Kopenhag Okulu çevresel güvenliği ekonomik güvenlikle birlikte ele aldığı için metaekolojik bir yaklaşım söz konusu olmaktadır.³⁶ Benzer bir şekilde Kopenhag Okulu toplumsal güvenliği kimlik sorunları ve etnik temelli çatışmalar üzerinden değerlendirmektedir.³⁷ Ekol toplumsal güvenliği bireysel analiz düzeyinde de ele almakta ve toplumu çoklu kimliklerin bütünlüğü olarak değerlendirmektedir.³⁸

Rights and International Security," *The Washington Quarterly* 13, no. 2 (1990): 65-75; Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 48.

³¹ Haftendorn, "The Security Puzzle: Theory-Building and Discipline-Building in International Security," 3-17; Peter Gleick, "Environment and Security: The Clear Connections," *Bulletin of the Atomic Scientists* 47, no. 3 (1991): 17-21; J Ann Tickner, *Gender in International Relations: Feminist Perspectives on Achieving Global Security* (Columbia University Press, 1992); Myron Weiner, "Security, Stability, and International Migration," *International Security* 17, no. 3 (1992): 91-126; Beverly Crawford, "The New Security Dilemma under International Economic Interdependence," *Millennium* 23, no. 1 (1994): 25-55.

³² Sinem Akgül-Açıkmeşe, "Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme," in *UIK* (3:59, 28.10.2019 2019). https://www.youtube.com/watch?v=B17EFLPsp_E; Bezen Balamir Coşkun, "Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme," in *Postmodern Uluslararası İlişkiler Teorileri 2*, ed. Tayyar Arı (Bursa: Dora Yayıncılık, 2014), 181; Ralf Emmers, "Güvenlikleştirme," in *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, ed. Alan Collins (İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2017), 142; Gencer Özcan, "Güvenlikleştirme Kavramı Nedir?," in *UIK* (3:27, 28.10.2019 2019). <https://www.youtube.com/watch?v=JuQxq4ilMXg>; Bahar Rumelili, "Güvenlikleştirme Kavramı Nedir?," in *UIK* (6:54, 28.10.2019 2019). <https://www.youtube.com/watch?v=7hsaSXA5AGw>; Sait Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek* (Ankara: Kaynak Yayınları, 2017), 108-09. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 114.

³³ Stephen M Walt, "The Renaissance of Security Studies," *International Studies Quarterly* 35, no. 2 (1991): 213.

³⁴ Emmers, "Güvenlikleştirme," 130-44. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 135-36.

³⁵ Ole Wæver, "Securitizing Sectors? Reply to Eriksson," *Cooperation and Conflict* 34, no. 3 (1999): 334-40; Buzan, Wæver, and Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, 7-8,168; Johan Eriksson, "Observers or Advocates? On the Political Role of Security Analysts," *Cooperation and Conflict* 34, no. 3 (1999): 315-18; Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 59.

³⁶ Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 139.

³⁷ Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 147.

³⁸ Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 148.

Uluslararası güvenlik sorunlarına dair bu analizler için Kopenhag Okulu, güvenlik alanındaki metinler üzerinden de araştırmalar yapabilmektedir.³⁹

Güvenlikleştirme süreci hayati bir tehdidin varlığı, bu tehdidin acilen ortadan kaldırılması ve bunun için olağanüstü tedbirlerin alınmasının gerekliliğinden kaynaklanmaktadır. Güvenlik kavramı siyasette önceliği, güç kullanım meşruiyetini, yürütmenin yetkilerini güçlendirmeyi ve önlem alma önceliğini içermektedir.⁴⁰ Bu durumda güvenlik gündemi hem acil müdahale hali yaratır hem de uygulama bekleyen mevcut politikaların üstüne çıkar.⁴¹ Güvenlikleştirme söylemini dile getiren aktör söylem aracılığıyla herhangi bir konuyu tehdit olarak gösterebilir.⁴² Güvenlikleştirme de tehdit var olsa bile asıl önemli olan unsur aktörün onu tehdit olarak kabul etmesidir.⁴³ Herhangi bir varoluşsal tehdit olduğu zaman aktör buna karşı hızlı ve acil bir şekilde karşı koymaya çalışmalıdır.⁴⁴ Varoluşsal tehdidin asıl önem teşkil eden noktası ise güvenlik eşiğinin hayati boyutta algılanmasından ve bu eşiğin geçilmesinden kaynaklanmaktadır. Güvenlikleştirme safhasına geçilen bir konuda risk alanı ve tehlike seviyesi en kritik seviyededir ve buna yönelik acil ve hızlı bir karşılık verme süreci derhal başlatılır. Bir konunun güvenlikleştirme aşamaları ise; siyasi olmayan konunun, siyasi gündemin merkezine konumlandırılması ve bu sayede güvenlikleştirilmesi olarak sıralanmaktadır.⁴⁵

Güvenlikleştirmenin ifade edilişindeki en önemli avantaj ise bu kavramın zihinlerdeki algısal otoritesidir. Bu sayede kaynakların aktarımı, özgürlüklerin kısıtlanması ve şiddetin meşrulaştırılması mümkün olabilmektedir. Güvenlikleştirme eylemi politik ve askeri seçkinlerin yönlendirmesi ile başlatılan bir süreçtir. Güvenlikleştirme için gereken şartlar ise; güvenlikleştirmeyi başlatan bir aktör, bu aktörün güvenlikleştirmeye dair söz edimi ve buna

³⁹ Buzan, Waever, and Wilde, *Security : A New Framework for Analysis*, 24; Ole Wæver, "Identity, Communities and Foreign Policy: Discourse Analysis as a Foreign Policy Theory," in *European Integration and National Identity: The Challenge of the Nordic States* (London: Routledge, 2001), 26-27.

⁴⁰ Buzan, Waever, and Wilde, *Security : A New Framework for Analysis*, 208. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 138.

⁴¹ Ole Waever, "Securitization and Desecuritization," in *On Security*, ed. Ronnie D. Lipschutz (New York: Columbia University Press, 1995).

⁴² Coşkun, "Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme," 183-84. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 139.

⁴³ Buzan, Waever, and Wilde, *Security : A New Framework for Analysis*, 8; Martin; Roach Steven; Salamon Scott Griffiths, *Uluslararası İlişkilerde Temel Düşünürler ve Teorileri* (Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2011), 222.

⁴⁴ Griffiths, *Uluslararası İlişkilerde Temel Düşünürler ve Teorileri*, 222.

⁴⁵ Emmers, "Güvenlikleştirme," 133.

ikna edilmiş bir kamuoyudur.⁴⁶ Güvenlikleştirme ilk olarak söz edimi⁴⁷ ile başlatılmaktadır. Söz edimini gerçekleştiren seçkinlerin otoritesi çok önemlidir. Söz ediminin içinde; güvenleştirmeyi gerçekleştirecek aktör ile kamuoyu arasındaki otorite ilişkisi ve tehdidin güvenleştirmesini gerektiren nedenler mutlaka var olmalıdır. Diğer bir ifadeyle tehdidi nitelendirebilmenin temel kriteri buna dair söylemdir.⁴⁸ Bu söylem güvenleştirmeyi gerçekleştirecek aktör tarafından konuya dair söz edimi ile gerçekleştirilir.⁴⁹ Kopenhag Okulunun söz edimiyle gerçekleştirmek istediği güvenleştirme aslında sosyal bir inşa sürecidir.⁵⁰ Söz edimi var olan durumu göstermek amacıyla değil, yeni bir gerçekliği inşa etmek amacıyla sarf edilir.⁵¹ Ancak güvenleştirme eylemi için kullanılan söz edimine karşı eleştiriler de vardır.⁵² Güvenleştirme de kullanılan tehdit kavramı dostluk-düşmanlık kapsamını ifade eden siyasal bir unsurdur.⁵³ Tehdidin bertaraf edilmesi için gereken olağanüstü

⁴⁶ Coşkun, "Kopenhag Okulu ve Güvenleleştirme," 185-89. Birdişi, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 140.

⁴⁷ Coşkun, "Kopenhag Okulu ve Güvenleleştirme," 185; Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 89.

⁴⁸ Buzan, Waever, and Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, 7-27; Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 59; Buzan and Waever, *Regions and Powers: The Structure of International Security*, 491; Kaygusuz, "Küreselleşme ve Ulusal Güvenlik Devleti: Geri Dönüş Mümkün mü?," 147.

⁴⁹ John R. Searle, *Söz Edimleri: Bir Dil Felsefesi Denemesi* (Ankara: Ayaç Yayınları, 2000); John Langshaw Austin, *How To Do Things With Words* (Oxford: Oxford University Press, 1976); Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 60; Holger Stritzel, "Towards A Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond," *European Journal of International Relations* 13, no. 3 (2007): 361; Erik Noreen and Johan Eriksson, *Setting the Agenda of Threats: An Explanatory Model* (Department of Peace and Conflict Research, 2002).

⁵⁰ A. Wendt, "Anarchy Is What States Make of It - the Social Construction of Power-Politics," *International Organization* 46, no. 2 (1992): 391-425; Peter J. Katzenstein, *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*, New directions in world politics, (New York: Columbia University Press, 1996); M. Finnemore, "Norms, Culture, and World Politics: Insights from Sociology's Institutionalism," *International Organization*, no. 50 (2) (1996): 325-47; Henrik Larsen, *Foreign Policy and Discourse Analysis: France, Britain and Europe* (Routledge, 2005).

⁵¹ Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 65.

⁵² Savas L Tsohatzidis, *Foundations of Speech Act Theory: Philosophical and Linguistic Perspectives* (Londra: Routledge, 1994); Buzan, Waever, and Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, 46-47; Buzan and Waever, *Regions and Powers: The Structure of International Security*, 72; Jacques Derrida, "Signature, Event, Context," in *Limited Inc*, ed. Gerald Graff Evanston (Northwestern University Press, 1988), 1-23; Jacques Derrida, *Of Grammatology* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1976), 158.

⁵³ Carl Schmitt, *Siyasal Kavramı: Önsöz, 1932 Tarihli Metin ve Üç Değerlendirme* (İstanbul: Metis Yayınları, 2005), 47-57; Ernst-Wolfgang Bockenforde, "The Concept of the Political: A Key to Understanding Carl Schmitt's Constitutional Theory," in *Law as Politics: Carl Schmitt's Critique of Liberalism*, ed. David Dyzenhaus (Durham: Duke University Press, 1998), 37-56; Renato Cristi, *Carl Schmitt and Authoritarian Liberalism: Strong State, Free Economy* (Cardiff University of Wales Press, 1998), 169-79; Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 62; Jef Huysmans, "The Question of the Limit: Desecuritisation and the Aesthetics of Horror in Political Realism," *Millennium* 27, no. 3 (1998): 571.

önlemlerin alınması ve diğer istisnai hareket tarzlarına egemen güç karar vermektedir.⁵⁴ Güvenikleştirmeyi gerektiren tehdidin tarihsel ve sosyal bir arka planı da varsa kamuoyunca kabulü daha da kolaylaşmaktadır.⁵⁵ Ekolün düşünsel motivasyonu bağlamında ise Carl Schmitt kadar Hannah Arendt'in görüşleri de etkili olmaktadır. Politik sürecin işleyişini ve etkisini Arendt, Schmitt'in aksine aktörün bireyselliğinden ziyade bütünlük içinde ve çoğulcu bir olgu olarak kabul etmektedir.⁵⁶

Kısaca belirtmek gerekirse Kopenhag Okuluna göre, hükümet, siyasi lider, bürokrasi, lobi ve baskı gruplarınca⁵⁷ var olan sorunlar söz edimsel olarak tehdit bağlamında tanımlanmakta⁵⁸ ve bu sayede güvenikleştirme gerçekleştirilmektedir.⁵⁹ Sonuç olarak Kopenhag Okulu özellikle 11 Eylül saldırıları sonrasında meydana gelen sorunların yaşamsal tehdit olarak algılanması üzerinden önem kazanmış bir ekoldür.⁶⁰

3. ABD Politikalarının Yeniden Şekillenmesine Doğru (1990-2001)

Soğuk Savaş döneminde devletlerin güvenlik anlayışları iki kutuplu bir sistem üzerinden ötekileştirme ve ondan gelebilecek tehdit algısı üzerine inşa edilmiştir. Ancak Sovyetler Birliğinin dağılması ile beraber iki kutuplu düzen sona ermiştir.⁶¹ Soğuk Savaşın

⁵⁴ Carl Schmitt, *Political Teology: Four Chapters on the Concept of Sovereignty* (Cambridge: MIT Press, 1985), 5; Cristi, *Carl Schmitt and Authoritarian Liberalism: Strong State, Free Economy*, 108; Michael Williams, "Words, Images, Enemies: Securitization and International Politics," *International Studies Quarterly* 47, no. 4 (2003): 516-17.

⁵⁵ Coşkun, "Kopenhag Okulu ve Güvenikleştirme," 189-90.

⁵⁶ Buzan, Waever, and Wilde, *Security : A New Framework for Analysis*, 33, 143-43; Ole Wæver, *Securitisation: Taking Stock of A Research Programme in Security Studies*, 2003; Hannah Arendt, *İnsanlık Durumu* (İstanbul: İletişim Yayınları, 1994), 306; George Kateb, "Political Action: Its Nature and Advantages," in *The Cambridge Companion to Hannah Arendt*, ed. Dana Villa (Cambridge: Cambridge University Press, 2001), 133; Maurizio Passerin d'Entreves, *The Political Philosophy of Hannah Arendt* (Londra: Routledge, 1994); Craig Calhoun and John McGowan, *Hannah Arendt and the Meaning of Politics* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1997); Phillip Hansen, *Politics, History and Citizenship* (Cambridge: Polity Press, 1993); Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 64.

⁵⁷ Buzan, Waever, and Wilde, *Security : A New Framework for Analysis*, 36-40.

⁵⁸ Johan Eriksson, "Debating the Politics of Security Studies: Response to Goldmann, Wæver and Williams," *Cooperation and Conflict* 34, no. 3 (1999): 347.

⁵⁹ Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 66.

⁶⁰ Emmers, "Güvenikleştirme," 143.

⁶¹ Fahir Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1995*, 21. ed. (İstanbul: Timaş Yayınları, 2016), 811; Mehmet Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili" (Master, Ufuk University, 2019), 6; Rifat Uçarol, *Siyasi Tarih*, 10. ed. (İstanbul: DER Yayınları, 2015), 1111-12. Stephen W. Hook and John Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* (İstanbul: İnkılap Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ., 2016), 261. Çınar Özen, "Dünya Düzeni ve Gelişmekte Olan Ülkeler," *Ekonomik Yaklaşım* 15, no. 52-53 (2004): 192; Çınar Özen and Klevis Kolasi, "ABD'nin Almanya Politikası ve Yapısal Belirleyenler: Savaş Sonrası Güç Asimetrisi ve Hegemonik Düzen İnşası," *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi* 15, no. 2 (2016): 128.

bitişiyle beraber tek süper gücün kaldığı “yeni bir dünya düzenine”⁶² geçilmiştir.⁶³ Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra onun etki alanında bulunan Doğu Bloku ülkeleri de dağılmış ve kendi bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir.⁶⁴

Soğuk Savaşın bitişinden itibaren bölünmüş olan Doğu ve Batı Almanya yeniden birleşmiştir.⁶⁵ Irak’ın Kuveyt’i işgal etmesi üzerine 1990’ların başında ABD tarafından Irak’a karşı Birinci Körfez Harekâtı (Çöl Fırtınası Harekâtı) icra edilmiştir.⁶⁶

Yugoslavya’nın dağılma sürecinde Bosna-Hersek’te yaşanan katliamlara (1992-1995) ABD müdahale etmiştir. Ardından ABD topraklarında imzalanan Dayton Antlaşması’yla Bosna-Hersek tanınmıştır.⁶⁷ Birleşmiş Milletler Barış Gücü, ABD’nin öncülüğünde Somali’ye harekât düzenlemiştir.⁶⁸ ABD ve Rusya arasında Stratejik Nükleer Silahların Azaltılması Antlaşması (1993) imzalanmıştır.⁶⁹ New York’ta 1993 yılında Dünya Ticaret Merkezine bombalı bir saldırı düzenlenmiştir.⁷⁰ Altı kişinin öldüğü saldırıda bin kişi de yaralanmıştır. Kenya ve Tanzanya’da ABD büyükelçiliklerine yapılan saldırılar sonucu iki yüz elli kişi ölmüş ve binlerce kişi de yaralanmıştır.⁷¹

ABD’nin “Yeni Amerikan Yüzyılı” projesine (1997) göre; kendi küresel çıkarlarını sağlamalaştırabilmesi için terörizmle mücadele, kitle imha silahlarının yok edilmesi,

⁶² Anthony; Hanhimaki Best, Jussi; Maiolo, Joseph; Schulze, Kirsten, *20.Yüzyılın Uluslararası Tarihi* (Siyasal Kitabevi, 2015), 529-34; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 96.

⁶³ Best, *20.Yüzyılın Uluslararası Tarihi*, 526-29; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 6. William Wohlforth, "The Stability of a Unipolar World," *International Security* 24, no. 1 (1999): 7; Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 263.

⁶⁴ Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1995*, 811; Best, *20.Yüzyılın Uluslararası Tarihi*, 518-20; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 6; Uçarol, *Siyasi Tarih*, 1113-14.

⁶⁵ Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1995*, 815-18; Best, *20.Yüzyılın Uluslararası Tarihi*, 521-22; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 6; Uçarol, *Siyasi Tarih*, 1114-16.

⁶⁶ Sina Akşin, *Kısa 20. Yüzyıl Tarihi*, 6. ed. (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2018), 451; Best, *20.Yüzyılın Uluslararası Tarihi*, 524-26; Harun Bodur, *Kronolojik 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi* (Yeditepe Yayınevi, 2013), 869-71; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 6-7; Uçarol, *Siyasi Tarih*, 1205.

⁶⁷ Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1995*, 823-24; Bodur, *Kronolojik 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, 949-52; Uçarol, *Siyasi Tarih*, 1147-51.

⁶⁸ Bodur, *Kronolojik 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, 911-12.

⁶⁹ Bodur, *Kronolojik 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, 913.

⁷⁰ Joseph S.; Welch Nye Jr, David A., *Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak Kurama ve Tarihe Giriş*, 4. ed. (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015), 439.

⁷¹ Akşin, *Kısa 20. Yüzyıl Tarihi*, 445. Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 263.

küreselleşme karşıtlığı gibi eylemlere karşı gerektiğinde askeri gücünü kullanarak stratejik bölgeleri kontrol altında tutmayı planlamıştır.⁷² Sırpların Kosova’da Arnavutlara karşı giriştiği etnik temizliğe karşı ABD öncülüğündeki⁷³ NATO kuvvetleri hava harekâtı düzenlemiştir.⁷⁴ Kosova müdahalesi sırasında ABD’nin kullandığı msket bombalarının sivillerin ölümüne yol açması onun insani yardımı konseptine gölge düşürmüştür.⁷⁵ ABD ve İngiltere Irak’a karşı Çöl Tilkisi Operasyonunu (1998) icra etmiştir.⁷⁶ Aden Körfezi’nde bulunan bir Amerikan savaş gemisine saldırı düzenlenmiş ve bu saldırıda ABD on yedi bahriye askerini kaybetmiş ve çok sayıda yaralı vermiştir.⁷⁷ 1990’lı yıllar ABD’nin hegemonyasını göstermek için uyguladığı sert gücünü ve buna karşı geliştirilen tepkisel eylemlerle hatırlanmaktadır. Bu sertlik politikaları ve buna karşı gerçekleştirilen eylemler 11 Eylül 2001’e giden sürecin temelini oluşturmuştur.

4. ABD İç ve Dış Politikasının Güvenleştirilmesi: 11 Eylül 2001 Saldırıları ve Sonrası

Soğuk Savaş döneminin bitişiyile beraber bölgesel nitelikli terör örgütleri değişim göstermiş⁷⁸ ve bu terör örgütleri birbirleriyle etkileşim içine girerek küresel ölçekte daha etkin bir yapıya dönüşmüşlerdir.⁷⁹ Terörizmin bu değişimi ve etkileşimi sonucunda gerçekleştirilen terör eylemleri, dünya çapında çok önemli uluslararası olaylara neden olmuştur. Buradan hareketle milenyum çağının henüz başında küresel politikaları etkileyen en önemli gelişme El-Kaide terör örgütü tarafından gerçekleştirilen 11 Eylül 2001 saldırıları olmuştur.⁸⁰ Diğer bir ifadeyle Washington D.C. ve New York’ta 11 Eylül 2001 tarihinde Pentagon ve İkiz Kulelere yapılan saldırılar neticesinde jeopolitik çağın sonlandığı ve yeni bir çağın başladığı şeklinde değerlendirilmiştir.⁸¹

⁷² Mustafa Aydın, "Amerika Dünyadan Ne İstiyor? - ABD'nin Yeni Ulusal Güvenlik Stratejisi ve Dış Politikası," *Stradigma Aylık Strateji ve Analiz Dergisi* 2 (2003): 2-3; Çağrı Erhan, "ABD'nin Orta Asya Politikaları ve 11 Eylül'ün Etkileri," *Uluslararası İlişkiler* 1, no. 3 (2004): 146.

⁷³ M. Finmore, "Legitimacy, Hypocrisy, and The Social Structure of Unipolarity Why Being a Unipole Isn't All It's Cracked Up to Be," *World Politics* 61, no. 1 (2009): 77.

⁷⁴ Bodur, *Kronolojik 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, 995-96.

⁷⁵ Finmore, "Legitimacy, Hypocrisy, and The Social Structure of Unipolarity Why Being a Unipole Isn't All It's Cracked Up to Be," 77-79.

⁷⁶ Lawrence Freedman, "War in Iraq: Selling the Threat," *Survival* 46, no. 2 (2004): 428.

⁷⁷ Akşin, *Kısa 20. Yüzyıl Tarihi*, 445.

⁷⁸ Serhat Erkmn, "11 Eylül 2001: Terörizmin Yeni Miladı," *Stratejik Analiz Dergisi* 18 (2001): 5.

⁷⁹ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 574.

⁸⁰ Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 1.

⁸¹ Hasan Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 3. ed. (İstanbul: Wizar Yayınları, 2016), 23.

11 Eylül tarihi “dünyanın değiştiği gün” olarak da tanımlanmaktadır.⁸² 11 Eylül saldırılarıyla ABD ilk kez kendi topraklarında doğrudan saldırıya uğramıştır.⁸³ Bu saldırılar ABD’yi etkilese de aslında hayatın olağan akışını bozacak kadar güçlü olmamıştır.⁸⁴ Kaldı ki CIA, 11 Eylül saldırılarından önce El-Kaide’nin Amerikan topraklarında eylem yapacağını da biliyordu.⁸⁵ Ancak Amerikan kurumları arasında iletişim bozuklukları vardı. İstihbarat ve güvenlik kurumları arasında bilgi yeterli bir şekilde paylaşılmamaktaydı.⁸⁶ Buna rağmen daha öncekilerden farklı olarak 11 Eylül saldırılarından sonra terör, varlıksal tehdit olarak algılanmış ve buna karşılık olarak “Terörle Savaş” konsepti benimsenmiştir. Irak, İran ve Suriye hem teröre destek verdikleri hem de teröristlere kitle imha silahı temin ettikleri iddiasıyla “haydut devletler” olarak adlandırılmışlardır.⁸⁷

ABD Başkanı George W. Bush 11 Eylül saldırılarının ardından devletlerin “kendilerinin ya da teröristlerin yanında olmak” arasında bir seçim yapması gerektiğini ifade etmiştir.⁸⁸ 11 Eylül saldırılarının gerçekleşmesinden hemen sonra acil güvenlik meselesi olarak ABD politikalarının en üstüne taşınmıştır.⁸⁹ Güvenikleştirme sürecinin başarısı için kamuoyu da ikna edilmiştir. ABD’nin güvenliği için öne sürülen önleyici savaş konseptinin evrensel bir hak olduğu da iddia edilmiştir.⁹⁰ Buna dair olarak 12 Eylül sabahı CIA Başkanı “Irak dün olanların

⁸² Heywood, *Küresel Siyaset*, 48.

⁸³ Uçarol, *Siyasi Tarih*, 1265. Francis Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika* (İstanbul: Profil Yayıncılık, 2006), 15.

⁸⁴ John Mearsheimer, "America Unhinged," *The National Interest* 129 (2014): 12.

⁸⁵ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 282.

⁸⁶ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 282.

⁸⁷ David; Dillman Balaam, Bradford, *Uluslararası Ekonomi Politika Giriş* (Ankara: Adres Yayınları, 2015), 189-90; Heywood, *Küresel Siyaset*, 307; Fuat Keyman, "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya," *Uluslararası İlişkiler* 3, no. 9 (2006): 8; John Mearsheimer, "Imperial by Design," *The National Interest* 111 (2011): 21.

⁸⁸ George W. Bush, *Address to a Joint Session of Congress and the American People* (2001), 1, <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/09/20010920-8.html>. Maxime Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2005), 65-66. Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 71. George W. Bush, *Public Papers of the Presidents of the United States, 1494* (Washington: Government Printing Office, 2004); Oliver; Kuznick Stone, Peter, *ABD'nin Gizli Tarihi* (İstanbul: Profil Yayıncılık, 2015), 529.

⁸⁹ Yuen Foong Khong, "Yeni Muhafazakarlık ve Amerikan Dış Politikasının İç Kaynakları: Irak'ı Özgürleştirme Operasyonunda Fikirlerin Rolü," in *Dış Politika Teoriler, Aktörler, Örnek Olaylar*, ed. Steve; Hadfield Smith, Amelia; Dunne, Tim (İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2016), 321; Michael J. Mazarr, "The Iraq War and Agenda Setting," *Foreign Policy Analysis* 3, no. 1 (2007); Nye Jr, *Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak Kurama ve Tarihe Giriş*, 314-17.

⁹⁰ Henry Kissinger, "Preventive Strike Strategy and End of Westfalen," *New Perspectives Quarterly* 6, no. 1 (2004): 22-25. Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 279. Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 15.

hesabına ödemek zorunda çünkü olanlardan dolayı sorumluluk taşıyor” demiştir.⁹¹ 13 Eylül tarihinde ise Savunma Bakan Yardımcısı Paul Wolfowitz “11 Eylül saldırılarına verilecek karşılığın Afganistan ötesinde teröre destek veren devletlere kadar” erişeceğini açıklamıştır.⁹² Dolayısıyla 11 Eylül saldırıları ABD’ye uluslararası düzeyde yapacağı operasyonlar için göreceli olarak meşruiyet sağlamıştır.⁹³ Yeni dönemde terörist faaliyetlere karşı alınacak önlemler kapsamında askeri güç kullanımı, diplomasi, istihbarat, yargı sistemi ve finansal denetim gibi yöntemlerde köklü değişimler gerekmiştir.⁹⁴ Ayrıca kişisel özgürlükler ve güvenlik arasında da öncekinden çok daha farklı politikalar izlenmiştir.⁹⁵

11 Eylül saldırılarının bir terör eylemi değil de ABD’ye karşı ilan edilmiş bir savaş olarak kabul edilmesi ve bunun sonucunda önleyici savaş konseptinin benimsenmesi uluslararası ilişkiler açısından da zorluklarla dolu karamsar bir geleceğin habercisi olmuştur.⁹⁶ ABD Başkanı George Bush’un “önleyici müdahale” doktrini aynı zamanda zorlayıcı diplomasiye de örnek teşkil etmiştir. 11 Eylül sonrasında güvenlikle ilgili uluslararası aktörler artmış, güvenlik sektörü değişim geçirmiş ve güvenlikleştirme süreçleri daha karmaşık bir hal almıştır.⁹⁷ Uluslararası müdahaleler, 1990’lı yıllarda daha çok “insani amaçlı müdahaleler” olarak sınıflandırılırken, 11 Eylül saldırılarının ardından “teröre karşı müdahaleler” şekline bürünmüştür.⁹⁸

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi 28 Eylül’de toplanmış ve BM’ye üye tüm ülkeleri terörizmle mücadeleyle mecbur eden bir kararı oy birliğiyle kabul etmiştir.⁹⁹ Washington D.C.

⁹¹ George Tenet, *At the Center of the Storm: My Years at the CIA* (New York: Harper Collins, 2007), xix; Stone, *ABD'nin Gizli Tarihi*, 532.

⁹² Elisabeth Bumiller and Jane Perlez, "Bush and Top Aides Proclaim Policy of Ending States That Back Terror," *New York Times*, 14.09. 2001; Stone, *ABD'nin Gizli Tarihi*, 532.

⁹³ Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 1-2; Kaygusuz, "Küreselleşme ve Ulusal Güvenlik Devleti: Geri Dönüş Mümkün mü?," 148.

⁹⁴ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 705-06; Richard A. Posner, *Preventing Surprise Attacks: Intelligence Reform in the Wake of 9/11* (Lanham: Rowman & Littlefield, 2005). Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 121.

⁹⁵ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 706; Philip B. Heymann and Juliette N. Kayyem, *Protecting Liberty in an Age of Terror* (Cambridge: MIT Press, 2005).

⁹⁶ Keyman, "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya," 8. İrfan Kaya Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," in *Küresel ve Büyük Güçlerin Stratejileri Güncel Değerlendirmeler*, ed. Cengiz Dinç and Bülent Akkuş (Ankara: Orion Kitabevi, 2017), 134.

⁹⁷ Coşkun, "Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme," 193. Tim Dunne, "Blair'in İngiltere'si ve Irak Savaşı'na Giden Yol," in *Dış Politika Teoriler, Aktörler, Örnek Olaylar*, ed. Steve; Hadfield Smith, Amelia; Dunne, Tim (İstanbul: Röle Akademik Yayınları, 2016), 427; Freedman, "War in Iraq: Selling the Threat," 38. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 150.

⁹⁸ Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 153.

⁹⁹ Uçarol, *Siyasi Tarih*, 1266.

ve New York'ta 11 Eylül'de yapılan saldırıların sonucunda Birleşmiş Milletler Hukukunun 51.maddesine göre ABD başka bir devlete askeri olarak müdahalede bulunabilmenin meşruiyetini sağlamıştır.¹⁰⁰ Oysaki BM Antlaşmasının ikinci maddesinde egemen devletlerin iç işlerine karışılmaması öngörülüyordu.¹⁰¹ NATO ve BM Güvenlik Konseyinde alınan bu kararların bir ülkenin güvenikleştirme sürecini daha önce emsali görülmemiş bir biçimde uluslararası örgütler düzeyine taşıyabilmesi bakımından çok önemlidir. Nitekim kendini uluslararası politikaların koruyucusu olarak gören ABD, hedeflerine ulaşabilmek için BM ve NATO gibi uluslararası örgütleri kullanabilmektedir.¹⁰² 11 Eylül'ün ardından uluslararası ilişkilerde sistemin "süreklilik-değişim ilişkisi" içinde sürdüğü görülmektedir.¹⁰³ Yeni düzende terörizmi bir seferde yok edemeyeceğini bilen ABD yönetiminin uzun soluklu bu süreci devam ettirebilmesi için kendi halkının anlayışına ve desteğine ihtiyacı vardı. Bu desteğin üzerine verdiği mücadelelerin başarısını istihbaratını güçlendirmesi, farklı bir diplomasi uygulaması ve ulusal güvenliğine dair yeni ve etkili önlemleri belirleyecekti.¹⁰⁴

ABD'nin temel politikaları küreselleşmeye yönelik (11 Eylül saldırılarına kadar) olarak inşa edildiğinden ulusal güvenlik stratejileri de buna göre belirleniyordu.¹⁰⁵ Ancak, ABD 11 Eylül saldırılarının ardından kendini dünyanın jandarması olarak görmeye başlamıştır.¹⁰⁶ Terörizm gerekçesiyle ABD dünyada gücünü arttırmış ve askeri varlığını da genişletmiştir.¹⁰⁷ Ayrıca bu saldırıları yayılcı politikaları için gerekçelendirerek icra ettiği operasyonlarda insan hakları ve terörizme karşı mücadele gibi sloganları kullanmaktadır.¹⁰⁸ Bush dönemi Ulusal Güvenlik Strateji belgesine göre, ABD kitle imha silahlarının çoğalması, terörizm ve haydut devletleri tehdit olarak belirlemiş ve bunlara karşı mücadeleyi politikasının merkezine

¹⁰⁰ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 36,96. Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," 123.

¹⁰¹ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 36,96.

¹⁰² Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," 124,41-42. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 137.

¹⁰³ Keyman, "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya," 1.

¹⁰⁴ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 281-82.

¹⁰⁵ Erhan, "ABD'nin Orta Asya Politikaları ve 11 Eylül'ün Etkileri," 142.

¹⁰⁶ Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," 138.

¹⁰⁷ Scott Burchill et al., *Uluslararası İlişkiler Teorileri*, 4. Baskı ed. (İstanbul: Küre Yayınları, 2013), 120; Kenneth Waltz, "The Continuity of International Politics," in *Worlds in collision : terror and the future of global order*, ed. Ken Booth and Timothy Dunne (New York: Palgrave Macmillan, 2002), 348-53.

¹⁰⁸ Muhittin; Gökcan Ataman, Özkan, "Bush Dönemi Amerikan Dış Politikası: Bir Aşırı-Yayılcılık Denemesi," *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)* 7, no. 2 (2012): 208; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 251; Ömer Lütfü Taşcıoğlu, *ABD'nin Küreselleşme Politikaları, Ortadoğu'da Türkiye'ye Biçilen Rol* (Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2009), 20-181.

yerleştirmiştir.¹⁰⁹ Diğer bir ifadeyle Ulusal Güvenlik Stratejisi, gerek görülmesi halinde dünyanın herhangi bir yerindeki coğrafyayı işgal edebilmeyi, devletlere siyasi müdahalelerde bulunabilmeyi ve rejimleri istenilen doğrultuda değiştirebilmeyi ve buna ek olarak da önleyici ilk vuruş hamlesini yapabilmeyi ve dünyanın her bölgesinde mutlaka askeri güç bulundurmayı öngörüyordu.¹¹⁰

Bush'un terörle mücadele söylemi, askeri gücü kullanabilmesinin önündeki meşruiyet engelini de kaldırmıştır.¹¹¹ Ayrıca devletlere terör saldırıları sonucu kendilerini "kurban" olarak gördükçe birbirlerinin içişlerine (önleyici dahil) müdahalelerde bulunabilme cesareti vermiştir.¹¹² İlk askeri operasyon Afganistan'a yapılmıştır.¹¹³ NATO'nun 2003 yılı Nisan ayından itibaren Afganistan'da komutayı ele almasıyla beraber ABD'nin "terörle mücadele" konsepti fiilen geniş katılımlı örgütsel bir eyleme dönüşmüştür.¹¹⁴ Yakın zamana kadar NATO kontrolü eline almışsa da ABD bölgede güçlü bir şekilde askeri varlığını sürdürmekteydi.¹¹⁵

Güvenikleştirme dili 2003 yılındaki Irak Savaşı'nda da kullanılmıştır. Uluslararası terörizm, kitle imha silahlarının varlığıyla ilişkilendirilmiş ve silahların var olduğu iddiasıyla bir "haydut devletin" başkanı Saddam Hüseyin hedef alınmıştır. BM'nin Iraktaki Kitle İmha Silahlarını Denetleme Heyetinin Başkanı Hans Blix, Güvenlik Konseyine Irak'ta müdahaleyi gerektirebilecek herhangi bir kitle imha silahı deposu olmadığını söylemiştir.¹¹⁶ Buna rağmen BM Güvenlik Konseyinde gereken destek alınamamış olsa da Irak'a yönelik askeri operasyon gerçekleştirilmiştir¹¹⁷. ABD tehditlere karşılık vermek için önleyici müdahale konseptine göre daima tek yanlı bir güç kullanmıştır.¹¹⁸ Oysaki uluslararası sistemde haklılığın kaynağı çıkar ve güvenlikten değil, meşruiyet ve adaletten geçmektedir. Irak Savaşı'nda olduğu gibi ABD sorunu çözen taraf değil de bilakis kendisinin sorunun kaynağı olduğu bir konuma

¹⁰⁹ Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası*, 67. Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 197. Birdişi, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 137.

¹¹⁰ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 197.

¹¹¹ Ömer Kurtbağ, *Amerikan Yeni Sağ ve Dış Politikası* (USAK, 2010), 305.

¹¹² Burchill et al., *Uluslararası İlişkiler Teorileri*, 118.

¹¹³ Faruk Sönmezoğlu et al., *Uluslararası İlişkiler Sözlüğü* (İstanbul: Der Yayınları, 2017), 20. Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 15. Birdişi, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 241.

¹¹⁴ Erhan, "ABD'nin Orta Asya Politikaları ve 11 Eylül'ün Etkileri," 149.

¹¹⁵ Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası*, 66.

¹¹⁶ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 305.

¹¹⁷ Emmers, "Güvenikleştirme," 141-42. Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," 139. Dunne, "Blair'in İngiltere'si ve Irak Savaşı'na Giden Yol," 428; Freedman, "War in Iraq: Selling the Threat," 17; Nye Jr, *Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak Kurama ve Tarihe Giriş*, 70-71.

¹¹⁸ Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası*, 76-77; Nye Jr, *Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak Kurama ve Tarihe Giriş*, 415.

düşmüştür.¹¹⁹ 11 Eylül saldırılarının ardından Irak'a müdahale için başvuru kitle imha silahlarının varlığı iddiası boş çıkınca¹²⁰ buraya müdahale için ABD elindeki başlıca savaş açma gerekçesini yani insan hakları ve demokrasi savlarını öne sürmüştür.¹²¹ Irak'a demokrasi getirmek bahanesiyle yapılan operasyonlar sivil insanların hayatına mal olmuştur.¹²² Irak'ta kitle imha silahlarının bulunmaması ve işkence görüntülerinden sonra dahi tüm bölgeyi demokratikleştirmeyi hedefleyen Bush'un "Büyük Ortadoğu Projesi"ni yürürlüğe geçirmesine rağmen yaptığı savaşın meşruiyeti daha da zayıflamıştır.¹²³ Irak'a 2003 yılında yapılan askeri operasyonda ABD ve İngiltere uluslararası hukuka göre "işgalci güç" konumuna düşmüşlerdir.¹²⁴ Ayrıca Bush yönetimi 11 Eylül saldırıları ile Irak arasında herhangi bir kanıt olmadığını da açıklamıştır.¹²⁵ Irak'ın bölünmesi ve işgal sonrası yürürlüğe giren anayasası nedeniyle istikrarın sağlanması neredeyse olanaksız hale gelmiştir.¹²⁶ Diğer bir ifadeyle ABD'nin Irak işgali fiyasko ile sonuçlanmış ve Irak toplumu paramparça olmuştur.¹²⁷ Küresel kamuoyunda da ABD'nin Irak'ı işgali rekor seviyede katılımlarla protesto edilmiştir.¹²⁸ Genel olarak ABD uluslararası hukuktan yararlanır ancak bu harekete geçmesiyle ilgili vazgeçilmez bir koşul da değildir.¹²⁹ Görünenin ardındaki asıl gerçek ise bize ABD'nin Irak'ı işgalindeki en önemli amacının Orta Doğu petrolüne artan bağımlılığını ve bu petrol bölgesinin kontrolü sayesinde hayati çıkarlarını devam ettirebilme isteğini göstermektedir.¹³⁰ Bu bağlamda ABD, Irak'ı işgaline müteakip bu devletin Avrupalılarla petrole ilişkin yaptığı bütün anlaşmaları iptal etmiştir.¹³¹

11 Eylül 2001'in ardından ABD, iç politikasında güvenlik önlemlerini yenilemek ve geliştirmek için; vatandaşları üzerindeki gözetim ve denetimini arttırmış, yasal düzenlemelerini

¹¹⁹ Keyman, "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya," 13.

¹²⁰ Mynet, "ABD'nin Irak'ı İşgal Gerekçesi Yokmuş," (2015). <https://www.mynet.com/abdinin-iraki-isgal-gerekcesi-yokmus-110101758940>.

¹²¹ Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 87.

¹²² Keyman, "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya," 8.

¹²³ Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası*, 67-68.

¹²⁴ Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası*, 67; Nye Jr, *Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak Kurama ve Tarihe Giriş*, 315,415.

¹²⁵ Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 97.

¹²⁶ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 709.

¹²⁷ Stone, *ABD'nin Gizli Tarihi*, 546.

¹²⁸ Stone, *ABD'nin Gizli Tarihi*, 544.

¹²⁹ Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası*, 93.

¹³⁰ Chalmers Johnson, *Amerikan Emperyalizminin Son Baharı* (Küre Yayınları, 2005), 256-57.

¹³¹ Kurtbağ, *Amerikan Yeni Sağı ve Dış Politikası*, 332.

sıkılaştırmış ve yeni kuruluşlarla sağlam bir mekanizma oluşturmuştur.¹³² Bu saldırıların ardından ABD’de terörle ilgili herhangi bir bilgisi olabileceği düşünülen şahısları sorgulamak ve gözaltında tutmak için güvenlik güçlerine ve istihbarat birimlerine çok geniş yetkiler veren kanunlar çıkarılmıştır.¹³³ 11 Eylül saldırılarının ardından Amerikan yönetimi belli kişiler ve iş çevrelerini ABD’de iş yapmaktan menetmiştir. ABD’nin terörle mücadele konusundaki sıkı yaptırımları halen devam etmektedir.¹³⁴ Bunun için 11 Eylül saldırılarının ardından Hazine Bakanlığı Terörizme Karşı Finans ve İstihbarat Ofisi kurulmuştur. Bu sayede terörizmi finanse eden kişi, grup ve devletler afişe edilmiş, malvarlıkları bloke edilebilmiş ve uluslararası alanda dolarla işlem yapmaları engellenmeye çalışılmıştır.¹³⁵ Özetle ABD benzer saldırıları tekrar yaşamamak için yeni yasal düzenlemeleri yürürlüğe koymuş, yasalarındaki güvenlik tedbirlerini genişletici yeni düzenlemeler getirmiş ve bireysel özgürlükleri de kısıtlamıştır.¹³⁶

Bireysel özgürlükler güvenlik kaygıları gerekçe edilerek Vatandaşlık Yasası (Patriot Act) ile kısıtlanmıştır.¹³⁷ Vatandaşlık Yasası, 11 Eylül’den sonra terörle mücadele için ulusal güvenliği arttırmayı hedefleyen ve bunun içinde kolluğun yetkilerini güçlendiren en önemli

¹³² Mitat Çelikpala, "The Only Thing We Have to Fear: Post 9/11 Institutionalization of In-security," *Uluslararası İlişkiler* 8, no. 32 (2012): 49. Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası*, 66.

¹³³ Ann Cavoukian, *National Security in a Post-9/11 World: The Rise of Surveillance*, Green College University of British Columbia (Ontario, 2003), 2; C. Michaelsen, "Antiterrorism Legislation in Australia: A Proportionate Response to the Terrorist Threat?," *Studies in Conflict & Terrorism* 28, no. 4 (2005): 321-39; Stephen J. Schulhofer, "No Checks, No Balances: Discarding Bedrock Constitutional Principles," in *The war on our freedoms : civil liberties in an age of terrorism*, ed. Richard C. Leone and Greg Anrig (New York: BBS PublicAffairs, 2003), 74.

¹³⁴ Gary M. Shiffman, "Ekonomik Güvenlik," in *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, ed. Alan Collins (İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2017), 213; Daniel W Drezner, "Serious About Sanctions," *The National Interest*, no. 53 (1998); R. Haass, *Economic Sanctions and American Diplomacy* (Council on Foreign Relations, 1998); K. Elliott, G. Hufbauer, and B. Oegg, "Sanctions," in *The Concise Encyclopedia of Economics* (Library of Economics and Liberty, 2008); Gary Shiffman and J.J. Jochum, *Economic Instruments of Security Policy: Influencing Choices of Leaders* (New York: Palgrave Macmillan, 2011).

¹³⁵ Shiffman, "Ekonomik Güvenlik," 218.

¹³⁶ D. Haubrich, "September 11, Anti-terror Laws and Civil Liberties: Britain, France and Germany Compared," *Government and Opposition* 38, no. 1 (2003): 3.

¹³⁷ Roger D. Golden, "What Price Security? The USA Patriot Act and America’s Balance Between the Security and Freedom," in *Homeland security and terrorism : readings and interpretations*, ed. Russell D. Howard, James J. F. Forest, and Joanne C. Moore (New York: McGraw-Hill, 2006), 400-25; Art Jipson, "The Post-September 11th Era: Interpretations of Security And Civil Liberties in The Political Margins of The Left And Right," *Journal of the Institute Of Justice & International Studies* 3 (2003): 43; Richard A. Posner, "A Privilege or A Right?," in *Rights vs. public safety after 9/11 : America in the age of terrorism*, ed. Amitai Etzioni and Jason H. Marsh (Lanham, Md. ; Oxford: Rowman & Littlefield, 2003), 25; Thomas Rossler, "A New Mission And New Challenges: Law Enforcement And Intelligence After The Usa Patriot Act," *Journal of the Institute Of Justice & International Studies* 3 (2003): 70-77. Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 15.

yasal düzenlemedir.¹³⁸ 11 Eylül saldırılarının ardından yapılan düzenlemelerde özgürlük ve güvenlik arasındaki denge; fazlasıyla hissedilebilir olarak güvenlik yönlü ve bireysel özgürlükleri kısıtlayıcı bir şekilde gerçekleşmiştir.¹³⁹ Yani Vatanseverlik Yasası bireysel hakları özgürlükler aleyhine, güvenlik lehine bozmuştur.¹⁴⁰ 11 Eylül'den sonra yürürlüğe giren terörle mücadele yasaları, özel hayatı, ifade özgürlüğünü, iletişim özgürlüğünü, toplanma özgürlüğünü, yayın özgürlüğünü ve mülkiyet haklarını ihlal etmiştir.¹⁴¹

İç Güvenlik Bakanlığının kurulması ile beraber ABD sınırları içinde terörle ilgili yapılabilecek herhangi bir devlet müdahalesi için meşru bir hareket mekanizması sağlanmıştır.¹⁴² İç Güvenlik Bakanlığının en temel görevi ise terörist saldırıların önlenmesi ve bunlara karşı gerekli tedbirlerin alınmasıdır. Bu kurumun konsepti açısından İslam dini terörizmle özdeşleştirilmeye çalışılmış ve Müslümanlara yönelik fişlemeler yapılmıştır. Müslümanların özellikle ABD'ye yolculuklarında çeşitli kategorilerde fişlendiği (yeşil-zararsız, sarı-potansiyel terörist olma ihtimali yüksek, kırmızı-potansiyel terörist) bir uygulama yürürlüğe konmuştur.¹⁴³ Bununla beraber 11 Eylül saldırılarının ardından güvenlik tehditlerine yaklaşımlar öylesine karmaşıklaşmıştır ki ortaya çıkan yeni durum karşısında nasıl bir davranış sergileyeceğine dair tereddütte kalan kurumlar "tehdit yorgunu" olmuşlardır.¹⁴⁴

11 Eylül saldırılarının ardından yeni bir ABD dış politikası olan Büyük Orta Doğu Projesi (resmi adıyla Genişletilmiş Orta Doğu ve Kuzey Afrika Girişimi); Orta Asya'yı da kapsayacak bir şekilde söz konusu bölgelerde politik, sosyal ve ekonomik değişiklik yapmayı amaçlamaktadır. Bu coğrafyalardaki istikrarsızlıkları "İslami" terörizme bağlayan bu yaklaşıma göre; terörizmle mücadele ile demokrasinin gelişeceği ve ekonomik kalkınmanın gerçekleşeceği fikri savunulmaktaydı. Bunun için BM, NATO, AB, G-8 gibi örgütlerinde

¹³⁸ Faruk; Aksu Turhan, Muharrem, "11 Eylül Sonrası Abd'de Özgürlük ve Güvenlik Dengesi Açısından Terörü Önleme Amaçlı Tedbirler / Özellikle Patriot Kanunu İle Getirilen Kısıtlamalar " *S.D.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi* 1, no. 1 (2011): 62. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 121.

¹³⁹ Golden, "What Price Security? The USA Patriot Act and America's Balance Between the Security and Freedom," 401.

¹⁴⁰ Turhan, "11 Eylül Sonrası Abd'de Özgürlük ve Güvenlik Dengesi Açısından Terörü Önleme Amaçlı Tedbirler / Özellikle Patriot Kanunu İle Getirilen Kısıtlamalar " 81. Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 15-16.

¹⁴¹ Turhan, "11 Eylül Sonrası Abd'de Özgürlük ve Güvenlik Dengesi Açısından Terörü Önleme Amaçlı Tedbirler / Özellikle Patriot Kanunu İle Getirilen Kısıtlamalar " 78.

¹⁴² Michael; Berry Roskin, Nicholas, *Uluslararası İlişkiler: UI'nin Yeni Dünyası* (Ankara: Adres Yayınları, 2014), 146; Chris Seiple, "The New Protracted Conflict Homeland Security Concepts and Strategy," *Orbis* 46, no. 2 (2002): 259-71. Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 15.

¹⁴³ Keyman, "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya," 8.

¹⁴⁴ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 283.

desteği sağlanarak bu projeye dahil edilmek istenmiştir. Ancak bu coğrafyalarda var olan devletlerin tarihsel ve sosyoekonomik farklılıkları göz ardı edilmiş ve bölge bütünleşik olarak algılandığından dolayı proje çok fazla eleştirilmiştir. ABD'nin Afganistan ve Irak operasyonları da Büyük Orta Doğu Projesi kapsamındadır.¹⁴⁵

ABD, icra ettiği Büyük Orta Doğu Projesi kapsamında yumuşak gücü ya da sert gücüyle bir netice alamadığından dolayı strateji değiştirmiştir. Yeni yaklaşımı açısından; istihbarat faaliyetleri, sosyal medya ve kamu diplomasisi temel alınmıştır. Bu yeni stratejisi de Arap coğrafyasında 2008'den itibaren baş gösteren halk hareketlerine zemin sağlamıştır. Arap Baharı Tunus'tan başlamış ve Libya'ya sıçramıştır. Ardından Amerikan'ın dostu Mısır'da bu projeden payını almıştır. Mısır'dan sonra sıra Suriye'ye gelmiştir.¹⁴⁶ Barışı sürdürebilme konusunda yeterliliği olmayan ABD'nin, savaşa odaklanmasının ise son derece güçlü olduğu görülmektedir.¹⁴⁷ ABD, Soğuk savaşın bitişinden itibaren yirmi iki yılın on üçünü savaşla geçirmiştir. Soğuk Savaş sonrası geçen yirmi yıl; ABD tarihinin yüzde onundan daha az bir zamana karşılık gelirken ülke tarihinde yaşanan toplam savaşların yüzde yirmi beşinden daha fazlasına karşılık geldiği görülmüştür. Sonuçta tek kutuplu bir dünyada barışın sağlanamadığı ortaya çıkmıştır.¹⁴⁸ Amerika diğer devletlere kitle imha silahları hakkında ahlak dersi vermesine rağmen kendisi çok büyük bir miktarda nükleer silah depolamaktadır. Bunun yanında ABD çıkarlarına erişmek ya da çıkarlarını korumak için bir takım kitle imha silahı ve/veya yöntemleri kullanmaktadır. Bu yöntemler ise; ekonomik yaptırımlar (Küba, Irak, Yugoslavya, İran), sindirme tarzı bombalama (Almanya, Japonya, Kore, Hindistan) ve kimyasal silah (Vietnam) kullanımınıdır. ABD bu yöntemlerin tamamını kullanan tek devlettir.¹⁴⁹ Buna ek olarak eski ABD Başkan adayı Wesley Clark'ın 2007 yılında yaptığı "Pentagon'a Ortadoğu'da yedi ülkenin istikrarsızlaştırılması emri verilmiştir" açıklamasını da dikkate almak gerekir.¹⁵⁰ George W. Bush döneminde Orta Doğu'ya demokrasi getireceği sloganıyla yürürlüğe konan ve sonraki

¹⁴⁵ Ülke; Ayman Arıboğan, Gülden, Dedeoğlu, Beril, *Uluslararası İlişkiler Sözlüğü*, 5. ed., ed. Faruk Sönmezoglu (DER Yayınevi, 2017), 150-51.

¹⁴⁶ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 98-99.

¹⁴⁷ Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası*, 92.

¹⁴⁸ Nuno P. Monteiro, "Unrest Assured Why Unipolarity Is Not Peaceful," *International Security* 36, no. 3 (2011): 9-40; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 250.

¹⁴⁹ Carl Boggs, "The American Nuclear Warfare State," in *Rethinking Security in the Twenty-First Century* (New Jersey: Palgrave Macmillan, 2017), 42-43; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 250.

¹⁵⁰ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 99.

ABD Başkanları tarafından da takip edilen Büyük Orta Doğu Projesi yanlış yöntem ve kişilerin kullanılması nedeniyle başarısız olduğu iddia edilmiştir.¹⁵¹

5. Değerlendirmeler

ABD'nin iç ve dış politikalarının güvenlikleştirme alanına çekilmesi ile meydana gelen değişimlerin olumlu bir izlenimle sonuçlanmadığı değerlendirilmektedir. Küresel düzeyde yalnız kendi güvenliğini gerekçe göstererek bunun üzerine politik karar almak ve uygulamakla düzen sağlanmaz. 11 Eylül sonrası uluslararası düzende meydana gelen gelişmeler hakkında şu sonuçlara ulaşılmıştır¹⁵²;

1.) Dünya'da belirsizliğin hâkim olduğu düzen oluşmuştur, özgürlükler güvenlik gerekçesiyle kısıtlanmıştır, askeri güvenlik tedbirleri hukukun önüne geçmiştir,

11.) Terör ve savaş arasında bir bağlantı kurularak, kendine göre haydut devlet olarak tanımlanan aktörlere karşı önleme gerekçesiyle savaş açabilmenin bahanesi oluşturulmuştur;

a.) Askeri güç kullanımı toplumsal kabul üzerine inşa edilerek, uluslararası alanda korku üzerine bir politika oluşturulmuştur,

b.) Uluslararası ilişkilerde aktörler üzerinde düşman algısı oluşturularak bu düzen sürekli kılınmıştır,

c.) Medeniyet ihraç etmek gerekçesiyle devletlere dışarıdan savaş yoluyla müdahale edilmesinin önü açılmıştır,

d.) ABD hegemonyası açısından kalkınma-demokrasi stratejisi, askeri müdahale-demokrasi stratejisiyle değiştirilmiştir. Yeni ABD dış politikası güvenlik-demokrasi-medeniyet oluşturma üzerine inşa edilmiştir.

111.) Dünya politikasında kalkınma, demokrasi kavramları geri planda kalırken savaş ve savaşın getirdiği şiddet daha belirginleşmiştir,

11v.) ABD'nin yeni politikaları nedeniyle küresel politikalarda yeni arayışlar oluşmuştur. Buna göre daha adaletli, yoksullukla mücadele edilen, demokrasi ve insan haklarına önem verilen farklı bir küreselleşme söylemleri dile getirilmiştir.

¹⁵¹ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 285-86.

¹⁵² Keyman, "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya," 10-14.

Amerikan halkının 11 Eylül 2001 saldırılarıyla ilgili görüşleri de gerek iç gerekse de dış politikadaki güvenikleştirme politikalarının etkisini ölçebilmek anlamında son derece değerlidir. Bu konuda güvenilir bir kaynak olan Pew Araştırma Merkezinin konu ile ilgili araştırmalarından yararlanılmıştır. Ancak bu konu ile ilgili araştırmaların genellikle 11 Eylül saldırılarının yıl dönümlerinde ve belirli hususlara yönelik yapılmasından dolayı, elde edilen sonuçlar da 2014-2018 yılları arasındaki araştırmalardan derlenebilmiştir. Ayrıca Amerikan halkının görüşlerinin değerlendirildiği kapsam çerçevesi sınırlandırıldığından dolayı aşağıda yer alan maddeler birbiriyle bağlantılı olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda varılan sonuçlar ise şunlardır;

1.) Amerikan Halkı 11 Eylül saldırılarına devletlerinin verdiği tepkiden gurur duymaktadırlar. Halkı ikna etmekteki bu başarının altında ise söz ediminin dolaylı konuşma vasıtasıyla yapılması yatmaktadır. John Searle'in dolaylı konuşma eyleminin başarısı hakkındaki hipotezi, 'konuşmacının, genel rasyonalite ile birlikte hem dilsel hem de dilsel olmayan karşılıklı olarak paylaşılan arka plan bilgilerine güvenerek dinleyici adına çıkarımda bulunarak gerçekte söylediğinden daha fazlasıyla iletişim kurabilmesinden kaynaklanmaktadır. Dolaylı konuşma eylemleri durumunda, konuşmacının söylediği anlam meydana gelir, ancak aynı zamanda farklı bir önerme içeriğine sahip başka bir içerik de kastedilir. Aslında, dolaylı bir konuşma eylemi, 'konuşmacının bir cümleyi kurup bununla söylediği şeyi amaçladığı ve ayrıca farklı bir önerme içeriğine sahip başka bir içeriği de kastettiği' bir eylemdir. Diğer bir deyişle, konuşmacı söylediği şeyi kastederken (örneğin; 'İslam bir tehdit değildir'), daha fazlasını kastetmektedir (örneğin; 'ama terör tehdidiyle baş etmenin tek yolu Müslüman nüfusunu güvenlik altına almaktır'). Devlet adamları, toplum ve güvenlik meselesini neyin oluşturduğuna dair anlayışımızı şekillendiren yegâne aktörlerdir. Siyasi liderlerin güvenlik uygulamalarının meşruiyetini sürdürme kapasitesi ne kadar büyük olursa, halk da bunlara ilerleyen zamanlarda o kadar az direnç göstermektedir.¹⁵³

Terörizmin tanımı kimin, neye, nasıl baktığına göre değişmektedir. Yani bir aktörün terörist dediği örgüt (ve mensubu) diğer bir aktör tarafından özgürlük savaşçısı olarak adlandırılabilir.¹⁵⁴ ABD açısından terörist faaliyetlerin üç boyutu vardır. Bunlar;

¹⁵³ Clara Eroukhmanoff, "It's not A Muslim Ban!" Indirect Speech Acts and the Securitisation of Islam in the United States post-9/11," *Global Discourse* 8, no. 1 (2018): 5-25.

¹⁵⁴ Anthony; Sutton Giddens, Philip W., *Sosyoloji*, 2. ed. (İstanbul: Kırmızı Yayınları, 2021), 1020.

sembolik hedeflere saldırma, psikolojik etki oluşturma ve asimetrik saldırı/savaş izlenmesidir.¹⁵⁵ 11 Eylül saldırıları ABD'nin bütün kabiliyetine rağmen kendini savunma sınırlarını göstermiştir.¹⁵⁶ Bush doktrini Amerikan üstünlüğünü korumak ve bu doğrultuda yok edilmesi gereken tehditleri bertaraf etmek için uyguladığı "ön alıcı savaş açma hakkı"na dair meşruiyeti sağlamıştır.¹⁵⁷ Bununla beraber Bush doktrini uluslararası hukuku hiçe saymıştır. Ön alıcı savaş hakkı devletlerin egemenlik haklarına açık bir saldırıdır.¹⁵⁸ Dönemin Savunma Bakanı müsteşarı Paul Wolfowitz 2001 yılında, stratejilerinin gelecekte küresel bir rakibinin oluşmasını engellemek olduğunu belirtmiştir. Bununla beraber yeni bir düzen kurup bunu korumak zorunda olduklarını da ifade etmiştir.¹⁵⁹ Bu stratejilerin uygulamaya geçirilebilmesi için 11 Eylül saldırıları halkı ikna etmek için gereken bahaneyi sağlamıştır.¹⁶⁰ 11 Eylül saldırıları için seçilen yerlerin sembolik değerinin oldukça yüksek olması da buna destek vermiştir. Dünya Ticaret Merkezine saldırı ile ABD'nin ekonomik gücüne, Pentagon'a saldırı ile de ABD'nin askeri gücüne karşı sembolik anlamı olan bir saldırı gerçekleştirilmiştir. ABD'nin üstün kaynaklarından oluşmuş üstün gücüne saldırılarak aslında bunun görüldüğü gibi olmadığı gösterilmek istenmiştir.¹⁶¹ Kısacası 11 Eylül saldırıları Bush'un ülke içinde daha sıkı güvenlik sağlayabilmesi ve ülke dışında da Amerikan üstünlüğünü devam ettirebilmek için istediği gerekçeyi sağlamıştır.¹⁶² Bu sayede birçok kanun çıkarılmış ve yurtdışında operasyonlar yapılabilmektedir.¹⁶³ Dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise CIA'nın 2003 yılında yayınladığı bir raporda uluslararası terör örgütlerinin ABD'nin hedefindeki ülkeler kadar diğer ülkelerde de örgütlenebildiğini ortaya koymasındır.¹⁶⁴ Dolayısıyla ABD için yeryüzündeki herhangi bir devlete kendince müdahale meşruiyeti doğmuştur. İzlenen bütün bu

¹⁵⁵ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 280-81.

¹⁵⁶ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 276. Brian C. Schmidt, "Ulusal Güvenliğin Önceliği," in *Dış Politika Teoriler, Aktörler, Örnek Olaylar*, ed. Steve; Hadfield Smith, Amelia; Dunne, Tim (İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2016), 199.

¹⁵⁷ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 288.

¹⁵⁸ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 289.

¹⁵⁹ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 289.

¹⁶⁰ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 289. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 141.

¹⁶¹ Khong, "Yeni Muhafazakarlık ve Amerikan Dış Politikasının İç Kaynakları: Irak'ı Özgürleştirme Operasyonunda Fikirlerin Rolü," 317.

¹⁶² Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 56-57.

¹⁶³ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 291-92.

¹⁶⁴ Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 241.

politikalarda halkın desteğinin sürmesini ABD yönetimlerinin bir başarısı olarak kabul etmek gerekir.

Tablo-1. Amerikan Halkının Gurur Duyduğu ve Hayal Kırıklığına Uğradığı Olaylar Hakkındaki Görüşleri¹⁶⁵

Pride and disappointment	
<i>Q: Please describe the time or event during your lifetime when you felt most proud of America.</i>	
The response to Sept. 11*	19%
Obama's election	14
Moon landing	6
Killing of Osama bin Laden	5
Gay marriage	3
Ronald Reagan presidency	2
<i>Q: Please describe the time or event during your lifetime when you felt most disappointed in America</i>	
Obama's election	11%
Donald Trump/2016 GOP campaign	10
Iraq/Afghanistan wars	6
Poor options in current presidential election	4
School shootings/Sandy Hook/Columbine	4
Vietnam War	4
Lack of strong gun control laws/Low priority public places on gun laws	3
Sept. 11	3
Illegal immigration	2
Gay marriage	2
Inadequate response to terrorism	2
George W. Bush administration	2
Treatment of veterans	2

* Category includes those who cited how the country came together after the attacks, the public expressions of sympathy for the victims, the bravery of first responders and other 9/11 mentions.
Note: Shown are the top 10 events mentioned by at least 2%, including numerical ties. While events are ranked numerically for ease of reading, not all differences between ranked events are statistically significant. Look to accompanying text to highlight significant differences.
Source: Survey conducted June 16-July 4, 2016.
"Americans Name the 10 Most Significant Historic Events of Their Lifetimes."
PEW RESEARCH CENTER

ii.) Amerikan kamuoyu teröre karşı alınan önlemlerin bireysel özgürlüklerini çok fazla kısıtlamadığı görüşündedir. 11 Eylül saldırıları sonrasındaki dönem Soğuk Savaş sonrası dönemden farklı olmuştur. Amerikan halkı yurtdışından gelen tehditleri umursamış ve kendi özgürlüklerinin kısıtlanması da dahil olmak üzere hükümetlerinin iç ve dış politikalarına sıkı destek vermiştir.¹⁶⁶ Yani George W. Bush'un söz ve eylemleri halkın korkularını pekiştirerek onları yakın tehditlerin varlığı konusunda ikna etmiştir.¹⁶⁷ 11 Eylül saldırıları hayatta kalmaya dair yaşamsal tehdit haline getirilmiş ve düşmanların her an saldırabilecekleri izlenimi verilmiştir. Bu sayede kamuoyunun desteği alınarak askeri güç kullanımına meşruluk sağlanmıştır.¹⁶⁸ Bush'un politikaları ABD'yi korkulan ve nefret edilen bir ülke haline getirmiştir.¹⁶⁹ Her an tehdit altında oldukları algısı yerleştirilen Amerikan halkı, güvenikleştirme çerçevesinde kısıtlanan özgürlüklerine razı olmuş ve yeni düzenden rahatsız olmadığını göstermiştir.

¹⁶⁵ "About A Fifth of Americans Cite 9/11 Response As Event That Made Them Most Proud of U.S.," Pew Research Center, 2017, accessed 29.10, 2019, <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/09/11/about-a-fifth-of-americans-cite-911-response-as-event-that-made-them-most-proud-of-u-s/>.

¹⁶⁶ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 279.

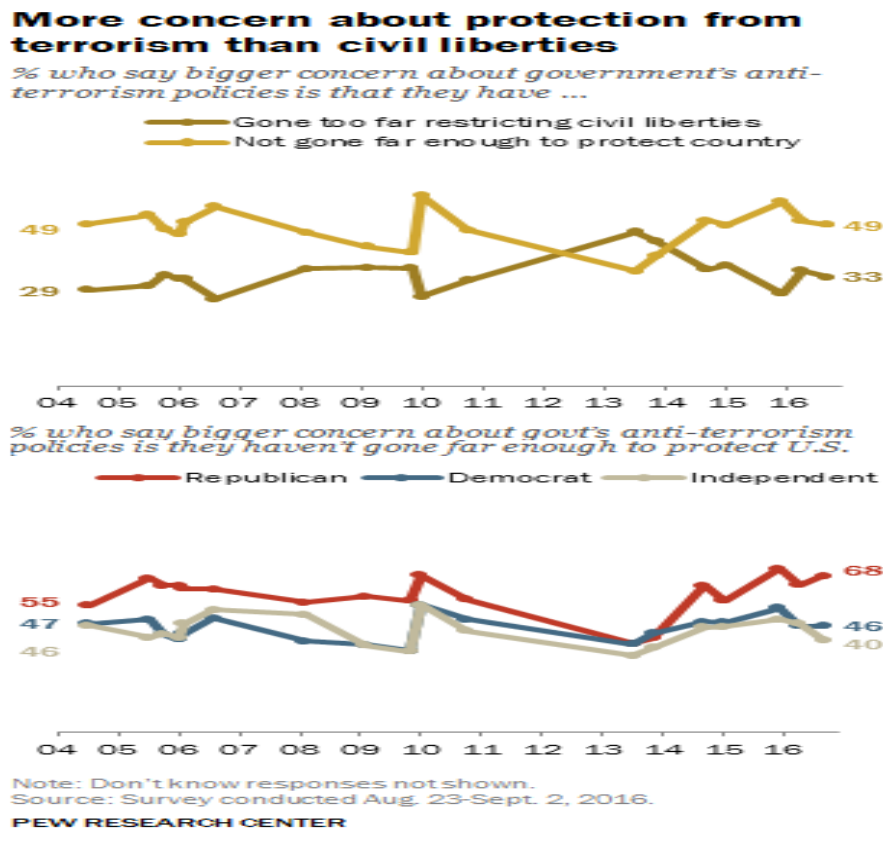
¹⁶⁷ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 285.

¹⁶⁸ Noam Chomsky, *Emperyal Arzular* (İstanbul: Zodyak Kitap, 2016), 12.

¹⁶⁹ Chomsky, *Emperyal Arzular*, 13.

Tablo-2. Teröre Karşı Alınan Önlemler ile Özgürlüklerin Kısıtlanması Hakkında Kamuoyu Görüşü¹⁷⁰

iii.) Amerikan kamuoyu en çok “İslami” kökenli terör örgütleri üzerinden ABD’nin küresel tehdide maruz kaldığını düşünmektedir. Çoğu durumda dolaylı güvenlikleştirmede, konuşmacı söylediği şeyi kastettiği gibi, aynı zamanda daha fazla bir şeyi de ifade edebilir; bu kelimenin bütün anlamıyla ifade edilerek aktarılmaz. Örneğin Bush-‘İslam barıştır’, Obama-‘Müslüman dostlarımız’ ya da Trump-‘bu bir Müslüman yasağı değildir’ ifadeleri Birleşik Devletlerin eski başkanlarınca defalarca kez dile getirilmiş bir içeriktir, ancak bu durum İslam’ı güvence altına alma isteği için birincil ve dolaylı konuşma eylemine hizmet etmiştir. Güvenlik aktörlerinin güvenliği sağlamak için her zaman düşmanlık diline başvurmasına gerek yoktur, aksine güvenlikleştirme eylemi dostluk dilini kullanarak da başarılı olabilmektedir¹⁷¹.

¹⁷⁰ "Defending Against Terrorism Has Remained A Top Policy Priority For Americans Since 9/11," Pew Research Center, 2018, accessed 29.10, 2019, <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2018/09/11/defending-against-terrorism-has-remained-a-top-policy-priority-for-americans-since-9-11/>.

¹⁷¹ Eroukhmanoff, "‘It’s not A Muslim Ban!’ Indirect Speech Acts and the Securitisation of Islam in the United States post-9/11," 5-25.

11 Eylül saldırılarının ardından küresel terörizm El-Kaide örgütü ile özdeşleştirilmiştir.¹⁷² Bu nedenle 21.yüzyılın başlangıcı küresel terörizmle anılmıştır.¹⁷³ 11 Eylül saldırılarının ardından ABD Başkanı George W. Bush tarafından küresel teröre karşı savaş ilan edilmiştir.¹⁷⁴ 11 Eylül saldırılarından sonra ABD, Müslümanları potansiyel terörist olarak görmeye başlamıştır.¹⁷⁵ Terörle mücadele eylemi ABD'nin dünyayı kendi çıkarları doğrultusunda (politik, ekonomik, askeri) yeniden şekillendirmesine yardım etmektedir.¹⁷⁶ Çıkarlar neyi gerektiriyorsa ona göre hareket edilmektedir; bir zamanlar düşman komünistlerken şimdi radikal İslamcılardır.¹⁷⁷ Amerikan halkı kendilerine Müslümanlarca saldırılacağına ikna edilmiştir.¹⁷⁸ New York ve Washington D.C.'de 11 Eylül'de yapılan saldırılarda terörün ne kadar büyük bir zarar verebileceği görüldükten sonra ABD'nin buna tepkisel olarak düzenlediği Afganistan ve Irak saldırılarında ise çok sayıda insan hayatını kaybetmiştir.¹⁷⁹ ABD, 11 Eylül saldırılarının ardından El-Kaideyi yendiğini düşünse de örgüt Libya, Yemen, Mısır, Nijerya, Mali, Irak ve Suriye'de uluslararası eylemler gerçekleştirmiştir.¹⁸⁰ ABD'nin terörle mücadelesi, terör örgütlerinin değişerek farklı hedeflere evrilmesine de sebep olmuştur. Örneğin Irak El-Kaidesi, IŞİD'e dönüşmüştür.¹⁸¹ ABD'nin terörle mücadelede uyguladığı başarısız yöntemler nedeniyle terörizm ve terörizmle savaş çoğunlukla politika gündeminin esasını teşkil etmektedir.

¹⁷² Giddens, *Sosyoloji*, 1020. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 250.

¹⁷³ Giddens, *Sosyoloji*, 1019.

¹⁷⁴ Giddens, *Sosyoloji*, 1019; Nye Jr, *Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak Kurama ve Tarihe Giriş*, 412; David A. Welch, *Painful Choices: A Theory of Foreign Policy Change* (Princeton: Princeton University Press, 2005), 1-4.

¹⁷⁵ Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 184; Johan Galtung, "Cultural Violence," *Journal of Peace Research* 27, no. 3 (1990): 298.

¹⁷⁶ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 78.

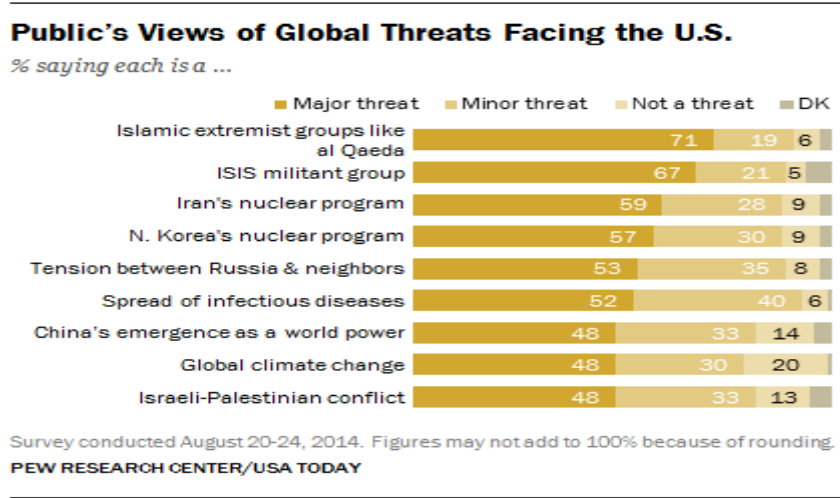
¹⁷⁷ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 78.

¹⁷⁸ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 96.

¹⁷⁹ Brenda; Lutz Lutz, James, "Terörizm," in *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, ed. Alan Collins (İstanbul: Rôle Akademik Yayıncılık, 2017), 273-74.

¹⁸⁰ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 711.

¹⁸¹ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 711.

Tablo-3. Amerikan Kamuoyunun Küresel Terör Algısı¹⁸²

iv.) Amerikan kamuoyu İslam dininin, diğer unsurlara nazaran şiddeti daha fazla cesaretlendirdiğini düşünmektedir. 11 Eylül saldırılarından sonra ABD'de İslam, terör ve şiddet kavramlarıyla özdeşleştirilmiş ve bu anlamda gerici bir din haline sokularak *ötekileştirici* bir yaklaşım izlenmiştir.¹⁸³ Bu bağlamda ABD, 2003 yılından bu yana kendi ürettiği terör örgütlerini, çıkarları doğrultusunda kullanmaya devam etmektedir. ABD'nin çıkarları için önem arz eden coğrafyalarda terörle mücadele gerekçesiyle istikrarsızlık yaratılmakta, insanlar ve topluluklar birbirine kırdırılmakta, bu kaos ortamı için taraflara silah, eğitim, lojistik ve para desteği verilmekte ve bunlara karşılık olarak da doğal kaynaklara el konulmaktadır.¹⁸⁴ ABD'nin özellikle Ortadoğu politikalarının temelinde mezhepçilikten yararlanarak hedefine ulaşma stratejisi vardır.¹⁸⁵ Sonuç olarak 11 Eylül saldırıları ve ardından ABD'nin buna karşı gerçekleştirdiği operasyonlar uluslararası alanda terörün yaygınlaşmasına sebep olmuştur.¹⁸⁶

¹⁸² "As New Dangers Loom, More Think the U.S. Does 'Too Little' to Solve World Problems," Pew Research Center, 2014, accessed 29.10, 2019, <https://www.people-press.org/2014/08/28/as-new-dangers-loom-more-think-the-u-s-does-too-little-to-solve-world-problems/>.

¹⁸³ Birdişi, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 112.

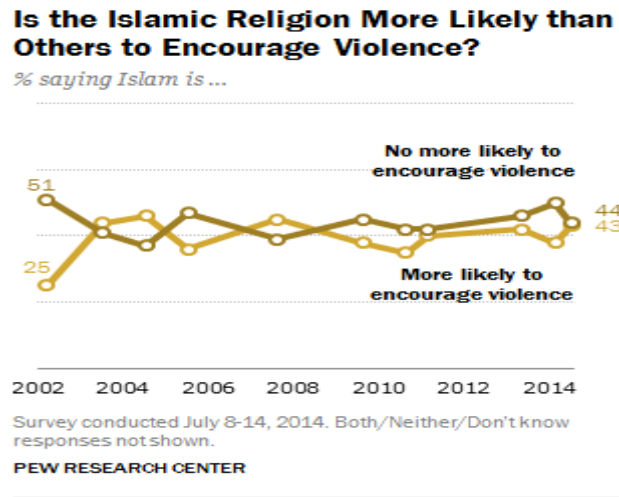
¹⁸⁴ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 712.

¹⁸⁵ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 712.

¹⁸⁶ Birdişi, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 260.

Tablo-4. Amerikan Kamuoyunun İslam Dininin Şiddeti Daha Fazla Cesaretlendirmesine Dair Görüşleri¹⁸⁷

v.) Amerikan kamuoyu özellikle 2011'den beri savunma harcamalarının artışını desteklemektedir. ABD'nin coğrafyası askerî açıdan ona çok büyük avantajlar sunmaktadır. Sadece Kanada ve Meksika ile kara sınırının olması ve her iki komşusuyla iyi anlaşılıyor olması ABD'nin kendi anakarasında güvenliği için yeterlilik sağlamaktadır. ABD'nin yüzölçümü de herhangi bir istila anında ona geri çekilme ve toparlanma imkânı verecek kadar büyüktür.¹⁸⁸ ABD günümüzde askerî tehdit unsurlarından sadece nükleer silahların menziline görünmektedir. ABD yönetimi on yılda Ortadoğu'ya altı trilyon dolar harcamıştır.¹⁸⁹ ABD ekonomisi büyük borç yükü altındadır¹⁹⁰ ancak buna rağmen özellikle savunma harcamalarında kesintiye gitmemektedir. 11 Eylül saldırıları ABD'nin savunma harcamalarını arttırmasına ve dünyanın birçok bölgesinde askerî müdahalede bulunmasına olanak sağlamıştır.¹⁹¹ Bununla beraber silah satışları 11 Eylül saldırılarının ardından önemli düzeyde artış gösteren ABD, dünyanın önde gelen silah üreticisi ve dünyanın geri kalanına silah sağlayan başlıca tedarikçi olmuştur.¹⁹² Küresel askerî güç karşılaştırmalarında (GFP verilerine göre) ABD en güçlü devlettir. Nükleer silah dahil olmak üzere ezici bir askerî gücü vardır. ABD'nin askerî

¹⁸⁷ "Most Think the U.S. Has No Responsibility To Act in Iraq," Pew Research Center, 2014, accessed 29.10, 2019, <https://www.people-press.org/2014/07/18/most-think-the-u-s-has-no-responsibility-to-act-in-iraq/>.

¹⁸⁸ Tim Marshall, *Coğrafya Mahkumları* (İstanbul: Epsilon Yayınevi Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2018), 80-102; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askerî Güce Tahvili," 96.

¹⁸⁹ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 96-97.

¹⁹⁰ Özen, "Dünya Düzeni ve Gelişmekte Olan Ülkeler," 197.

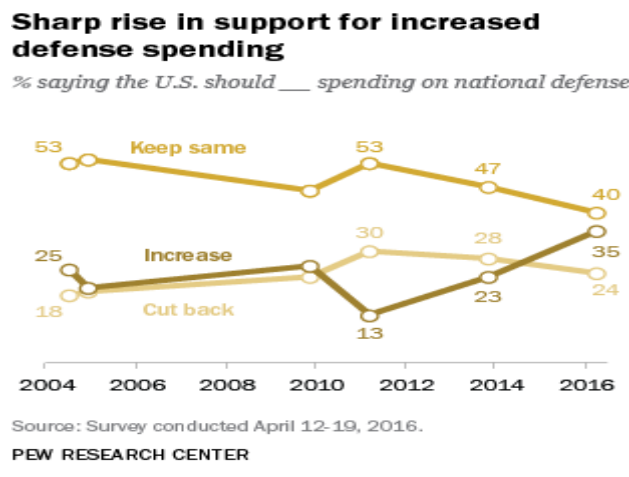
¹⁹¹ Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," 123.

¹⁹² Suzette R. Grillo, "Savunma Ticareti," in *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, ed. Alan Collins (İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2017), 323.

harcamalarına hiçbir devlet yaklaşmamaktadır.¹⁹³ ABD'nin ezici askeri gücüne rağmen savunma harcamalarındaki artışa yönelik halkın olumlu tepkisi bu konuya dair benimsenen politikalarında desteklendiğini açıkça göstermektedir.

Tablo-5. Amerikan Kamuoyunun Savunma Harcamaları Hakkındaki Görüşleri¹⁹⁴

vi.) Amerikan kamuoyuna göre hükümetin en öncelikli politikaları terörizmle mücadele etmek üzerinedir. Buna açıklayabilmek için ABD'nin maruz kaldığı terör eylemlerini kısaca incelemek gerekir. 1983 yılında Beyrut saldırısında 241 ABD deniz piyadesinin öldürülmesi¹⁹⁵ onun dış politikasında önemli bir dönüm noktası olmuştur. ABD, uyguladığı dış politikalarına karşılık olarak 1983-2001 yılları arasında uluslararası alanda yoğun terör saldırılarıyla karşılaşmıştır.¹⁹⁶ Bush "her devletin vermesi gereken bir karar vardır: ya bizimlesiniz ya da teröristlerle" söylemiyle dünyayı tercihe zorlamıştır. Dolayısıyla Amerikan operasyonları için de yönetimin kararlılığını göstermiştir.¹⁹⁷ ABD 11 Eylül 2001 saldırılarının ardından dünya gündemine; ülkeleri askeri müdahale ile tehdit etmek, işkencenin yeniden gündeme gelmesi, Guantanamo'daki esirlere yapılanlar, sivillerin ölümü, herhangi bir sorumluluğu bulunmaksızın insan öldürebilen özel güvenlik örgütlerinin kurulması gibi kavram, eylem ve olayları getirmiştir. Bu şekildeki bir eylem planı ile terörün yakın zamanda bitmeyeceği görülmüştür.¹⁹⁸

¹⁹³ Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 128.

¹⁹⁴ "Public Uncertain, Divided Over America's Place in the World," Pew Research Center, 2016, accessed 29.10, 2019, <https://www.people-press.org/2016/05/05/public-uncertain-divided-over-americas-place-in-the-world/>.

¹⁹⁵ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 272.

¹⁹⁶ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 273-74.

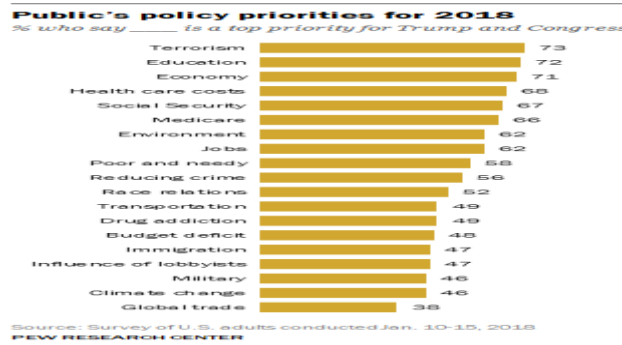
¹⁹⁷ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 279.

¹⁹⁸ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 77.

Kaldı ki ABD'nin icra ettiği operasyonlarda hukuki ihlaller nedeniyle meşruluk sorunu da vardır.¹⁹⁹ Afganistan ve Irak başta olmak üzere ABD yönetimlerinin çok önemli konularda gerçek dışı söylem ve eylemleri Wikileaks belgeleriyle ortaya çıkmıştır.²⁰⁰ 11 Eylül saldırılarının ardından ABD'nin birçok ülke ile (özellikle Ortadoğu bölgesinde) teması terörizm üzerinden ve askeri varlığıyla cereyan etmiştir. Oysaki ABD politikalarında daha sınırlı bir çerçeveye çizebilse, yurtdışında daha az askeri varlığı olsa ve diğer devletlerin işlerine karışmasa kendisine yönelik terör tehdidi de önemli bir oranda azalacaktır.²⁰¹ Nitekim ABD'nin "Teröre Karşı Savaş" bildirisinden sonra dünyada terör olayları yaklaşık dokuz kat artmıştır.²⁰² En nihayetinde ise toplumları tarafından benimsenen terör örgütlerinin yok edilmeleri çok zordur²⁰³ ve belki de ABD'nin en az dikkate aldığı unsur bu olmaktadır. ABD'nin teröre karşı sonsuz savaş politikasından dolayı dünyada üç milyar insan fakirleşmiştir ve şimdilik en azından 2050 yılına kadar bu vizyonun izleneceği öngörülmektedir.²⁰⁴

Tablo-6. 2018 Yılında ABD Kamuoyuna Göre Hükümetin Öncelikli Politikaları²⁰⁵

vii.) Amerikan Kamuoyuna göre ABD'nin dünya liderliği ve gücü on yıl öncesine göre çok daha azdır. Özellikle Birleşmiş Milletler gibi örgütlerde ABD ve kısmen de Avrupalıların, kendi çıkarlarına göre kural koyan ve odağına bu anlayışı yerleştirerek uluslararası düzeni

¹⁹⁹ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 85; Vesselin Popovski, "Legality and Legitimacy of International Criminal Tribunals," in *Legality and Legitimacy in Global Affairs*, ed. Richard; Juergensmeyer Falk, Mark (New York: Oxford University Press, 2012), 390. Khong, "Yeni Muhafazakarlık ve Amerikan Dış Politikasının İç Kaynakları: Irak'ı Özgürleştirme Operasyonunda Fikirlerin Rolü," 309. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 155.

²⁰⁰ Stone, *ABD'nin Gizli Tarihi*, 557.

²⁰¹ Schmidt, "Ulusal Güvenliğin Önceliği," 199.

²⁰² Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 156.

²⁰³ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 706.

²⁰⁴ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 22.

²⁰⁵ Gramlich, "Defending Against Terrorism Has Remained A Top Policy Priority For Americans Since 9/11."

değiştirmeye çalıştıkları gözlemlenmektedir.²⁰⁶ Eski bir ABD’li diplomatın “tarih boyunca başat devletler uluslararası hukuku şekillendirmişlerdir” sözü de bu bakış açısını ispatlamaktadır.²⁰⁷ Oysaki uluslararası hukuk dış politikayı yönetmek için kullanılmamalıdır. Kuruluşundan beri ABD’nin politikaları varlığını korumak, genişlemek, yayılmak ve etki alanını arttırmak üzerine inşa edilmiştir. Süreç ne kadar değişirse değişsin bu politikalar adım adım uygulanmaktadır.²⁰⁸ Buna rağmen 20. yüzyıl Amerikan yüzyılı olsa da 21. yüzyıl Asya yüzyılı olacak gibi gözükmektedir.²⁰⁹ ABD’nin değer ve gücüne karşı günümüzde Asya’nın da kendi değerleri, ekonomisi, kültürü ve gücü vardır.²¹⁰ Henüz iki Almanya’nın birleşeceği bilinemezken, SSCB’nin çöküşü dahi tahmin edilemezken Paul Kennedy’nin ilk defa 1987’de yayınlanan *Büyük Güçlerin Yükseliş ve Çöküşleri* kitabında Çin’in 2020 yılında çok güçlü bir ekonomiye sahip olacağı öngörülüyordu.²¹¹ Kennedy’nin öngörüsü boşa çıkmamıştır, Çin günümüzde ABD hegemonyasına karşı en büyük rakiptir.²¹² Amerika’nın çıkar ve tehdit algılamaları çerçevesinde yeni stratejik sahası Asya-Pasifik bölgesine kaymıştır. Filipinler, Tayvan ve özellikle halkının itirazlarına rağmen Japonya’daki üslerini güçlendirmektedir. Bununla beraber Avustralya’da ilk defa askeri üs kurmuştur.²¹³ Soğuk Savaş sonrasında tek süper güç olarak kaldığı zaman ABD’nin temel stratejilerinden biri de Asya’da Rusya ve Çin’i çevreleyerek uluslararasıındaki üstün konumunu devam ettirebilmektir.²¹⁴ Günümüzde buna ilave olarak ABD’nin yeni stratejisinde Rusya ve Çin’i sorunlu bölgelere çekerek problemlerini onların üzerine yıkma politikası da eklenmiştir. Bu stratejisinin bir başarısı olarak Rusya, Suriye bölgesine çekilmiş ve sorunlarla uğraşmanın merkezine yerleştirilmiştir.²¹⁵

²⁰⁶ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 86.

²⁰⁷ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 86; Charles William Kegley and Shannon Lindsey Blanton, *World Politics: Trend and Transformation* (Boston: Cengage Brain, 2011), 365.

²⁰⁸ Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," 133.

²⁰⁹ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 81; Yasuaki Onuma, "International Law and Power in the Multipolar and Multicivilizational World of the Twenty First Century," in *Legality and Legitimacy in Global Affairs*, ed. Richard Falk (New York: Oxford University Press, 2012), 149.

²¹⁰ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 56.

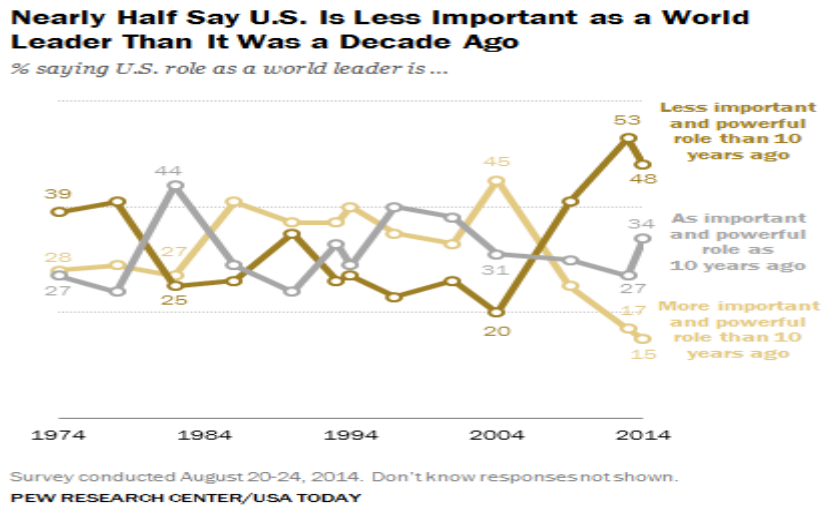
²¹¹ Paul Kennedy, *Büyük Güçlerin Yükseliş ve Çöküşleri*, 15. ed. (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2017), 536.

²¹² Özen, "Dünya Düzeni ve Gelişmekte Olan Ülkeler," 197. Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," 135. Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 71-72.

²¹³ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 89.

²¹⁴ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 197.

²¹⁵ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 201.

Tablo-7. Amerikan Kamuoyunun ABD'nin Dünya Liderliği Hakkındaki Görüşleri²¹⁶

Soğuk Savaş sonrasında ABD kendisine hiçbir eleştiri getirmemiş, hegemonyasına dair olarak uluslararası sistemden güven beklemiştir. Ancak zorluklar karşısında güç kullanmaktan da asla kaçınmamıştır.²¹⁷ 11 Eylül saldırılarının ardından geçen on yıl içinde ABD'nin milyarlarca dolar harcamasına karşın Amerikan halkının güvenli bir ortamda yaşadıklarına dair düşünceleri değişmediği gibi terör saldırılarına karşı hükümetlerine olan güvenleri de artmamıştır.²¹⁸ 11 Eylül saldırıları sonrasında yapılan uluslararası operasyonlar, Birleşmiş Milletler ve ona bağlı icra organı olan BM Güvenlik Konseyi gibi kuruluşların meşruluğu ve geçerliliği üzerinde soru işaretlerine neden olmuştur.²¹⁹ Her şeye rağmen milenyum çağında ABD, ulusal çıkarlarını korumayı, caydırıcılığını devam ettirmeyi ve uluslararası alandaki hâkim konumunu sürdürmeyi amaçlamaktadır.²²⁰ 11 Eylül saldırılarıyla ABD'nin saldırılmazlık efsanesi ortadan kalkmıştır.²²¹ Nitekim Amerikan vatandaşlarının yalnızca %33'ü elli yıl sonra ABD'nin halen dünyanın lider gücü olacağına inanmaktadır.²²²

²¹⁶ Center, "As New Dangers Loom, More Think the U.S. Does 'Too Little' to Solve World Problems."

²¹⁷ Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 192.

²¹⁸ Çelikpala, "The Only Thing We Have to Fear: Post 9/11 Institutionalization of In-security," 49.

²¹⁹ Keyman, "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya," 8.

²²⁰ Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," 141.

²²¹ Birdişi, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 257.

²²² Mearsheimer, "Imperial by Design," 17-18.

SONUÇ

Soğuk Savaş sürecinin iki kutuplu dünyası ABD açısından öncelikli tehdidin yani SSCB'nin askeri, ekonomik ve politik gücüne karşı strateji geliştirmesine neden olmuştur. Bu dönemde ABD politikalarının odağında baş düşmanı yenmek vardı ve bunu da başardı. Soğuk Savaşın bitişi ile 11 Eylül 2001 arasındaki süreçte, ABD'nin iç politikasında özgürlükleri kısıtlayıcı bir yaklaşımı yoktur. Dış politikasını da küreselleşme politikaları üzerine inşa etmiştir.

11 Eylül 2001 tarihi itibarıyla ABD'nin iç ve dış politikaları siyaset gündeminden güvenlikleştirme alanına çekilmiştir. İç politika da güvenlikleştirme için özellikle Vatanseverlik Yasası (Patriot Act) ve İç Güvenlik Bakanlığı vasıtasıyla özgürlüklerin kısıtlanması ve güvenliğin sıkılaştırılması yönünde bir tercih yapılmıştır. Dış politika ile ilgili güvenlikleştirmede ise, terör-savaş-haydut devlet kavramlarının ilişkilendirilmesiyle “teröre karşı önleyici savaş” konsepti geliştirilmiştir. Bu kapsamda dünyanın herhangi bir yerinde “önleyici” müdahalede bulunabilme meşruiyeti sağlanmıştır. Buna rağmen 11 Eylül 2001 saldırılarının ardından ABD'nin müdahalede bulunduğu hiçbir devlette istikrar sağlanamamıştır. Afganistan, Irak, Tunus, Mısır, Libya, Yemen ve Suriye milenyum çağında yapılan müdahalelerden hiçbir fayda görmemiştir. ABD'nin terörle mücadelesi başarısız olmuştur. Ayrıca BM Güvenlik Konseyi ve NATO gibi uluslararası örgütlerde tarihlerinde ilk ve tek defa olmak üzere bir devletin güvenlikleştirme politikalarını uygulamaya mecbur edilmişlerdir. Yani ABD'nin güvenlikleştirme politikası uluslararası örgütler düzeyinde de geçerlilik ve işlerlik kazanmıştır. Ancak bu örgütlerin sonuçta bir devletin çıkarları doğrultusunda açıkça kullanılmaları güvenilirliklerinin de daha fazla sorgulanmasına sebep olmuştur. ABD, hegemonyasının devamı için oluşturulan kaos düzeni ile beraber rakiplerinin de istikrarsızlık bölgelerine çekilmesi hususunda göreceli bir başarı elde etmiştir.

Günümüzde ABD'nin güvenlikleştirme süreciyle ilgili herhangi bir geri dönüş emaresine yani “ters güvenlikleştirme” eylemine rastlanmamaktadır. Bu durum ise bizi doğal olarak güvenlikleştirmenin halen devam ettiği sonucuna götürmektedir. ABD'nin iç ve dış politikaları ile ilgili güvenlikleştirme süreci ya da “sonsuz savaş” hem kendi hem de küresel politikaları etkilemeye devam etmektedir.

Kaynaklar

- Akgül-Açıkmeşe, Sinem. "Algı Mı, Söylem Mi? Kopenhag Okulu Ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri." *Uluslararası İlişkiler Dergisi* 8, no. 30 (2011): 43-73.
- . "Kopenhag Okulu Ve Güvenlikleştirme." In *UIK*. 3:59, 28.10.2019 2019. https://www.youtube.com/watch?v=B17EFLPsp_E.
- Akşin, Sina. *Kısa 20. Yüzyıl Tarihi*. 6. ed. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2018.
- Arendt, Hannah. *İnsanlık Durumu*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1994.
- Arıboğan, Ülke; Ayman, Gülden, Dedeoğlu, Beril. *Uluslararası İlişkiler Sözlüğü*. 5. ed. Edited by Faruk Sönmezoğlu. DER Yayınevi, 2017.
- Armaoğlu, Fahir. *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1995*. 21. ed. İstanbul: Timaş Yayınları, 2016.
- Ataman, Muhittin; Gökcan, Özkan. "Bush Dönemi Amerikan Dış Politikası: Bir Aşırı-Yayılmacılık Denemesi." *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)* 7, no. 2 (2012): 199-229.
- Austin, John Langshaw. *How to Do Things with Words*. Oxford: Oxford University Press, 1976.
- Aydın, Mustafa. "Amerika Dünyadan Ne İstiyor? - Abd'nin Yeni Ulusal Güvenlik Stratejisi Ve Dış Politikası." *Stradigma Aylık Strateji ve Analiz Dergisi* 2. (2003): 2-3.
- . "Uluslararası İlişkilerin" Gerçekçi" Teorisi: Kökeni, Kapsamı, Kritiği." *Uluslararası İlişkiler Dergisi* 1, no. 1 (2004): 33-60.
- Balaam, David; Dillman, Bradford. *Uluslararası Ekonomi Politika Giriş*. Ankara: Adres Yayınları, 2015.
- Baldwin, David A. "The Concept of Security." *Review of International Studies* 23, no. 1 (1997): 5-26.
- Best, Anthony; Hanhimaki, Jussi; Maiolo, Joseph; Schulze, Kirsten. *20.Yüzyılın Uluslararası Tarihi*. Siyasal Kitabevi, 2015.
- Bilgin, Pınar. "Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları." *SAREM Stratejik Araştırmalar Dergisi* 8, no. 14 (2010): 69-96.
- Birdişli, Fikret. *Teori Ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Bockenforde, Ernst-Wolfgang. "The Concept of the Political: A Key to Understanding Carl Schmitt's Constitutional Theory." In *Law as Politics: Carl Schmitt's Critique of Liberalism*, edited by David Dyzenhaus. Durham: Duke University Press, 1998.
- Bodur, Harun. *Kronolojik 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*. Yeditepe Yayınevi, 2013.
- Boggs, Carl. "The American Nuclear Warfare State." In *Rethinking Security in the Twenty-First Century*, 41-58. New Jersey: Palgrave Macmillan, 2017.
- Booth, Ken. *Critical Security Studies and World Politics*. Lynne Rienner Publishers Boulder, CO, 2005.
- Bumiller, Elisabeth, and Jane Perlez. "Bush and Top Aides Proclaim Policy of Ending States That Back Terror." *New York Times*, 14.09. 2001.
- Burchill, Scott, Andrew Linklater, Richard Devetak, Jack Donnelly, Terry Nardin, Matthew Paterson, Christian Reus-Smit, and Jacqui True. *Uluslararası İlişkiler Teorileri*. 4. Baskı ed. İstanbul: Küre Yayınları, 2013.
- Bush, George W. *Address to a Joint Session of Congress and the American People*. (2001). <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/09/20010920-8.html>.

- . *Public Papers of the Presidents of the United States*. Washington: Government Printing Office, 2004.
- Buzan, Barry. *The European Security Order Recast: Scenarios for the Post-Cold War Era*. Londra: Pinter Publishers, 1990.
- . *People, States and Fear; the National Security Problem in International Relations*. The University of North Carolina Press, 1983.
- Buzan, Barry, and Ole Wæver. "Slippery? Contradictory? Sociologically Untenable? The Copenhagen School Replies." *Review of international studies* 23, no. 2 (1997): 241-50.
- Buzan, Barry, and Ole Waever. *Regions and Powers: The Structure of International Security*. Cambridge University Press, 2003.
- Buzan, Barry, Ole Waever, and Jaap de Wilde. *Security : A New Framework for Analysis*. Boulder, Colo.: Lynne Rienner Pub., 1998.
- Calhoun, Craig, and John McGowan. *Hannah Arendt and the Meaning of Politics*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1997.
- Cavoukian, Ann. *National Security in a Post-9/11 World: The Rise of Surveillance*. Green College University of British Columbia (Ontario: 2003).
- "As New Dangers Loom, More Think the U.S. Does 'Too Little' to Solve World Problems." Pew Research Center, 2014, accessed 29.10, 2019, <https://www.people-press.org/2014/08/28/as-new-dangers-loom-more-think-the-u-s-does-too-little-to-solve-world-problems/>.
- "Most Think the U.S. Has No Responsibility to Act in Iraq." Pew Research Center, 2014, accessed 29.10, 2019, <https://www.people-press.org/2014/07/18/most-think-the-u-s-has-no-responsibility-to-act-in-iraq/>.
- "Public Uncertain, Divided over America's Place in the World." Pew Research Center, 2016, accessed 29.10, 2019, <https://www.people-press.org/2016/05/05/public-uncertain-divided-over-americas-place-in-the-world/>.
- Chomsky, Noam. *Emperyal Arzular*. İstanbul: Zodyak Kitap, 2016.
- Coşkun, Bezen Balamir. "Kopenhag Okulu Ve Güvenikleştirme." Chap. 338 In *Postmodern Uluslararası İlişkiler Teorileri 2*, edited by Tayyar Arı. Bursa: Dora Yayıncılık, 2014.
- Crawford, Beverly. "The New Security Dilemma under International Economic Interdependence." *Millennium* 23, no. 1 (1994): 25-55.
- Cristi, Renato. *Carl Schmitt and Authoritarian Liberalism: Strong State, Free Economy*. Cardiff University of Wales Press, 1998.
- Çelikpala, Mitat. "The Only Thing We Have to Fear: Post 9/11 Institutionalization of in-Security." *Uluslararası İlişkiler* 8, no. 32 (2012): 49-65.
- Dedeoğlu, Beril. *Uluslararası Güvenlik Ve Strateji*. 4. ed. İstanbul: YeniYüzyıl Yayınları, 2018.
- Derrida, Jacques. *Of Grammatology*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1976.
- . "Signature, Event, Context." In *Limited Inc*, edited by Gerald Graff Evanston: Northwestern University Press, 1988.
- Dougherty, JF, and L Robert. "Pfaltzgraff, Contending Theories of International Relations." New York: Harper and Row Publishers, 1990.
- Drezner, Daniel W. "Serious About Sanctions." *The National Interest*, no. 53 (1998): 66-74.

- Dunne, Tim. "Blair'in İngiltere'si Ve Irak Savaşı'na Giden Yol." Chap. 22. In *Dış Politika Teoriler, Aktörler, Örnek Olaylar*, edited by Steve; Hadfield Smith, Amelia; Dunne, Tim, 419-40. İstanbul: Röle Akademik Yayınları, 2016.
- Elliott, K., G. Hufbauer, and B. Oegg. "Sanctions." In *The Concise Encyclopedia of Economics*, Library of Economics and Liberty, 2008.
- Emir, Mehmet. "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili." Master, Ufuk University, 2019.
- Emmers, Ralf. "Güvenlikleştirme." In *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, edited by Alan Collins, 476. İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2017.
- Erhan, Çağrı. "Abd'nin Orta Asya Politikaları Ve 11 Eylül'ün Etkileri." *Uluslararası İlişkiler* 1, no. 3 (2004): 123-49.
- Eriksson, Johan. "Debating the Politics of Security Studies: Response to Goldmann, Wæver and Williams." *Cooperation and Conflict* 34, no. 3 (1999): 345-52.
- . "Observers or Advocates? On the Political Role of Security Analysts." *Cooperation and Conflict* 34, no. 3 (1999): 311-30.
- Erkmen, Serhat. "11 Eylül 2001: Terörizmin Yeni Miladı." *Stratejik Analiz Dergisi* 18 (2001): 5-17.
- Eroukhmanoff, Clara. "'It's Not a Muslim Ban!' Indirect Speech Acts and the Securitisation of Islam in the United States Post-9/11." *Global Discourse* 8, no. 1 (2018): 5-25.
- Finnemore, M. "Legitimacy, Hypocrisy, and the Social Structure of Unipolarity Why Being a Unipole Isn't All It's Cracked up to Be." *World Politics* 61, no. 1 (2009): 58-85.
- . "Norms, Culture, and World Politics: Insights from Sociology's Institutionalism." *International Organization*, no. 50 (2) (1996).
- Freedman, Lawrence. "War in Iraq: Selling the Threat." *Survival* 46, no. 2 (2004): 7-49.
- Fukuyama, Francis. *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*. İstanbul: Profil Yayıncılık, 2006.
- Galtung, Johan. "Cultural Violence." *Journal of Peace Research* 27, no. 3 (1990): 291-305.
- Giddens, Anthony; Sutton, Philip W. *Sosyoloji*. 2. ed. İstanbul: Kırmızı Yayınları, 2021.
- Gleick, Peter. "Environment and Security: The Clear Connections." *Bulletin of the Atomic Scientists* 47, no. 3 (1991): 16-21.
- Golden, Roger D. "What Price Security? The USA Patriot Act and America's Balance between the Security and Freedom." In *Homeland Security and Terrorism : Readings and Interpretations*, edited by Russell D. Howard, James J. F. Forest and Joanne C. Moore, xix, 492 p. New York: McGraw-Hill, 2006.
- "About a Fifth of Americans Cite 9/11 Response as Event That Made Them Most Proud of U.S." Pew Research Center, 2017, accessed 29.10, 2019, <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/09/11/about-a-fifth-of-americans-cite-911-response-as-event-that-made-them-most-proud-of-u-s/>.
- "Defending against Terrorism Has Remained a Top Policy Priority for Americans since 9/11." Pew Research Center, 2018, accessed 29.10, 2019, <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2018/09/11/defending-against-terrorism-has-remained-a-top-policy-priority-for-americans-since-9-11/>.
- Griffiths, Martin; Roach Steven; Salamon Scott. *Uluslararası İlişkilerde Temel Düşünürler Ve Teorileri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2011.

- Grillot, Suzette R. "Savunma Ticareti." Chap. 22. In *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, edited by Alan Collins, 320-33. İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2017.
- Haass, R. *Economic Sanctions and American Diplomacy*. Council on Foreign Relations, 1998.
- Haftendorn, Helga. "The Security Puzzle: Theory-Building and Discipline-Building in International Security." *International Studies Quarterly* 35, no. 1 (1991): 3-17.
- Hansen, Phillip. *Politics, History and Citizenship*. Cambridge: Polity Press, 1993.
- Haubrich, D. "September 11, Anti-Terror Laws and Civil Liberties: Britain, France and Germany Compared." *Government and Opposition* 38, no. 1 (2003): 3-28.
- Heymann, Philip B., and Juliette N. Kayyem. *Protecting Liberty in an Age of Terror*. Cambridge: MIT Press, 2005.
- Heywood, Andrew. *Küresel Siyaset*. 5. ed. Ankara: BB101 Yayınları, 2018.
- . *Siyasetin Ve Uluslararası İlişkilerin Temel Kavramları*. 4. ed. Ankara: BB101 Yayınları, 2018.
- Hook, Stephen W., and John Spanier. *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze*. İstanbul: İnkılap Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ., 2016.
- Huysmans, Jef. "The Question of the Limit: Desecuritisation and the Aesthetics of Horror in Political Realism." *Millennium* 27, no. 3 (1998): 569-89.
- . "Revisiting Copenhagen: Or, on the Creative Development of a Security Studies Agenda in Europe." *European Journal of International Relations* 4, no. 4 (1998): 479-505.
- Jahn, Egbert, Pierre Lemaitre, and Ole Woever. *European Security: Problems of Research on Non-Military Aspects*. Vol. 1: Centre of Peace and Conflict Research, University of Copenhagen, 1987.
- Jipson, Art. "The Post-September 11th Era: Interpretations of Security and Civil Liberties in the Political Margins of the Left and Right." *Journal of the Institute Of Justice & International Studies* 3 (2003).
- Johnson, Chalmers. *Amerikan Emperyalizminin Son Baharı*. Küre Yayınları, 2005.
- Kateb, George. "Political Action: Its Nature and Advantages." In *The Cambridge Companion to Hannah Arendt*, edited by Dana Villa. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.
- Katzenstein, Peter J. *The Culture of National Security : Norms and Identity in World Politics*. New Directions in World Politics. New York: Columbia University Press, 1996.
- Kay, Sean. *Global Security in the Twenty-First Century : The Quest for Power and the Search for Peace*. Lanham, Md.: Rowman & Littlefield, 2006. doi:40012718671. Table of contents <http://www.loc.gov/catdir/toc/ecip062/2005030128.html>.
- Kaygusuz, Özlem. "Küreselleşme Ve Ulusal Güvenlik Devleti: Geri Dönüş Mümkün Mü?". *Mülkiye Dergisi* 31, no. 255 (2007): 137-53.
- Kegley, Charles William, and Shannon Lindsey Blanton. *World Politics: Trend and Transformation*. Boston: Cengage Brain, 2011.
- Kennedy, Paul. *Büyük Güçlerin Yükseliş Ve Çöküşleri*. 15. ed. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2017.
- Keohane, Robert O.; Nye, Joseph S. *Power and Interdependence: World Politics in Transition*. Boston: Little, Brown and Co., 1977.

- Keyman, Fuat. "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler Ve Hegemonya." *Uluslararası İlişkiler* 3, no. 9 (2006): 1-20.
- Khong, Yuen Foong. "Yeni Muhafazakarlık Ve Amerikan Dış Politikasının İç Kaynakları: Irak'ı Özgürleştirme Operasyonunda Fikirlerin Rolü." Chap. 16. In *Dış Politika Teoriler, Aktörler, Örnek Olaylar*, edited by Steve; Hadfield Smith, Amelia; Dunne, Tim, 308-26. İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2016.
- Kissinger, Henry. "Preventive Strike Strategy and End of Westfalen." *New Perspectives Quarterly* 6, no. 1 (2004): 22-25.
- Kolodziej, Edward A. *Security and International Relations*. Cambridge University Press, 2005.
- Köni, Hasan. *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*. 3. ed. İstanbul: Wizart Yayınları, 2016.
- Krause, Keith, and Michael Williams. "Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods." *Mershon International Studies Review* 40, no. 2 (1996): 229-54.
- Kurtbağ, Ömer. *Amerikan Yeni Sağı Ve Dış Politikası*. USAK, 2010.
- Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türkçe Sözlük Cilt I*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2005.
- Larsen, Henrik. *Foreign Policy and Discourse Analysis: France, Britain and Europe*. Routledge, 2005.
- Lefebvre, Maxime. *Amerikan Dış Politikası*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2005.
- Luciani, Giacomo. "The Economic Content of Security." *Journal of Public Policy* 8, no. 2 (1989).
- Lutz, Brenda; Lutz, James. "Terörizm." Chap. 19. In *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, edited by Alan Collins, 273-88. İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2017.
- Marshall, Tim. *Coğrafya Mahkumları*. İstanbul: Epsilon Yayınevi Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2018.
- Mathews, Jessica Tuchman. "Redefining Security." *Foreign Affairs* 68, no. 2 (1989): 162-77.
- Mazarr, Michael J. "The Iraq War and Agenda Setting." *Foreign Policy Analysis* 3, no. 1 (2007): 1-23.
- McSweeney, Bill. "Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School." *Review of International Studies*, no. 22(1) (1996): 81-93.
- . *Security, Identity and Interests: A Sociology of International Relations*. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.
- Mearsheimer, John. "America Unhinged." *The National Interest* 129 (2014): 9-30.
- . "Imperial by Design." *The National Interest* 111 (2011): 16-34.
- Michaelsen, C. "Antiterrorism Legislation in Australia: A Proportionate Response to the Terrorist Threat?" [In English]. *Studies in Conflict & Terrorism* 28, no. 4 (2005): 321-39.
- Monteiro, Nuno P. "Unrest Assured Why Unipolarity Is Not Peaceful." *International Security* 36, no. 3 (2011): 9-40.
- Moran, Theodore. "International Economics and National Security." *Foreign Affairs* 69, no. 5 (1989): 74-90.
- Morgan, Patrick M. "Liberalist and Realist Security Studies at 2000: Two Decades of Progress?". *Contemporary Security Policy* 20, no. 3 (1999): 39-71.
- . "Safeguarding Security Studies." *Contemporary Security Policy* 13, no. 3 (1992): 464-79.
- Mynet. "Abd'nin Irak'ı İşgal Gerekçesi Yokmuş." 2015. <https://www.mynet.com/abdnin-iraki-iscal-gerekcesi-yokmus-110101758940>.

- Noreen, Erik, and Johan Eriksson. *Setting the Agenda of Threats: An Explanatory Model*. Department of Peace and Conflict Research, 2002.
- Nye, Joseph, and Sean Lynn-Jones. "International Security Studies: A Report of a Conference on the State of the Field." *International Security* 12, no. 4 (1988): 5-27.
- Nye Jr, Joseph S.; Welch, David A. *Küresel Çatışmayı Ve İşbirliğini Anlamak Kurama Ve Tarihe Giriş*. 4. ed. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015.
- Onuma, Yasuaki. "International Law and Power in the Multipolar and Multicivilizational World of the Twenty First Century." In *Legality and Legitimacy in Global Affairs*, edited by Richard Falk, 149-97. New York: Oxford University Press, 2012.
- Özcan, Gencer. "Güvenikleştirme Kavramı Nedir?" In *UIK*. 3:27, 28.10.2019 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=JuQxq4ilMXg>.
- Özen, Çınar. "Dünya Düzeni Ve Gelişmekte Olan Ülkeler." *Ekonomik Yaklaşım* 15, no. 52-53 (2004): 185-207.
- Özen, Çınar, and Klevis Kolasi. "Abd'nin Almanya Politikası Ve Yapısal Belirleyenler: Savaş Sonrası Güç Asimetrisi Ve Hegemonik Düzen İnşası." *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi* 15, no. 2 (2016): 125-60.
- Passerin d'Entreves, Maurizio. *The Political Philosophy of Hannah Arendt*. Londra: Routledge, 1994.
- Popovski, Vesselin. "Legality and Legitimacy of International Criminal Tribunals." In *Legality and Legitimacy in Global Affairs*, edited by Richard; Juergensmeyer Falk, Mark. New York: Oxford University Press, 2012.
- Posner, Richard A. *Preventing Surprise Attacks: Intelligence Reform in the Wake of 9/11*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2005.
- . "A Privilege or a Right?". In *Rights Vs. Public Safety after 9/11 : America in the Age of Terrorism*, edited by Amitai Etzioni and Jason H. Marsh, xviii, 179 p. Lanham, Md. ; Oxford: Rowman & Littlefield, 2003.
- Roberts, Brad. "Human Rights and International Security." *The Washington Quarterly* 13, no. 2 (1990): 65-75.
- Roskin, Michael; Berry, Nicholas. *Uluslararası İlişkiler: Ü'nin Yeni Dünyası*. Ankara: Adres Yayınları, 2014.
- Rosler, Thomas. "A New Mission and New Challenges: Law Enforcement and Intelligence after the Usa Patriot Act." *Journal of the Institute Of Justice & International Studies* 3 (2003).
- Rothschild, Emma. "What Is Security?". *Daedalus Journal of the American Academy of Arts and Sciences* 124, no. 3 (1995): 53-98.
- Rumelili, Bahar. "Güvenikleştirme Kavramı Nedir?" In *UIK*. 6:54, 28.10.2019 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=7hsaSXA5AGw>.
- Schmidt, Brian C. "Ulusal Güvenliğin Önceliği." Chap. 10. In *Dış Politika Teoriler, Aktörler, Örnek Olaylar*, edited by Steve; Hadfield Smith, Amelia; Dunne, Tim, 188-203. İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2016.
- Schmitt, Carl. *Political Teology: Four Chapters on the Concept of Sovereignty*. Cambridge: MIT Press, 1985.
- . *Siyasal Kavramı: Önsöz, 1932 Tarihli Metin Ve Üç Değerlendirme*. İstanbul: Metis Yayınları, 2005.

- Schulhofer, Stephen J. "No Checks, No Balances: Discarding Bedrock Constitutional Principles." In *The War on Our Freedoms : Civil Liberties in an Age of Terrorism*, edited by Richard C. Leone and Greg Anrig, xi, 317 p. New York: BBS PublicAffairs, 2003.
- Searle, John R. . *Söz Edimleri: Bir Dil Felsefesi Denemesi*. Ankara: Aytaç Yayınları, 2000.
- Seiple, Chris. "The New Protracted Conflict Homeland Security Concepts and Strategy." *Orbis* 46, no. 2 (2002): 259-71.
- Sheehan, Michael. *International Security: An Analytical Survey*. Lynne Rienner Boulder, 2005.
- Shiffman, Gary, and J.J. Jochum. *Economic Instruments of Security Policy: Influencing Choices of Leaders*. New York: Palgrave Macmillan, 2011.
- Shiffman, Gary M. "Ekonomik Güvenlik." Chap. 15. In *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, edited by Alan Collins, 208-21. İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2017.
- Smith, Steve. "The Contested Concept of Security." In *Critical Security Studies and World Politics*, edited by Ken Booth. Londra: Boulder, 2005.
- Sönmezoğlu, Faruk, Ülke Arıboğan, Gülden Ayman, and Beril Dedeoğlu. *Uluslararası İlişkiler Sözlüğü*. İstanbul: Der Yayınları, 2017.
- Stone, Oliver; Kuznick, Peter. *Abd'nin Gizli Tarihi*. İstanbul: Profil Yayıncılık, 2015.
- Stritzel, Holger. "Towards a Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond." *European Journal of International Relations* 13, no. 3 (2007): 357-83.
- Şatana, Nil, and Burak Bilgehan Özpek. "Abd Ve Türkiye'de Geçmişten Günümüze Güvenlik Çalışmaları." *Ortadoğu Etütleri* 1, no. 2 (2010): 75-114.
- Taşcıoğlu, Ömer Lütfi. *Abd'nin Küreselleşme Politikaları, Ortadoğu'da Türkiye'ye Biçilen Rol*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2009.
- Tenet, George. *At the Center of the Storm: My Years at the Cia*. New York: Harper Collins, 2007.
- Terriff, Terry, Lucy James, Stuart Croft, and Patrick M Morgan. *Security Studies Today*. Polity Press Cambridge, 1999.
- Tickner, J Ann. *Gender in International Relations: Feminist Perspectives on Achieving Global Security*. Columbia University Press, 1992.
- Tsohatzidis, Savas L. *Foundations of Speech Act Theory: Philosophical and Linguistic Perspectives*. Londra: Routledge, 1994.
- Turhan, Faruk; Aksu, Muharrem. "11 Eylül Sonrası Abd'de Özgürlük Ve Güvenlik Dengesi Açısından Terörü Önleme Amaçlı Tedbirler / Özellikle Patriot Kanunu İle Getirilen Kısıtlamalar ". *S.D.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi* 1, no. 1 (2011): 47-90.
- Uçarol, Rifat. *Siyasi Tarih*. 10. ed. İstanbul: DER Yayınları, 2015.
- Ullman, Richard. "Redefining Security." *International Security* 8, no. 1 (1983): 129-53.
- Ülger, İrfan Kaya. "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Abd Büyük Stratejisinin Kapsam Ve Sınırları." In *Küresel Ve Büyük Güçlerin Stratejileri Güncel Değerlendirmeler*, edited by Cengiz Dinç and Bülent Akkuş, 121-44. Ankara: Orion Kitabevi, 2017.
- Viotti, Paul; Kauppi, Mark. *Uluslararası İlişkiler Ve Dünya Siyaseti*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2014.

- Wæver, Ole. "Identity, Communities and Foreign Policy: Discourse Analysis as a Foreign Policy Theory." In *European Integration and National Identity: The Challenge of the Nordic States*. London: Routledge, 2001.
- . *Securitisation: Taking Stock of a Research Programme in Security Studies*. 2003.
- . "Securitizing Sectors? Reply to Eriksson." *Cooperation and Conflict* 34, no. 3 (1999): 334-40.
- Wæver, Ole. "Securitization and Desecuritization." In *On Security*, edited by Ronnie D. Lipschutz. New York: Columbia University Press, 1995.
- Wæver, Ole, and David Carlton. *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe*. Londra: Pinter Publishers, 1993.
- Wæver, Ole, Pierre Lemaitre, and Elzbieta Tromer. *European Polyphony: Perspectives Beyond East-West Confrontation*. Springer, 1989.
- Walt, Stephen M. *The Enduring Relevance of the Realist Tradition*. WW Norton Company, 2002.
- . "The Renaissance of Security Studies." *International Studies Quarterly* 35, no. 2 (1991): 211-39.
- Waltz, Kenneth. "The Continuity of International Politics." In *Worlds in Collision : Terror and the Future of Global Order*, edited by Ken Booth and Timothy Dunne, 376. New York: Palgrave Macmillan, 2002.
- Weiner, Myron. "Security, Stability, and International Migration." *International Security* 17, no. 3 (1992): 91-126.
- Welch, David A. *Painful Choices: A Theory of Foreign Policy Change*. Princeton: Princeton University Press, 2005.
- Wendt, A. "Anarchy Is What States Make of It - the Social Construction of Power-Politics." [In English]. *International Organization* 46, no. 2 (1992): 391-425.
- Williams, Michael. "Words, Images, Enemies: Securitization and International Politics." *International Studies Quarterly* 47, no. 4 (2003): 511-31.
- Wohlforth, William. "The Stability of a Unipolar World." *International Security* 24, no. 1 (1999): 5-41.
- Wolfers, Arnold. *Discord Collaboration*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1962.
- . "National Security as an Ambiguous Symbol." *Political Science Quarterly* 67, no. 4 (1952): 481-502.
- Wyn Jones, Richard. "Travel without Maps: Thinking About Security after the Cold War." In *Security Issues in the Post-Cold War World*, edited by M. Jane Davis, 196-218. Cheltenham: Edward Elgar, 1996.
- Yılmaz, Sait. *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik Ve Gelecek*. Ankara: Kaynak Yayınları, 2017.

100'üncü Yılında Svalbard Antlaşması: Anlaşmazlıklar, Çözüm Önerileri ve Türkiye İçin Fırsatlar*

Onur LİMON**

Özet

Bir devletin bir toprak parçası üzerindeki egemenliği genellikle modern uluslararası hukukun temel ilkesi olarak kabul edilmektedir. Bu egemenlik durumu antlaşmalarla sınırlandırılabilir veya egemenliğin kullanılması belirli bir şarta bağlanabilir. 1920 yılında imzalanan Svalbard Antlaşması, Norveç'in Svalbard Takımadaları üzerindeki tam ve mutlak egemenliğini tanımlarken, bu egemenliği Antlaşma'da belirtilen belirli alanlarda Antlaşma'ya taraf olan devletlere eşit muamele etme yükümlülüğü üzerinden sınırlandırmaktadır. Bu sınırlandırma Antlaşma'ya taraf olan devletlere Svalbard Takımadaları'nda kendi vatandaşları ve şirketleri adına Norveç'ten eşit muamele talebinde bulunabilme hakkı sağlamaktadır.

1920'den beri özellikle uluslararası deniz hukuku alanında yaşanan gelişmeler, Svalbard Antlaşma'nın uygulanmasının coğrafi kapsamına ilişkin tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Svalbard Antlaşması'nda anlaşmazlığa esas teşkil eden konu; ayrımcı olmayan ekonomik erişim hakkının Svalbard Takımadaları'nın karasuları genişliğinin ötesine Norveç egemenliğinin ulaşip ulaşmadığıyla ilgili olmayıp, bu egemenliğin Svalbard Antlaşması'na göre kısıtlanıp kısıtlanmadığı ile ilgilidir.

Bu makalenin amacı, 100'üncü yılında Svalbard Antlaşması'nın Antlaşma'ya taraf devletlerarasındaki anlaşmazlıkları çözmekte neden yetersiz kaldığını ve Türkiye'nin neden Svalbard Antlaşması'na taraf olmadığını ve neden taraf olması gerektiğini incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Arktika, Svalbard Takımadaları, Svalbard Antlaşması, Norveç, Türkiye.

100th Anniversary of Svalbard Treaty: Disputes and Challenges, Opportunities for Turkey

Abstract

The sovereignty of a state over a territory is generally accepted as the basic principle of modern international law. This state of sovereignty may be limited by treaties or the exercise of sovereignty may be subject to a specific condition. The Svalbard Treaty, signed in 1920, defines Norway's full and absolute sovereignty over the Svalbard Archipelago, and limits this sovereignty on the obligation to treat the states that are parties to the Treaty equally in certain areas specified in the Treaty. This restriction provides the states that are party to the Svalbard Treaty the right to request equal treatment from Norway on behalf of their citizens and companies in the Svalbard Archipelago.

Especially the developments in the field of international maritime law since 1920 have brought along discussions on the geographical scope of the implementation of the Svalbard Treaty. The issue that is the basis for dispute in the Svalbard Treaty; It is not about whether the non-discriminatory right of economic access has reached Norwegian sovereignty beyond the territorial waters of the Svalbard Archipelago, but whether this sovereignty is restricted according to the Svalbard Treaty.

The aim of this article is to examine why, in its 100th year, the Svalbard Treaty has failed to resolve disputes between states parties to the Treaty and why Turkey is not a party to the Treaty of Svalbard and why it should be a party.

Keywords: Arctic, Svalbard Archipelago, Svalbard Treaty, Norway, Turkey.

* Bu makale "Yeni Enerji Havzalarının Ortaya Çıkmasının Kuzey Kutbu Arktika Jeopolitik Konumuna Etkileri" konulu doktora tezinin ilgili bölümünün özeti ve genişletilmiş hâlidir. 22 Ekim 2020 tarihinde 4'üncü Ulusal Kutup Bilimleri Çalıştayı'nda bildiri olarak sunulmuştur.

** Dr, Genelkurmay Başkanlığı, E-Mail: onurlimon2538@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4097-303X

Date of Arrival: 30.10.2020 – **Date of Acceptance:** 02.01.2021.

1. Giriş

Svalbard (Spitsbergen)¹ Takımadaları, Norveç'in Kuzey Kutbu'na en yakın kuzey (Yüksek Kuzey-High North) topraklarıdır. 74°-81° Kuzey enlemleri ile 10°-35° Doğu boylamaları arasında kalan Ayı Adası (Bear Island/Bjornoya), Barentsoya, Edgeoya, Hoppen, Kong Karls Land, Nordaustlandet, Prins Karls Forland, Spitsbergen, gibi tüm ada, adacık ve kayalıklardan oluşmaktadır.² Yaklaşık 62.000 kilometrekarelik yüzölçümüyle, Belçika'nın neredeyse iki katı büyüklüğünde olan bu alan, Norveç anakarasının %16'sını ihtiva etmektedir.³ Svalbard Takımadaları'nın %60'ı buzullar ve %10'u kısa bitki örtüsüyle kaplıdır. Batıda Grönland Denizi, doğuda Barents Denizi, kuzeyde Arktika Okyanusu ve güneyde Norveç Denizi ile çevrili olan Svalbard Takımadaları'nın en yüksek zirvesi 1.713 metre yüksekliğindeki Newtontoppen Tepesi'dir.⁴ Svalbard Takımadaları'nın en güneyindeki ada olan Ayı Adası ile ana ada grubunun en güney ucu, Norveç anakarasına sırasıyla yaklaşık 220 deniz mili ve 350 deniz mili uzaklıktadır.⁵ Svalbard Takımadaları'nda yaklaşık 2.400 civarında insan yaşamaktadır. En önemli yerleşim yerleri nüfusun büyük çoğunluğunun yaşadığı Longyearbyen (yaklaşık 1.600 kişi) ve Barentsburg'tur (yaklaşık 500 kişi).⁶

¹ Svalbard Takımadaları yerine yazında sıklıkla İngilizce ve Flemenkçe yazım olan “*Spitsbergen*” veya Almanca yazım olan “*Spitzbergen*” adının kullanıldığı görülebilir. Bunlara ek olarak, Svalbard Takımadaları'nın 17-18'inci yüzyıllarda İngilizler tarafından Grönland'ın bir parçası olarak kabul edildiği ve Grönland olarak tanımlandığı da söylenebilir. “*Soğuk Koylar*” anlamına gelen Svalbard adının kullanımı 1194 yılındaki İzlandalı el yazmalarına kadar geri götürülebilse de tam olarak neyi ifade ettiği belirsizdir. Gümrükçü'ye göre bu kullanım yeni bir durum ve Norveç'in Svalbard Takımadaları'nı “*Norveçleştirme Projesi'nin*” bir parçasıdır. Bu makalede bir kavram ve anlam karışıklığına neden olmamak maksadıyla; 1920 yılında imzalanan Spitsbergen Antlaşması'nda Svalbard Takımadaları üzerinde Norveç'in “*tam ve mutlak egemenliği*” kabul edildiğinden Takımadaları'nın adlandırmasında da Norveç'in alışlagelmiş kullanımı olan Svalbard yazımını tercih edilmiştir. Adlandırma konusunda tartışma ve değerlendirmeler için bkz. Michael Byers, *International Law and the Arctic*, (New York: Cambridge University Press, 2013), 16-17; Harun Gümrükçü, “Ön Söz Yerine: Yüksek Kuzey'e Genel Bir Bakış”, *Küresel Bakışla Kutup Çağı: Farklı Disiplinler Çok Yönlü Perspektifler*, ed. Harun Gümrükçü, Aybüke İnan Şimşek ve Güneş Ersoy, (Ankara: Efil Yayınevi, 2016), 15'in dipnotu; Spitsbergen-Svalbard, “The History of Spitsbergen”, <https://www.spitsbergen-svalbard.com/spitsbergen-information/history.html>, (29.01.2018).

² Norwegian Ministry of Justice and Public Security, “Svalbard”, *Meld. St. 32 (2015–2016) Report to The Storting (White Paper)*, 12, <https://www.regjeringen.no/contentassets/379f96b0ed574503b47765f0a15622ce/eng/pdfs/stm201520160032000engpdfs.pdf>, (29.01.2018).

³ Byers, a.g.e., 17.

⁴ Norwegian Ministry of Justice and Public Security, a.g.e., 12.

⁵ Robin Churchill ve Geir Ulfstein, “The Disputed Maritime Zones Around Svalbard”, *Changes in the Arctic Environment and the Law of the Sea*, *Center for Oceans Law and Policy*, no. 14 (2010): 552.

⁶ Svalbard Takımadalarında Inuit toplulukları, Samiler vb. yerli halklar yaşamamaktadır. Svalbard Takımadaları'nın nüfus ve demografik yapısı için bkz. Statistics Norway, “Population of Svalbard”, <https://www.ssb.no/en/befsvsvalbard/>, (28.07.2020). Svalbard Takımadalarındaki en büyük sanayi sektörü kömür madenciliğidir. Bkz. Statistics Norway, “Industry Statistics for Svalbard”, <https://www.ssb.no/en/virksomheter-foretak-og-regnskap/statistikker/sts>, (28.07.2020). Spitsbergen Adası'nda bulunan ve Svalbard Takımadaları'nın yönetim merkezi olan Longyearbyen (Longyear City), ismini, burada 1906 yılında bir kömür madenini işletmeye

Harita 1: Svalbard Takımadaları⁷

Svalbard Takımadaları zengin balıkçılık alanlarına, potansiyel petrol ve doğal gaz rezervlerine sahip olup, dünyanın en iyi yönetilen yaban hayatı koruma alanlarından biridir. Karasal alanların yaklaşık %65'i, deniz alanlarının ise yaklaşık %87'sini doğal koruma alanları oluşturmaktadır.⁸ Küresel iklim değişikliği ile birlikte Svalbard Takımadalarına ve çevresine olan uluslararası ilgi artmaktadır. Günümüzde birçok ülkenin Ny-Alesund'da araştırma istasyonu bulunmaktadır. Ayrıca Longyearbyen merkezli Svalbard Üniversitesi ile Svalbard Takımadaları kuzeyin eğitim merkezi haline gelmiştir.

Bir devletin bir toprak parçası üzerindeki egemenliği genellikle modern uluslararası hukukun temel ilkesi olarak kabul edilmektedir. Bu egemenlik durumu antlaşmalarla sınırlandırılabilir veya egemenliğin kullanılması belirli bir şarta bağlanabilir. 1920 yılında imzalanan Svalbard Antlaşması, Norveç'in Svalbard Takımadaları üzerindeki tam ve mutlak

başlayan Amerikalı bir iş insanı olan John Munro Longyear'dan almaktadır. Bkz. Spitsbergen-Svalbard "Settlements and Stations", <https://www.spitsbergen-svalbard.com/spitsbergen-information/settlements-and-stations.html>, (29.01.2018).

⁷ Norwegian Ministry of Justice and Public Security, "Svalbard", *Meld. St. 32 (2015–2016) Report to The Storting (White Paper)*, 13, <https://www.regjeringen.no/contentassets/379f96b0ed574503b47765f0a15622ce/en-gb/pdfs/stm201520160032000engpdfs.pdf>, (29.01.2018).

⁸ Norwegian Ministry of Justice and Public Security, a.g.e., 12.

egemenliğini tanımlarken, bu egemenliği Antlaşma'da belirtilen belirli alanlarda Antlaşma'ya taraf olan devletlere eşit muamele etme yükümlülüğü üzerinden sınırlandırmaktadır.

Svalbard Takımadaları ve Svalbard Antlaşması'na konu olan tarihsel ve diplomatik olayların başlangıç noktası; Fridtjof Nansen, Clive Holland ve Susan Barr'ın 1194 yılında İzlandalı el yazmalarında Svalbard Takımadaları'nın, "*Svalbard fundinn (Svalbard is found-Svalbard bulundu)*", bulunduğu ilişkin yazıların olduğunu ifade ettikleri yıldan çok daha eskilere kadar geri götürülebilir.⁹ Öyle ki, Arktika'da ilk keşif, ticaret ve yerleşim gibi konuların ortaya çıkması 8-11'inci yüzyıllarda Viking Çağı olarak adlandırılan dönemden çok daha eskilere uzanmaktadır. Ancak bu döneme ilişkin Kuzey hakkında bilinenler Fridtjof Nansen'in ifadesiyle; "*belirsiz önsezilerin ötesine geçememiştir*". Kuzey ile kurulan insanlar arası ilk ilişkiler Rusya, Almanya ve Baltık'da ticaret yolları üzerinden ticari amaçla kurulabilmiş olsa da bu yollarla kuzey hakkında Akdeniz halklarına ulaşan bilgiler birçok insandan/aracıdan geçmek zorunda kaldığından uzun süre belirsiz kalmıştır.¹⁰ Ancak zamanla gemicilik, pusula vb. alanlarda yaşanan teknolojik gelişmeler ve ilerlemeler farklı coğrafyalara olan ilgiyi arttırmıştır. Bu ilgi, "*Coğrafi Keşifler Çağı*" (1400-1600 yılları) olarak adlandırılan bir dönemi başlatmıştır.¹¹ Bu kapsamda, 16'ncı yüzyıldan itibaren Avrupalıların Arktika Okyanusu üzerinden Çin'e doğru uzanan deniz geçiş yolları (Kuzeybatı Geçidi ile Kuzey Deniz Rotası) arayışı¹² ve Arktika'nın bilinmez coğrafyalarına doğru başlatılan keşifler, Svalbard Takımadaları, Svalbard Antlaşması ve anlaşmazlıklara konu olan olayların tarihsel çeperini oluşturmaktadır.¹³

⁹ Fridtjof Nansen, *In Northern Mists*, Cilt: 2, çev. Arthur G. Chater, (New York: Frederick A. Stokes Company, 1911), 166-173; Clive Holland, *Arctic Exploration and Development C.500 B.C. to 1915*, (Oslo: The Fram Museum, 2013), 8; Susan Barr, *Norway's Polar Territories*, (Oslo: Engers Boktrykkeri A/S., 1987), 11.

¹⁰ Fridtjof Nansen, *In Northern Mists*, Cilt: 1, çev. Arthur G. Chater, (London: Ballantyne Press, 2012), 8.

¹¹ Güneş Ersoy ve Harun Gümrükçü, "Coğrafi Keşifler Çağı'nın Birinci Aşaması: Hindistan'ın Avrupalılar Tarafından Keşfedilmesi ve Bu Sürecin Osmanlı Devleti'ne Etkisi", *Küresel Bakışla Kutup Çağı-3: Tarihi ve Hukuki Perspektif-Ekolojik Dönüşüm*, ed. Harun Gümrükçü, Güneş Ersoy, Aybüke İnan Şimşek ve Fatma Cande Yaşar Dinçer, (Ankara: Efil Yayınevi, 2017), 1-23.

¹² John McCannon, *A History of The Arctic, Nature, Exploration, and Exploitation*, (London: Reaktion Books, 2012), 27-40; Robert McGhee, *The Last Imaginary Place A Human History of the Arctic World*, (Canada: Oxford University Press, 2005), 89-100.

¹³ Lassi Heininen, "Küreselleşmenin Etkileri ve Dünya Siyasetinde Kuzey Kutbu'nun Yeri", *Küresel Bakışla Kutup Çağı: Çatışmalar, İşbirlikleri ve Ulusal Çıkarlar*, çev. Demet Tunçeri, ed. Harun Gümrükçü, Natalia Shulgina Şanlı, Selçuk Demirkılınç, Aybüke İnan ve Tamer İlbuğa, (Ankara: Siyasal Kitapevi, 2015), 36; McCannon, a.g.e., 28. Bu ve sonrası keşiflerin büyük kısmının ulusal keşif programlarının ötesinde kişisel girişimlerin/çabaların bir sonucu olduğu söylenebilir. Vikingleri; Ruslar, Avrupalılar ve İskandinavlar takip etmiş, özellikle kuzey ve batıda yeni topraklar ve deniz yollarını keşfetmek esas amaç haline gelmiştir. Bkz. Nansen, a.g.e., 8.

Bu makalenin amacı, 100'üncü yılında Svalbard Antlaşması'nın Antlaşma'ya taraf devletler arasındaki anlaşmazlıkları çözmekte neden yetersiz kaldığını ve Türkiye'nin neden Svalbard Antlaşması'na taraf olmadığını ve neden taraf olması gerektiğini incelemektir. Makalenin araştırma soruları: Neden Svalbard Antlaşması'na ihtiyaç duyulmuştur? Svalbard Antlaşması nedir ve nasıl uygulanmaktadır? Svalbard Antlaşması'nda Norveç ve taraf devletler arasındaki anlaşmazlığa neden olan konular nelerdir? Svalbard Antlaşması anlaşmazlıkların çözümü için yeterli midir? Nasıl bir ilave düzenlemeye ihtiyaç bulunmaktadır? Türkiye Svalbard Antlaşması'na neden taraf ol(a)mamaktadır? Svalbard Antlaşması sürdürülebilir midir? Makalede yararlanılan kaynaklar; çoğunlukla birincil kaynaklar olup, belgesel tarama yöntemi kullanılarak incelenmiş ve toplanmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) geçmiş dönem yazılı ve sözlü soru önermeleri incelenmiştir. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ile iletişime geçilerek; 09 Aralık 2017 tarihinde "*Türkiye'nin bu antlaşmaya taraf olmamasının bir nedeni var mı? Bu yönde bir girişimi olmuş mudur?*" şeklinde sorular yöneltilerek bilgi talebinde bulunulmuştur. Dışişleri Bakanlığı bünyesinde Arktika ve kutuplar üzerine ayrıca bir masa/birim bulunmadığından Dışişleri Bakanlığı'nın isteği doğrultusunda bu bilgi talebi "*Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER)*" üzerinden yöneltilmiştir. 28 Şubat-03 Mart 2020 tarihleri arasında Longyearbyen'e gidilerek saha ve kaynak araştırması yapılmış gözlem ve tespitlerde bulunulmuştur. Svalbard Takımadaları ve Svalbard Antlaşması'na ilişkin olarak orada yaşayan insanların yaklaşımları gözlemlenmiştir.

Makalede anlaşmazlıklara neden olan konular; Svalbard Takımadaları üzerinde ayrımcı olmayan ekonomik erişim hakkının Svalbard Antlaşması'nın imzalandığı tarihten günümüze deniz yetki alanlarının tanımında yapılan yeniliklere ve değişikliklere rağmen karasularının ötesine uzanıp uzanmadığı ile ilgilidir. Bu anlaşmazlıklarda öne çıkan iki ülke Norveç ve Rusya Federasyonu¹⁴ olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda; makalenin amacı ve kapsamı belirlendikten sonra ilk olarak, Svalbard Antlaşması'nın imzalanmasına giden tarihsel süreçten kısaca bahsedilmiş, Svalbard Antlaşması ve ilgili maddeleri incelenmiştir. Daha sonra Svalbard Antlaşması'nın uygulanmasına ilişkin olarak taraf devletler tarafından sunulan görüşler tartışılarak ortaya çıkan anlaşmazlıklara değinilmiştir. Bazı olası çözüm yolları ortaya konulmuş

¹⁴ Makalenin bundan sonraki kısmında Rusya yazılması tercih edilmiştir.

ve Türkiye'nin neden Svalbard antlaşmasına taraf olmadığı ve neden olması gerektiği incelenerek tartışılmıştır.

2. Svalbard Antlaşması'na Giden Tarihsel Sürec

Svalbard Takımadaları, 1596 yılında Hollandalı kâşif Willem Barents tarafından keşfedilmiştir. Onun, 1595-1597 yılları arasında yaptığı seferlerde, Kara Deniz'e kadar; Ayı Adası, Spitsbergen ve Novoya Zemlya Adası'nın batı kıyılarına ulaştığı¹⁵ ve günümüzde Svalbard Takımadaları olarak adlandırılan kara parçasına "*Spitsbergen-Sivri Dağlar*" ismini verdiği bilinmektedir.¹⁶ Daha sonraları balina avcılığı ve kömür gibi doğal kaynaklarından yararlanmak isteyen birçok kâşif, girişimci ve ülke yüzyıllar boyunca Svalbard Takımadaları'na uğramıştır. Henüz 17'inci yüzyılın başlarında Danimarka-Norveç Krallığı'nın Hollandalı ve İngiliz denizcilerin Svalbard Takımadaları'nda yürüttükleri balina avcılığı faaliyetlerinden ticari gelir elde etmeye çalıştıkları ve aksi kanıtlanana kadar da Norveç'in Svalbard ve Grönland'ı tek bir toprak parçası (muhtemelen deniz buzundan dolayı) olarak kabul ettiği bilinmektedir.¹⁷ Yıllarca süren balina avcılığı sonucunda azalan kaynaklar veya Svalbard Takımadaları'nın kaynaklarının göz ardı edilebilir olduğu müteakip yıllarda, Svalbard Takımadaları'nın egemenliği üzerinde herhangi bir devlet tarafından egemenlik iddiasında bulunulmadığı söylenebilir. 1900'lü yıllarda Svalbard Takımadaları'ndaki kömür yatakları bölgeye yönelik uluslararası ilgiyi artırmış olsa da uluslararası hukuk açısından 19'uncu yüzyılda Svalbard Takımadaları Michael Byers'in ifadesiyle; "*terra nullius*" (sahipsiz toprak) olarak kabul edilmiştir.¹⁸

20'inci yüzyılın başlarında İsveç Krallığı'nın (İsveç-Norveç Birliği)¹⁹ dağılmasıyla birlikte, Svalbard Takımadaları Norveç'in dış politika öncelikleri arasına girmeye başlamıştır.

¹⁵ William Barents 1597 yılında Novaya Zemlya Adası'nda hayatını kaybetmiştir. Bkz. James B. Scott, "Arctic Exploration and International Law", *The American Journal of International Law* 3, no. 4 (1909): 934, https://www.jstor.org/stable/2186419?seq=1#page_scan_tab_contents, (27.12.2017).

¹⁶ Barents'in günümüze kadar varlığını koruyan kamp alanı (Barents Camp) günümüzde tarihe tanıklık etmeye devam etmektedir. Barents'in ölümünden önce hazırlamış olduğu "*Het Nieuwe land/The New Country (Yeni Ülke)*" başlıklı harita, Svalbard Takımadalarını gösteren ilk harita olması bağlamında Arktika haritacılığı açısından önemli bir kilometre taşı oluşturmuştur. Haritanın bir örneğini günümüzde Barents'in Longyearbyen'de ki kampında görmek mümkündür. Bu bilgiler çalışmanın yazarı tarafından 28 Şubat-03 Mart 2020 tarihleri arasında Longyearbyen'de (Svalbard Takımadaları) elde edilmiştir.

¹⁷ Aynı dönemde Norveç, Grönland'ı Norveç Hükümdarlığının bir parçası olarak kabul etmektedir. Bkz. Barr, a.g.e., 30.

¹⁸ Byers, a.g.e., 17.

¹⁹ İsveç-Norveç Birliği 1814 yılında kurulmuş ve 1905 yılında dağılmıştır.

Bunun en önemli nedeni; Norveç'in Svalbard Takımadaları'ndaki zengin kömür madenciliğini düzenleme, kontrol altına alma ve ekonomik anlamda gelir elde etme isteğidir. Ekonomik nedenlerin önem kazandığı böyle bir dönemde, Svalbard Takımadaları'nda faaliyetlerini yürüten farklı devletlere ait maden işletmelerinin hakları, işçi ve işveren arasında yaşam koşullarına bağlı olarak ortaya çıkan anlaşmazlıklar ve benzeri hususlar, Svalbard Takımadaları üzerindeki egemenlik meselesini ve uluslararası bir yönetim rejimi oluşturulması konularını gündeme getirmiştir. Bu durum, Norveç'in Svalbard Takımadaları'nı Norveç'in bir parçası haline getirme girişimlerini hızlandırmıştır.²⁰

Bu kapsamda, Birinci Dünya Savaşı öncesinde Svalbard Takımadaları üzerinde uluslararası ortak bir yönetim kurulmasına ilişkin ilk uluslararası müzakereler başlatılmıştır. Svalbard Takımadaları'na ilgi duyan ülkelerden Almanya, Belçika, Büyük Britanya, Danimarka, Fransa, Hollanda, İsveç, Çarlık Rusya'sı ve Norveç'ten gelen temsilcilerin katılımıyla²¹ sırasıyla 1910, 1912 ve 1914 yıllarında Kristiana'da (Oslo-Kristiana Konferansları) üç ayrı uluslararası konferans düzenlenmiştir.²² Ancak Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle birlikte bu konferansların kadük kaldığı söylenebilir. Savaş sonrası dönemde Norveç, Svalbard Takımadaları'nın hukuki statüsüne ilişkin konunun yeniden uluslararası gündeme dönmesini sağlamıştır. Bu bağlamda, 1919 yılında düzenlenen Versay Barış Konferansı'nda (Paris) savaş sırasındaki tarafsızlığına rağmen yaşadığı ekonomik ve insani kayıplara dayanarak, Svalbard Takımadaları'nın egemenliği konusunu savaş sonrası barış anlaşmalarının bir parçası olarak müzakere etmek istediğini bildirmiştir.²³ Yapılan görüşmelerde genel olarak şu seçenekler üzerinde durulmuştur:

²⁰ Barr, a.g.e., 30; Byers, a.g.e., 17.

²¹ Ayrıca ABD, Spitsbergen'deki madencilik duyduğu ilgi nedeniyle bir temsilci gönderme talebinde bulunmuştur. Bkz. Barr, a.g.e., 31.

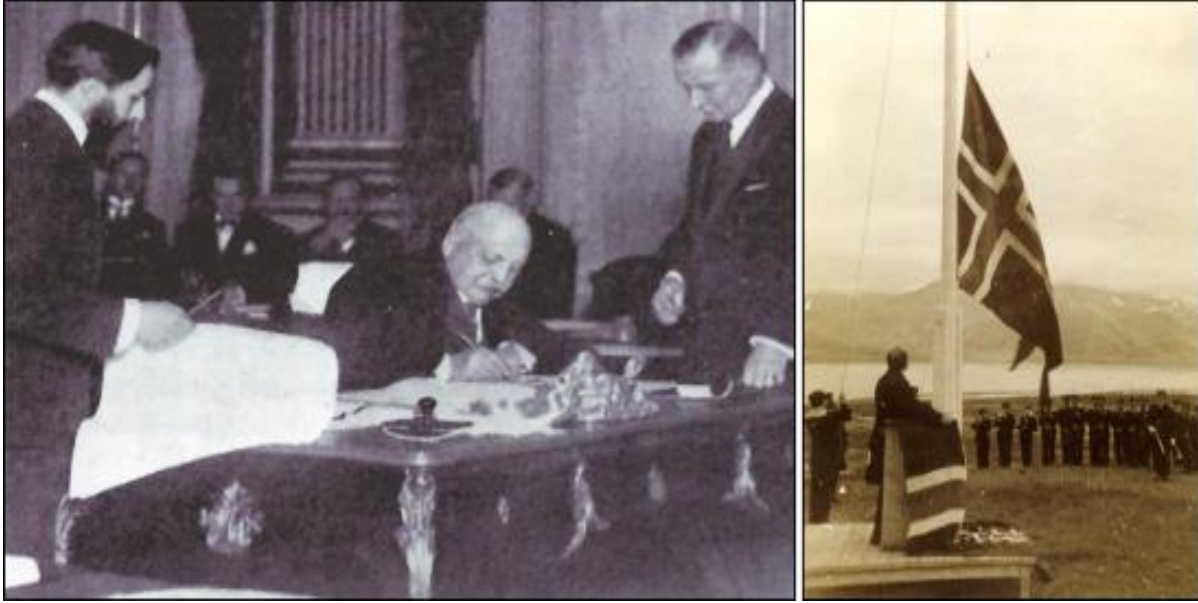
²² Lotta Numminen, "A History of Functioning of The Spitsbergen Treaty", *The Spitsbergen Treaty Multilateral Governance in The Arctic*, ed. Diana W. Mep ve Stewart Arnold, *Arctic Papers* 01 (2017), 7-8, <https://dianawallis.org.uk/en/document/spitsbergen-treaty-booklet#document>, (11.12.2017); "SH-201 The History of Svalbard, Svalbard in National and International Politics: Problems of Sovereignty and Strategy", https://www.unis.no/wp-content/uploads/2017/02/SH201Summary09_2017.pdf, (12.12.2017).

²³ Svalbard Takımadaları Birinci Dünya Savaşı süresince askerî operasyonlara doğrudan veya dolaylı yoldan maruz kalmamıştır. Ancak Savaş sırasında Norveç'in ticari filosunun önemli bir bölümü batmıştır. Bu da önemli miktarda can ve tonaj kaybının yaşanmasına neden olmuştur. Bu nedenden dolayı savaşın galibi devletler Paris Barış Konferansı'nda Norveç'in Svalbard Takımadaları konusunda sunduğu argümanlara yakınlık duymuşlardır. Diğer taraftan 1919 yılında Norveç Dışişleri Bakanı Ihlen, Norveç'in Danimarka'nın Grönland iddiasını çözmeye konusunda herhangi bir zorluk oluşturmayacağına dair güvence vermiştir. Buna karşılık olarak Danimarka Norveç'in Svalbard Takımadaları iddiası üzerine zorluklar çıkarmayacağını da belirtmiştir. Bkz. Norwegian Ministry of Justice and Public Security, a.g.e., 18-19.

“1) Svalbard Takımadaları'nın “terra nullius” statüsünün korunması ancak yönetiminin Norveç, İsveç ve Rusya'dan oluşan üçlü bir komisyona verilmesi; 2) Svalbard Takımadaları'nda Milletler Cemiyeti altında Norveç yönetiminin (mandasının) tanınması ve 3) Svalbard Takımadaları'nın diğer devletlerin ekonomik erişim hakkına sahip olduğu Norveç egemenliğinin tanınmasıdır”.²⁴

Fotoğraf 1: Svalbard Antlaşması'nın İmzalanması²⁵

Soldan sağa ilk resim: Norveç'in Paris Büyükelçisi Fredrik Wedel Jarlsberg Svalbard Antlaşması'nı imzalarken, ikinci resim: 14 Ağustos 1925 tarihinde Norveç'in Svalbard Takımadaları üzerindeki egemenliğinin Svalbard'daki kutlamasını göstermektedir.

1919 yılında toplanan Paris Barış Konferansı'nda bu son seçenek üzerinde mutabakata varılarak, 14 devlet tarafından 09 Şubat 1920 tarihinde Versay'da “Svalbard Antlaşması (Spitsbergen Antlaşması)” imzalanmış ve 14 Ağustos 1925 tarihinde yürürlüğe girmiştir.²⁶ Uluslararası katılıma açık bir antlaşma olan Svalbard Antlaşması, günümüze kadar 46 devlet tarafından imzalanmıştır (bkz. Tablo 1).²⁷ Türkiye Svalbard Antlaşması'na taraf değildir.

²⁴ A.g.e., 17-18.

²⁵ Soldaki resim için bkz. Spitsbergen-Svalbard, “The Spitsbergen Treaty”, <https://www.spitsbergen-svalbard.com/spitsbergen-information/history/the-spitsbergentreaty.html>, (04.03.2020); Sağdaki resim için bkz. Svalbard Museum, “The Svalbard Treaty” <https://svalbardmuseum.no/en/kultur-og-historie/svalbardtraktaten/>, (04.03.2020).

²⁶ Antlaşmayı imzalayan devletler: ABD, Avusturalya, Birleşik Krallık, Danimarka, Fransa, Güney Afrika, İsveç, Hindistan, Hollanda, İtalya, Japonya, Kanada, Norveç ve Yeni Zelanda'dır. Bkz. “Treaty Concerning The Archipelago of Spitsbergen, Including Bear Island”, 1-2, <https://verdragenbank.overheid.nl/en/Verdrag/Details/004293>, (01.2018); Spitsbergen-Svalbard, “The Spitsbergen Treaty”, <https://www.spitsbergen-svalbard.com/spitsbergen-information/history/the-spitsbergentreaty.html>, (04.03.2020).

²⁷ Bu sayıya dâhil edilmeyen ve 1991 yılında dağılan Yugoslavya Federasyonu'nun 1925 yılında Svalbard Antlaşması'na taraf olduğunu ayrıca belirtmek gerekir. Çekoslovakya ise 1930 yılında Antlaşma'ya taraf olmuştur.

Tablo 1: Svalbard Antlaşması'na Taraf Olan Ülkeler²⁸

ABD (1924), Afganistan (1925), Almanya (1925), Arnavutluk (1930), Arjantin (1927), Avustralya (1923), Avusturya (1930), Belçika (1925), Birleşik Krallık (1924), Bulgaristan (1925), Çin (1925), Çek Cumhuriyeti (Çekya-2006), Danimarka (1924), Dominik Cumhuriyeti (1927), Estonya (1930), Finlandiya (1925), Fransa (1924), Güney Afrika (1923), Güney Kore (2012), Hindistan (1923), Hollanda (1920), İrlanda (1976), İspanya (1925), İsveç (1924), İsviçre (1925), İtalya (1924), İzlanda (1994), Japonya (1925), Kanada (1923), Kuzey Kore (2016), Litvanya (2013), Letonya (2016), Macaristan (1927), Mısır (1925), Monako (1925), Norveç (1924), Polonya (1931), Portekiz (1927), Romanya (1925), Rusya (Sovyetler Birliği-1935), Suudi Arabistan (1925), Slovakya (2017), Şili (1928), Venezuela (1928), Yeni Zelanda (1923), Yunanistan (1925).

3. Svalbard Antlaşması

Svalbard Antlaşması; Svalbard Takımadaları'nın statüsünü belirlerken, Antlaşma'ya taraf olan devletlere de Antlaşma'da tanımlanan haklar çerçevesinde belirli faaliyetleri yürütme ve bu Antlaşma'dan doğan haklarını Svalbard Takımadaları ve karasuları üzerinde talep etme hakkı vermektedir. Svalbard Antlaşması 10 maddeden oluşmaktadır.²⁹ Antlaşma'nın 1'inci maddesinde:

“Yüksek Sözleşmeci Taraflar, iş bu Antlaşma'nın şartlarına tabi olarak, Spitsbergen Takımadaları, Ayı Adası veya Beeren-Eiland ile birlikte, Greenwich'in 10° ve 35° Doğu boylamı arasında kalan tüm adalar ile 74° ve 81° Kuzey enlemi arasında kalan, özellikle Batı Spitsbergen, Kuzeydoğu Toprakları, Barents Adası, Edge Adası, Wiche Adaları, Hope Adası veya Hopen-Eiland ve Prens Charles Burnu'nun yanı sıra büyük ya da küçük tüm adalar ve buna eşlik eden kayalar üzerinde Norveç'in tam ve mutlak egemenliğini tanımayı taahhüt eder” denilmektedir.³⁰

Böylelikle Svalbard Takımadaları'nın coğrafi bir sınırlaması ve tanımlaması yapılmış, Norveç'in Svalbard Takımadaları üzerindeki tam ve mutlak egemenliği vurgulanmıştır. 2'inci maddede; 1'inci maddede belirtilen alanlarda, Antlaşma'ya taraf olan devletlerin gemileri ve vatandaşlarının, karasularında avlanma, balıkçılık ve madencilik haklarından eşit şekilde yararlanabileceği belirtilmektedir. Böylelikle Svalbard Takımadalarında belirli faaliyetlerle

Ancak 1993 yılında Çek Cumhuriyeti ve Slovakya olarak ayrıldığından, her iki ülkede ayrı tarihlerde Antlaşma'ya taraf olmuşlardır. Bkz. “Treaty Concerning The Archipelago of Spitsbergen, Including Bear Island”, <https://verdragenbank.overheid.nl/en/Verdrag/Details/004293>, (30.07.2020).

²⁸ Tablo 1, Svalbard Antlaşması'na taraf olan devletleri (imzacı ülkeler dâhil) ve Antlaşmayı onaylama tarihlerini göstermektedir. Örneğin Fransa Svalbard Antlaşması'nı 1920 tarihinde imzalamış 1924 yılında onaylamıştır.

“Treaty Concerning The Archipelago of Spitsbergen, Including Bear Island”, <https://verdragenbank.overheid.nl/en/Verdrag/Details/004293>, (30.07.2020).

²⁹ Svalbard Antlaşması'nın tam metni için bkz. Svalbard Treaty, “Treaty Between Norway, The United States of America, Denmark, France, Italy, Japan, The Netherlands, Great Britain And Ireland and The British Overseas Dominions and Sweden Concerning Spitsbergen Signed in Paris 9th February 1920”, 1-7, http://library.arcticportal.org/1909/1/The_Svalbard_Treaty_9ssFy.pdf, (12.12.2017).

³⁰ A.g.e., 2.

ilgili olarak uyruk temelli ayrımcılık yasaklanmıştır. Ayrıca taraf devletlerin vatandaşlarına eşit davranmak koşuluyla Norveç'e; söz konusu bölgelerin flora ve faunasının ve karasularının korunması ve gerekirse yeniden oluşturulmasını sağlamak için uygun önlemleri alma yetkisi verilmektedir.³¹ 3'üncü maddede; Antlaşma'ya taraf devletlerin vatandaşlarının Svalbard Takımadaları'na erişimi ve girişi konusunda mutlak eşit haklara sahip olduğu, ayrıca Norveç vatandaşlarının Svalbard Takımadaları'na ve Svalbard Takımadaları'ndan yapılan ithalat veya ihracat vergileriyle ilgili olarak avantajlı bir muameleden yararlanamayacağı ve hiçbir girişim için tekel kurulamayacağı belirtilmektedir. 4'üncü maddede; Norveç Hükümeti tarafından Svalbard Takımadaları'nda kurulan radyo istasyonlarının Antlaşma'ya taraf devletlerin vatandaşlarına açık olduğu vurgulanmaktadır. 5'inci maddede; Svalbard Antlaşması'na taraf olan devletlere uluslararası bir meteoroloji istasyonu kurma hakkı tanınmakta ve bilimsel araştırmaların yapılacağı koşulları belirleyen sözleşmelerin sonuçlandırılacağına da dikkat çekilmektedir.³² 6'ncı maddede; Antlaşma'ya taraf olan devletlerin vatandaşlarının haklarının tanındığı ve Antlaşma'nın imzalanmasından önce "*arazinin bulunduğu veya arazinin işgal edilmesinden*" kaynaklanan taleplerin Antlaşma'nın Ek'ine uygun olarak ele alınacağı vurgulanmaktadır.³³ 7'inci maddede; Antlaşma'ya taraf olan devletlerin vatandaşlarının mülkiyet ve maden hakları edinmesi ve kullanılması konusunda eşit statüye sahip oldukları, 8'inci maddede; toplanan vergi, aidatlar ve harçların sadece bu bölgeler için tahsil edilebileceği ve buralarda kullanılabileceği belirtilmektedir. Daha açık bir ifadeyle, Norveç Hükümeti'nin buralardan ekonomik bir kâr elde etmemesini ancak madencilik düzenlemesini yapmasını esas almaktadır. 9'uncu maddede; Svalbard Takımadaları üzerindeki askerî faaliyetler yasaklanmaktadır.³⁴ Son olarak 10'uncu maddede; Rusya'nın Antlaşma'ya taraf oluncaya

³¹ İkinci maddede ayrıca Antlaşma'nın 6 ve 7'inci maddeleri uyarınca hakları tanınan arazi sahipleri, kendi topraklarında avlanma hakkına sahiptirler: kendi yerleşimlerinin bulunduğu mahalle, evler, mağazalar, fabrikalar ve tesisler yerel polis yönetmelikleri tarafından belirlenen koşullar altında mülklerini geliştirme amacını; kendi iş yerlerinin veya iş yerinin karargâhını çevreleyen 10 kilometre yarıçapında ve her iki durumda da, iş bu Maddede belirtilen koşullara uygun olarak Norveç Hükümeti tarafından yapılan düzenlemelere her zaman riayet etmek zorundadır. Bkz. A.g.e., 2.

³² A.g.e., 3.

³³ Svalbard Antlaşması'nın Ek'i üç paragraf ve her paragraf ayrı maddelerden oluşmaktadır. Ek kısmı Antlaşma'nın tamamıyla aynı etkiye sahiptir. Svalbard Antlaşması madde-6 ve Ek kısmı için bkz. A.g.e., 3-4 ve 5-7.

³⁴ Antlaşma'nın 9'uncu Maddesinde, "*Norveç Milletler Cemiyeti'ne kabul edilmesiyle sağlanan haklara ve görevlere tabi olarak, madde 1'de belirtilen topraklarda herhangi bir deniz üssü kurulmasını veya kurulmasına izin vermemeyi ve söz konusu topraklarda herhangi bir güçlendirme inşa etmemeyi ve savaş benzeri amaçlar için hiçbir zaman kullanılmayacağını taahhüt eder*" denilmektedir. Bkz. A.g.e., 4.

kadar, taraf devletlerin vatandaş ve şirketleriyle aynı haklara sahip olacağı belirtilmektedir.³⁵ Böylelikle Rus şirket ve vatandaşlarının Svalbard Takımadaları'nda yürüttükleri faaliyetler Svalbard Antlaşması'na taraf olmadan güvence altına alınması sağlanmıştır.

4. Svalbard Antlaşması'nın Uygulanması, Yaşanan Anlaşmazlıklar ve Çözüm Önerileri

Svalbard Antlaşması, Norveç'in Svalbard Takımadaları üzerindeki egemenlik yetkilerini sınırlandırmakta³⁶ ve yalnızca Antlaşma'ya taraf olan devletlerin kendi vatandaşları ve şirketleri adına Norveç tarafından eşit hak isteyebilecekleri bir uygulama alanı yaratmaktadır.³⁷ Antlaşma'nın tamamı dikkate alındığında Norveç'in Svalbard Antlaşması'ndaki yükümlülükleri üç başlık altında toplanabilir. Bunlar:

- 1) Antlaşma'ya taraf olan devletlerin vatandaşlarına karşı eşit muamele;
- 2) Vergilerin toplanması
- 3) Askerî konulara ilişkin yükümlülüklerdir.

Svalbard Takımadaları üzerindeki temel anlaşmazlık noktası ise; ayrımcı olmayan ekonomik erişim hakkının Svalbard Antlaşması'nın imzalandığı tarihten günümüze deniz yetki alanlarının tanımında yapılan yeniliklere ve değişikliklere rağmen karasularının ötesine uzanıp uzanmadığı ile ilgilidir.³⁸

Eşit muamele ya da ayrımcılık yapılmaması hakkı; Norveç'in Antlaşma'da tanımlanan alanlarda Antlaşma'ya taraf olan devletlerden gelen vatandaşlar ve şirketler için eşit haklar sağlama yükümlülüğünü ifade etmektedir. Ancak Antlaşma'nın milliyet temelinde ayrımcılığa karşı bir yasak getirmemesi, Antlaşma'nın 2 ve 3'üncü maddelerinde belirtilen balıkçılık, madencilik vb. faaliyet alanlarında herhangi bir kişi veya şirkete bu alanlarda faaliyet göstermesi için sınırsız veya koşulsuz bir özgürlük alanı sağlamamaktadır. Bu bağlamda eşit

³⁵ Rusya'nın Svalbard Antlaşması'nın imzalandığı 1920 yılında iç karışıklık içerisinde olduğu ve Sovyetler Birliği'nin 1921 yılında kurulduğu hatırlanmalıdır. Sovyetler Birliği Svalbard Antlaşması'na 1935 yılında taraf olmuştur. Ayrıca Antlaşma'nın 10'uncu Maddesinde, 1'inci Maddede belirtilen bölgelerdeki taleplerin, antlaşmada belirtilen şartlar altında, Antlaşma'ya taraf olan devletler tarafından Danimarka Hükümeti aracılığıyla, haklarını ödünç verme isteği beyan edilerek, İngilizce ve Fransızca olan Antlaşma metinlerinin her ikisi de onaylanarak Paris'e bırakılacağı belirtilmektedir. Bkz. A.g.e., 5.

³⁶ Norwegian Ministry of Justice and Public Security, a.g.e., 20.

³⁷ A.g.e., 17.

³⁸ Svalbard Antlaşması'nda ayrımcı olmayan ekonomik erişim hakkının karasularına kadar uzandığı açıkça belirtilmektedir. Bkz. Svalbard Treaty, a.g.e., 1-8. Ayrıca bkz. Valery Konyshev ve Alexander Sergunin, "Russia's Policies on the Territorial Disputes in the Arctic", *Journal of International Relations and Foreign Policy* 2, no. 1 (2014): 75, http://jirfp.com/journals/jirfp/Vol_2_No_1_March_2014/4.pdf, (28.07.2018); Byers, a.g.e., 19.

muamele ilkesi, başka nedenlerle bir faaliyeti düzenlemeye veya gerekirse yasaklamaya engel değildir.³⁹ Bu durumda, Svalbard Antlaşması'nın 3'üncü maddesinde Antlaşma'ya taraf olan devletlerin tüm vatandaşlarına Svalbard Takımadaları'na giriş için eşit hak verdiği ve Svalbard Takımadaları'nda yürütülen söz konusu faaliyetlerin Schengen Anlaşması kapsamında değerlendirilemeyeceği anlaşılmaktadır.⁴⁰ Ancak Norveç'in; 1994 yılında katıldığı “*Avrupa Ekonomik Alanı Anlaşması'nın (European Economic Area-AEA)*”⁴¹ Svalbard Takımadalarını kapsam dışı bıraktığı hatırlanacak olursa, Svalbard Antlaşması'na taraf olan ve AEA üyesi olmayan devletlerin vatandaşlarına “eşit muamele ilkesi” gereği yükümlülüklerini nasıl yerine getireceğinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Öyle ki, Norveç ile Avrupa Birliği (AB) arasındaki serbest ticaret anlaşmaları ve Avrupa Serbest Ticaret Birliği'ni kuran Sözleşme, Svalbard Takımadaları'nda uygulanmaya devam etmektedir.⁴² Bunlara ek olarak, Svalbard Antlaşması'nın 5'inci maddesinde bilimsel araştırmaların yapılmasına ilişkin şartları belirleyen hüküm, hangi koşullarda bu hükmün geçerli olacağına dair bir açıklama sunmamaktadır.⁴³ Günümüzde Barentsburg, Hornsund, Longyearbyen ve Ny-Alesund yerleşim yerlerinde onlarca farklı ülkenin bilimsel araştırma istasyonları bulunmaktadır.⁴⁴ Rus kömür madenciliği şirketi Trust Arktikugol tarafından işletilen bir yerleşim yeri olan Barentsburg aynı zamanda Svalbard Takımadaları'ndaki Rus araştırmaları için de bir merkezdir. “*Rusya Bilimler Akademisi (Russian Academy of Sciences-RAS)*” ve Rusya'daki “*Hidrometeoroloji ve Çevre İzleme Federal Servisi'ne (The Federal Service for Hydrometeorology and Environmental Monitoring in Russia-Roshydromet)*” bağlı bir dizi kurum Barentsburg'da araştırma ve izleme programları yürütmektedir.⁴⁵ Hornsund istasyonu, 1978 yılından beri “*Polonya Bilimler Akademisi (Polish Academy of Sciences)*” tarafından kalıcı (sürekli insanlı) olarak yönetilmektedir.⁴⁶

³⁹ Norwegian Ministry of Justice and Public Security, a.g.e., 20.

⁴⁰ Schengen Anlaşması, o dönemki ismi Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) olan Avrupa Birliği (AB)'nin 1985 yılında imzaladığı bir Anlaşma olup, amacı, sınır ülkeleri ve üye devletler arasındaki sınır kontrollerini kaldırmak ve dış sınır kontrollerini güçlendirmektir. Norveç 1996 yılında Schengen Anlaşması'na katılmıştır. Bkz. Norwegian Ministry of Justice and Public Security, a.g.e., 23.

⁴¹ Euronews, “*Norveç Neden AB Üyesi Değil*”, 29 Mart 2013, <http://tr.euronews.com/2013/03/29/norvec-neden-ab-uyesi-degil>, (29.01.2018).

⁴² Norwegian Ministry of Justice and Public Security, a.g.e., 22.

⁴³ Svalbard Treaty, a.g.e., 3.

⁴⁴ Svalbard Science Forum, “*Research Communities*”, <https://www.forskningradet.no/en/svalbard-science-forum/svalbard-research-planning/research-communities/>, (29.07.2020).

⁴⁵ Svalbard Science Forum, “*Barentsburg*”, <https://www.forskningradet.no/en/svalbard-science-forum/svalbard-research-planning/research-communities/barentsburg/>, (29.07.2020).

⁴⁶ Svalbard Science Forum, “*Hornsund*”, <https://www.forskningradet.no/en/svalbard-science-forum/svalbard-research-planning/research-communities/hornsund/>, (29.07.2020).

Longyearbyen, Svalbard Takımadaları'nın en önemli iki araştırma kurumu olan “Svalbard Üniversitesi (The University Center in Svalbard-UNIS)” ve “Norveç Kutup Enstitüsü'ne (The Norwegian Polar Institute)” ev sahipliği yapmaktadır. Birleşik Krallık, Çin, Finlandiya, İsveç, Japonya ve Norveç'e bağlı çeşitli kurumlar tarafından işletilen EISCAT Svalbard Radarı burada bulunmaktadır. En yeni gelişmelerden biri 2014 yılında “Çekya Güney Bohemya Üniversitesi” tarafından Çekya Araştırma İstasyonu'nun kurulması olmuştur.⁴⁷ Ny-Alesund; Çin, Fransa, Almanya, Hindistan, İtalya, Japonya, Hollanda, Norveç, Güney Kore ve Birleşik Krallık'ın ilgili kurumları tarafından işletilen 14 kalıcı araştırma istasyonuna ev sahipliği yapmaktadır.⁴⁸ Bu bağlamda mevcut araştırma istasyonları ve sürdürülen bilimsel faaliyetler ve bu faaliyet alanlarında geliştirilen uluslararası iş birliğinin genişlemesi, günümüzde Svalbard Takımadaları'nda yürütülen bilimsel faaliyetler için ayrıca yeni anlaşmalar yapmanın mümkün olmadığını ortaya koymaktadır.⁴⁹ Bu noktada, Norveç'in Svalbard Takımadaları'nda uygun görülen bilimsel araştırma faaliyetlerini düzenleme hakkına sahip olduğu söylenebilir.

Vergilendirme şartları ise; 8'inci maddede belirtilen faaliyet alanlarında sadece Svalbard Takımadaları için tahsis edilmesini gerektirmektedir. Bu vergilendirmenin amacı, Svalbard Takımadaları'ndaki havaalanı, arama kurtarma hizmetleri ve alt yapı gibi vergilendirmeyi haklı kılan ihtiyaçlardır. Bunların dışında 8'inci maddenin üçüncü paragrafına göre Norveç, madencilik düzenlemesinin⁵⁰ bir gereği olarak maden ihracatına bir ihracat vergisi koyabilir. Ancak bu durum, “*mineral ihracatı için 100.000 tona kadar çıkan minerallerin maksimum değerinin %1'ini geçmeyecek şekilde ihracat vergisi alabilir*” şeklinde tanımlanmıştır.⁵¹

Son olarak Svalbard Antlaşması'nın 9'uncu maddesi, Norveç'in Svalbard Takımadaları'nda deniz üsleri oluşturma, tahkimat yapma veya buranın savaş amaçlı kullanımıyla ilgili olarak egemenliğine sınırlamalar getirmektedir. Ancak günümüzde özellikle

⁴⁷ Svalbard Science Forum, “Longyearbyen”, <https://www.forskingsradet.no/en/svalbard-science-forum/svalbard-research-planning/research-communities/longyearbyen/>, (29.07.2020).

⁴⁸ Svalbard Science Forum, “Ny-Alesund”, <https://www.forskingsradet.no/en/svalbard-science-forum/svalbard-research-planning/research-communities/ny-alesund/>, (29.07.2020).

⁴⁹ Norwegian Ministry of Justice and Public Security, a.g.e., 22.

⁵⁰ “Svalbard Madencilik Yasası” 1925 yılında düzenlenmiştir. “Svalbard Madencilik Yasası” için bkz. “Treaty of 9 February 1920 Relating to Spitsbergen (Svalbard)-Act of 17 July 1925 Relating to Svalbard The Mining Code for Spitsbergen (Svalbard)”, 12-20, <http://app.uio.no/ub/ujur/oversatte-lover/data/lov-19250717-011-eng.pdf>, (12.12.2017).

⁵¹ Svalbard Treaty, a.g.e., 4.

askerî olan veya olmayan şeyin tanımlamasında zaman zaman muğlaklık yaşanabilmektedir. Svalbard Antlaşması'nın imzalandığı 1920 yılından günümüze kadar Norveç tarafından Svalbard Takımadaları'nda herhangi bir askerî üs oluşturulmamıştır. Ancak Svalbard Takımadaları'nın NATO savunma planlarına dâhil edildiği ve sivil amaçlı kullanılan askerî uçakların askerî konulara getirilen kısıtlamanın dışında tutulduğu da bilinmektedir. Ayrıca Norveç tarafından Svalbard Antlaşması'na taraf olan devletlere 1971 yılında yapılan bildiri; Longyearbyen'deki havaalanının “yalnızca sivil havacılığa ayrıldığı” belirtilmiştir. Svalbard Antlaşması'ndan bağımsız olarak uygulamaya konulan ve Antlaşma'ya da uydurulan bu bildiri, uçuşun amacı ve neyin sivil havacılık olarak kabul edilip edilmediğinin belirlenmesi önemlidir. Örneğin; Norveç sivil görevlerdeki (arama ve kurtarma görevleri vb.) askerî uçaklara ve sahil güvenlik misyonlarına bu kapsamda izin verebilmektedir.⁵² Ancak bu durum diğer devletler tarafından uygulamanın sorunsuz bir şekilde kabul edildiği anlamına gelmemektedir. Özellikle Sovyetler Birliği (sonrasında Rusya) Longyearbyen havaalanının askerî amaçlarla kullanılabilceğini belirterek uygulamayı protesto etmiştir. Buna ek olarak, Rus yerleşim yeri Barentsburg'taki helikopter filosu ve helikopter pistinin büyüklüğü, bir maden yerleşimi olması nedeniyle buradaki şirketin (Trust Arktikugol) gerçek ihtiyaçlarının çok ötesinde bir büyüklüğe sahip olduğu yönünde tartışmalar da zaman zaman gündeme gelmektedir.⁵³

Svalbard Takımadaları üzerindeki ayrımcı olmayan ekonomik erişim hakkının Svalbard Takımadaları'nın karasuları genişliğinin ötesine uzanıp uzanmadığı konusu; Svalbard Antlaşması imzalandığında, uluslararası hukukta karasularının ötesinde kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge (MEB) gibi herhangi bir deniz bölgesinin tanımlanmamış veya geliştirilmemiş olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca Antlaşma'da karasuları genişliğinin belirtilmediğini de vurgulamak gerekir. Svalbard Antlaşması'nın imzalandığı tarihte Norveç, karasularını dört deniz mili “(deniz yoluyla aşınmayan en dıştaki adadan veya adacıktan gelen alışlagelmiş deniz mili yani 4 deniz mili/deniz mili uzaklığı)” olarak kabul etmiştir. Bu tanımlamanın o dönemin koşulları ve uluslararası genel kabul gören tanımlar gereği benimsendiği söylenebilir. Ancak deniz hukuku alanında yaşanan gelişmeler ve ilerlemelerle Norveç'in Svalbard Takımadaları üzerindeki egemenliği ve Svalbard Antlaşması'na taraf olan devletlerin hakları ile ilgili uyuşmazlıklar, 1982 tarihli Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku

⁵² Norwegian Ministry of Justice and Public Security, a.g.e., 22.

⁵³ Spitsbergen-Svalbard, “The Spitsbergen Treaty”, <https://www.spitsbergen-svalbard.com/spitsbergen-information/history/the-spitsbergentreaty.html>, (04.03.2020).

Sözleşmesi'nin (BMDHS) kıyı devletlerine kıta sahanlığı ve MEB gibi yeni deniz yetki alanları eklediği zaman belirginleşmeye başlamıştır.⁵⁴

İlk olarak 1977 yılında Norveç'in Svalbard Takımadaları çevresinde 200 millik bir deniz alanında balıkçılık koruma bölgesi kurması, Svalbard Antlaşması'nda belirtilen ayrımcı olmayan veya eşit muamele hakkının Svalbard Takımadaları'nın karasularının ötesine uzanıp uzanmadığı sorusunu gündeme getirmiştir.⁵⁵ Norveç ekonomik erişim hakkının karasularının dışında taraf devletler tarafından kullanılmayacağını iddia etse de⁵⁶ anlaşmazlık MEB ve 200 deniz mili ötesinde geniş kıta sahanlığı ve bu alanlardaki balıkçılık, petrol ve doğal gaz kullanım potansiyeli de dâhil olmak üzere, denizaltını kapsayacak şekilde genişletilmiştir.⁵⁷ 2004 yılında karasuları sınırlarının genişliğini 12 deniz miline çıkardığını açıklayan Norveç, bu tarihten sonra Svalbard Takımadaları'nda Svalbard Antlaşması'nın hükümlerini karasularının 12 deniz mili içerisindeki alanlarda uygulamaya başlamıştır.⁵⁸ Norveç, bu 12 deniz mili genişliğindeki karasularının ötesindeki deniz alanlarında Svalbard Antlaşması'nın geçerli olmadığını ve deniz yatağının sınırsız olarak Norveç yetkisine tabi olduğunu iddia etmektedir.⁵⁹ Ayrıca Norveç'in balıkçılık koruma alanları oluşturma ve ekonomik aktiviteyi sınırlayan doğal koruma bölgelerinin genişletilmesine yönelik tek taraflı girişimleri Rusya tarafından tepkiyle⁶⁰, Svalbard Antlaşması'nın tarafı Birleşik Krallık, İspanya ve İzlanda tarafından ise olumsuz karşılanmaktadır.⁶¹ Günümüzde Norveç, Svalbard Takımadaları'nın MEB'i içerisinde bulunan geleneksel balıkçılık faaliyetlerine dayanarak bazı devletlere çeşitli balıkçılık kotaları sağlamaya devam ederken, İzlanda ve Rusya gibi Svalbard Antlaşması'nın taraf devletlerine balıkçılık izni vermemektedir. Norveç'in Svalbard Takımadaları'nın 200 deniz mili içerisindeki

⁵⁴ Numminen, a.g.e., 10.

⁵⁵ Byers, a.g.e., 19.

⁵⁶ 1969 tarihli Viyana Sözleşmesi'nin 31'inci Maddesi, antlaşmalara ilişkin genel yorum kurallarını belirtmektedir. Hüküm, bir Antlaşma'nın, bağlamında bulunan ve Antlaşma'nın şartlarına ve amacına uygun olarak verilecek olan sıradan anlamına uygun olarak iyi niyetle yorumlanması gerektiğini belirtmektedir. Norveç, Viyana Sözleşmesi'ne taraf değildir, ancak yorumlama kuralı, bütün devletlerin bağlı olduğu teamül hukukunu ifade eder.

⁵⁷ Byers, a.g.e., 19.

⁵⁸ Norwegian Ministry of Justice and Public Security, a.g.e., 20.

⁵⁹ Arild Moe, "Russian and Norwegian Petroleum Strategies in the Barents Sea", *Arctic Review on Law and Politics* 1, no. 2 (2010), <https://Arcticreview.no/index.php/Arctic/article/view/13>, (12.08.2018): 242; Ragnhild Gronning, "Op-Ed: Need Debate on the Svalbard Treaty", *High North News*, 10 Kasım 2017, <http://www.highnorthnews.com/op-ed-need-debate-on-the-svalbard-treaty/>, (12.02.2018), 2.

⁶⁰ Japan Times, "Russia Accuses Norway of Restricting Its Activities on Arctic Islands", 05 Şubat 2020, <https://www.japantimes.co.jp/news/2020/02/05/world/russia-accuses-norway-restricting-activities-arctic-islands/>, (12.08.2020).

⁶¹ Gronning, a.g.e., 2. Svalbard Antlaşması'na katılan 46 imzacı devletin çoğunluğu konuyla ilgili herhangi bir görüş bildirmemiştir.

Rus balıkçı teknelerine zaman zaman el koyduğu ve iki ülke arasında bazı diplomatik gerilimlere neden olduğu da bilinmektedir.⁶²

Burada anlaşmazlığa esas teşkil eden konu; ayrımcı olmayan ekonomik erişim hakkının Svalbard Takımadaları'nın karasuları genişliğinin ötesine Norveç egemenliğinin ulaşip ulaşmadığıyla ilgili olmayıp, bu egemenliğin Svalbard Antlaşması'na göre kısıtlanıp kısıtlanmadığı ile ilgilidir.⁶³ Norveç, Svalbard Antlaşması'ndan çok daha sonra imzalanan BMDHS'ye dayanarak Svalbard Takımadaları'nın karasuları ötesinde kıta sahanlığı ve MEB'de de egemenliğe sahip olduğu iddiasında bulunmaktadır.⁶⁴ Norveç'in bu iddiasına karşı iki görüşün genel kabul gördüğü söylenebilir. İzlanda ve Rusya tarafından desteklenen birinci görüş; Norveç'in Svalbard Antlaşması'nda belirtilen alanlar dışında Svalbard Takımadaları'nın karasuları ötesinde herhangi bir deniz yetki alanı (kıta sahanlığı, MEB vb.) bulunmadığıdır. Bu, Svalbard Takımadaları üzerindeki Norveç egemenliğinin coğrafi anlamda da sınırlı olduğu anlamına gelmektedir. Birleşik Krallık tarafından desteklenen ikinci görüş ise; Svalbard Antlaşması'nın 1969 tarihli Viyana Sözleşmesi'nde belirtilen genel yorum kurallarına göre okunması gerektiğidir. Birleşik Krallık, Svalbard Antlaşması'nda tanımlanan eşit muamele hakkının Norveç egemenliğinin belirtildiği aynı cümle içinde düzenlendiğinden⁶⁵, Norveç ve Antlaşma'ya taraf devletlerin vatandaşlarının ve şirketlerinin ekonomik erişim hakkının Svalbard Takımadaları'nın karasularının ötesinde kıta sahanlığı MEB'inde eşit muamele hakkına sahip olduğunu savunmaktadır.⁶⁶ İkinci görüşe uygun olarak, 20 Şubat 2006 tarihinde Norveç ve Danimarka, Svalbard Takımadaları ile Grönland arasındaki kıta sahanlığı sınırını sınırlayan bir anlaşmayı imzalamışlardır. Bu anlaşma aynı zamanda 200 deniz mili içerisinde Svalbard Takımadaları'nın balıkçılık koruma alanları ile Grönland'ın MEB'ini sınırlamaktadır.⁶⁷ Arild Moe'e göre anlaşmazlık; söz konusu alanların petrol ve gaz yatakları için ümit vadeden jeolojik yapılara sahip olup olmadığından emin olunamadığı için

⁶² Alun Anderson, *After The Ice Life, Death and Geopolitics in the New Arctic*, (New York: Smithsonian Books, 2009), 129; Byers, a.g.e., 19; Charles Emmerson, *The Future History of The Arctic*, (Great Britain: Vintage, 2011), 108.

⁶³ Moe, a.g.e., 243.

⁶⁴ Ceren Uysal Oğuz ve Güneş Ersoy, "Svalbard Takımadası ve Çevresindeki Deniz Alanlarına Yönelik Uluslararası Hukuk Düzenlemelerinin İrdelenmesi", *Akdeniz İİBF Dergisi* 19 (2019): 72, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/830643>, (31.12.2020).

⁶⁵ Svalbard Treaty, a.g.e., 2.

⁶⁶ Byers, a.g.e., 20. Birleşik Krallığın Svalbard Takımadaları'nda Norveç ile eşit haklar istediğine ilişkin daha fazla bilgi için ayrıca bkz. Emmerson, a.g.e., 109.

⁶⁷ Churchill ve Ulfstein, a.g.e., 562.

tırmandırılmamıştır. Ayrıca günümüze kadar çok az sismik araştırmanın yapıldığı söylenebilir.⁶⁸ Burada ortaya çıkabilecek olan petrol ve gaz havzaları, önemli maden ve mineraller Svalbard Antlaşması'nın tarafları ile Norveç arasındaki anlaşmazlığı derinleştirebileceği gibi sorunun çözümünde de itici bir güç olabilir. “*ABD Jeoloji Araştırmaları (US Geological Survey-USGS)*”nın 2008 yılı verilerine göre; Svalbard Takımadaları'nın içinde yer aldığı Doğu Barents Havzası, Arktika Okyanusu'nda değerlendirilmeye tabi tutulan 33 petrol ve gaz alanı arasında yaklaşık 7,4 milyar varillik tahmini petrol rezerviyle en büyük dördüncü ve yaklaşık dokuz trilyon metreküp doğal gaz rezerviyle de en büyük ikinci havzadır.⁶⁹

Svalbard Takımadaları'nda 2002 yılına kadar karada çeşitli petrol arama girişimlerinde bulunulsa da ticari anlamda somut veriler elde edilememiştir. Ayrıca 2001 yılında “*Svalbard Çevre Koruma Yasası (Svalbard Environmental Protection Act)*”nın yürürlüğe girmesiyle birlikte karada sondaj yapılması yasaklanmıştır.⁷⁰ Bu uygulama, Svalbard Takımadaları'nın deniz alanlarında keşif amaçlı sondaj izni dâhil olmak üzere çok daha önce hayata geçirilmiştir. Hopen Adası'nın çevresinde ve Spitsbergen Adası'nın batı kıyısı boyunca petrolün varlığı, Barents Havzası ve diğer deniz alanlarındaki petrol sahalarının verilerine dayanarak kabul edilse de özel olarak tanımlanmış bir alandaki doğal kaynakları işletme hakkının ancak Svalbard Çevre Koruma Yasası ve Svalbard Takımadaları'nda uygulanan diğer düzenlemelere uygun olarak izin verilmesi gerekmektedir. Günümüzde Svalbard Hükümeti'nin Svalbard Takımadaları'nın karasularında petrol faaliyeti ile ilgili mevcut düzenlemeleri/yasakları uygulamaya devam etmesi beklenebilir.⁷¹ Bununla birlikte, Svalbard Takımadaları'nın deniz alanlarında Norveç yönetiminin olmadığı geniş çaplı ticari faaliyetler, petrol ve gaz keşfi ve işletilmesi ihtimal dâhilinde görülmemektedir. Böyle bir girişim, anlaşmazlığın derinleşmesine neden olabileceği gibi, düzenleyici bir yönetimin olmamasına da bağlı olarak yüksek bir risk, maliyet ve adalarda temel tesislerin (yaşamsal, teknik vb.) kurulmasını da gerektirebilir. Ayrıca Svalbard Takımadaları'nın deniz yetki alanlarında petrol ve gaz keşfine yönelik yapılabilecek

⁶⁸ Moe, a.g.e., 243.

⁶⁹ USGS, “Circum-Arctic Resource Appraisal: Estimates of Undiscovered Oil and Gas North of Arctic Circle”, *U.S. Geological Survey, Open-File Report 2007-1404* (2008): 4, <https://pubs.usgs.gov/fs/2008/3049/fs2008-3049.pdf>, (10.10.2017).

⁷⁰ Svalbard çevre koruma yasası için ayrıca bkz. Governor of Svalbard, “Svalbard Environmental Protection Act”, *Relating to the Protection of the Environment in Svalbard, Act of 15 June 2001 No. 79*, <https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/svalbard-environmental-protection-act/id173945/>, (27.07.2020).

⁷¹ Norwegian Ministry of Justice and Public Security, a.g.e., 100.

her türlü girişim, Norveç ve Rusya arasında 2010 yılında Barents Denizi'ne ilişkin yapılan sınırlandırma anlaşmasıyla bağlantılı olacaktır.⁷² Anlaşma'da; her iki ülkenin Barents Denizi'ndeki geleneksel balıkçılığına yapılan vurgu⁷³ ve hidrokarbon kaynaklarının belirtilen sınırlandırma hattına doğru genişlemesi gereken durumlarda, bu kaynaklarının verimli ve sorumlu yönetimini sağlayan ayrıntılı kural ve prosedürlerin benimsenmesine yönelik tavsiyeler bulunmaktadır.⁷⁴ Norveç'in Snohvit ve Goliat gaz ve petrol sahası ile Rusya'nın Shtokman gaz sahası gibi önemli enerji havzaları Barents Denizi'nde bulunmaktadır.⁷⁵ Zamanla Norveç'in Barents Denizi'nin bazı bölgelerinde petrol ve gaz sahalarını açması, Svalbard Takımadaları'nın deniz alanlarında olduğu gerekçesiyle 2015 yılında Rusya tarafından tepkiyle karşılanmış ve protesto edilmiştir. Rusya, Svalbard Antlaşması'na taraf olan devletler ile müzakere etmeden Norveç'in bu faaliyetlerini yürütemeyeceğini ileri sürmektedir. Bu noktada, Rusya Savunma Bakanlığı'nın 2017 yılında yaptığı bir açıklamada; "*Norveç'in Svalbard politikasını savaşa yol açabilecek bir çatışma kaynağı*" olarak tanımlaması dikkat çekicidir.⁷⁶ Ayrıca Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov'un Svalbard Antlaşması'nın 100'üncü yılı vesilesiyle Norveç Dışişleri Bakanı Ine Eriksen Soreide'ye gönderdiği mesajda özet olarak; Rusya'nın Svalbard Takımadalarındaki varlığını kısıtlamak değil, onu güçlendirmek, çeşitlendirmek ve modernleştirmek için uzun vadeli planları olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca Norveç ile kalıcı ve yapıcı bir işbirliği geliştirmek istediği, Norveç dışında Rusya'nın onlarca yıldır Svalbard Takımadaları'nda ekonomik faaliyetler yürüten tek ülke olduğu vurgulanmış, "*mutlak eşitlik temelinde*" özellikle Rus helikopterin kullanımıyla ilgili kısıtlamalardan, Spitsbergen'e özel olarak Rus vatandaşları için uygulanan sınır dışı etme işlemlerinden, Norveç'in balıkçılık koruma alanlarının yasadışı olduğundan, ekonomik faaliyetlerin sınırlı olduğu doğa koruma bölgelerinin mantıksız bir şekilde genişletilmesinden ve diğer bazı problemlerden endişe edildiği belirtilmiştir.⁷⁷

⁷² Barents Anlaşması; anlaşmazlığa neden olan tartışmalı alanı yaklaşık olarak, aynı büyüklükte iki parçaya bölmektedir. Barents Anlaşması'nın tamamı için bkz. "Joint Statement on Maritime Delimitation and Cooperation in the Barents Sea and the Arctic Ocean", 1-3, https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/ud/vedlegg/folkerett/030427_english_4.pdf, (30.08.2018).

⁷³ A.g.e., 2.

⁷⁴ A.g.e., 3.

⁷⁵ Konyshv ve Sergunin, a.g.e., 66.

⁷⁶ Gronning, a.g.e., 2-3.

⁷⁷ Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov'un Norveç Dışişleri Bakanı Ine Eriksen Soreide'ye gönderdiği mesaj için bkz. "Press Release on Foreign Minister Sergey Lavrov's Message to Norwegian Foreign Minister Ine Eriksen Soreide on the Occasion of the 100th Anniversary of the Spitsbergen Treaty", 04 Şubat 2020,

5. Svalbard Antlaşması ve Türkiye

İmzalandığı tarihten günümüze üzerinden 100 yıl geçen Svalbard Antlaşması uygulanmaya devam etmektedir. Norveç'in Svalbard Takımadaları üzerindeki egemenliğinin ve karar verme hakkının nasıl sınırlandırıldığına ilişkin yapılan tartışmaların arasında Svalbard Takımadaları birçok ülkenin hem bilimsel araştırmalarına hem de strateji ve politikalarına konu olmaya devam etmektedir. Bu, Svalbard Antlaşması'na taraf olmadan devletlerin Svalbard Takımadaları'nda bilimsel araştırma yapamayacağı veya buraya yönelik strateji ve politika geliştirilmeyeceği anlamına gelmemektedir. Örneğin Türkiye; 2019 yılında ilk Türk Arktika Bilimsel Seferi'ni "İstanbul Teknik Üniversitesi Kutup Araştırmaları Merkezi (PolReC)" öncülüğünde gerçekleştirmiş ve Svalbard Takımadaları ve çevresinde eriyen buzullar, iklim değişikliği vb. konularda bilimsel araştırmalar gerçekleştirmiştir.⁷⁸

Svalbard Antlaşması, Antlaşma'ya taraf olan devletlere herhangi bir ekonomik, hukukî, malî ve siyasî külfet getirmemektedir. Eğer Antlaşma'nın sağladığı koşullar ve fırsatlar dikkate alınacak olursa, Antlaşmaya taraf olmak akılcı ve cazip gelmektedir. Türkiye neden Svalbard Antlaşması'na taraf olmamaktadır? sorusuna açıkça bir cevap vermek güçtür. Ancak ilk defa 2009 yılında Türkiye'nin Norveç Büyükelçiliği tarafından Dışişleri Bakanlığı'na Svalbard Antlaşması'na taraf olmaya karar verilmesi durumunda, "Norveçli yetkililer nezdinde girişimde bulunularak, depozitör devlet olan Fransa'ya başvurularak" imzanın atılmaması için hiçbir neden olmadığına dair resmi bir yazı gönderildiği bilinmektedir.⁷⁹ Büyükelçiliğin sonuçsuz kalan bu girişimi dışında, 01 Mart 2014 tarihinde eski bir milletvekili olan Gürkut Acar tarafından Türkiye eski Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'na yazılı olarak yanıtlanması için verdiği yazılı soru önergesinde özetle; Türkiye'nin Arktika ve Antarktika ile ilgili uluslararası düzeyde bulunduğu girişimler ve Türkiye'nin Svalbard Antlaşması'na neden taraf olmadığına ilişkin sorular yöneltilmiştir.⁸⁰ Yanıtsız kalan bu sorular dışında, bu makalenin yazarı tarafından

https://www.mid.ru/web/guest/maps/no//asset_publisher/f4MKo6byouc4/content/id/4019093?p_p_id=101_INSTANCE_f4MKo6byouc4&_101_INSTANCE_f4MKo6byouc4_languageId=en_GB, (29.07.2020).

⁷⁸ Dilara Zengin, "Türk Bilim İnsanları Rotayı Kuzey Kutbuna Çevirdi", *Anadolu Ajansı*, 06 Ağustos 2019, <https://www.aa.com.tr/tr/bilim-teknoloji/turk-bilim-insanlari-rotayi-kuzey-kutbuna-cevirdi/1550592>, (29.07.2020).

⁷⁹ Barbaros Büyüksağnak, "Svalbard Antlaşması ve Türkiye", 38, <https://drive.google.com/file/d/177BqGZ1DXSrgHlwzi3619P6rQ0U4LT7G/view>, (15.05.2019).

⁸⁰ Soru önergesinin tam metni için bkz. TBMM, "Geçmiş Dönem Yazılı Soru Önergesi Bilgileri", Dönemi ve Yasama Yılı: 24/4, Esas Numarası: 7/40465, Başkanlığa Geliş Tarihi: 03/03/2014, <https://www2.tbmm.gov.tr/d24/7/7-40465s.pdf>, (12.11.2020).

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'na 09 Aralık 2017 tarihinde yöneltilen: “...Türkiye'nin bu antlaşmaya taraf olmamasının bir nedeni var mı? Bu yönde bir girişimi olmuş mudur?” şeklindeki yazılı sorulara cevap verilmemiştir.⁸¹ Son olarak Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 30 Nisan 2018 tarihinde düzenlenen çalıştayda Türkiye'nin “Arktika Konseyi'ne üyelik sürecinde Svalbard Antlaşması'na taraf olmasının sağlayacağı faydaların ortaya çıkarılarak sürecin Dışişleri Bakanlığı ile koordine edilmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir”.⁸² Buradaki, esas yanılığ Arktika Konseyi gözlemci üyelik süreci ile Svalbard Antlaşması'nın birbiriyle ilişkilendirilmesi ve Svalbard Antlaşması'na taraf olmanın sağlayacağı fırsatların göz ardı edilmiş olmasıdır. Ayrıca Arktika Konseyi gözlemci üyelik statüsü ile Svalbard Antlaşması'na taraf olmanın Arktika Konseyi'nin belirlediği yedi ölçüt ile doğrudan bir bağlantısı olmadığını belirtmek gerekir.⁸³

Svalbard Antlaşması'nın imzalandığı tarihin Türkiye'nin Ulusal Kurtuluş mücadelesini verdiği bir döneme denk geldiği hatırlanacak olursa, bu dönem Türkiye'nin Svalbard Antlaşması'na taraf ol(a)mamasının bir nedeni olarak kabul edilebilir. Bununla birlikte, 1923 yılında ulu önder Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde kurulan genç Türkiye Cumhuriyeti'nin ulusal egemenlik ve tam bağımsızlık ilkeleri üzerinde yükselmeye başladığı dönem, İkinci Dünya Savaşı'nın dünyaya getirdiği yıkım ve sonrasında yaşanan gelişmeler, Soğuk Savaş ile birlikte ortaya çıkan nükleer yok etme kapasitesindeki artış ve iki kutuplu sistemin getirdiği güvenlik odaklı gelişmeler ile Soğuk Savaş sonrası dönemin ilk yıllarında uluslararası sistemin getirdiği koşullar ve dinamikler göz önüne alındığında bu durum yine anlaşılır olabilir. Ancak Sovyetler Birliği'nin Svalbard Takımadaları üzerinden Norveç ile yaşadığı her türlü ihtilafa rağmen (eşit muamele, kıta sahanlığı ve MEB vb.) 1935 yılında Antlaşma'ya taraf olduğu,

⁸¹ Svalbard Antlaşması'na ilişkin soru, Türkiye Dışişleri Bakanlığı Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) üzerinden yöneltilmiştir. Aynı metinde Arktika Konseyi ile ayrıca bir soru yöneltilmiştir. Bu soru kısaca yanıtlanmıştır. Dışişleri Bakanlığı, Denizcilik, Havacılık ve Hudut Genel Müdür Yardımcılığı (DHGY) ile Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) üzerinden yapılan görüşme, 02 Şubat 2018. Bunlara ek olarak, Türkiye'nin Svalbard Antlaşması'na neden taraf olmadığına ilişkin 16 Mayıs 2020 (başvuru sayısı: 2002334301) ve 25 Ekim 2020 (başvuru sayısı: 2004745549) tarihli CİMER bilgi edinme başvurularına cevap verilmemiştir.

⁸² İlkur İnam, Eda Ünal ve Mesut Koçak, “Arktik Bölgesi ve Yürütülen Çalışmalar, Türkiye'nin Kutup Çalışmaları”. *Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi* 358, (2018): 42, http://anahtar.sanayi.gov.tr/Files/Pdfs/anahtar_ekim_2018.pdf, (05.06.2019).

⁸³ Arktika Konseyi'nin gözlemci üyelik statüsü için belirlediği yedi ölçüt için bkz. Arctic Council, “Observers”, 1-3, <http://www.Arctic-council.org/index.php/en/about-us/Arctic-council/observers>, (05.01.2018). Ayrıca 2013 yılı Kiruna Bakanlar Toplantısı'nda “Arktika Konseyi Bağlı Ortaklar Gözlemci Kılavuzu” resmi olarak kabul edilmiştir. Bkz. Arctic Council, “Arctic Council Observer Manual For Subsidiary Bodies”, *Arctic Council*, Portland: Arctic Council, 2016, <https://oarchive.arctic-council.org/handle/11374/939>, (06.01.2018).

ayrıca Arnavutluk, Bulgaristan, Romanya, Suudi Arabistan ve Yunanistan'ın 1925 yılında, Güney Kore'nin 2012 yılında ve Kuzey Kore'nin 2016 yılında Svalbard Antlaşması'na taraf olduğu bilinecek olursa, Türkiye'nin en azından Soğuk Savaş sonrası dönemde neden Svalbard Antlaşması'na taraf olmadığına muhtemel bir cevabı "*siyasî isteksizlik*" olabilir.⁸⁴

Eğer yukarıdaki soru, Türkiye neden Svalbard Antlaşması'na taraf olmalı? şeklinde sorulacak olursa, bu sorunun muhtemel cevabı; taraf devletlere hiçbir mali külfet yaratmayan Svalbard Antlaşması'nın sağladığı fırsatlardan yararlanma isteği olabilir. Örneğin; Türkiye'de Svalbard Antlaşması üzerine çalışmalarda bulunan Barbaros Büyüksağnak: "*400 yıldır farklı ülkelerden insanların balıkçılık, balina avcılığı, madencilik ve turizm*" için Svalbard Takımadaları ile ilgilendiğini ve Türkiye'nin de "*Antlaşma'ya taraf olarak Svalbard Takımadaları ile ilgilenme zamanının geldiğini*" belirterek, Türkiye'nin Antlaşma'ya taraf devletlerin kazanacağı haklardan yararlanması gerektiğine, Antarktika'da olduğu gibi Arktika'da da bilimsel araştırma istasyonunu kurabileceğine ve Svalbard Üniversitesi'ne öğrenci gönderilebileceğine dikkat çekmektedir.⁸⁵

Gelecekte Türkiye'nin Svalbard Antlaşması'na taraf olması, bölgede yaşanan anlaşmazlığa da taraf olması anlamına gelebilir. Mevcut koşullar altında balıkçılık koruma alanları açısından statükonun korunması kabul edilebilir bir durumdur. Bu bağlamda eşit muamele ya da ayrımcılık yapmamaya dayanacak yöntemlerin uygulanması zamanla geliştirilebilir. Ancak petrol ve gaz gibi faaliyet alanlarının genişlemesi statükonun sürdürülebilirliğini etkileme ve çözüme yönelik baskı oluşturma potansiyeline sahiptir. Türkiye Svalbard Antlaşması'nın çözümünde herhangi bir taraf ülkenin görüşünü benimsemek veya uygulamak zorunda değildir. Bölge dışı bir aktör olarak Ege Denizi'nde Türkiye ve Yunanistan arasında uygulanan "*Bern Dengesi*"⁸⁶ benzeri bir dengenin Svalbard Antlaşması temelinde taraflar arasında oluşturulmasına, bölgedeki ekonomik kaynakların yarattığı fırsatlardan çok

⁸⁴ 23 Ekim 2020 tarihinde 4'üncü Ulusal Kutup Bilimleri Çalıştayı'nda çalışmanın yazarı tarafından bu makalenin amacı kapsamında yapılan bildirinin soru-cevap kısmında; Doç.Dr. Burcu ÖZSOY tarafından Türkiye Dışişleri Bakanlığı tarafından diğer kurumların görüşü alınarak Svalbard Antlaşması'na taraf olmak için gerekli girişimlere başlanıldığı ifade edilmiştir.

⁸⁵ Gökhan Karakaş, "Türkiye Svalbard'da Olmalı", *Milliyet Gazetesi*, 06 Mart 2018, <http://www.milliyet.com.tr/turkiye-svalbard-da-olmalı--gundem-2621745/>, (16.05.2019).

⁸⁶ 1976 yılında imzalanan Bern Deklarasyonu, özünde Türkiye ve Yunanistan arasında Ege sorunlarına ilişkin olarak kabul edilen ve koşulluluk ilişkisi yaratan bir güven artırıcı önlemler metnidir. 1974 sonrası dönemde iki ülke arasında oluşan güvensizlik ortamının yaratmış olduğu olumsuzlukları ortadan kaldırarak yeniden müzakere ve barışçıl ilişkiler kurma sürecini açmayı hedefleyen bir niteliği vardır.

bilimsel ayak izini (balıkçılık, araştırma istasyonları, iklim değişikliği vb.) ön plana çıkararak bir dünya vatandaşı yaklaşımıyla çözüm üretici bir aktör olabilir.

6. Sonuç

Svalbard Antlaşması, Norveç'e Svalbard Takımadaları üzerinde egemenlik veren 100 yıllık Antlaşma'nın o zamanlar olduğu kadar günümüzde de önemli olduğunu göstermektedir. Antlaşma'nın şimdiye kadar Avrupa'daki tüm siyasî ve bölgesel kargaşalardan sağ kurtulan ve Birinci Dünya Savaşı sonrası barış anlaşması müzakerelerinin orijinal haliyle hala yürürlükte olan birkaç belgeden biri olduğu söylenebilir. Svalbard Antlaşması, Svalbard Takımadaları'nda vergilendirme ve askeri faaliyetler üzerindeki kısıtlamalara ek olarak, Antlaşma'ya taraf olan devletlerin vatandaşlarına ve şirketlerine eşit muameleye ilişkin bir dizi hüküm içermektedir. Bu kapsamda Norveç, uluslararası hukuk kapsamında Antlaşma'da belirtilen belirli alanlarda ve Antlaşma'ya taraf olan devletlerin vatandaşlarına ve şirketlere eşit muamele etme yükümlülüğünü üstlenmiştir. Günümüzde taraf devletlerin bu haklardan yararlandığı görülmektedir.

28 Şubat-03 Mart 2020 tarihleri arasında Longyearbyen'de yapmış olduğum saha çalışmasında, her ne kadar burada yaşayan insanlar 100'üncü yılında Svalbard Antlaşması'nın geleceği hakkında olumlu kanaatlere sahip olsa da başta Rusya olmak üzere Antlaşma'nın deniz yetki alanlarına ilişkin Norveç'in benimsediği farklı uygulamalar gelecekte Antlaşma'nın sürdürülebilirliğini tehlikeye atabilir. Ancak Svalbard Antlaşması'nın 100 yıldır varlığını sürdürüyor olması, bunun bir 100 yıl daha yaşayacağına inanmak için yeterli neden sunmaktadır. Longyearbyen'de yaptığım gözlemler bilinenin aksine Svalbard Takımadaları'nın Norveç egemenliğinden çok daha fazla kuzey ışıklarına, kutup ayılarına, fok balıklarına, ren geyiklerine vb. ait olduğunu doğrulamaktadır. Ayrıca burada yaşayan insanların kendi milliyetlerinden öte bir dünya vatandaşı kimliğine sahip olduklarını rahatlıkla söyleyebilirim. Bu bağlamda, dünyanın kuzeyinde insanların Antlaşma'nın yükümlülüklerinden etkilendiğini ve bunları sürdürülebilir bir şekilde koruduğunu belirtmek isterim.

Son olarak, Türkiye'nin kendisine hiçbir ekonomik, hukukî, siyasî vb. külfet getirmeyen Svalbard Antlaşması'na taraf olmasının; Türkiye'ye için faydalı olacağı, değişen dünyada Arktika meselelerine daha fazla yoğunlaşmasına katkı sağlayacağı ve yeni bir dünyanın kapılarını açacağı söylenebilir.

Kaynaklar

- Anderson, Alun. *After The Ice Life, Death and Geopolitics in the New Arctic*. New York: Smithsonian Books, 2009.
- Arctic Council. "Observers". <http://www.Arctic-council.org/index.php/en/about-us/Arctic-council/observers>, (05.01.2018).
- Arctic Council. "Arctic Council Observer Manual For Subsidiary Bodies". *Arctic Council*, Portland: Arctic Council, 2016. <https://oaarchive.arctic-council.org/handle/11374/939>, (06.01.2018).
- Barr, Susan. *Norway's Polar Territories*. Otta: Engers Boktrykkeri A/S., 1987.
- Büyüksağnak, Barbaros. "Svalbard Antlaşması ve Türkiye". <https://drive.google.com/file/d/177BqGZ1DXSrgHlwzi3619P6rQ0U4LT7G/view>, (15.05.2019): 1-40.
- Byers, Michael. *International Law and The Arctic*. New York: Cambridge University Press, 2013.
- Churchill, Robin ve Geir Ulfstein. "The Disputed Maritime Zones Around Svalbard". *Changes in the Arctic Environment and the Law of the Sea*, ed. Myron Nordquist, John Norton Moore ve Tomas H. Heidar, *Center for Oceans Law and Policy* 14, (2010): 551-594.
- Dışişleri Bakanlığı, Denizcilik, Havacılık ve Hudut Genel Müdür Yardımcılığı (DHGY) ile Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) üzerinden yapılan görüşme, 02 Şubat 2018.
- Emmerson, Charles. *The Future History of The Arctic*. Great Britain: Vintage, 2011.
- Ersoy, Güneş ve Harun Gümrükçü. "Coğrafi Keşifler Çağı'nın Birinci Aşaması: Hindistan'ın Avrupalılar Tarafından Keşfedilmesi ve Bu Sürecin Osmanlı Devleti'ne Etkisi". *Küresel Bakışla Kutup Çağı-3: Tarihi ve Hukuki Perspektif-Ekolojik Dönüşüm*, ed. Harun Gümrükçü, Güneş Ersoy, Aybüke İnan Şimşek ve Fatma Cande Yaşar Dinçer, 1-23. Ankara: Efil Yayınevi, 2017.
- Euronews. "Norveç Neden AB Üyesi Değil". 29 Mart 2013, <http://tr.euronews.com/2013/03/29/norvec-neden-ab-uyesi-degil>, (29.01.2018).
- Governor of Svalbard. "Svalbard Environmental Protection Act". *Relating to the Protection of the Environment in Svalbard, Act of 15 June 2001 No. 79*, <https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/svalbard-environmental-protection-act/id173945/>, (27.07.2020).
- Gronning, Ragnhild. "Op-Ed: Need Debate on the Svalbard Treaty". *High North News*, 10 Kasım 2017, <http://www.highnorthnews.com/op-ed-need-debate-on-the-svalbard-treaty/>, (12.02.2018): 1-2.
- Gümrükçü, Harun. "Ön Söz Yerine: Yüksek Kuzey'e Genel Bir Bakış". *Küresel Bakışla Kutup Çağı: Farklı Disiplinler Çok Yönlü Perspektifler*, ed. Harun Gümrükçü, Aybüke İnan Şimşek ve Güneş Ersoy, 1-25. Ankara: Efil Yayınevi, 2016.
- Heininen, Lassi. "Küreselleşmenin Etkileri ve Dünya Siyasetinde Kuzey Kutbu'nun Yeri", *Küresel Bakışla Kutup Çağı: Çatışmalar, İşbirlikleri ve Ulusal Çıkarlar*, çev. Demet Tunçeri, ed. Harun Gümrükçü, Natalia Shulgina Şanlı, Selçuk Demirkılınç, Aybüke İnan ve Tamer İlbuğa, 33-46. Ankara: Siyasal Kitapevi, 2015.
- Holland, Clive. *Arctic Exploration and Development C.500 B.C. to 1915*. Oslo: The Fram Museum, 2013.

- İnam, İlknur, Eda Ünal ve Mesut Koçak. “Arktik Bölgesi ve Yürütülen Çalışmalar, Türkiye’nin Kutup Çalışmaları”. *Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi* 358, (2018): 41-43. http://anahtar.sanayi.gov.tr/Files/Pdfs/anahtar_ekim_2018.pdf, (05.06.2019).
- Japan Times. “*Russia Accuses Norway of Restricting Its Activities on Arctic Islands*”. 05 Şubat 2020, <https://www.japantimes.co.jp/news/2020/02/05/world/russia-accuses-norway-restricting-activities-arctic-islands/>, (12.08.2020).
- “Joint Statement on Maritime Delimitation and Cooperation in the Barents Sea and the Arctic Ocean”. https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/ud/vedlegg/folkerett/030427_english_4.pdf, (30.08.2018), 1-3.
- Karakaş, Gökhan. “Türkiye Svalbard’da Olmalı”. *Milliyet Gazetesi*, 06 Mart 2018, <http://www.milliyet.com.tr/turkiye-svalbard-da-olmali--gundem-2621745/>, (16.05.2019).
- Konyshev, Valery ve Alexander Sergunin. “Russia’s Policies on the Territorial Disputes in the Arctic”. *Journal of International Relations and Foreign Policy* 2, no. 1, (2014): 55-83. http://jirfp.com/journals/jirfp/Vol_2_No_1_March_2014/4.pdf, (28.07.2018).
- McCannon, John. *A History of The Arctic, Nature, Exploration, and Exploitation*. London: Reaktion Books, 2012.
- McGhee, Robert. *The Last Imaginary Place A Human History of the Arctic World*. Kanada: Oxford University Press, 2005.
- Moe, Arild. “Russian and Norwegian Petroleum Strategies in the Barents Sea”. *Arctic Review on Law and Politics* 1, no. 2, (2010): 225-248. <https://Arcticreview.no/index.php/Arctic/article/view/13>, (12.08.2018).
- Nansen, Fridtjof. *In Northern Mists, Cilt: 1.* çev. Arthur G. Chater. London: Ballantyne Press, 2012.
- Nansen, Fridtjof. *In Northern Mists, Cilt: 2.* çev. Arthur G. Chater. New York: Frederick A. Stokes Company, 1911.
- Norwegian Ministry of Justice and Public Security. “Svalbard”, *Meld. St. 32 (2015–2016) Report to The Storting (White Paper)*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/379f96b0ed574503b47765f0a15622ce/en-gb/pdfs/stm201520160032000engpdfs.pdf>, (29.01.2018).
- Numminen, Lotta. “A History of Functioning of The Spitsbergen Treaty”. *The Spitsbergen Treaty, Multilateral Governance in The Arctic*, ed. Diana W. Mep ve Stewart Arnold, *Arctic Papers* 01, (2017): 7-20. <https://dianawallis.org.uk/en/document/spitsbergen-treaty-booklet#document>, (11.12.2017).
- “Press Release on Foreign Minister Sergey Lavrov’s Message to Norwegian Foreign Minister Ine Eriksen Soreide on the Occasion of the 100th Anniversary of the Spitsbergen Treaty”. 04 Şubat 2020, https://www.mid.ru/web/guest/maps/no/-/asset_publisher/f4MKo6byouc4/content/id/4019093?p_p_id=101_INSTANCE_f4MKo6byouc4&_101_INSTANCE_f4MKo6byouc4_languageId=en_GB, (29.07.2020).
- Scott, B. James. “Arctic Exploration and International Law”. *The American Journal of International Law* 3, no. 4, (1909): 928-941. https://www.jstor.org/stable/2186419?seq=1#page_scan_tab_contents, (27.12.2017).
- “SH-201 The History of Svalbard, Svalbard in National and International Politics: Problems of Sovereignty and Strategy”. https://www.unis.no/wp-content/uploads/2017/02/SH201Summary09_2017.pdf, (12.12.2017).

- Spitsbergen-Svalbard. “The History of Spitsbergen”. <https://www.spitsbergen-svalbard.com/spitsbergen-information/history.html>, (29.01.2018).
- Spitsbergen-Svalbard. “The Spitsbergen Treaty”. <https://www.spitsbergen-svalbard.com/spitsbergen-information/history/the-spitsbergentreaty.html>, (04.03.2020).
- Spitsbergen-Svalbard. “Settlements and Stations”. <https://www.spitsbergen-svalbard.com/spitsbergen-information/settlements-and-stations.html>, (29.01.2018).
- Statistics Norway. “Population of Svalbard”, <https://www.ssb.no/en/befsvvalbard/>, (28.07.2020).
- Statistics Norway. “Industry Statistics for Svalbard”, <https://www.ssb.no/en/virksomheter-foretak-og-regnskap/statistikker/sts>, (28.07.2020).
- Svalbard Museum. “The Svalbard Treaty”. <https://svalbardmuseum.no/en/kultur-og-historie/svalbardtraktaten/>, (04.03.2020).
- Svalbard Science Forum. “Research Communities”. <https://www.forskningsradet.no/en/svalbard-science-forum/svalbard-research-planning/research-communities/>, (29.07.2020).
- Svalbard Science Forum, “Barentsburg”. <https://www.forskningsradet.no/en/svalbard-science-forum/svalbard-research-planning/research-communities/barentsburg/>, (29.07.2020).
- Svalbard Science Forum. “Hornsund”. <https://www.forskningsradet.no/en/svalbard-science-forum/svalbard-research-planning/research-communities/hornsund/>, (29.07.2020).
- Svalbard Science Forum. “Longyearbyen”. <https://www.forskningsradet.no/en/svalbard-science-forum/svalbard-research-planning/research-communities/longyearbyen/>, (29.07.2020).
- Svalbard Science Forum. “Ny-Alesund”. <https://www.forskningsradet.no/en/svalbard-science-forum/svalbard-research-planning/research-communities/ny-alesund/>, (29.07.2020).
- Svalbard Treaty. “Treaty Between Norway, The United States of America, Denmark, France, Italy, Japan, The Netherlands, Great Britain And Ireland and The British Overseas Dominions and Sweden Concerning Spitsbergen Signed in Paris 9th February 1920”. http://library.arcticportal.org/1909/1/The_Svalbard_Treaty_9ssFy.pdf, (12.12.2017): 1-7.
- TBMM. “Geçmiş Dönem Yazılı Sözlü Soru Önergesi Bilgileri”. Dönemi ve Yasama Yılı: 24/4, Esas Numarası: 7/40465, Başkanlığa Geliş Tarihi: 03/03/2014. <https://www.tbmm.gov.tr/d24/7/7-40465s.pdf>, (12.11.2020).
- “Treaty of 9 February 1920 Relating to Spitsbergen (Svalbard)-Act of 17 July 1925 Relating to Svalbard The Mining Code for Spitsbergen (Svalbard)”. <http://app.uio.no/ub/ujur/oversatte-lover/data/lov-19250717-011-eng.pdf>, (12.12.2017): 1-20.
- “Treaty Concerning The Archipelago of Spitsbergen, Including Bear Island”. <https://verdragenbank.overheid.nl/en/Verdrag/Details/004293>, (30.01.2018).
- USGS. “Circum-Arctic Resource Appraisal: Estimates of Undiscovered Oil and Gas North of Arctic Circle”. *U.S. Geological Survey, Open-File Report 2007-1404* (2008), 2008, <https://pubs.usgs.gov/fs/2008/3049/fs2008-3049.pdf>, (10.10.2017): 1-4.
- Uysal Oğuz, Ceren ve Güneş Ersoy. “Svalbard Takımadası ve Çevresindeki Deniz Alanlarına Yönelik Uluslararası Hukuk Düzenlemelerinin İrdelenmesi”. *Akdeniz İİBF Dergisi* 19 (2019): 64-91. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/830643>, (31.12.2020).
- Zengin, Dilara. “Türk Bilim İnsanları Rotayı Kuzey Kutbuna Çevirdi”. *Anadolu Ajansı*, 06 Ağustos 2019. <https://www.aa.com.tr/tr/bilim-teknoloji/turk-bilim-insanlari-rotayi-kuzey-kutbuna-cevirdi/1550592>, (29.07.2020).

Amerikan Hegemonyasının Son Dönemlerdeki Seyri ve Çin'in Yükselişi

Cengiz DİNÇ*
Onur YURDABAK**

Öz

Uluslararası ilişkilerde güncel konulardan birisi, Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) hegemonik konumudur. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) dağılmasının ardından iki kutuplu uluslararası sistemin ABD'nin hâkim olduğu tek kutuplu sisteme dönüşmesi sonrasında, 90'lı yıllardan itibaren ABD hegemonyasının sürdürülebilirliği önemli bir tartışma konusu olmuştur. Çin'in özellikle 21. yüzyıl itibarıyla, Soğuk Savaş sonrasında oluşturulan Pax Americana'nın kurumları ve kurallarına rızayı seçmek yerine belirli konularda kendi çıkarları adına hareket ederek kendi uluslararası sistemini kurmaya çalıştığı bilinmektedir. Dış politikasını büyük ölçüde küresel hegemonyasını devam ettirmek üzerine kuran ABD ise geçmiş dönemlerde SSCB ile yaşadığı rekabetin bir benzerini 2020'lerde Çin'le yaşamaktadır. Her ne kadar 21. yüzyılda yaşanan güç dönüşümüyle ABD'nin gücü görece olarak azalırken, Çin'in artmaktaysa da, ABD'nin ekonomik, askeri ve teknolojik üstünlükleri nedeniyle küresel hegemonyasına son vermenin çok uzun zaman alacağı görüşü, politika yapıcılar ve uluslararası ilişkiler akademisyenleri arasında yaygındır. Bununla birlikte, Çin'in yükselişi, 21. Yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren de ABD'nin dış politikasının en önemli meselesi olacaktır. Bu çalışmada kapsamlı bir literatür taraması ışığında hegemonyanın sert ve yumuşak güç unsurları ele alınarak ABD ve Çin karşılaştırılması yapılmış, hiçbir hegemonik düzenin sonsuza dek sürmeyeceği düşüncesiyle, yaşanan yapısal değişimlerin Amerikan hegemonyasını nereye taşıyacağı, mevcut 'güç kayması' ve ABD'nin hegemonik düşüşte olup olmadığına dair görüşler analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Amerika Birleşik Devletleri, Çin Halk Cumhuriyeti, Hegemonya, Amerikan Hegemonyası, Çin'in Yükselişi

Recent Progress of American Hegemony and the Rise of China

Abstract

One of the current issues in international relations is the hegemonic position of the United States of America (USA). After the collapse of the Soviet Union (USSR) and the transformation of the bipolar international system into a unipolar USA-dominated system, the sustainability of the US hegemony has been an important topic of discussion. China, especially in the 21st century, has been trying to establish its own international system by acting on behalf of its own interests in certain issues rather than consenting to the institutions and rules of the Pax Americana, which were created after the Cold War. The USA, which has based its foreign policy largely on maintaining its global hegemony, is experiencing a competition with today's China, similar to the competition it had with the USSR in the past. Although the US power declines relatively with the power transformation in the 21st century as China's rises, many policymakers and international relations academics share the view that it will take a long time to end the global US hegemony due to the economic, military, and technological superiorities. Nevertheless, the rise of China would stay as the most important issue of US foreign policy in the coming years. With an extensive look on the literature, this study compares the US and China using the hard and soft power instruments of hegemony. Keeping in mind that no hegemonic order will last forever, the views on the current 'power shift', where the structural changes will lead American hegemony and whether the US is in a hegemonic decline are also analysed.

Key Words: United States of America, The People's Republic of China, Hegemony, American Hegemony, Rise of China

* Doç. Dr., Osmangazi Üniversitesi, Uluslararası Siyaset Anabilim Dalı, cdinc@gogu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4433-9941

** Yüksek lisans Öğrencisi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, SBE, onursy@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3143-0404

Date of Arrival: 29.05.2021 – **Date of Acceptance:** 28.06.2021.

1. Giriş

Hegemonya, uluslararası sistemi şekillendirme gücüne sahip olan bir aktörün bu yeteneğini ifade etmektedir.¹ Hegemonya kavramı, baskın gücün nasıl oluşturulduğunu, sürdürüldüğünü ve bu güce yönelik meydan okumaları; küresel gücün inşasını ve küresel ilişkilerin karakteristiğini anlamak için temel kavramlardan birisidir. Hegemon devlet, baskın güç ve liderlik uygulamalarıyla tanımlanır, ancak uluslararası arenada devlet dışı aktörlerin önemi arttığından artık hegemonya yalnızca bir devlet tarafından sahiplenilememektedir. Hegemon devlet, doğrudan toprak istilası yerine rızayı esas alarak başkalarının isteklerini değiştirme yeteneği olarak anılan, yumuşak güç sayesinde diğer devletlerin karar alma mekanizmalarını kendi çıkarları doğrultusunda etki altına alma yoluna gitmekte, amaçlarına ulaşamaması halindeyse zor kullanarak istediği sonuçları elde etme yöntemi olan sert güçten faydalanmaktadır. Hegemon devlet, en büyük askeri güce sahip, en önemli ekonomik ve diplomatik aktör olarak, uluslararası siyasete liderlik etme yeteneğine sahiptir.²

Hegemonya, genellikle 19. yüzyıl Büyük Britanya'sı veya Soğuk Savaş sonrası ABD'si gibi tek bir devletle anılsa da, Avrupa Birliği (AB) gibi karar alma yetisine sahip siyasi bir topluluğu da ifade edebilmektedir.³ Hegemon devlet, uluslararası piyasadaki gücüyle malların fiyatlarını manipüle ederek o devletlerdeki siyasi aktörlerin politik tercihlerini etkileme yoluna gidebilir, ya da diğer devletlerin kamuoyu ve siyasal gündemini, kendi çıkarları doğrultusunda etkilemek için propaganda yöntemleri seçerek yaptırımlar uygulayabilir.⁴

Soğuk Savaş öncesinde hegemonya kavramı, asimetrik güç ilişkilerini ifade etmekteydi. Günümüzdeyse, kültürel hegemonyadan küresel hegemonyaya kadar pek çok alanda kullanılmaktadır. Bilimsel çalışmaların çoğu Amerikan hegemonyasına odaklansa da ABD hegemonyasının gerilediğini, hatta en büyük rakibi olan Çin'in gelecekte üstün konuma geleceğini savunan çalışmalar da mevcuttur.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında İngiltere'nin hegemonyasının sona ermesinin ardından hegemon ülke konumuna ulaşan ABD, uluslararası normları kendi çıkarlarına uygun şekilde

¹ Carla Norrlof, "Hegemony" (Oxford University Press, 2015).

² Immanuel Maurice Wallerstein, *The Politics of the World-Economy* (Cambridge: Cambridge University Press, 1984), 38.

³ Norrlof, "Hegemony".

⁴ Lake David, "Britanya ve Amerikan Hegemonyasının Karşılaştırılması: Gerileme Çağı Üzerine Bazı Dersler", *Çev. Mehmet Zeki Ak ve Ünsal Ozan Kahraman, Bilgi* 28, (2014): 131.

değiştirebilme gücüne ulaşmıştır. Askeri ve ekonomik faktörlerin dışında Açık Kader (Manifest Destiny) olarak bilinen ve ABD'nin Tanrı tarafından bahşedilmiş mevcut kıtadaki doğal yayılma hakkının alınmaya çalışılmasının Tanrı'ya karşı gelmek anlamına geldiğine yönelik inanç, Amerikan hegemonyasının inançsal zeminini oluşturmuştur. Bu doğrultuda Amerikan halkı farklı ve “seçilmiş” olduklarına inanmaktadır.⁵ Bu bağlamda, ABD'nin kuruluşundan itibaren ön planda olan kişisel özgürlükler, kapitalizm gibi kavramlar hem Amerikan politik kültürünün temel unsurları olmuş hem de dünyanın geri kalanı tarafından benimsenmesi gereken kavramlar olarak ifade edilmiştir.

ABD'nin tek hegemon güç olmasında şüphesiz SSCB'nin çöküşü en önemli neden olmuştur. Bu çöküşe giden süreçte, ABD'nin 1980'lerde silahlanmaya ağırlık vererek SSCB'yi silahlanma yarışının içine sokması; oldukça artan savunma harcamaları yüzünden, SSCB ekonomisinin çöküşü Soğuk Savaş'ın sonunu getirmiştir. SSCB, Batı ile ekonomik açmazla düşmüş, sonuç olarak çöküşü kaçınılmaz olmuştur. Bu çöküşte ekonomik gerekçelerin yanı sıra elitlerin ve üst düzey yöneticilerin yaklaşımları, keyfi tercihleri de rol oynamıştır. SSCB'nin desteklediği kurum ve altyapıların da dağılmasıyla ABD rakipsiz kalmıştır.

Bu çalışmada SSCB dönemi sonrasında daha çok neo-revizyonist bir yaklaşımı benimseyen ulusal çıkarları ve prestiji kabul edildiği sürece Amerikan hegemonyasını kabul eden Rusya'dan çok, ABD'nin hegemonik rekabetteki en büyük rakibi olan Çin'le mevcut şartlardaki ve gelecekteki hegemonyasının seyri ele alınmıştır. Çünkü potansiyel hegemon bir devlet, süper güç olma yolunda kendisine katılacak ittifakları ve kendi uluslararası sisteminde uyulması gereken temel unsurları belirtilmelidir. SSCB sonrasında indirgenmiş statüsü ile Rusya bu kapsamda ele alınmamıştır.

Bu doğrultuda, çalışma kapsamında Amerikan hegemonyasının rekabet süreci, özellikle günümüz koşullarına ağırlık verecek şekilde ele alınmış olup, hegemonyanın gelecekteki görünümüne dair öngörülere de yer verilmeye çalışılmıştır.

⁵ Gültekin Sümer, “Amerikan Dış Politikasının Kökenleri ve Amerikan Dış Politik Kültürü”, *Uluslararası İlişkiler Dergisi* 5, no. 19 (2008): 123.

2. Hegemonya Kavramı ve Amerikan Hegemonyasının Kısa Tarihi

2.1 Hegemonya: Kavramsal, Tarihsel ve Teorik Arka Plan

Dünya hegemonyası, öncesinde sosyal bir sınıf tarafından kurulup güçlendirilmekte, sonrasında genişleyerek ulusal egemenlik sınırlarını ihlal ederek diğer tüm ülkelerin üretim tarzlarını etki alanına almaktadır. Hegemon devletin sadece diğer devletleri değil, sivil toplum kuruluşlarını da etki altına alarak kendi ideolojisini evrenselleştirmesi ve kendi dünya düzenini koruması gerekmektedir. Bir hegemonun asıl amacı, kendi bölgesinde hegemonyasını kurarken, rakip büyük devletin başka bir bölgede tahakküm oluşturmamasını önlemektir.⁶ Bu sebeple kendisine tabi olan ülkelere finansal, sosyal ve politik örgütlenme modellerinin yanı sıra, kendi kültürünü ve teknolojisini de empoze etmelidir. Buna rağmen, merkezdeki hegemon devlette yerleşik haldeki bu modellemeler, çevre ülkelerde tam olarak benimsenemeyebilir, bu durum da hegemonya açısından çelişkiler oluşturur.

Tarih boyunca, Amerikan hegemonyası iki kez yükselişe geçmiştir. Bunların ilki, Birinci Dünya Savaşı'nın hemen ardından, diğeri ise Soğuk Savaş'ın sonunda olmuştur.⁷ Woodrow Wilson'ın ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ilkelerini tanımlaması, ideolojik ve ekonomik açıdan cazip olan bu güçlü devletin dünya sahnesindeki yerini almasının bir işareti olmuştur. Kurulduğu dönemden itibaren uzun yıllar boyunca kendisini soyutlayan, içe dönük politika izlemiş olan ABD, Birinci Dünya Savaşı ile adını uluslararası alanda duyurmaya başlamıştır. Bu dönemde canlı ekonomik ve sosyal yapısıyla stratejik bilince sahip ABD'nin hegemonik liderliğine duyulan ihtiyaç dünyaya hâkimdi. İkinci Dünya Savaşı'ndan beri onlarca yıldır Avrupa ve Asya ülkeleri, ulusal güvenliklerini korumak adına ABD şemsiyesine güvenmektedir. Bu ülkeler, ABD'nin ekonomik politikaları kapsamında küresel pazara erişim sahibi ülkeler olarak ekonomik refaha da ulaşmıştır.⁸

1917 ve 1989 yılları arasında süregelen “küresel iç savaş”, Soğuk Savaş sonrası dönemde ortaya çıkan evrenselcilik ve çoğulculuk arasındaki gerilimi tıkamıştır. Böylece, önceden düzenlenmiş hegemonya biçimi olan Anglo-Amerikan hegemonya, fark ettirmeden

⁶ John J. Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics* (New York: Norton Press, 2001), 1.

⁷ Soğuk Savaş sonrası düzen üzerine geniş bir çalışma için bkz. Kantarcı, Ş . "Soğuk Savaş Sonrası Uluslararası Sistem: Yeni Sürecin Adı “Koalisyonlar Dönemi mi?”". *Güvenlik Stratejileri Dergisi* 8, (2012): 47-84.

⁸ Jamie Metzl, “Trump and Global Security”, *Central Tibetan Administration*, 05 Nisan 2017, <https://tibet.net/trump-and-global-security/> (31.10.2020).

gerçek sorunları çarpıtarak yeni bir “enternasyonel” düzen oluşturmuştur.⁹ Eisenstadt’ın terimiyle, “modernite uygarlığı” ile alternatif ilişki biçimleri ortaya dökülmüştür.¹⁰ SSCB, Soğuk Savaş döneminde mevcut hegemonyasının meşruiyetini pekiştirmek amacıyla, 1956’da Macaristan’a ve 1968’de Çekoslovakya’ya yaptığı gibi kendi koalisyonunda rızanın zayıfladığı yerlere askeri güç kullanmıştır.¹¹ Bu bağlamda SSCB, hegemonik bir güce sahipken, dış politikasını uydu devletleri üzerinde emperyal hâkimiyetle temellendirmiştir. Ayrıca askeri gücün ötesinde ekonomik, siyasi ve yumuşak güç unsurlarına hâkim olan ülkelerin hegemon olduğu yeni dünya düzenindeki yapısal değişikliklere SSCB, ABD gibi uyum sağlayamamıştır. Bununla birlikte, Soğuk Savaş sonrasında tek hâkim güç haline gelen Amerikan hegemonyasının tıpkı 17. yüzyıldaki İspanya, 18. yüzyıldaki Fransa, 19. ve 20. yüzyılın başlarındaki İngiltere örneklerindeki gibi, uluslararası ekonomik sisteme bağlı devletlerin sisteme inançlarını kaybederek kopmaları ve sistemin dağılmasıyla sona erebileceği düşünülmektedir.

20. yüzyılda ABD salt askeri unsurlarla yetinmemiş, kültürel ve siyasi değerlerine dayanan yumuşak unsurları da başarıyla kullanarak, Birinci Dünya Savaşı sonunda Milletler Cemiyeti, İkinci Dünya Savaşı sonunda ise Birleşmiş Milletler (BM) gibi uluslararası kuruluşlarla Bretton-Woods gibi uluslararası ekonomik yapılanmaların kurulmasına öncülük etmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında “ekonomik durgunluk” beklenirken, süreçten ‘savaş ekonomisi’ sayesinde güçlenerek çıkan ABD’nin, Avrupa ve Japonya ekonomilerini adeta yeniden inşa etmesiyle oluşan Bretton Woods süreciyle ABD, hegemonyasını ve para biriminin küresel baskınlığını kabul ettirirken, oldukça kurumsallaşmış çok taraflı bir sistemin temellerini atmıştır.¹² Bu doğrultuda, Amerikan hegemonyası, liberal değerlerin Batı Avrupa ve Üçüncü Dünya Ülkeleri elitleri tarafından benimsendiği, benimsemeyen ülkelerinse "karşı kamp" olarak etkin bir biçimde çevrelendiği 1945’ten sonraki süreçte kurulmuştur (Çiftçi, 2009: 207). İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan BM, Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO), Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Antlaşması (GATT), Uluslararası Para Fonu (IMF) vb. uluslararası örgütler, bu Yeni Dünya Düzeninin kurulmasını ve benimsenmesini sağlamıştır.

⁹ Chantal Mouffe, *On the Political* (London&New York: Routledge Press, 2005), 7.

¹⁰ Shmuel N. Eisenstadt, “The Civilizational Dimension of Modernity: Modernity as a Distinct Civilization”, *International Sociology* 16, no. 3 (01 Eylül 2001): 325.

¹¹ Michael Hardt ve Antonio Negri, *Empire* (Cambridge, Mass: Harvard University Press, 2000), 92.

¹² John Bellamy Foster, “The End of Rational Capitalism”, *Monthly Review* 56, no. 10 (01 Mart 2005): 5.

Liberal düzenin temelindeki ekonomi ile birlikte bir diğer unsur, çok taraflı müttefik kurumlardır. Günümüzdeyse artan sivil oluşumlar, ABD'nin güdümünde olmayan kurumlar, BM'nin tek başına hüküm sürmesini engelleyerek, liberal düzenin düşüşünde rol oynamaktadır.

Soğuk Savaş sonrasında ABD, kendi uygun gördüğü liberal çerçevede özgür dünya ekonomisini yaratıp, küresel ticaretin ve finansmanın önünü açarak, güvenlik açığını karşılarken, buna karşılık oluşturmayı hedeflediği hegemonyasına karşı olan özgür olmayan dünyaya (geçmişte SSCB, şimdilerde Çin) karşı, müttefiki olan ülkelerden kendisiyle dayanışma içerisinde olmalarını istemiştir. Daha açık ve serbest dünya ekonomisi, ABD yönetiminin kendisine hizmet eden eylem planlarına dayanmaktadır. ABD'nin zengin ekonomik kaynaklarının yanı sıra, ideolojik olarak da liberalizmle desteklenen hegemonyası, İkinci Dünya Savaşı sonrasında, kurumsal etkinliklerden de güç bulmuştur. Bu kapsamdaki Marshall Planı, Avrupa'da kademeli olarak, 1946'da öngörülen açık ekonominin uygulanabilmesi amacıyla ticaretin serbestleştirilmesine ve döviz konvertibilitesine olanak sağlamıştır.¹³

Amerikan hegemonyası, temel olarak askeri güç üstünlüğünün sürdürülmesi, liberal ekonomik sistemin küresel hâkimiyetinin korunması ve genişletilmesiyle küresel kurumsal yapının korunması ve revize edilmesine dayanmaktadır; ancak, Amerikan hegemonyasını açıklamakta sadece bu üç etkenle yetinmek eksik kalabilir. Hegemonyayı açıklarken, hegemon devletin para biriminin uluslararası geçerliliğinin olması, dünyadaki kilit noktalarda üsler bulundurması ve müttefiklere sahip olması, dünyanın farklı bölgelerindeki bölgesel kriz ve çatışmaların çözümlerine öncülük etmesi, belirgin nükleer güce sahip olması, diğer ülkeler üzerinde ikna gücü ve tahakkümünün bulunması ve kendi kültürünü 'evrensel' hale getirip, diğer devletlere empoze etmesi ve meşrulaştırması gibi bölgeselliği aşan, yapısal güç gerektiren durumlar önemlidir.¹⁴ ABD üslerinin Amerikan değerlerini, ABD'nin serbest piyasa anlayışını ve hâkimiyetini o bölgeye empoze etme amaçları taşıdığı iddia edilse de, Soğuk Savaş sonrasında bu üslerin ABD için önemi ve ABD'nin ulaştığı teknolojik seviye itibarıyla bu üslere ihtiyacı tartışma konusu olmuştur.¹⁵

¹³ Robert W. Cox, *Production, Power, and World Order: Social Forces in the Making of History* (Columbia University Press, 1987), 215.

¹⁴ Zbigniew Brzezinski, *Büyük Satranç Tahtası: Amerika'nın Küresel Üstünlüğü ve Bunun Jeostratejik Gereklilikleri*, çev. Y. Türedi (Ankara: İnkılap Kitabevi, 2010), 39, 87.

¹⁵ Selin M. Bölme, *İncirlik Üssü: ABD'nin Üs Politikası ve Türkiye* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2012), 53-58.

ABD süper güç olarak hegemon çıkarlarının yanı sıra küresel düzen ve refahı da geliştirecek şekilde hareket etmiştir. Bu yeni sistemle ABD hem düzen koruyucu role bürünmüş hem de politik, ekonomik ve sosyal açılardan kendi politikalarının uluslararası örgütlere göre düzenlenmesini sağlamıştır. Bu noktada aslında ABD'nin uygulamaya koyduğu şey, 19. yüzyılda kurmuş olduğu sistemi (liberal, özgürlükçü, eşit eyalet sistemi) küreselleştirmektedir.

ABD hegemonyası, her ne kadar Soğuk Savaş'tan itibaren kabul gören bir kavram olsa da, ABD'nin bir imparatorluk olduğu iddiası, 11 Eylül saldırılarından sonra alevlenmiştir. Dönemin ABD devlet başkanı George W. Bush, ABD'nin imparatorluk amacı taşımadığını ve ulusunun kendi özgürlüğüne ve başkalarının özgürlüğüne bağlı olduğunu ifade etmiştir.¹⁶ Bu doğrultuda, başta John Ikenberry olmak üzere, Daniel Deudney, Andrew Hurrell ve John Agnew gibi bilim adamlarının ABD'nin daha az müdahaleci bir dış politikaya sahip olması nedeniyle imparatorluk savına muhalefet ederek, daha çok hegemonik güç olarak tanımlanması gerektiğini iddia etmişlerdir.¹⁷

Özellikle ABD'nin 11 Eylül sonrasında Irak'ı işgali, ABD imparatorluğunun, Roma İmparatorluğu'nun bir tekrarı olduğu algısını oluşturmuştur. Bununla birlikte, 11 Eylül öncesi "İmparatorluk" iddiasını savunan bazı araştırmacılar, "ABD imparatorluğunun, Roma İmparatorluğu ve kapitalist emperyalizmin aksine, yeni ve ilerici bir egemenlik anlayışına sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Amerikan imparatorluğu, emperyalizmin aksine bölgesel güç merkezine sahip değildir, bunun yerine önemli bir rol oynadığı ancak tam anlamıyla hâkim olamadığı ağlar aracılığıyla dünyayı yönetmektedir. Bunun yanı sıra imparatorluğun egemenliği, belirli sınırlara ve engellere dayanmamaktadır. Bush'un "şeytan eksenini" olarak ötekileştirdiği ülkeler de¹⁸ dâhil olmak üzere tüm dünya imparatorluğa aittir.¹⁹ Bu dönemde Afganistan'ın ötesindeki tehlikeli rejimleri devirmek için "düşük dereceli sömürgecilik" çağrısı²⁰ gibi ifadelerin kullanılmaya başlandığı Kasım 2002-Nisan 2003 döneminde

¹⁶ George W. Bush, "Remarks at a White House Reception for Veterans" (The White House, 11 Kasım 2002), <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/remarks-white-house-reception-for-veterans> (20.09.2020).

¹⁷ Charles Philippe David ve David Grondin, ed., *Hegemony or empire? the redefinition of US power under George W. Bush* (Aldershot, England ; Burlington, VT: Ashgate, 2006), 2.

¹⁸ George W. Bush, "President Delivers State of the Union Address" (The United States Capitol, 29 Ocak 2002), <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html> (20.09.2020).

¹⁹ Hardt ve Negri, *Empire*, xii.

²⁰ Nina J. Easton, "Thunder on the Right", *American Journalism Review* 23, no. 10 (2001): 320.

yayınlanan haberlerde “Amerikan imparatorluğu” terimi binden fazla kez vurgulanmıştır.²¹ Amerikan imparatorluğundan beklenen, Roma prokonsüllerinin (eyalet valisi) yaptığı gibi anarşist yapıdaki dünyaya kanun ve nizam getirmesiydi.²² ABD, bu doğrultuda aşırı nüfuz sahibi olduğu sorumluluğu altındaki yarı özerk nitelikteki devletleri Roma İmparatorluğu'nun prokonsüllerinin günümüz eşdeğeri olarak tanımlanabilecek merkez üsleri haline getirmiştir.²³ Bu yöntem, Roma İmparatorluğu'nun devletler üzerinde doğrudan ilhak etmek yerine, kendisine yandaş ve dost rejimler oluşturma yöntemine benzemektedir.

Berlin Duvarı'nın yıkılmasının SSCB'nin sonunu getirdiği gibi, 2008 Küresel Ekonomik Krizi'nin de ABD'nin sonunu getireceği iddia edilmiştir. Bu kriz, öncekilerden çok daha yıkıcı görülmüş, güç dengelerinin sonsuza dek değişeceği gündeme gelmiştir.²⁴ Bu senaryoya göre, dünya yeni bir “yumuşak dengelenme” olgusuna tanık olmaktadır, böylece devletler, ABD'nin hegemonyasına direnmekte ve karşı eylemler yürütmeye çalışmaktadır. Geleneksel dengeleme politikasına alternatif olarak sunulan yumuşak dengelemedeki amaç, ABD'nin gücüne meydan okuma yoluyla girişilecek yüksek maliyetli eylemler yerine ekonomik kaldıraçlar ve BM gibi uluslararası kurumlarda diplomatik manevralar uygulanması, ABD üslerine karşı direniş ve ABD'nin askeri müdahalelerine muhalif olma gibi yöntemler izleyerek, ABD gücünü zayıflatmak ve sınırlandırmaktır.²⁵

Hegemonyayla ilgili tarihsel süreçte en önemli sorulardan biri de hegemonya sonrasında dünyanın nasıl şekilleneceği ve baskın gücün yokluğunda uluslararası işbirliğinin nasıl oluşturulacağıyla ilgili olmuştur.²⁶ Günümüzde devletlerin birçoğunun Çin'le ticaret ortaklıklarıyla, ABD'nin güvenlik şemsiyesi arasında kalıp, bu ikileme rağmen ikisine birden sahip olmak istediği bilinmektedir. Bununla birlikte, ABD ve Çin de hegemonik rekabette geride kalma endişeleriyle dünyayı kendi çıkarlarına uygun şekilde yeniden şekillendirebilmek

²¹ David A. Lake, “Escape from the State of Nature: Authority and Hierarchy in World Politics”, *International Security* 32, no. 1 (2007): 48.

²² Günter Bischof, “Empire Discourses: The »American Empire« in Decline?”, *Kurswechsel*, 2009, 18.

²³ Andrew Feickert, “The Unified Command Plan and Combatant Commands: Background and Issues for Congress” (Congressional Research Service, 03 Ocak 2013), 59, <https://fas.org/sgp/crs/natsec/R42077.pdf>.

²⁴ John Gray, “John Gray: A Shattering Moment in America's Fall from Power”, *The Guardian*, 27 Eylül 2008, blm. Opinion, <http://www.theguardian.com/commentisfree/2008/sep/28/usforeignpolicy.useconomicgrowth> (15.04.2019).

²⁵ Keir A. Lieber ve Gerard Alexander, “Waiting for Balancing: Why the World Is Not Pushing Back”, *International Security* 30, no. 1 (Temmuz 2005): 109, 125.

²⁶ Robert Owen Keohane, *After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy* (Princeton: Princeton University Press, 1984), 9.

adına bu devletlerin üzerinde yaptırım tehditleri dâhil her kozu oynamaktadır.²⁷ 21. yüzyılın başından itibaren iyice belirginleşen kutupsuz hegemonya anlayışına göre, ABD'nin hegemonyasını sürdürmemesi ve küresel ilişkileri kontrol etmesini sağlayan hegemonyasını yeni hegemon aktaramama ihtimali söz konusudur. Üstelik bu durum, potansiyel hegemon devletin çabalarıyla değil; küreselleşme sürecinin yayılımıyla özellikle Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki gelişmekte olan ülkelerin barış ve kalkınma dürtüsü²⁸, hegemon devletin etkisini azaltan iklim değişikliği ve salgın hastalıklar –Covid 19- gibi unsurlar ile dünyada çok sayıda merkezden yönetilen hegemonyasız yeni bir siyasi yapı oluşabilir. Hegemonyasız uluslararası sistem anlayışının küresel hegemonya ve egemenliği devletlerin doğal bir eğilimi olmadığı savunulurken, sürdürülebilir barışın, savaşın ve hegemonyanın yokluğu sayesinde olacağı öne sürülmüştür.²⁹ Ancak hegemonyasız dünyada acil küresel ve bölgesel sorunlara tepki vermek, karar vericilerin fazlalığı nedeniyle zorlaşacaktır, bu durum, terör örgütlerinin sayısı ve etkisinin artmasına neden olabilir. Bu durumda, ticari ve ekonomik ilişkilere bağlı karşılıklı bağımlılıklar, hegemonyasız düzende küresel güvenliğin sağlanmasında etkili olabilir.

3. Amerikan Hegemonyasının 21. Yüzyıldaki Durumu

Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra AB, Japonya, Rusya, Çin ve Hindistan, ABD'ye giderek daha fazla meydan okumaya başlamıştır. Soğuk Savaş'ın bitiminden sadece yirmi yıl sonra, ABD'nin küresel konumunun zayıflamasıyla AB'nin siyasi anlamda ciddi bir küresel oyuncu olarak ortaya çıkacağını, Amerikan hegemonyasına bir anlamda rakip olabileceğini çok az kişi öngörebilmiştir. 11 Eylül sonrasındaki süreçte, ABD'ye karşı dünyanın tavrı (Orta Doğu, Latin Amerika, Afrika) düşmanca olmuştur. İkinci ABD-İrak Savaşı sonrasında Irak'ta devam eden şiddet ve istikrarsızlık, geniş ve derin seviyedeki anti-Amerikancılık, ABD'nin seçeneklerini, seçimlerini ve yeteneklerini sınırlamaya yönelik rakip güçlerin yükselişi, bu düşmanca tavrı derinleştirmektedir.³⁰

²⁷ Uri Friedman, "How to Choose Between the U.S. and China?", *It's Not That Easy*, 2019, <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2019/07/south-korea-china-united-states-dilemma/594850/>.

²⁸ Chen Xiankui ve Tang Wei, "Coming collapse of the hegemonic world", *China Daily*, 12 Eylül 2008, http://www.chinadaily.com.cn/opinion/2008-09/12/content_7021668.htm (21.12.2020).

²⁹ Amitav Acharya, "Nonhegemonic international relations: A preliminary conceptualization", *Centre for Governance and International Affairs* University of Bristol, Working Paper (2008): 4.

³⁰ Michael Cox, "Is the United States in Decline—Again? An Essay", *International Affairs* 83, sy 4 (Temmuz 2007): 651.

3.1. Amerikan Hegemonyasının Soğuk Savaş Sonrasındaki Doğası

Washington yönetimi, Birinci ABD-İrak Savaşı sırasında Yeni Dünya Düzenini ilan etmiştir. Sonrasında SSCB'nin dağılmasının ardından ABD'nin kontrolünde yeni hegemonik düzen kurulmuştur. Yeni Dünya Düzeni, uluslararası ve bölgesel organizasyonlarla danışma, işbirliği ve ortak harekete dayanan ve demokrasi, refah ve barışın yaygınlaşmasını ve silahların azaltılmasını hedefleyen bir ortaklık olarak tanımlanmıştır.³¹ ABD Başkan'ı George H. W. Bush'un 1991'de BM'de yaptığı konuşmayla Soğuk Savaş sonrasında ABD liderliğinde küresel barışın teminini hedeflenmiştir. Bu hedef, aynı zamanda ABD'nin küresel genişleme stratejisinin temelini oluşturmuştur. Ancak süreç, ABD'nin istediği gibi ilerlememiş ve 11 Eylül 2001 saldırısı, uluslararası sistem için bir dönüm noktası olmuştur. ABD, 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılışından 2001'deki saldırıya kadar geçen süreçte ulusal güvenliği adına artık mevcut sınırlarının ötesine bakması gerektiğini anlamıştır.³²

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle küresel hegemonik gücünü kaybeden Rusya, bölgesel hegemon olarak Kuzeydoğu Asya'da ABD ve Çin'le rekabet halindedir. Özellikle Çin'in Rusya ve Çin arasında denge politikası içindeki Kuzey Kore ile olan kapsamlı, sistematik ve gizli ekonomik programı, Rusya'yı tedirgin etmektedir. Bunun yanı sıra Rusya, ABD-Çin arasındaki rekabete bağlı gerilimi hafifleten bir güvenlik ağı sağlayan stratejik bir aktör olmasına rağmen³³, günümüzde dünya ekonomisinin yalnızca yüzde 2'sine denk gelen 1,7 trilyon dolarlık milli geliriyle ekonomik anlamda küresel hegemon olabilmekten hayli uzaktır.³⁴ Ayrıca Rusya'nın büyük ölçüde enerji ihracatına bağımlı olan ekonomisinde yüksek teknoloji ürünlerinin ihracattaki payı, yalnızca yüzde 11'dir (ABD için bu oran yüzde 19).³⁵ Ek olarak, Rusya, tarihsel ve kültürel bağlarıyla etrafındaki ülkelerde kısmen yumuşak güce sahip olsa da kültürünü dünyaya yeterince kabul ettirememiştir. Rusya bilimde de geride kalmaktadır; dünyada 2021 yılı için belirlenen en iyi üniversiteler sıralamasında ilk yüz içerisinde sadece bir

³¹ George H.W. Bush, "Address Before United Nations General Assembly", 1990, <http://dosfan.lib.uic.edu/ERC/briefing/dispatch/1990/html/Dispatchv1no06.html/> (17.04.2019).

³² Ahmet Davutoğlu, "Felsefi ve Stratejik Boyutlarıyla 11 Eylül Sonrası Dönem", içinde *Sahibini Arayan Barış*, ed. B. Masis Kürkçügil (İstanbul: Everest, 2002), 56.

³³ Beom Shik Shin, "Russia's Place in the Changing Strategic Triangle in the Post-Cold War Northeast Asia: From an Outcast to a Strategic Player?", *The Journal of International and Area Studies* 22, sy 2 (2015): 121-28.

³⁴ The World Bank, "World Bank in Russia - Overview", Text/HTML, *World Bank*, (2020), <https://www.worldbank.org/en/country/russia/overview> (17.11.2020).

³⁵ The World Bank, "High-technology exports (% of manufactured exports)", 2019, <https://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.TECH.MF.ZS?%20locations=US-RU> (17.11.2020).

üniversiteye sahiptir.³⁶ SSCB dönemindeki gibi NATO ve benzeri uluslararası sisteme ait kendi kurumlarının olmaması, etkili piyasa ekonomisi için kurumsallaşma eksikliği, nüfus azalması gibi ciddi demografik yapısal sorunlara sahip olması ve tek ürün ekonomisi olarak adlandırılabilir enerjiye bağımlı ekonomik yapısıyla Rusya, defansif bir süper güç ve güçlü bir bölgesel hegemon olmasına rağmen, ABD'nin hegemonyasıyla küresel ölçekte rekabet edememektedir. Ancak sahip olduğu muazzam nükleer gücü, doğal kaynakları, siber teknoloji gücü ve ABD'ye karşı Soğuk Savaş dönemindeki gibi Çin'le ittifak yapma olasılığı gibi nedenlerle Rusya, ABD ve Avrupa için büyük tehditlerden biri olmaya devam etmektedir.³⁷ Rusya'nın talep ettiği koşulların AB'nin entegrasyon ilkeleri gereği eşitlik ilkesine uymaması nedeniyle, AB ile arasındaki stratejik ve bütüncül ortaklık fikri 2000'lerin ortalarından itibaren aşınmaya başlamıştır. Bu durumun asıl sebebi, Rusya'nın iç ve dış politikasının önemli ölçüde değişmesi ve AB'nin 2010'ların başından itibaren Rusya'nın izlediği politika sonucunda kendisine yakın coğrafyalarda birbiri ardına yaşanan siyasi sorunların ardından güçlenen mülteci kriziyle yüzleşmiş olmasıdır.³⁸ Rusya, mevcut düzende jeopolitik ve ekonomik çıkarlarını güvence altında tutmaya ve kendi siyasi düzeniyle SSCB dönemindeki küresel gücünü yeniden elde etmeye çalışan, yükselen bir güç konumundadır. Fakat hem demokratik olmayan yönetim anlayışıyla Batı'nın demokratik fikirlerinin nüfuzuna karşı etkisiz durumda olduğundan, Batı'nın değerlerine evrensel anlamda meydan okuyamamakta hem de ideolojisiyle, kendi etki alanındaki ülkeler haricinde çok az bir cazibeye sahiptir.³⁹ Çin ise Soğuk Savaş sonrası dönemde, hızlı ekonomik liberalleşmesini, pek değişmeyen otoriter siyasi sistemiyle birleştirerek, kendi piyasa anlayışını yansıtan devlet kontrollü otoriter kapitalist sistemi kabul etmiştir.⁴⁰ Nisan 1997'de Çin Devlet Başkanı Jiang Zemin ve Rusya Devlet Başkanı Boris Yeltsin'in küresel çok kutupluluk ve yeni bir uluslararası sistem kurulması vaadi sonrasında pek çok Batılı politika yapıcı, bu meydan okumayı ciddiye almamıştır ve özellikle

³⁶ "QS World University Rankings 2021", *Top Universities*, 2020, <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2021> (13.11.2020).

³⁷ Joseph S. Nye, "How to Deal with a Declining Russia", *Project Syndicate*, 05 Kasım 2019, <https://www.project-syndicate.org/commentary/dealing-with-danger-of-declining-russia-by-joseph-s-nye-2019-11> (17.11.2020).

³⁸ Fyodor Lukyanov, "Is Russia's Dialogue with the EU Coming to an End?", *The Moscow Times*, 15 Ekim 2020, blm. Opinion, <https://www.themoscowtimes.com/2020/10/15/is-russias-dialogue-with-the-eu-coming-to-an-end-a71766> (12.12.2020).

³⁹ Francis Fukuyama, "History Is Still Going Our Way", *Wall Street Journal*, 05 Ekim 2001, blm. Front Section, <https://www.wsj.com/articles/SB1002238464542684520> (12.07.2020).

⁴⁰ Ronald H. Coase ve Ning Wang, "How China Became Capitalist", Policy Report (CATO Institute, 15 Ocak 2013), <https://www.cato.org/policy-report/january/february-2013/how-china-became-capitalist> (12.07.2020).

Çin'in ABD'nin uluslararası sistem ve normlarına sadık kalarak sistemden faydalandığını öne sürmüşlerdir. Bununla birlikte Çin, küresel ticarete 4,3 trilyon dolarla yaklaşık yüzde 10 payla devasa ticaret hacmine sahip olması ve kendine has ürünler pazarlamasına istinaden diğer devletlerin anti-damping önlemlerine yoğun şekilde maruz kalması nedeniyle, Aralık 2001'de Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) üye olmuştur. Bu durum, dünyada küresel politika ve güç dengelerinde değişime işaret olurken, aynı zamanda Çin'in güç ve ideoloji temelli küresel davranışı, yerini ABD uluslararası neo-liberal sistemin bir unsuru olan DTÖ'nün büyük ölçüde kabul görmüş kurallarına bırakmıştır.⁴¹

Bugün, Çin ve Rusya gibi liberal olmayan ve otokratik devletler, ABD liderliğindeki neo-liberal uluslararası sisteme kısmen rakip olmuş; tarihsel olarak ABD ve müttefiklerinin hâkim olduğu bölgelere girmektedirler. Çin, örneğin, 17+1 grubuyla Orta ve Doğu Avrupa devletleriyle irtibat halindedir ve Çin-CELAC Forumu ile Latin Amerika ülkelerinde etkili olmaktadır.⁴² Hegemonik rekabette Çin, sistematik bir rakip olarak, geleneksel Batı bloklarının uyumuna meydan okuyarak Amerikan hegemonyasını sorgulanır hale getirmiştir. Amerikan hegemonyasına meydan okumasının temel dayanağı, Çin'in ABD'nin kendi neo-liberal ideolojisine uyumlu dünya anlayışına alternatif olarak görülen politik-ekonomik sistemidir. Ancak her ne kadar ekonomik küreselleşmeyi destekleseler de, çok kutuplu bir dünyayı savunan Çin ve Rusya gibi Batılı olmayan devletlerin aktif devlet müdahalesi gibi liberal olmayan yönetim modellerini ön plana çıkarmaları, uluslararası sistemin en önemli unsurları olan serbest piyasa ekonomisi ve liberal demokrasiyi zayıflatabilir.⁴³

Trump'ın ABD'nin yönetim anlayışında yaptığı popülist değişiklik sonrasında, birçok yorumcu tarafından özgür dünya lideri olarak Almanya gösterilse de Merkel bunu kesin olarak reddetmiştir.⁴⁴ Zaten dünyanın en büyük askeri gücüne sahip ABD, jeopolitik süper güç statüsünü koruma adına, kendisine kıyasla uluslararası prestijden yoksun, nükleer gücü olmayan ve zayıf askeri güce sahip olan Almanya'ya özgür dünyanın liderliğini

⁴¹ "WTO successfully concludes negotiations on China's entry", *World Trade Organization*, 17 Eylül 2001, https://www.wto.org/english/news_e/pres01_e/pr243_e.htm (21.11.2020).

⁴² Alexander Cooley ve Daniel H. Nexon, "How Hegemony Ends", *Foreign Affairs*, 30 Ocak 2021, <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2020-06-09/how-hegemony-ends> (11.8.2020).

⁴³ Mustafa Kutlay, *Global Power Shifts and Turkey- EU Relations in the Age of Hybridity* (Paris: Institut du Bosphore, 2019), 3-5.

⁴⁴ Simon Shuster, "Why Angela Merkel Isn't Ready to Be the 'Leader of the Free World'", *Time*, 12 Aralık 2016, <https://time.com/4598467/angela-merkel-donald-trump-liberal-democracy/> (12.7.2020).

birakmayacaktır.⁴⁵ Trump'ın Batı askeri ittifakının 70. yılı zirvesinde NATO'nun önemli bir amaca hizmet ettiğini belirtmesi, ABD'nin özgür dünya liderliğine dönüş sinyali olarak görülebilir.⁴⁶ 2016'da NATO'yu köhnemiş olarak nitelendiren ve AB'nin savunma harcamalarına ayırdığı miktarı eleştirerek, bir yerde AB savunma entegrasyonunun güçlendirilmesi için itici güç olan Trump'ın seçilmesiyle, AB savunma stratejilerini yeniden ele almak durumunda kalmıştır. Bu doğrultuda Merkel, 2017'deki G7 zirvesinde, Avrupa'nın artık kendi güvenliğini ve kaderini teminat altına alması gerektiğini vurgulamıştır.⁴⁷ Yeni Biden Yönetimi de Avrupa'yla yaşanan farklılaşmaları gidereceğini, ABD'nin, Trump öncesi uluslararası geleneklerine ve konumuna “geri döndüğünü” (America is Back) ilan etmiştir.

90'ların sonu ve 2000'lerin başında yumuşak güce sahip olma açısından zirvede olan ABD, bilgi teknolojisindeki üstünlüğü internet ve bilişim teknolojisindeki liderliğiyle ekonomik anlamda oldukça güçlenmiştir. Amerikan kültürü, dünyanın her yerinde piyasaya hâkim durumdaydı. Ancak sonraki dönemde, ABD'nin yumuşak gücünün azalmasıyla asıl yüzü ortaya çıkmıştır.⁴⁸ Irak Savaşı'ndaki kendi çıkarlarını her şeyin üstünde gören tutumu, dışardan göçlere sıcak bakmaması, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin kararlarını tanımaması, dış borçlarını ödemekte yaşadığı sıkıntılar, ABD'nin küresel imajını olumsuz etkilemiştir.

ABD'nin askeri emperyalizminin ve küresel stratejilerini, özellikle de Irak ve Afganistan savaşları sonrasında emperyal aşırılıklar olarak ifade etmek yerinde olacaktır. Irak Savaşı sırasında trilyonlarca dolar olarak tahmin edilen nihai maliyetler ve askeri personel üzerindeki psikolojik bozukluklar, Amerikan savaş emperyalizminin ve savaş stratejilerinin çelişkilerinin altını çizmiştir. Irak savaşı, ABD'nin dünyanın önde gelen askeri gücü” rolünü azaltmasa da “ABD askeri gücünün güvenilirliğini tehlikeye atmış olmanın” yanı sıra, ABD hegemonyasının o dönemde yaşadığı krizin altında yatan temel bileşenlerden biri olarak değerlendirilebilir.⁴⁹

⁴⁵ Konstantin Richter, “Angela Merkel's New Job: Global Savior”, *POLITICO*, 17 Kasım 2016, <https://www.politico.eu/article/donald-trump-angela-merkel-the-last-leader-of-the-free-world/> (12.7.2020).

⁴⁶ BBC News, “Nato summit: Trump blasts Macron ‘brain dead’ comments as ‘nasty’”, 03 Aralık 2019, <https://www.bbc.com/news/world-europe-50641403> (12.7.2020).

⁴⁷ Hélène Emorine, “The European Union's Defence Strategy Gets an Overhaul”, *Open Canada*, 15 Şubat 2018, <https://opencanada.org/european-unions-defence-strategy-gets-overhaul/> (31.10.2020).

⁴⁸ Joshua Kurlantzick, *Charm Offensive: How China's Soft Power Is Transforming the World* (New Haven: Yale University Press, 2007), 419-24.

⁴⁹ Giovanni Arrighi, *Globalization in World-Systems Perspective. Critical Globalization Studies*, çev. R.P.Appelbaum ve W.I.Robinson Der. (New York: Routledge, 2005), 80.

3.2. Amerika Birleşik Devletleri'nin Gücünün Zayıfladığı Tezi

20. yüzyıl süresince, Amerikan hegemonyasının birkaç kez düşüşe geçtiği iddia edilmiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan avantajlı ayrılma da 1962'deki Küba Füze Krizi, 1975'te sona eren Vietnam Savaşı, 1980'lerde Japonya'nın ekonomisindeki hızlı büyüme ve son olarak 21. yüzyılın ilk örneği olarak 2008 Ekonomik Krizi sonrasında ABD ekonomisinin yavaş toparlanması ve Çin'in askeri gücünü hızla arttırması, ABD hegemonyasının düşüşte olduğu iddialarını gündeme getirirse de bu durumun abartılı olduğu konusunda karşıt görüşler de mevcuttur.⁵⁰

Soğuk Savaş döneminden itibaren ABD'nin karşılaştığı jeopolitik rekabet, ayrıca onun hem uluslararası politik sistemi kutuplaştırmasının olumsuz etkileri, hem de kendi iç politikaları -2008'deki Büyük Regresyon'a neden olacak şekilde ekonomisini yanlış yönetmesi ve Ortadoğu ile Afganistan'da karıştığı bitmek bilmeyen savaşların⁵¹ sonuçları- Çin'in mevcut gücünü daha da arttırmasına yol açmıştır.⁵² Bu küresel değişime bir örnek de 2008 yılının Kasım ayında gerçekleşen Küresel Ekonomik Zirve'de G8 ülkelerine Çin, Endonezya, Hindistan, Güney Afrika Cumhuriyeti gibi gelişmekte olan ülkelerin de eklenmesi ile G20'ye dönüşümün gerçekleşmesi olmuştur. G8 ülkelerinde sadece Japonya bir Asya ülkesi olarak bulunmaktayken, G20'de Asya ülkelerinin sayısı altıya (Avustralya, Çin, Hindistan, Endonezya, Japonya ve Güney Kore) yükselmiştir. Bu durum da Büyük Regresyon sonrasında, eskiden ABD ve Avrupa'da olan küresel ekonomik yönetim ve otoritesinin ağırlık merkezinin Asya'ya kaydığını göstermiştir.⁵³ 2020 yılında halka açık şirketlerin konsolide edilmiş verilere göre oluşturulan şirket büyüklüğü sıralamasında dünyada ilk 100'de ABD'li 37 şirket yer alırken, 18 Çin şirketi yer almıştır.⁵⁴ Bu kapsamda, 21. yüzyılda Amerikan hegemonyasının zayıflamasının nedenlerinden biri olarak gösterilen "güç kayması" kavramına değinmek gerekmektedir. Obama yönetiminin Asya Ulusal Güvenlik Konseyi direktörü Jeffrey Bader,

⁵⁰ Joseph S. Nye, "Should China Be 'Contained'?", 2011, 195, http://belfercenter.hks.harvard.edu/publication/21192/should_china_be_contained.html/ (28.5.2019).

⁵¹ Biden Yönetimi, 20 yıldan sonra, Nisan 2021'de, "ABD'nin en uzun savaşına" bir son vererek, Afganistan'dan çekilme kararı açıklamıştır; Taliban da savaşı kendilerinin kazandığını ilan etmiştir (BBC Türkçe 2021 16, Nisan).

⁵² Christopher Layne, "The US-Chinese power shift and the end of the Pax Americana", *International Affairs* 94, sy 1 (01 Ocak 2018): 90.

⁵³ Martin Wolf, "Three years and new fault lines threaten", *Financial Times*, 13 Temmuz 2010, blm. Opinion, <https://www.ft.com/content/39c67712-8eb1-11df-8a67-00144feab49a> (18.4.2019).

⁵⁴ Forbes, *Global 2020: The World's Largest Public Companies*, 2020, <https://www.forbes.com/lists/global2000/> (25.1.2021).

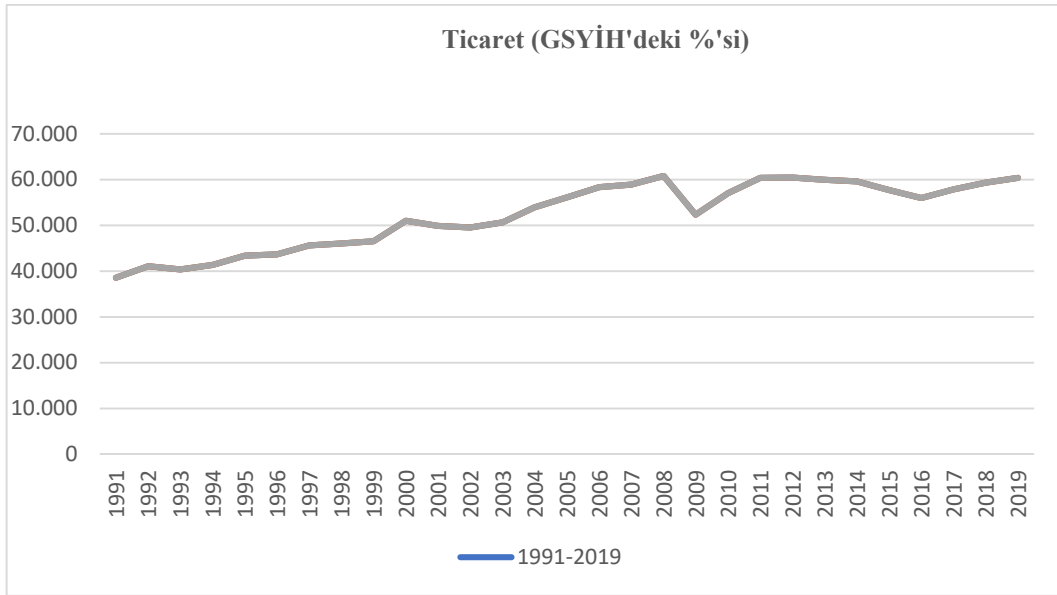
Çin'in son dönemdeki yükselişiyle sadece ABD'nin değil, bölgedeki tüm ülkelerin dikkatini çektiğini, bu ülkelerin her ne kadar Çin'le düşmanca ilişkiler kurmak istemeseler de Çin'in hâkimiyetine girmek yerine ona karşı dengelemeyi ABD ile işbirliği içerisinde sağlamak istediklerini belirtmiştir.⁵⁵ ABD'nin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kurduğu Pax Americana son dönemde erimektedir, ancak Trump bu durumun tek sebebi değildir, bu durumun hem iç hem de dış etkenleri bulunmaktadır. İç etken olarak, ABD'deki gelir dağılımının dengesizliği, büyümeyen reel gelirler, üretimde dışardan gelen hammadde bağımlılığı ve düşük verimlilik artışı; dış etken olarak ise, Pax Americana'nın Batı'nın egemenliğinde geçen dört yüzyılın ardından merkezinin Asya'ya kaymasıyla çökme tehlikesi söylenebilir.⁵⁶

ABD hegemonyasının yapıtaşı olarak kabul edilen ve liberal hegemonik düzenin temel unsurları olan ticaret açıklığı, uluslararası alanda güvenlik sağlama garantisi ve liberal demokrasinin yayılması unsurlarının üçünde de zayıflama söz konusudur. Uluslararası ticaretin küresel üretimdeki payı olarak tanımlanan ve bir ülkenin küresel ticaret sistemine ne ölçüde dâhil olduğunun bir ölçüsü olan ticaret açıklığının Grafik 1'de görüldüğü gibi, 2009'da ekonomik krizden sonra çakılması ve 2011-2016 döneminde düşüş eğiliminde olması, ABD'nin gücünün zayıfladığına dair göstergelerden biri olarak kabul edilip, düşüşün süreceği şeklinde yorumlansa da⁵⁷ (Huygens, 2017: 88), Trump döneminde yeniden artışa geçerek 2008'deki seviyesini yakalamıştır. Ancak dünyada ekonomik milliyetçiliğin artması, Brexit, ABD'nin Trans-Pasifik ve NAFTA konusundaki tutumları, ticaret açıklığının önümüzdeki dönemde de azalmasına neden olacaktır.

⁵⁵ Matt Spetalnick, "China High on Agenda for Obama's Asia Tour - Aide", *Reuters*, 03 Kasım 2010, blm. Internal Reuters India Online Rpt Special Events 1, <https://www.reuters.com/article/idINIndia-52631620101103> (17.4.2019).

⁵⁶ Layne, "The US-Chinese power shift and the end of the Pax Americana", 89-90.

⁵⁷ Addison Daniel Huygens, *American Decline and Changing Global Hegemony* (Iowa: Master Thesis of Political Science, Iowa State University, 2017), 88.

Grafik 1. Ticarete Açıklık Endeksi.⁵⁸

3.3. Amerika Birleşik Devletleri'nin Her Şey Rağmen Hala Hegemon Olduğu İddiası

Bir ülkenin gücündeki görelî değişimleri ölçmek zor olsa da onun diğer ülkelere göre gücünün ölçüsü ve onlar üzerindeki etkisi, askeri gücünün büyüklüğü ve uluslararası sisteme uyguladığı siyasi etki derecesi gibi bazı temel göstergeler bu durumun anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Hegemon bir devletin gücündeki büyük düşüş veya çöküş, savaş gibi nedenlere bağlı olabilirse de tarihte genellikle uzun vadede gerçekleşmiş bir süreçtir.⁵⁹ ABD özelinde bu duruma bakıldığında Irak'taki başarısızlığı ve mevcut Amerikan karşıtlığı gibi pek çok gerekçeye rağmen, ABD'nin güç üstünlüğünü gayet sağlam şekilde devam ettirdiği, Amerikan ordusunun dünyanın hala açık ara en güçlü ordusu olduğu görülmektedir.

Soğuk Savaş sonrasında, ABD, tarihte hiçbir ülkenin bu kadar kısa zaman aralığında girmedığı kadar çok savaşa girmiş; 1989'da Panama'da, 1992-1993'te Somali'de, 1994'te Haiti'de, 1995-1996'da Bosna'da, 1999'da Kosova'da, 2001'de Afganistan'da ve Irak'ta üç kez (1991, 1998, 2003) olmak üzere, tam dokuz kez askeri müdahalede bulunmuştur. Bu müdahalelere rağmen, ABD'nin küresel ittifak ağı zarar görmemiştir. Bradley Thayer'ın gözlemlerine göre, dünyanın 190 ülkesinden, Amerikan karşıtı olan sadece beş ülke

⁵⁸ The World Bank, "Trade (% of GDP)", 2019, <http://data.worldbank.org/indicator/NE.TRD.GNFS.ZS?end=2020&start=1991/> (12.9.2020).

⁵⁹ Adam Quinn, "The Art Of Declining Politely: Obama's Prudent Presidency and The Waning of American Power", *International Affairs* 87, no. 4 (2011): 808.

bulunmaktadır. Bunlar, Çin, Küba, İran, Kuzey Kore ve Venezuela'dır. Zaten, Soğuk Savaş sonrasında ABD'ye karşı sert bir dengeleme politikası uygulanmamış; bu tür dengeleme politikaları, daha çok Çin ve Rusya'ya yönelik olmuştur.⁶⁰

Amerikan ekonomik göstergelerinin negatif olması da söz konusu değildir. Amerikan ekonomisi dünyanın en büyük (dünya GSYİH'sının yaklaşık yüzde 24'ü) ekonomisi olmakla birlikte dolar da neo-liberal sistemdeki küresel baskınlığını koruyarak, dünya rezerv para birimi olmaya devam etmektedir. Dünyada hükümetlerin sahip oldukları yabancı rezervlerin 2019 yılı itibarıyla yaklaşık yüzde 61'i dolarken, yüzde 20'si avro ve sadece yüzde 2'si yuandır.⁶¹ ABD, kendi para biriminin dünyada ortak para birimi olarak kullanılması sayesinde, dünyada dolarla yapılan bütün işlem provizyonlarının kendi üzerinden yapılması ve ülkeler arası para transferlerini manipüle etme gücüne de sahiptir. Çin, para biriminin dünya rezervlerindeki payını arttırmak istese de bu durumun gerçekleşebilmesi, güvenilir rezerv para birimi, para biriminin konvertibilite kolaylığı, güvenilir hükümet ve hukukun üstünlüğüne bağlıdır. Bununla birlikte, Çin'in dolar rezervlerini (3.2 trilyon) elden çıkarması veya doların değerini düşürmesi, Amerikan ekonomisine olduğu kadar kendi ihracatına ve ekonomisine de zarar verebilecektir.⁶² Uluslararası ticaret ve e-ticaret gibi pek çok alanda, doların konvertibilitesi, Alibaba gibi Çin firmalarına çok büyük kolaylıklar sağlamaktadır. İki ülke arasında çok büyük ayrışmalar olmadığı sürece de karşılıklı bağımlılık devam edecektir. Doların bu anlamdaki üstünlüğü, ABD'nin finansal yaptırımlarda aşırıya kaçması gibi nedenlerle diğer devletler için de sonsuza dek süremeyecek olsa da, yuanın yakın gelecekte doların yerini alması olası görünmemektedir. Bununla birlikte, ABD'nin gelecekte liberal düzenini genişletmesi ve kurumsallaştırması halinde, Çin'in bu düzene katılım ve uyum sağlamaktan başka çaresi kalmayacaktır. ABD'nin amacı, gücünü göz önüne alarak, diğer devletlerle birlikte oluşturulan mevcut liberal kural ve kurumlara bağlı faaliyetlerin Çin tarafından da kullanıldığını görmek olmalıdır.

ABD dışındaki diğer tüm ülkeler, uluslararası gücün, ekonomi veya kültür gibi tek bir boyutuna bağlıdır, bu nedenle etkileri tek boyutludur. ABD'nin gücü de uluslararası alana etkisi

⁶⁰ Robert Singh, "The Exceptional Empire: Why the United States Will Not Decline — Again", *International Politics* 45, no. 5 (01 Eylül 2008): 576.

⁶¹ International Money Fund, "World Currency Composition of Official Foreign Exchange Reserves", 2019, <https://data.imf.org/?sk=E6A5F467-C14B-4AA8-9F6D-5A09EC4E62A4> (23.1.2021).

⁶² Joseph S Nye, "Perspectives for a China Strategy", *PRISM* 8, no. 4 (2020): 125.

de çok boyutludur. ABD, nüfus büyüklüğü, eğitim kalitesi, sahip olduğu doğal kaynaklar, finansal kalkınması, sosyal uyumu, siyasi istikrarı, askeri güç kapasitesi, ideolojik çekiciliği, kurduğu diplomatik ittifakları ve teknolojik üstünlüğü ile genel etkisini muhafaza etmektedir.⁶³

4. Güncel Gelişmeler Işığında Amerikan Hegemonyasının Geleceği: Sert Güç ve Yumuşak Güç Açısından Çin'in Alternatif Hegemonyası ile Karşılaştırılması

Bu bölümde Çin'in mevcut hüküm süren ABD hegemonyasına alternatif olma durumu, hegemonyanın ana unsurları açısından ele alınacak ve Çin'in hegemon olacağına dair görüşler ile bu duruma zıt görüşler birlikte değerlendirilecektir.

ABD'nin Irak işgali sonrasında yaşadığı prestij kaybı, Çin'in artık bir hegemon olarak ABD'nin yerini almaya başladığı yönündeki iddiaları güçlendirmiştir. Bu durum, ABD'nin siyasi etkinliğini kaybetmese de askeri başarısızlığa uğradığı Vietnam Savaşı sonrasında geliştirilen ABD'nin gerilemesi tezi ile benzerlik göstermektedir.⁶⁴ Bununla birlikte Trump dönemi, hâlihazırda tarih boyunca karmaşık durumdaki ABD-Çin ilişkilerinin öngörülemezliğini iyice arttırmıştır. Çin'in 21. yüzyılda, 20. yüzyıldaki Kayser Almanyası kadar tehlikeli olduğunu iddia eden akademisyenler bulunmaktadır. Çin'in yükselen gücü, Birinci Dünya Savaşı gibi büyük bir tarihi felakete yol açabilir. Antik Çağ'daki Peloponez Savaşı'nın sebebi de yalnızca Atina'nın gücünden kaynaklı değil, Sparta'nın Atina üzerinde oluşturmuş olduğu korkudandı.⁶⁵ Bu noktada en büyük soru işareti, Çin'in rolüyle ilgili olacaktır.

Güç açısından daha zayıf durumda olanların bile karşı taraf için büyük zararlara neden olduğu asimetrik savaş çağında, askeri güç, daha az etkili hale gelmiştir. Ancak ABD, hala askeri olarak muazzam gücünü korumakta olup, dünyanın herhangi bir yerine müdahale etme kapasitesine sahiptir. Aynı zamanda ABD, Asya ve Avrupa'nın güvenliğinin ana sağlayıcısıdır ve günümüzde başka hiçbir ülke, uluslararası sistemin tamamına güvenlik garantisi verememektedir. SSCB'nin dağılmasından sonra azalan ABD askeri harcamaları, 11 Eylül Saldırısı ve sonrasında dünyadaki ikinci kademe güçlerin askeri harcamalara ağırlık vermek yerine ABD güvenlik şemsiyesini kabullenmeleri gibi nedenlerden dolayı, Grafik 2'de

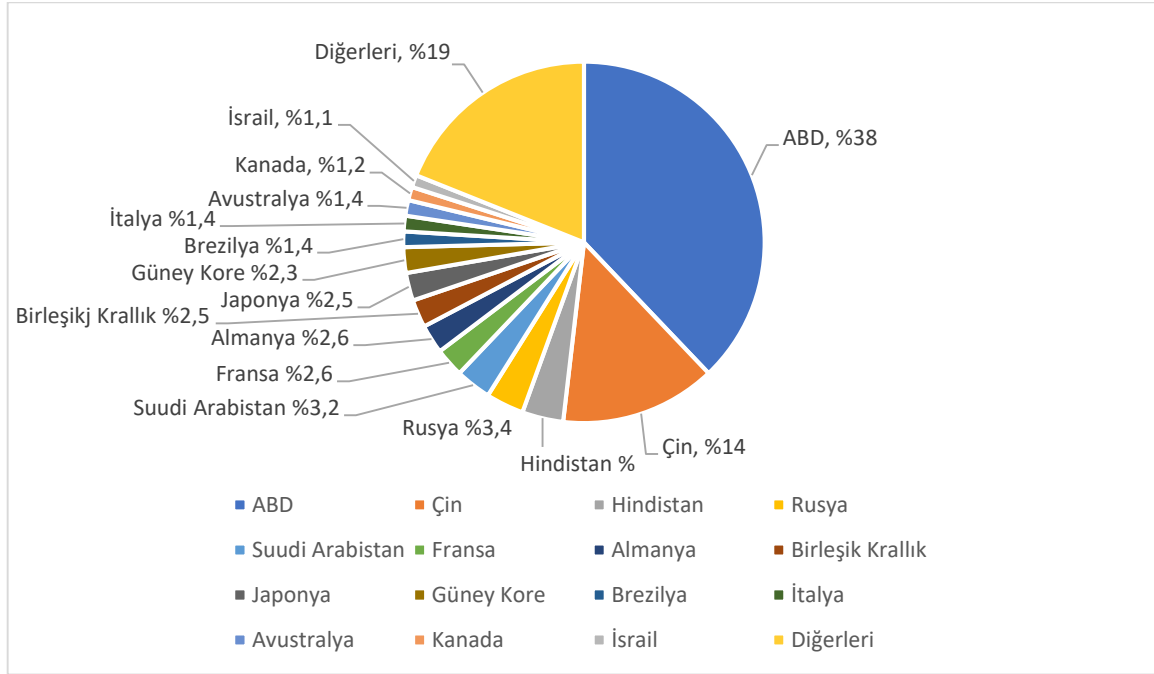
⁶³ Hawre Hasan Hama, "Is the United States Still a Global Hegemonic Power?", *International Journal of Social Sciences & Educational Studies* 3, no. 2 (01 Aralık 2016): 112.

⁶⁴ John Lee, "America Rising: Indispensable Again in Asia", *World Affairs* 179, no. 1 (01 Haziran 2016): 22.

⁶⁵ Thucydides, *Peloponnessos Savaşları*, çev. Furkan Akderin (İstanbul: Belge, 2020), 115.

belirtildiği gibi, dünya genelinin yüzde 38'ini oluşturmaktadır, bu oran Çin'in yaklaşık üç katıdır.

Grafik 2. 2019'da en çok harcama yapan 15 ülkenin dünya askeri harcamalarındaki payları.⁶⁶

ABD'nin dünyada halen pek çok müttefiki bulunmaktadır. Diğer ülkelerle dikkatli bir şekilde asimetrik de olsa karşılıklı bağımlılıklar ve tarihsel ilişkiler çerçevesinde kurulan resmi bağlantılar devam etmektedir. Bir dizi ticaret anlaşması ve ittifakların yanı sıra ABD'nin 70 kadar ülkede konumlu 800 civarında askeri üssü bulunmaktadır.⁶⁷ ABD'nin güvenlik garantörlüğü konusunda Avrupa, Latin Amerika, Afrika ve Asya'daki kilit ülkelerde alternatifinin olmadığı görülmektedir. Amerikan hegemonyası, yalnızca kendi iradesiyle var olmaktan öte, diğer ülkelerin çıkarları gereği bu durumu kabullenmeleriyle de varlığını devam ettirmektedir.

ABD'de her politikacı, yetkili ve stratejist, ABD'nin dünya üzerinde mümkün olabilecek en fazla güce sahip olmasını arzu etmektedir. Bu kapsamda, güç maksimizasyonu ile ilgili Tablo 1'de belirtilen dört farklı düşünce tarzı tipolojisi önerilmiştir.

⁶⁶ "SIPRI Military Expenditure Database", *Stockholm International Peace Research Institute*, 2020, <https://www.sipri.org/databases/milex> (11.8.2020).

⁶⁷ Cengiz Dinç ve Bekir Karataş, "Amerikan Karşıtlığında Güncel Küresel Eğilimler ve Trump Etkisi", *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* 9, no. 16 (25 Aralık 2018): 1992-2032.

Çin'in çevresindeki ülkelerden toprak talepleri nedeniyle yumuşak güç unsurlarını etkili kullanması mümkün olmamaktadır. Çin'in yardım programları, olimpiyat ve fuar etkinlikleri, Konfüçyüs Enstitüleri, Asya Altyapı Yatırım Bankası vb. dünyada ilgi görse de çoğunlukla devlet girişimleri olduğu için sınırlı etkiye sahiptir. ABD ise daha çok sivil toplum üzerinden kültür alanında yumuşak gücü tesis etmektedir ki bunun en etkili yöntem olduğu savunulmaktadır.⁶⁸ Çin, politik değerlerini dünyaya ihraç etmekte de zorluklar yaşamaktadır. Küresel güç ilişkilerinde, askeri güçle birlikte ekonomik güç ve uluslararası ilişkilerin de var olduğu “karmaşık üç boyutlu satranç oyunu” söz konusudur.⁶⁹

4.1. Çin'in Amerikan Hegemonyasının Alternatifi Olması Üzerine Görüşler

Goldman Sachs, 2027 yılına kadar Çin ekonomisinin Amerikan ekonomisinden daha büyük olacağını öngörmüştür. Her ne kadar 2020'lerin ortalarına kadar, Çin'in ABD'yi piyasa döviz kuruyla ölçülen GSYİH bazında geçeceği tahminine rağmen, son olarak yayınlanan 2019 nominal GSYİH verilerine göre, ABD, Çin'den üstün durumda olsa da⁷⁰ son dönemde askeri alanda “iki savaş” stratejisindeki askeri kapasitesini kaybeden ABD'nin Tablo 2'de belirtildiği üzere, satın alma gücü paritesinde de Çin'in gerisinde kaldığı belirtilmiştir.⁷¹ Bununla birlikte, kişi başına düşen GSYİH'nin, toplam GSYİH'ye göre daha geçerli bir ulusal güç ölçütü olduğu, Çin'in ileri teknolojide ABD'nin çok gerisinde ve inovasyon konusunda hala yetersiz olduğu da bilinmektedir.⁷²

⁶⁸ Joseph Samuel Nye, *Is American Century Over?* (Cambridge: Polity Press, 2015), 59-60.

⁶⁹ A.g.e., 95-97.

⁷⁰ I.H.S. Markit, *China to Become World's Largest Economy in 2024 Reports IHS Economics*, 2014, <https://news.ihsmarkit.com/press-release/economics-country-risk/china-become-worlds-largest-economy-2024-reports-ihs-economics/>; “Comparing United States and China by Economy”, *Statistics Times*, 19 Haziran 2021, <https://statisticstimes.com/economy/united-states-vs-china-economy.php/> (17.4.2019).

⁷¹ Patrick Cullen, “The Rebalance to Asia Under Trump”, *The RUSI Journal* 162, no. 2 (04 Mart 2017): 11.

⁷² Abrami, Regina M., William C. Kirby, ve F. Warren McFarlan. “Why China can't innovate”. *Harvard business review* 92, no. 3 (2014): 107-11.

Tablo 1. Güç Maksimizasyonu Tipolojisi: Dört Alternatif Öncelik⁷³

	Güç Farkını Maksimuma Ulaştıran	Tahakkümü Maksimuma Ulaştıran	Etkiyi Maksimuma Ulaştıran	Liberal Düzenin Ömrünü Maksimuma Ulaştıran
Stratejik Amaç	Öncelik; Halk Tabakasının Yönetimi	İtaat Gösterme	Başkalarının Üzerinde Etki	Ayrıcalıklı Normların Hegemonyası
Öncelikli Analitik Odak	Göreceli Ulusal Güçler	Güçlerin Zor Kullanma Uygulaması	Karşılıklı Anlaşma Sonucu Ortaya Çıkacak Teknik Sonuçları İçeren Mekanizmalar	Uluslararası Toplumsal Düzen
İstenilen Davranış Şekli	Kabullenme	Otoriteyle Uyum	Biçimlendirilmiş Tercihler	Paylaştırılan Tercihler
Öncelikli Araçlar	Askeri Harcamalar; Ekonomik Büyüme	Askeri Tehdit veya Ekonomik Yaptırım	Kurum Geliştirme ve Diplomasi	Örnek ve Sosyal Uyum

Tablo 2. ABD, Çin ve AB'nin Satın Alma Gücü Pariteleri (PPP) Verileri⁷⁴.

	IMF 2020 Tahmini (GDP millions of current int \$)	Dünya Bankası 2019 Verileri (GDP millions of current int \$)	CIA The World Factbook 2017 Verileri (GDP billions of current int \$)
ABD	20.807.269	21.427.700	19.360
Çin	24.162.435	23.460.170	23.120
AB	19.397.267	20.794.743	20.850

Çin, bilimde ve eğitimde yıllardır ABD'nin gerisindedir. Dünyada 2021 yılı için belirlenen en iyi üniversiteler sıralamasında ABD'nin 151 üniversitesi yer almaktayken, Çin'in sadece 41 üniversitesi vardır.⁷⁵ Çin hükümetinin ciddi miktarda bütçe ayırmasıyla Çin üniversiteleri, uluslararası alanda önemli yerlere gelmelerine rağmen; üniversitelerin özerk yapıya sahip olmamaları, Çinli akademisyenlerin akademik araştırmalardan çok bürokratik rütbe peşinde koşmaları, Çin'deki yükseköğretime yönelik doğrudan hükümet sansürü ve hükümet fonlamalarının üniversitelere adil ve dengeli dağıtılmaması gibi nedenler, bu

⁷³ Adam ve Kitchen Quinn ve Nicholas, "Understanding American Power: Conceptual Clarity, Strategic Priorities, and the Decline Debate", *Global Policy* 10, no. 1 (2019): 12.

⁷⁴ The World Bank, "GDP, PPP (Current International \$) - China, United States, European Union", 2019, <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.PP.CD> (25.5.2021).

⁷⁵ "QS World University Rankings 2021".

üniversitelerin uluslararası alandaki rekabette geride kalmalarına neden olmaktadır.⁷⁶ Ayrıca Tablo 3'te ifade edildiği gibi, Çin ve ABD arasında yükseköğretim eğitime sahip insan sayısında ve beşeri sermayede önemli farklar bulunmaktadır.

Tablo 3. Beşeri Sermaye⁷⁷

	Yıllık Doktora Sayısı (2010)	Yükseköğretim Eğitime Sahip İnsan Sayısı (Milyon) (2012)	Beşeri Sermaye Seviyesi (Milyar ABD doları) (2010)
ABD	32.649	70,2	99.641
Çin	31.410	31,1	13.447

Çin'in son dönemde yakaladığı ekonomik yükseliş ivmesiyle birlikte, pek çok kişi, Çin'in ABD'nin mutlak egemenliğine son vererek yeni ve daha eşitlikçi bir düzeni teşvik etmek amacıyla ortaya çıkan BRICS'in en güçlü ülkesi olduğu görüşünü savunmaktadır. Ancak ABD'nin küresel gücünün düşmesi ve Çin'in Pax Americana'nın dışında yeni süper güç olarak yükselişini vurgulamak, Almanya ve Japonya'nın 1970'lerdeki yükselişindeki gibi olduğundan daha fazla abartılmış olabilir. ABD'nin politik gücünün gerilemesi durumu, yavaşlama veya erteleme olarak düşünülebilir. ABD'nin küresel GSYİH' deki payı yüzde 20'nin üzerinde konumunu istikrarlı bir şekilde korumaktadır ve ABD, dünyanın en büyük ekonomisi olmaya devam etmektedir. Çin'in bugün ABD'ye kafa tutan ekonomisinin temel direği olan ihracat değerinin⁷⁸ büyük bir kısmı, bol ve ucuz işgücünden faydalanmak amacıyla Çin'de faaliyet gösteren Avrupalı ve Amerikan şirketleri sayesinde gerçekleşmektedir (Strauss, 2018).

Ekonomik ve iç politik nedenlerinin yanı sıra Bir Kuşak, Bir Yol Projesi'ni gerçekleştirmek için Çin'in uluslararası gerekçeleri de bulunmaktadır. Aşağılanma Çağı'nın (1839-1949) başlangıcından beri Çin ilk kez uluslararası politikada avantajlı ve güçlü konumdadır. Çin, günümüzde Deng Şiaoping'in 1992'ye kadar süren düşük profilli politikasının tam tersi bir politika benimseyerek kendi uluslararası planının lideri ve finansörü

⁷⁶ Martin Longman ve Josh Freedman, "Higher Red", *Washington Monthly*, 26 Ekim 2016, <https://washingtonmonthly.com/magazine/novemberdecember-2016/higher-red/> (15.11.2020).

⁷⁷ Stephen G. Brooks ve William Curti Wohlforth, *America abroad: the United States' global role in the 21st century* (New York, NY: Oxford University Press, 2016), 16.

⁷⁸ The World Bank, "Exports of goods and services (BoP, current US\$)", 2019 (12.6.2020), <https://data.worldbank.org/indicator/BX.GSR.GNFS.CD/> (12.6.2020).

olmuştur.⁷⁹ Çin, Xi'nin iktidarı sonrasında kural koyucu bir ülke olarak, kendisini serbest ticaretin ve çok taraflılığın savunucusu bir ülke olarak liberal, kapitalist demokrasiye alternatif olarak görmektedir.⁸⁰ Bununla birlikte, Asya Pasifik'te artık çok az sayıda ülke Pekin'in yükselişine bel bağlamaktadır. Çin'in komşularıyla yaşadığı gerginliklerin artması, bölgedeki ticaretin yavaşlamasına neden olmaktadır. Buna karşılık, pek çok ihracata bağımlı ekonomi, gitgide merkantilist (korumacı/iktisadi milliyetçi) ticaret politikalarını benimsemek durumunda kalmıştır ve ekonomik ilişkilerde sıfır toplamlı oyun anlayışını benimsemektedir. Bu durumlar yaşanırken Amerikan ekonomisi, yeniden hayata dönmüştür. Yeni enerji revizyonu, Amerikan şirketlerinin maliyetlerini düşürmüştür, böylece diğer ülkelerin şirketleriyle rekabet güçleri ve ticari denge iyileşmiştir. Öyle ki Asya şirketleri, artık on yıl öncesiyle kıyaslanırsa, Amerikan şirketlerinin inovasyonuna, sermayesine ve pazarlarına daha bağımlı hale gelmiştir.⁸¹

ABD'nin küresel ekonomideki payının gelecek yıllarda artacağı kesindir, çünkü Çin ekonomisinin büyüklüğü, 2008-2015 yılları arasında 3 trilyon dolardan 34 trilyon dolara çıkmıştır ve bu ekonomik büyüme hızını düşürmek zorunda kalacağına kesin gözüyle bakılmaktadır. Bu durum, Japonya'nın ekonomik patlama yaşadığı 1980'li yıllardan sonra durgunluğa girdiği ve devamını getiremediği sürecin bir benzeri olacaktır. Çin, her ne kadar bütün gelecek senaryolarında büyük ve önemli bir ekonomik aktör olarak görülüyor olsa da ekonomik açıdan çevresindeki ülkelerin geleceğini belirlemekten, onlar üzerinde tam hâkimiyet kurmaktan şimdilik uzaktır.⁸²

2015 yılında Çin hükümeti tarafından önerilen ve paralel bir küresel finans düzeni olacağı iddia edilen Asya Altyapı Yatırım Bankası (AIIB), Çin'in yükselişine kanıt olarak gösterilebilir. Üstelik Avustralya ve Birleşik Krallık gibi ABD'nin önemli müttefiklerinin bu kuruma üye olmaları, küresel gücün doğuya doğru kaymasıyla ilgili en önemli göstergelerden birisidir.⁸³ Çin, AIIB'nin yanı sıra İpek Yolu Fonu, Şangay İşbirliği Örgütü, ASEAN Plus One gibi çok taraflı oluşumlarla küresel düzeni reddetmek yerine, onu tamamlayıp, yeniden

⁷⁹ Michael Pillsbury, *The Hundred Year Marathon: China's Secret Strategy to Replace America as the Global Superpower* (New York: Henry Holt and Company, 2015), 183.

⁸⁰ Rebecca Liao, "China's New Helmsman: Where Xi Jinping Will Take the Middle Kingdom Next", *Foreign Affairs*, 2017, 3.

⁸¹ Lee, "America Rising", 23.

⁸² A.g.e., 26.

⁸³ Jan Fichtner, "Perpetual Decline or Persistent Dominance? Uncovering Anglo-America's True Structural Power in Global Finance", *Review of International Studies* 43, no. 1 (Ocak 2017): 4.

şekillendirerek, kendi Bretton Woods'unu oluşturma amacı taşımaktadır.⁸⁴ Çin, ana amacının jeopolitik çıkarlar değil ortak kalkınma ve karşılıklı refah sağlama olduğunu vurgulasa da diplomatik güveni sağlama konusunda hala eksiklikleri mevcuttur.

Son yıllarda Asya, Amerikan dış politikasında öncelikli konuma yükselmiştir. ABD'nin Çin hakkındaki kaygıları, yalnızca Çin'in askeri gücünü arttırması ve kendi müttefikleriyle anlaşmalar yapmasıyla değil, aynı zamanda her anlamda yükselmekte olan Çin'i kontrol altına alma çabasıyla da ilgilidir. ABD, jeopolitik açıdan Çin'i bölgesel bir güç olarak sınırlı kalmaya, jeostratejik açıdan da kendi hegemonyasına tehdit oluşturmasını önlemeye çalışmaktadır. Bu bağlamda, Mearsheimer'ın belirttiği gibi ABD, Asya'da Çin'in komşularının çoğunu kapsayan bir koalisyon kurarak Çin'i çevrelemeye ve Çin'in Asya'ya hükmetmesini önlemeye çalışacaktır.⁸⁵ Çin için de ABD'nin mevcut hegemonyasına meydan okumak, yalnızca ekonomik anlamda meydan okumaktan çok daha zor olacaktır.

Çin'in demokratik olmayan siyasal sistemi, ABD'ye yönelik ideolojik bir tehdit olarak görülebilir. Eğer Asya, otoriter bir Çin tarafından yönetilirse, ABD'nin bölgedeki liberal reform beklentileri sekteye uğrayacaktır. Hatta Asya'da yerleşik demokrasiye sahip ülkeler bile bu durumdan etkilenerek, Çin'i karşılıklarına alacak politikalardan kaçınmak zorunda kalabileceklerdir. Ekonomik sıkıntılara sahip olmakla birlikte, askeri harcamalarındaki çift haneli artış, Japonya'ya karşı Senkaku Adaları'nda olduğu gibi tahrik edici hareketlerde bulunması ve Güney Çin Denizi'ndeki yapay adalarını silahlandırması gibi etkenler, Çin'in ABD ile arasındaki sorunları derinleştirmektedir. ABD'nin bölgedeki müttefiki olan ülkelerden Avustralya, Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki faaliyetleri ve sert güç kullanma ihtimalinden endişe duymaktadır. Burma, Amerikan filosuyla daha yakın askeri ilişki kurmayı talep etmektedir. Singapur, Amerikan savaş gemilerine hizmet etmek amacıyla donanma tesisleri inşa etmiştir. Malezya, ABD ile istihbarat ağlarını sürekli geliştirmektedir. George W. Bush döneminde temellenen Hindistan'ın stratejik müttefikliği devam etmektedir. İstisnai olarak Tayland, Çin'in hâkimiyetine sürüklenmektedir; bölgede ABD karşıtı Kuzey Kore de

⁸⁴ Tom Miller, "A Chinese Bretton Woods?", Gavekal Research, (12 Haziran 2014), <https://research.gavekal.com/user/login?destination=node/8800> (12.6.2020).

⁸⁵ John Mearsheimer, Mearsheimer on Strangling China & the Inevitability of War, röportaj yapan Peter Navarro, 03 Ekim 2016, https://www.huffpost.com/entry/mearsheimer-on-strangling_b_9417476 (28.5.2019).

bulunmaktadır. Bölgedeki diğer ülkelerin hemen hemen tamamı, Asya’da ABD’nin bulunmadığı hiçbir askeri dengenin kalıcı olamayacağı konusunda hemfikirdir.⁸⁶

Özellikle Trump’ın seçilmesinden sonra ABD hükümetine olan güven azalmışsa da bu durum Tablo 4’te görüldüğü gibi çıkar odaklı hareket eden diğer hükümetlerin tutumlarına yansımamıştır. Bu durumun temel sebebi, Rusya ve Çin liderlerinin -tıpkı Trump gibi- güvenilir bulunmamaları nedeniyle, ona alternatif oluşturmamalarıdır. Tablo 5’te görüldüğü gibi dünyadaki en güçlü devletlerin Çin’e karşı yönelimlerinde negatif tutum daha ağırlıktadır.

Tablo 4. Bazı Küresel ve Bölgesel Güçlerin ABD’ye Bakış Açılıarı⁸⁷

	Nüfus (Milyon kişi)	GSYİH Nominal (Trilyon \$)	GSYİH SGP (Trilyon \$)	Askeri Harcamalar 2017 (Milyar \$)	Askeri Harcamalar/Devlet Harcamaları 2017	ABD’ye Karşı Tanımlanan Tutumu
ABD	327	19.36	19.36	609.8	%8.8	-
Çin	1391	11.94	23.12	228.2	%6.1	Potansiyel Hegemon/ Yumuşak Dengeleme
Avrupa Birliği	516	16.52	19.97	258.7	%3.3	Destek/Yumuşak Dengeleme/Kısmi Ekonomik Sürtüşme
Rusya	146	1.46	4	66.3	%12	Rakip/Bölgesel Aktif Dengeleme
Hindistan	1332	2.43	9.447	63.9	%9.1	Orta Derecede Destek/Bazı Konularda Sürtüşme
Japonya	126	4.88	5.405	45.4	%2.6	Destek
Almanya	82	3.65	4.15	44.3	%2.7	Kısmi Destek/Ekonomik Sürtüşme
Birleşik Krallık	65	2.56	2.88	47.2	%4.7	Yüksek Destek
İtalya	62	1.92	2.307	29.2	%3.1	Kısmi Destek/Ekonomik Sürtüşme
Fransa	67	2.57	2.826	57.8	%4	Yüksek Destek
Brezilya	207	2.08	3.219	29.3	%3.7	Destek
Körfez İşbirliği	54	1.50	3.46	126.7	%21.3	Yüksek Destek

⁸⁶ Lee, “America Rising”, 29.

⁸⁷ Dinç ve Karataş, “Amerikan Karşıtlığında Güncel Küresel Eğilimler ve Trump Etkisi”, 17.

Tablo 5. Seçilmiş Bazı Ülkelerin Çin'e Karşı Tavırları⁸⁸

	Olumlu (%)	Olumsuz (%)
ABD	26	60
Rusya	71	18
İspanya	39	53
İngiltere	38	55
İtalya	37	57
Hollanda	36	58
Almanya	34	56
Fransa	33	62
İsveç	25	70
Kanada	27	67
Avustralya	36	57
Endonezya	36	36
Güney Kore	34	63
Hindistan	23	46
Japonya	14	85
İsrail	66	2
Türkiye	37	44
Nijerya	70	17
Güney Afrika Cumh.	46	35
Brezilya	51	27
Meksika	50	22
Arjantin	47	24

Sonuç olarak Çin'in ekonomik ve askeri çıkarlarını yüceltmek amacıyla daha fazla fırsat kollayacağı ve ABD'nin bu durumu engellemek adına çaba göstereceği öngörülebilir. Bu noktada esas sorun, olası yeni güç dağılımındaki değişimlerin ABD'yi ve uluslararası güvenliği nasıl etkileyeceğidir.

⁸⁸ Laura Silver, Kat Devlin, ve Christine Huang, "China's Economic Growth Mostly Welcomed in Emerging Markets, but Neighbors Wary of Its Influence" (Pew Research Center, Aralık 2019), <https://www.pewresearch.org/global/2019/12/05/attitudes-toward-china-2019/> (10.6.2020).

Asya Pasifik'teki güvenlik kaygılarının geçerli sebepleri bulunmaktadır. Çin'in elde ettiği ekonomik refahta ABD'nin oynadığı olumlu rolün büyük payı bulunmaktadır. Çin'in kırk yıllık sürdürülebilir ekonomik büyümesinde ABD ile ilişkisinin rolü yadsınamaz. Çin, her ne kadar kendi iç dinamiklerine güveniyor olsa da, yabancı (ABD dahil) ekonomik ve politik güçlerin toptan reddedilmesi, Çin için büyük bir kayıp olabilir. ABD'nin gücünü koruyor olması, Çin'in ekonomik çıkarıdır.⁸⁹

Mevcut hegemonyanın kurguladığı düzenin kolay kolay yıkılamayacağı açıktır. Kaldı ki, yeni bir hegemon ortaya çıksa bile uzun yıllar boyunca kurulu küresel çarkın dönmeye devam etmesine izin vermek zorunda kalacaktır. Bu sebeple de mevcut düzenin tamamen yıkıldığı ve yeni bir düzenin kurulduğu bir dünya düzeni değil, birden fazla alanda birden fazla hegemonun olduğu bir dünya düzeninin ortaya çıkması daha olası görünmektedir.

4.2. Yumuşak Güç: Amerikan Hegemonyasının Sonu mu?

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle zirveye ulaşan ve Amerikan hegemonyasının yapıtaşı olan demokrasinin yayılması, 11 Eylül saldırıları sonrasında sekteye uğramış hatta gerilemiştir. Düşüşe geçen küresel demokrasi dalgaları, Arap Baharı ile daha da gerilemiş, 2008-2012 yılları arasında yaşanan Büyük Regresyon, ABD'nin yumuşak gücüne bakış açılarını da derinden etkilemiştir. Bazı uzmanlara göre Amerikan finansal sistemi ve buna bağlı hâkimiyeti, görece olarak zayıflamıştır, hatta tek kutuplu dönemin sonu olarak tanımlanan ve ABD'nin statüsünü ve ideolojik gücünü de yıpratmış bir çöküşten bile bahsedilebilir.⁹⁰ Başka bir ifadeyle, bu olası ekonomik çöküş, Amerikan serbest piyasa kapitalizm modelinin de sonu anlamına gelmektedir.⁹¹ 2008 sonrasında ABD'nin küresel politik ekonomideki konumu, genel olarak BRICS ülkelerinin (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin, Güney Afrika Cumhuriyeti) yükselişine odaklanmak zorunda kalmıştır. Bu konuda temel argüman, Amerikan egemenliğinin görece olarak aşınmasıdır. Ekonomik çöküş sonrasında Çin, ABD'nin yumuşak güç üzerine tekeline

⁸⁹ Zha Daojiong, "China-US Relations Under Trump: More Continuity Than Change", *Asian Perspective* 41, no. 4 (2017): 711.

⁹⁰ Bu konuda güncel bir çalışma için bkz. Kantarcı, Ş. "Thoughts/Predictions On The Effect Of The Covid-19 Pandemic Process Upon The International System". *Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 4, (2020): 173-187.

⁹¹ Roger C. Altman, "The Great Crash, 2008: A Geopolitical Setback for the West", *Foreign Affairs* 88, no. 1 (2009): 2.

de kırması, Amerikan modeline alternatif olarak kendi kültürüne, diplomasisine ve kendi oluşturduğu sisteme dayanarak yumuşak gücünü geliştirme konusunda giderek ustalaşmıştır.⁹²

Amerikan hegemonyasının gerilemekte olduğuna dair bu gibi görüşler, her dönemde tekrarlanırsa da, son yirmi yılda ABD'nin artık hegemonik zirvesine ulaştığı yönündeki iddialar ağırlık kazanmıştır. Bu anlayışa göre, ABD'nin zirvedeki konumu bundan sonra istikrarlı şekilde düşüş gösterecektir. Hatta bazı düşünürler, Amerikan hegemonyasının 1980'lerde tükendiğini dahi iddia etmişlerdir. Örneğin Immanuel Wallerstein'in Modern Dünya Sistemi Teorisi'ne göre hegemonya döngüseldir ve zirveye ulaştıktan sonra, yükselen rakip iktidarlara karşı hegemonun gücünün düşüşe geçmesi kaçınılmazdır. ABD'nin liderliğini yürüttüğü liberal hegemonik düzene yönelik ilk eleştiri, Soğuk Savaş döneminde hegemonyasının küresel anlamda geçerliliğinin sorgulanmasıyla olmuştur. Çünkü bu düzen, o dönemde sadece ABD, İngiltere, Japonya, Batı Avrupa ve Avustralya'da geçerliydi.

Bugün Çin, yükselen bir güç olsa da dünyanın geleceğindeki rolü belirsizliğini korumaktadır. ABD Ulusal İstihbarat Konseyi'nin analizine göre, Çin'in otoriter devlet konumunu koruması, uluslararası alandaki çalışmalarına, uluslararası düzenin kurallarına uymasına ve koyduğu kuralları barışçıl ve meşru temele oturtması koşullarına bağlıdır. Bu durum, aslında bazı Amerikan liderlerin hedeflerinden çok da uzak değildir. Örneğin ABD dışişleri eski bakan yardımcısı Robert Zoelick, Eylül 2005'te Çin'in başarısını ve barışçıl refahını borçlu olduğu mevcut uluslararası sistemi güçlendirme sorumluluğu olduğunu söylemiştir.⁹³

Trump, seçilmesinin ardından aktif şekilde AB'nin dağılmasından yana politika izlemiş, NATO gibi ABD destekli küresel güvenlik ittifaklarının sürekliliğini sorgulamış ve küreselleşmeyi tersine çevirmekle tehdit eden bir ekonomik milliyetçiliği savunmuştur.⁹⁴ Trump'ın başkan seçilmesi ve Brexit'in etkisiyle neo-liberal düzen yeniden düşüşe geçmiştir (Stokes, 2018, 133-4). Bu süreçte, hem Batı ülkeleri dışındaki ülkelerde anti-demokratik liderler, hem de Batı ülkelerindeki aşırı sağcı liderler güç kazanmış, aynı zamanda liberal

⁹² Layne, "The US-Chinese power shift and the end of the Pax Americana", 101.

⁹³ Kurlantzick, *Charm Offensive: How China's Soft Power Is Transforming the World*, 153.

⁹⁴ Peter Dombrowski ve Simon Reich, "Does Donald Trump have a grand strategy?", *International Affairs* 93, no. 5 (01 Eylül 2017): 251-66.

değerlerin temeli de ağır darbe almıştır. Bu koşullar, başka bölgelere küresel güç kaymasını kolaylaştırmaktadır.

Trump yönetimi, anayasal normları ve demokratik kurumları ezerek ABD'nin uluslararası itibarını zedelemiş ve Amerikan Çağı'nın sona ereceği yönündeki endişeleri arttırmıştır.⁹⁵ Trump, temel olarak “Önce ABD” görüşüne sahipken, mevcut küresel rejimlere şüpheyle yaklaşmıştır. ABD'nin uluslararası liberal sistemden dolayı haksızlığa uğradığına inanmakla birlikte, küresel ekonomideki dezavantajlı konumunu telafi etmek doğrultusunda öncelikli olarak uluslararası taahhütlerden kurtulma amacını gütmüştür.⁹⁶

4.3. Yeni Bir Asya Yüzyılı mı?

Aslında, Amerikan hegemonyasının zayıflayıp, yerini Asya ülkelerinin hegemonyasının alacağına dair görüşler bir dizi soruyla başlamaktadır: Yeni bir Asya yüzyılına doğru mu ilerliyoruz? Batı ülkeleri gelecekte daha az zengin ve daha az nüfuz sahibi mi olacak? Ya da yazarların ve akademisyenlerin inatla ısrar ettikleri ve Amerikan halkının artık inanmaya başladığı gibi Amerikan hegemonyasının düşüşü gerçek mi? Öyle ki kamuoyu yoklamalarına göre Amerikan halkının çoğu, Asya ülkelerini Asyalıların kendilerini gördüğünden daha güçlü bir konumda görmektedir.

ABD'nin Asya'daki bölgesel ekonomik etkinliği azalırken, Çin'in yükselişi çarpıcı olmuştur. 1993 yılında ASEAN'ın ticaretinin yüzde 2'sini Çin oluştururken, yüzde 18'ini ABD oluşturmaktaydı. Ancak 2013 yılına kadar ASEAN ticaretinin Amerikan malları içindeki payı yüzde 8,2'ye kadar gerilerken, Çin'in payı ise yüzde 14'e yükselmiştir.⁹⁷ Çin'e karşı artan ekonomik bağımlılık, 2016'dan bu yana Malezya, Kamboçya, Myanmar ve Filipinler gibi ülkelerin yönlerini ABD'den Çin'e çevirmelerine neden olmuştur.

Seçilmesinden kısa bir süre sonra, Ocak 2017'de Trans-Pasifik Ortaklığı'ndan (TPO) ABD'nin imzasını çekerek anlaşmanın yürürlüğe girmesine engel olan Trump, Çin'e, Batı'nın uluslararası hâkimiyetini kırma yolunda büyük bir koz vermiştir. Böylece Çin, 2012'de TPO'yu dengelemek amacıyla oluşturduğu Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık'ın (BKEO) Asya

⁹⁵ Eliot A. Cohen, “How Trump Is Ending the American Era”, *The Atlantic*, 12 Eylül 2017, <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2017/10/is-trump-ending-the-american-era/537888/> (28.5.2019).

⁹⁶ Thomas Wright, “Trump's 19th Century Foreign Policy”, *POLITICO Magazine*, 20 Ocak 2016, <https://www.politico.com/magazine/story/2016/01/donald-trump-foreign-policy-213546> (18.4.2019).

⁹⁷ ASEAN, *ASEAN Economic Community Chartbook 2017* (Jakarta: The ASEAN Secretariat, 2017), <http://www.aseanstats.org/category/asean-economic-chartbook/> (15.4.2019).

Pasifik'teki 16 ülkesiyle görüşmelere yeniden başlama fırsatı bulmuştur. 15 Kasım 2020'de yürürlüğe giren ve Çin'in ilk çok taraflı serbest ticari anlaşması olan BKEO, dünya nüfusunun GSYİH'nin yaklaşık yüzde 30'unu kapsayan dünyanın en büyük ticari bloku olmuştur.⁹⁸

Asya ekonomisinin dünyadaki ağırlığını arttıran hızlı ekonomik büyümeye paralel olarak, kıtadaki yoksulluk da çarpıcı şekilde azalmaktadır. Buna karşın, ekonomik güç kaymasının Batılı ülkelerden Asya ülkelerine ciddi oranlarda gerçekleşmediği görülebilir. Ayrıca Asya ekonomilerinde önemli yapısal eksiklikler bulunmaktadır. Örneğin her ne kadar düşük maliyetli olduğu için tercih sebebi olsa da Çin ürünlerinin kalitesi, dünya standartlarının altındadır ve donanım/yazılım teknolojileri gibi alanlarda ABD hala piyasaya hakimdir. Kısacası Asya ülkelerinin Batılı ülkeleri yakalayabilmesi için hala almaları gereken uzun bir yol vardır. Asya'nın siyasi parçalanmışlığı da bu durumu dolaylı yünden etkilemektedir. Asya ülkelerinin arasındaki tarihi derin husumetler, birbirlerinin yükselişlerini engelleme çabalarına yol açmaktadır. Çin'in Japonya'ya karşı tutumu ve Hindistan'ın Çin ve Pakistan gibi komşu ülkeleriyle olan sorunları bu duruma örneklerdir.

CIA ile ilişkili RAND Corporation, Çin'in ABD ile arasındaki askeri güç farkını henüz tam anlamıyla kapatabilmiş olmamasına rağmen aradaki boşluğu daralttığını ifade etmiştir.⁹⁹ Bu doğrultuda 2020'lerde Doğu Asya bir güç kaymasına şahitlik edebilecektir. Bununla birlikte ABD'nin olası bir Asya yüzyılına liderlik edip edemeyeceği bir muammadır. Asya-Pasifik ülkeleri, genel anlamda ABD ve Çin arasında sıkışmıştır. Çünkü çoğu, gelecekte ekonomik bakımdan Çin'e bağlı olacakken, ABD'nin güvenlik şemsiyesi altında olmayı ummaktadır.¹⁰⁰

5. Sonuç

İkinci Dünya Savaşı'ndan daha güçlü bir ordu ve ekonomiyle çıkan ABD, Truman Doktrini ve Marshall Yardımları gibi politikalarla, Batı Avrupa'yı da yedeğine alarak kısa zamanda Doğu Blokuna karşı küresel hegemon konumuna yükselmiştir. ABD hala, günümüzde dünya çapında güç projeksiyonlandırma yeteneğine sahip olan tek güçtür ve yakın gelecekte de

⁹⁸ Charmaine Ng, "15 Countries, Including Singapore, Sign RCEP, the World's Largest Trade Pact", *The Straits Times*, 16 Kasım 2020, <https://www.straitstimes.com/singapore/politics/15-countries-including-singapore-sign-rcep-the-worlds-largest-trade-pact> (12.1.2020).

⁹⁹ Eric Heginbotham, *The U.S.-China Military Scorecard: Forces, Geography, and the Evolving Balance of Power, 1996-2017* (Santa Monica, CA: RAND, 2015), 321.

¹⁰⁰ G. John Ikenberry, "American Hegemony and East Asian Order", *Australian Journal of International Affairs* 58, no. 3 (Eylül 2004): 354.

bu konumunu sürdüreceği düşünülmektedir. Şu anda Çin veya başka bir devlet, askeri olarak ABD ile rekabet edecek güçte değildir. Ekonomik açıdansa diğer bazı devletler, ABD ile rekabet edebilecek güce ulaşmıştır ve bu bağlamda dünya çok kutuplu bir hal almaktadır. Örneğin, Avrupa ekonomik bir varlık olarak davranabildiğinde ABD ile aynı ölçektir; diğer yandan Japonya da hâlâ önemli bir rol oynamaktadır. Hükümetlerin kontrolü dışındaki ulusötesi ilişkilere bakıldığında, uluslararası terörizm, iklim değişikliği gibi konularda dünyayı çok kutuplu veya tek kutuplu olarak adlandırmak giderek anlamını yitirmektedir.

Bir süper güç olarak ABD, sadece kendi çıkarlarını değil, aynı zamanda küresel güvenliği ve refahı da desteklemektedir. ABD, ittifak ağları ve BM Güvenlik Konseyi aracılığıyla ulus devletlerin egemenliğini korumuştur. Dahası, kapitalizmin ticaret anlaşmaları ve Dünya Ticaret Örgütü ile Uluslararası Para Fonu gibi kurumlar aracılığıyla yayılmasını sağlamıştır.

Washington için önümüzdeki on yıllarda en önemli stratejik sorununun Çin ile rekabet olacağı görülmektedir. Kendi lehine bir küreselleşme paradigması oluşturmaya çalışan Çin, 21. yüzyılın çok kutuplu ortamında kendisini bir dünya lideri olarak resmetmekte ve konumlandırmaktadır. Çin'in 2013 yılında 152 ülkede ve uluslararası kuruluşlarda altyapı geliştirme ve yatırımlarını artırma amacıyla başlattığı Bir Kuşak Bir Yol Girişimi'ni güvence altına almak amacıyla askeri varlığı ve gücüyle desteklemesi, özellikle Orta Doğu, Güneydoğu Asya ve Batı Pasifik'te kurduğu ve kurmayı planladığı askeri üsler, ABD'ye küresel güç olarak rakip olma stratejisini yansıtmaktadır. Buna karşılık ABD, 11 Haziran 2021 tarihli G7 zirvesinde, Çin'in kuşak ve yol girişimine bir alternatif oluşturma planlarını açıklamış, Batılı müttefiklerini Çin'i 'çevreleme' politikasına destek vermeye üstü kapalı bir şekilde davet etmiştir.¹⁰¹ Çin ise, küresel konularda artık birkaç ülkenin karar verdiği devirlerin geride kaldığını belirterek bu girişimlere tepki göstermiştir.

Otokratik yönetim anlayışıyla Çin, gelecekte de Amerikan hegemonyası için tehdit oluşturacak, bunu yaparken kaderini Batılı devletlerin eline bırakan gelişmekte olan ülkeler, hatta gelişmiş ülkeler de Çin'i yeni patron olarak görebilecektir. Bu senaryoda, ABD hegemonyası sadece gerilemekle kalmayıp, hızla çözülebilir. Çin'in bu yükselişini barışçıl bir

¹⁰¹ Patrick Wintour, "G7 Backs Biden Infrastructure Plan to Rival China's Belt and Road Initiative", *The Guardian*, 12 Haziran 2021, blm. World news, <http://www.theguardian.com/world/2021/jun/12/g7-global-infrastructure-plan-to-rival-chinas-belt-and-road-initiative> (19.6.2021).

süreçle gerçekleştireceği şüphelidir. Uluslararası sistemde tek kutuplu sisteme kıyasla çift kutuplu sistem daha istikrarlı ve güvenlidir. Oluşabilecek jeopolitik kargaşaya rağmen, Amerika ile Çin'in arasında çatışma olup olmayacağını iki devletin stratejileri belirleyecektir.

Uluslararası düzenler, kuruldukları dönemlerin güç dengesini yansıtır. Yükselen alternatif hegemonik güç, mevcut düzene dair hoşnutsuzluğuyla bu düzeni değiştirmek isteyecek, ancak hâlihazırdaki hegemon devlet bu değişime karşı çıkacaktır. Bu durumda mevcut hegemon, küresel düzeni diğer devletin talepleri doğrultusunda revize etmezse oluşacak çatışma ortamıyla baskın devletin düzeni zayıflayacak, hatta çökecektir. Bu olası değişim sürecinin barışçıl yollarla da olsa, çatışmayla da olsa gerçekleşmesi kaçınılmazdır, ancak ne kadar süreceğini tahmin etmek zordur.

ABD, askeri gücü ve çok yönlü üstünlükleri sayesinde, şu anda hegemonik bir rakip veya koalisyonla karşı karşıya değildir. Aslında küresel büyük güçlerin çoğu ABD ile mütteftir. Ancak ABD'nin hegemonyasını koruyabilmesi için gerekli ekonomik gücünü sürdürebilmesi ve dünya üzerindeki itibarını ve siyasi etkinliğini koruyabilmesi için gereken temel unsur, doların uluslararası rezerv para birimi özelliğini korumasıdır. Bu anlamda, özellikle enerji ticaretinde doların uluslararası para birimi olarak kullanımından vazgeçilmesi, Amerikan hegemonyasının çöküşünü başlatacaktır. Dünya üzerindeki fosil yakıtlara olan talebin azalması ve aynı zamanda ABD'nin saldırgan şekilde ambargo uyguladığı ülkelerin kendilerine alternatif pazarlar araması sonucu dolardan farklı para birimleriyle ticarete itmesi, doların mevcut konumunu tehlikeye atmaktadır. ABD'nin dolar hegemonyası, bu bağlamda askeri üstünlüğünden daha önemlidir, çünkü hegemonyasının dolar sütununun kaldırılması, askeri olarak küçülmesine neden olacaktır. Bununla birlikte, ABD küreselleşmenin yönetiminde daha yapıcı bir yaklaşım benimsemeli, hegemonyasının devamlılığını sağlayacak yeni bir uluslararası yapı inşa etmeli, bu sisteme uygun şekilde mevcut uluslararası kurumları revize etmelidir. Trump sonrasında Biden yönetiminin ABD politikasını yeniden ayarlaması ve hegemonyasını korumak için daha uyumlu bir dış politika izlemeli ve neo-liberal politikalarında esaslı bir revizyona gitmelidir.

Son olarak, günümüz küresel dünyasında, çoğu devlet, ABD ve Çin de dâhil olmak üzere kendi refahları ve güvenlikleri için birbirlerine ekonomik anlamda tamamen bağımlı hale gelmiştir. Ülkeler, açıkça belirlenmiş dostlardan ve iyi tanımlanmış düşmanlardan oluşan bir dünyada değil, ortaklığın bir zorunluluk haline geldiği bir dünyada yaşamak zorundadır.

Kaynaklar

- Abrami, Regina M., William C. Kirby, ve F. Warren McFarlan. "Why China can't innovate". *Harvard business review* 92, sy 3 (2014): 107-11.
- Acharya, Amitav. "Nonhegemonic international relations: A preliminary conceptualization". *Centre for Governance and International Affairs* University of Bristol, Working Paper (2008): 10-08.
- Altman, Roger C. "The Great Crash, 2008: A Geopolitical Setback for the West". *Foreign Affairs* 88, sy 1 (2009): 2-14.
- Arrighi, Giovanni. *Globalization in World-Systems Perspective. Critical Globalization Studies*. Çeviren R.P.Appelbaum ve W.I.Robinson Der. New York: Routledge, 2005.
- ASEAN. *ASEAN Economic Community Chartbook 2017*. Jakarta: The ASEAN Secretariat, 2017. <http://www.aseanstats.org/category/asean-economic-chartbook/> (15.4.2019).
- BBC News. "Nato summit: Trump blasts Macron 'brain dead' comments as 'nasty'", 03 Aralık 2019. <https://www.bbc.com/news/world-europe-50641403> (12.7.2020).
- Bischof, Günter. "Empire Discourses: The »American Empire« in Decline?" *Kurswechsel*, 2009, 5.
- Bölme, Selin M. *İncirlik Üssü: ABD'nin Üs Politikası ve Türkiye*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2012.
- Brooks, Stephen G., ve William Curti Wohlforth. *America abroad: the United States' global role in the 21st century*. New York, NY: Oxford University Press, 2016.
- Brzezinski, Zbigniew. *Büyük Satranç Tahtası: Amerika'nın Küresel Üstünlüğü ve Bunun Jeostratejik Gereklikleri*. Çeviren Çev Y. Türedi. Ankara: İnkılap Kitabevi, 2010.
- Bush, George H.W. "Address Before United Nations General Assembly". 1990. <http://dosfan.lib.uic.edu/ERC/briefing/dispatch/1990/html/Dispatchv1no06.html/> (17.4.2019).
- Bush, George W. "President Delivers State of the Union Address". The United States Capitol, 29 Ocak 2002. <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html> (20.9.2020).
- . "Remarks at a White House Reception for Veterans". The White House, 11 Kasım 2002. <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/remarks-white-house-reception-for-veterans> (20.09.2020).
- Coase, Ronald H., ve Ning Wang. "How China Became Capitalist". Policy Report. CATO Institute, 15 Ocak 2013. <https://www.cato.org/policy-report/january/february-2013/how-china-became-capitalist> (12.7.2020).
- Cohen, Eliot A. "How Trump Is Ending the American Era". *The Atlantic*, 12 Eylül 2017. <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2017/10/is-trump-ending-the-american-era/537888/> (28.5.2019).
- "Comparing United States and China by Economy". *Statistics Times*, 19 Haziran 2021. <https://statisticstimes.com/economy/united-states-vs-china-economy.php/> (25.6.2021).
- Cooley, Alexander, ve Daniel H. Nexon. "How Hegemony Ends". *Foreign Affairs*, 30 Ocak 2021. <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2020-06-09/how-hegemony-ends> (11.8.2020).
- Cox, Michael. "Is the United States in Decline—Again? An Essay". *International Affairs* 83, sy 4 (Temmuz 2007): 643-53.
- Cox, Robert W. *Production, Power, and World Order: Social Forces in the Making of History*. Columbia University Press, 1987.

- Cullen, Patrick. "The Rebalance to Asia Under Trump". *The RUSI Journal* 162, sy 2 (04 Mart 2017): 8-15.
- Çiftçi, Kemal. "Soğuk Savaş Sonrasında ABD: 'Rıza'ya Dayalı 'Hegemonya'dan 'İmparatorluk' Düzenine". *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 5/10, (2009): 203-219.
- Daojiong, Zha. "China-US Relations Under Trump: More Continuity Than Change". *Asian Perspective* 41, sy 4 (2017): 701-15.
- David, Charles Philippe, ve David Grondin, ed. *Hegemony or empire? the redefinition of US power under George W. Bush*. Aldershot, England ; Burlington, VT: Ashgate, 2006.
- Davutoğlu, Ahmet. "Felsefi ve Stratejik Boyutlarıyla 11 Eylül Sonrası Dönem". İçinde *Sahibini Arayan Barış*, editör B. Masis Kürkçügil. İstanbul: Everest, 2002.
- Dinç, Cengiz, ve Bekir Karataş. "Amerikan Karşıtlığında Güncel Küresel Eğilimler ve Trump Etkisi". *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* 9, sy 16 (25 Aralık 2018): 1992-2032.
- Dombrowski, Peter, ve Simon Reich. "Does Donald Trump have a grand strategy?" *International Affairs* 93, sy 5 (01 Eylül 2017): 1013-37.
- Easton, Nina J. "Thunder on the Right". *American Journalism Review* 23, sy 10 (2001): 32-38.
- Eisenstadt, Shmuel N. "The Civilizational Dimension of Modernity: Modernity as a Distinct Civilization". *International Sociology* 16, sy 3 (01 Eylül 2001): 320-40 (31.10.2020).
- Emorine, Hélène. "The European Union's Defence Strategy Gets an Overhaul". *Open Canada*, 15 Şubat 2018. <https://opencanada.org/european-unions-defence-strategy-gets-overhaul/> (31.10.2020).
- Feickert, Andrew. "The Unified Command Plan and Combatant Commands: Background and Issues for Congress". Congressional Research Service, 03 Ocak 2013. <https://fas.org/sgp/crs/natsec/R42077.pdf>.
- Fichtner, Jan. "Perpetual Decline or Persistent Dominance? Uncovering Anglo-America's True Structural Power in Global Finance". *Review of International Studies* 43, sy 1 (Ocak 2017): 3-28.
- Forbes. *Global 2020: The World's Largest Public Companies*, 2020. <https://www.forbes.com/lists/global2000/> (25.1.2021).
- Foster, John Bellamy. "The End of Rational Capitalism". *Monthly Review* 56, sy 10 (01 Mart 2005): 1-13.
- Friedman, Uri. "How to Choose Between the U.S. and China?" *It's Not That Easy*, 2019. <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2019/07/south-korea-china-united-states-dilemma/594850/> (13.11.2020).
- Fukuyama, Francis. "History Is Still Going Our Way". *Wall Street Journal*, 05 Ekim 2001, blm. Front Section. <https://www.wsj.com/articles/SB1002238464542684520> (12.7.2020).
- Gray, John. "John Gray: A Shattering Moment in America's Fall from Power". *The Guardian*, 27 Eylül 2008, blm. Opinion. <http://www.theguardian.com/commentisfree/2008/sep/28/usforeignpolicy.useconomicgrowth> (15.4.2019).
- Hama, Hawre Hasan. "Is the United States Still a Global Hegemonic Power?" *International Journal of Social Sciences & Educational Studies* 3, sy 2 (01 Aralık 2016): 109-17.
- Hardt, Michael, ve Antonio Negri. *Empire*. Cambridge, Mass: Harvard University Press, 2000.

- Heginbotham, Eric. *The U.S.-China Military Scorecard: Forces, Geography, and the Evolving Balance of Power, 1996-2017*. Santa Monica, CA: RAND, 2015.
- Huygens, Addison Daniel. *American Decline and Changing Global Hegemony*". Iowa: Master Thesis of Political Science, Iowa State University, 2017.
- Ikenberry, G. John. "American Hegemony and East Asian Order". *Australian Journal of International Affairs* 58, sy 3 (Eylül 2004): 353-67.
- International Money Fund. "World Currency Composition of Official Foreign Exchange Reserves", 2019. <https://data.imf.org/?sk=E6A5F467-C14B-4AA8-9F6D-5A09EC4E62A4> (23.01.2020).
- Keohane, Robert Owen. *After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy*. Princeton: Princeton University Press, 1984.
- Kurlantzick, Joshua. *Charm Offensive: How China's Soft Power Is Transforming the World*. New Haven: Yale University Press, 2007.
- Kutlay, Mustafa. *Global Power Shifts and Turkey- EU Relations in the Age of Hybridity*. Paris: Institut du Bosphore, 2019.
- Lake David. "Britanya ve Amerikan Hegemonyasının Karşılaştırılması: Gerileme Çağı Üzerine Bazı Dersler". *Çev. Mehmet Zeki Ak ve Ünsal Ozan Kahraman, Bilgi* 28 (2014): 122-38.
- Lake, David A. "Escape from the State of Nature: Authority and Hierarchy in World Politics". *International Security* 32, sy 1 (2007): 47-79.
- Layne, Christopher. "The US-Chinese power shift and the end of the Pax Americana". *International Affairs* 94, sy 1 (01 Ocak 2018): 89-111. doi:10/gcv72f.
- Lee, John. "America Rising: Indispensable Again in Asia". *World Affairs* 179, sy 1 (01 Haziran 2016): 22-29.
- Liao, Rebecca. "China's New Helmsman: Where Xi Jinping Will Take the Middle Kingdom Next". *Foreign Affairs*, 2017, 1-4.
- Lieber, Keir A, ve Gerard Alexander. "Waiting for Balancing: Why the World Is Not Pushing Back". *International Security* 30, sy 1 (Temmuz 2005): 109-39.
- Longman, Martin, ve Josh Freedman. "Higher Red". *Washington Monthly*, 26 Ekim 2016. <https://washingtonmonthly.com/magazine/novemberdecember-2016/higher-red/> (15.11.2020).
- Lukyanov, Fyodor. "Is Russia's Dialogue with the EU Coming to an End?" *The Moscow Times*, 15 Ekim 2020, blm. Opinion. <https://www.themoscowtimes.com/2020/10/15/is-russias-dialogue-with-the-eu-coming-to-an-end-a71766> (12.12.2020).
- Markit, I.H.S. *China to Become World's Largest Economy in 2024 Reports IHS Economics*", 2014. <https://news.ihsmarkit.com/press-release/economics-country-risk/china-become-worlds-largest-economy-2024-reports-ihs-economics/> (17.4.2019).
- Mearsheimer, John. Mearsheimer on Strangling China & the Inevitability of War. Röportaj yapan Peter Navarro, 03 Ekim 2016. https://www.huffpost.com/entry/mearsheimer-on-strangling_b_9417476 (28.5.2019).
- Mearsheimer, John J. *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: Norton Press, 2001.
- Metzl, Jamie. "Trump and Global Security". *Central Tibetan Administration*, 05 Nisan 2017. <https://tibet.net/trump-and-global-security/> (31.10.2020).
- Miller, Tom. "A Chinese Bretton Woods?" Gavekal Research, 12 Haziran 2014. <https://research.gavekal.com/user/login?destination=node/8800>.

- Mouffe, Chantal. *On the Political*. London&New York: Routledge Press, 2005.
- Ng, Charmaine. “15 Countries, Including Singapore, Sign RCEP, the World’s Largest Trade Pact”. *The Straits Times*, 16 Kasım 2020. <https://www.straitstimes.com/singapore/politics/15-countries-including-singapore-sign-rcep-the-worlds-largest-trade-pact> (12.1.2020).
- Norrlof, Carla. “Hegemony”. Oxford University Press, 2015.
- Nye, Joseph S. “How to Deal with a Declining Russia”. *Project Syndicate*, 05 Kasım 2019. <https://www.project-syndicate.org/commentary/dealing-with-danger-of-declining-russia-by-joseph-s-nye-2019-11> (17.11.2020).
- Nye, Joseph S. “Perspectives for a China Strategy”. *PRISM* 8, sy 4 (2020): 121-31.
- Nye, Joseph S. “Should China Be ‘Contained?’”, 2011. http://belfercenter.hks.harvard.edu/publication/21192/should_china_be_contained.html/ (28.5.2019).
- Nye, Joseph Samuel. *Is American Century Over?* Cambridge: Polity Press, 2015.
- Pillsbury, Michael. *The Hundred Year Marathon; China’s Secret Strategy to Replace America as the Global Superpower*. New York: Henry Holt and Company, 2015.
- “QS World University Rankings 2021”. *Top Universities*, 2020. <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2021> (13.11.2020).
- Quinn, Adam. “The Art Of Declining Politely: Obama’s Prudent Presidency and The Waning of American Power”. *International Affairs* 87, sy 4 (2011): 803-24.
- Quinn, Adam ve Kitchen ve Nicholas. “Understanding American Power: Conceptual Clarity, Strategic Priorities, and the Decline Debate”. *Global Policy* 10, sy 1 (2019): 5-18.
- Richter, Konstantin. “Angela Merkel’s New Job: Global Savior”. *POLITICO*, 17 Kasım 2016. <https://www.politico.eu/article/donald-trump-angela-merkel-the-last-leader-of-the-free-world/> (12.7.2020).
- Shin, Beom Shik. “Russia’s Place in the Changing Strategic Triangle in the Post-Cold War Northeast Asia: From an Outcast to a Strategic Player?”. *The Journal of International and Area Studies* 22, sy 2 (2015): 109-34.
- Shuster, Simon. “Why Angela Merkel Isn’t Ready to Be the ‘Leader of the Free World’”. *Time*, 12 Aralık 2016. <https://time.com/4598467/angela-merkel-donald-trump-liberal-democracy/> (25.6.2021).
- Silver, Laura, Kat Devlin, ve Christine Huang. “China’s Economic Growth Mostly Welcomed in Emerging Markets, but Neighbors Wary of Its Influence”. Pew Research Center, Aralık 2019. <https://www.pewresearch.org/global/2019/12/05/attitudes-toward-china-2019/>.
- Singh, Robert. “The Exceptional Empire: Why the United States Will Not Decline — Again”. *International Politics* 45, sy 5 (01 Eylül 2008): 571-93.
- “SIPRI Military Expenditure Database”. *Stockholm International Peace Research Institute*, 2020. <https://www.sipri.org/databases/milex> (11.8.2020).
- Spetalnick, Matt. “China High on Agenda for Obama’s Asia Tour - Aide”. *Reuters*, 03 Kasım 2010, blm. Internal Reuters India Online Rpt Special Events 1. <https://www.reuters.com/article/idINIndia-52631620101103> (17.4.2019).
- Stokes, Doug. “Trump, America Hegemony and the Future of the Liberal International Order”. *International Affairs* 94, sy 1, (2018): 133-150.

- Sümer, Gültekin. “Amerikan Dış Politikasının Kökenleri ve Amerikan Dış Politik Kültürü”. *Uluslararası İlişkiler Dergisi* 5, sy 19 (2008): 119-44.
- The World Bank. “Exports of goods and services (BoP, current US\$)”, 2019. <https://data.worldbank.org/indicator/BX.GSR.GNFS.CD/> (12.6.2020).
- . “GDP, PPP (Current International \$) - China, United States, European Union”, 2019. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.PP.CD> (25.5.2021).
- . “High-technology exports (% of manufactured exports)”, 2019. <https://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.TECH.MF.ZS?locations=US-RU> (17.11.2020).
- . “Trade (% of GDP)”, 2019. <http://data.worldbank.org/indicator/NE.TRD.GNFS.ZS?end=2020&start=1991/> (12.9.2020).
- . “World Bank in Russia - Overview”. Text/HTML. *World Bank*, 2020. <https://www.worldbank.org/en/country/russia/overview> (17.11.2020).
- Thucydides. *Peloponnessos Savaşları*. Çeviren Furkan Akderin. İstanbul: Belge, 2020.
- Wallerstein, Immanuel Maurice. *The Politics of the World-Economy*. Cambridge: Cambridge University Press, 1984.
- Wintour, Patrick. “G7 Backs Biden Infrastructure Plan to Rival China’s Belt and Road Initiative”. *The Guardian*, 12 Haziran 2021, blm. World news. <http://www.theguardian.com/world/2021/jun/12/g7-global-infrastructure-plan-to-rival-chinas-belt-and-road-initiative> (19.6.2021).
- Wolf, Martin. “Three years and new fault lines threaten”. *Financial Times*, 13 Temmuz 2010, blm. Opinion. <https://www.ft.com/content/39c67712-8eb1-11df-8a67-00144feab49a> (18.4.2019).
- Wright, Thomas. “Trump’s 19th Century Foreign Policy”. *POLITICO Magazine*, 20 Ocak 2016. <https://www.politico.com/magazine/story/2016/01/donald-trump-foreign-policy-213546> (18.4.2019).
- “WTO successfully concludes negotiations on China’s entry”. *World Trade Organization*, 17 Eylül 2001. https://www.wto.org/english/news_e/pres01_e/pr243_e.htm (21.11.2020).
- Xiankui, Chen, ve Tang Wei. “Coming collapse of the hegemonic world”. *China Daily*, 12 Eylül 2008. http://www.chinadaily.com.cn/opinion/2008-09/12/content_7021668.htm (21.12.2020).

Antarktika Antlaşmalar Sistemi Kapsamında Çevre Örgütlerinin Rolü: Antarktika ve Güney Okyanusu Koalisyonu Örneği

Elçin DORUK*

Özet

Çevre örgütleriyle devletler ve hükümetler arası kurumlar arasındaki ilişki, devletlerin üstünlük sağlamak için çevre örgütlerini araçsallaştırmaya çalıştığı, çevre örgütlerinin ise daha önce devletler tarafından sahip olunan işlevleri devraldığı stratejik bir etkileşim olarak isimlendirilebilir. Bu kapsamda birçok çevre sivil toplum örgütünden oluşan Antarktika ve Güney Okyanusu Koalisyonu'nun, Antarctic and Southern Ocean Coalition (ASOC), küresel Antarktika siyasetinde üstlendiği rol zaman içinde gelişmiştir. ASOC'nin varlığı büyüyen ekolojik kaygular, bunları ele almak için gelişen hukuki araçlar ve kıtayı yöneten Antarktika Antlaşmalar Sistemi'nin gelişiminden oluşan daha geniş bir çerçeveye yerleşir. Bu bağlamda bu çalışmada ASOC ve ulus devletler arasındaki ilişki, kıtayı yöneten sistemi şekillendiren Antarktika Antlaşması İstişare Toplantılarının işleyişi kapsamında ele alınmaktadır. Değerlendirme sürecinde toplantı raporlarından, yönetim planlarından ve politika belgelerinden yararlanılırken, elde edilen data nitelik ve nicelik olarak analiz edilmektedir. Günümüzde gittikçe artan çevresel hassasiyetler ASOC'nin kıta siyasetindeki etkinliğini öne çıkarmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Antarktika Antlaşmalar Sistemi, Çevre Örgütleri, Antarktika ve Güney Okyanusu Koalisyonu, Antarktika Siyaseti, Çevresel Muhafaza.

The Role of Environmental Organizations in Antarctic Treaty System: The Case of the Antarctic and Southern Ocean Coalition

Abstract

The relationship between environmental organizations and states and intergovernmental organizations can be named as a strategic interaction in which states try to instrumentalize environmental organizations to gain superiority, and environmental organizations take over the functions previously held by states. In this regard, the role played by the Antarctic and Southern Ocean Coalition (ASOC), which consists of many environmental NGOs, in the politics of Antarctica evolved in time. The existence of the ASOC takes place in a broader framework of growing ecological concerns, the evolving legal tools to address them, and the development of the Antarctic Treaty System, which governs the continent. In this context, this study aims to analyze the relationship between ASOC and nation-states in the context of the Antarctic Treaty Consultation Meetings, which shape the system governing the continent. The methodology is mainly based on the evaluation of meeting reports, management plans, and policy documents in terms of quality and quantity. Environmental sensitivities increasing according to the expected result from the general structure highlight the effectiveness of ASOC in Antarctic affairs.

Keywords: The Antarctic Treaty System, Environmental NGOs, Antarctic, and Southern Ocean Coalition, The Politics of Antarctica, Environmental Conservation.

* Araştırma Görevlisi Doktor, Yaşar Üniversitesi, Ekonomi Bölümü, elcin.doruk@yasar.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-8547-7443

Date of Arrival: 23.01.2021 – **Date of Acceptance:** 30.03.2021.

1. Giriş

Antarktika Antlaşması (AA), *Antarctic Treaty (AT)*, 1958'de Soğuk Savaş koşullarında müzakere edilirken çevrenin korunması önemli bir öncelik değildi. Antlaşmanın temel amacı Antarktika'yı barışa adanmak ve kıta üzerinde askerî harekâtı önlemektir. Buna ilaveten AA kıta üzerinde nükleer denemeleri, radyoaktif atık malzemelerin kıtaya götürülmesini yasaklayan ve kıtadaki canlı kaynakların korunması ve muhafazası için önlemler alınmasını tavsiye eden hükümler de içeriyordu.¹ Uzun bir süre boyunca Antarktika'daki balinaların ve fokların popülasyonu yoğun avcılık faaliyetiyle ciddi bir şekilde istismar edildi ve birçok yerel tür yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kaldı. Bu durum bazı ekonomik ve çevresel kaygıları artırdı. Artan endişeler neticesinde 1946 yılında belirli bir konuda Antarktik ekosistemini korumaya yönelik ilk yasal düzenleme olan Uluslararası Balina Avcılığının Düzenlenmesi Sözleşmesi, *International Convention for the Regulation of Whaling (ICRW)*, imzalanmıştır.² 1964 yılına gelindiğinde Antarktika Flora ve Faunasının Korunması için Mutabık Kalınan Önlemler, *the Agreed Measures for the Conservation of Antarctic Flora and Fauna (CAFF)*, kabul edilmiş ve bunu 1972'de Antarktik Ayı Balıklarının Koruma Sözleşmesi, *the Convention for the Conservation of Antarctic Seals (CCAS)*, izlemiştir.³

1991 yılında imzalanan ve kıta üzerindeki insan aktivitelerini düzenlemeyi hedefleyen Antarktika Antlaşması Çevre Koruma Protokolü (Çevre Protokolü), *The Protocol on Environmental Protection to the Antarctic Treaty*, AA'ya getirilen en kapsamlı ek olmuştur.⁴ Bu bağlamda geçen yaklaşık atmış yıllık süreç içinde AA, kıtanın çevresel muhafazasına yönelik gereksinimler doğrultusunda gelişmiş ve *Antarktika Antlaşmalar Sistemi (AAS)* olarak isimlendirilen sofistike bir hukuki sisteme evrilmiştir. Bu hukuki sistemin en önemli özelliğinin uluslararası örgütlerin çatısı altında değil, doğrudan devletlerin önderliğinde kurulmuş ve geliştirilmiş olmasıdır. AAS içerisinde yer alan devletlerin sayısı bugün elli dörde ulaşmıştır.⁵ Taraf devletler kıta yönetiminin belirlendiği yıllık Antarktika Antlaşması İstişare

¹ AA, Madde IX, paragraf 1 (f), Antarktika Antlaşması'nın tam metni için bkz.: <https://www.ats.aq/e/antarctictreaty.html>, (09.01.2021).

² Uluslararası Balina Avcılığının Düzenlenmesi Sözleşmesi resmi metni için bkz.: <https://iwc.int/convention>, (09.01.2021).

³ Mutabık Kalınan Önlemler'in detayları için bkz.: <https://ats.aq/e/faflo.html>, (09.01.2021); Antarktik Ayı Balıklarının Koruma Sözleşmesi resmi metni için bkz.: <https://ats.aq/e/key-documents.html>, (09.01.2021).

⁴ Antarktika Antlaşması Çevre Koruması Protokolü tam metni için bkz.: <https://www.ats.aq/e/protocol.html>, (16.01.2021).

⁵ Taraf devletlerle ilgili detaylı bilgi için bkz.: <https://www.ats.aq/devAS/Parties?lang=e>, (08.01.2021).

Toplantılarında, *The Antarctic Treaty Consultative Meetings (ATCMs)*, bir araya gelerek kıtayı ilgilendiren meseleleri gündemlerine alırlar.⁶

AAS'nin çevresel muhafazaya yönelik yetkinliğiyle ilgili tartışmalar, Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı (Stockholm Konferansı) kapsamında gelişen çevre savunuculuğunun ilgisini kıta çevresinin korunmasına yönlendirmiştir. Kıtanın uluslararası yönetiminin şekillendiği ATCM'lerin kapalı kapılar ardında yapıldığı dönemde, başta Amerika Birleşik Devletleri (ABD) merkezli Hukuk ve Sosyal Politika Merkezi, *Center for Law and Social Policy (CLASP)*, ve Sierra Kulübü, *The Sierra Club*, olmak üzere, çevre sivil toplum örgütlerinin AAS'yle ilişkisi toplantı dışında delegelere görüş belgesi dağıtmakla sınırlıydı.⁷ 1970'lerin sonunda çevre örgütlerinin temsilcileri ulusal delegasyonlarla ilgili ATCM'lere katılmaya davet edildi. CLASP'tan bir çevre avukatı olan James Barnes 1978'de Antarktika ve Güney Okyanus Koalisyonu'nu, *Antarctic and Southern Ocean Coalition (ASOC)*, kurdu. Günümüzde ASOC Antarktika Antlaşması Sekreteryası ve diğer koalisyon üyeleriyle iş birliği içinde çalışan ve aidat ödeyen yirmi öne çıkan yerel ve uluslararası üye kuruluş tarafından desteklenmektedir.⁸

Artan çevresel endişeler neticesinde 1998 yılında yürürlüğe giren Çevre Protokolü Antarktika'yı bir defa daha bilime ve barışa adarken, kıta üzerindeki insan faaliyetlerini düzenlemeyi amaçlamıştır.⁹ Çevre Protokolü, öngördüğü hükümlerin uygulanmasıyla bağlantılı olarak ATCM'ye tavsiyelerde bulunmak üzere uzman bir danışma organı olarak Çevre Koruma Komitesi'ni, *the Committee for Environmental Protection (CEP)*, kurmuştur.¹⁰ CEP, ATCM ile birlikte her yıl toplanmaktadır.¹¹ Akademik literatürde daha önceki döneme kıyasla 1998'de Çevre Protokolü'nün yürürlüğe girmesinden sonra kıtanın çevresel muhafazasının geliştirilmesinde çevre örgütlerinin çalışmaları hakkında nispeten daha az araştırma yer almıştır.¹² Bu bağlamda bu çalışma, birçok çevre sivil toplum örgütünü

⁶ Dışişleri Bakanlığı Antarktika Antlaşması web sayfasında ve Dış İlişkiler Terminolojisi içinde *consultative* kelimesi istişare olarak çevrilmiş ve Antarktika Antlaşması İstişare Toplantıları olarak nitelendirilmiştir. Bu çalışma içinde de aynı kullanım yer alacak ve kısaca İstişare Toplantıları olarak belirtilecektir. Toplantı raporlarına verilen referanslarda ise ATCM kısaltması kullanılacaktır.

⁷ Toplantı detayları için bkz.: <https://ats.aq/e/atcm.html>, (09.01.2021).

⁸ ASOC üyelerinin detayları için bkz.: <https://www.asoc.org/about/coalition-members>, (24.11.2020).

⁹ Protokol detayları için bkz.: <https://www.ats.aq/devAS/protocol.html>, (09.01.2021).

¹⁰ CEP detayları için bkz.: <https://www.ats.aq/devAS/CEP/Authorities?lang=e>, (10.01.2021).

¹¹ Toplantı dokümanları için bkz.: <https://www.ats.aq/devAS/Meetings/DocDatabase?lang=e>, (09.01.2021).

¹² Adrian Howkins, "Politics and environmental regulation in Antarctica: a historical perspective," in *Handbook on the Politics of Antarctica*, eds. Klaus Dodds, Alan D. Hemmings and Peder Roberts (Cheltenham: Edward Elgar

bünyesinde barındıran ASOC'nin küresel Antarktika siyasetinde oynadığı rolün gelişimini nitelik ve nicelik olarak inceleyecektir. ASOC'nin varlığı büyüyen ekolojik kaygılar, bunları ele almak için gelişen hukuki araçlar ve kıtayı yöneten AAS'nin gelişiminden oluşan daha geniş bir çerçeveye yerleşir. Çevre örgütleriyle devletler ve hükümetler arası kurumlar arasındaki ilişki, devletlerin üstünlük sağlamak için çevre örgütlerini araçsallaştırmaya çalıştığı, çevre örgütlerinin ise daha önce devletler tarafından sahip olunan işlevleri devraldığı 'stratejik bir etkileşim' olarak isimlendirilebilir.

Bu araştırmada ASOC ve ulus devletler arasındaki ilişki, kıtanın uluslararası yönetimini şekillendiren AAS işleyişi kapsamında ele alınacaktır. Değerlendirme sürecinde toplantı raporlarından, yönetim planlarından ve politika belgelerinden yararlanılacak, elde edilen data nitelik ve nicelik olarak analiz edilecektir. Araştırma kapsamında bu çalışma ASOC'nin ATCM ve CEP toplantılarına katılımına ve yaptığı bilimsel yayınlara odaklanacaktır. ASOC faaliyetlerinin şekillendirilmesini, zamanlamasını ve içeriğini ele alarak kıta çevresinin korunmasını teşvik etmek için üstlendiği çeşitli roller değerlendirmeye alınacaktır. Bu noktadaki esas soru çevre örgütlerinin Antarktika çevresinin muhafazasını iyileştirmede ne kadar etkili olduğudur. Bu bağlamda bu çalışmada ASOC üzerinden AAS içinde çevre örgütlerinin etkinliğinin tanımlanması amaçlanmıştır.

2. AAS İşleyişinde Çevre Savunuculuğunun Gelişimi

Çevre örgütlerinin çalışmaları 1980 Deniz Canlı Kaynaklarının Korunması Hususunda Sözleşme'nin *Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources (CCAMLR)* müzakerelerinde, kıtada mineral kaynak kullanımının önünü açacak olan Antarktik Maden Kaynakları Faaliyetlerinin Düzenlenmesine İlişkin Sözleşme'nin, *Convention on the*

Publishing, 2017), 337-350; M. Clark, "The Antarctic Environmental Protocol: NGOs in the Protection of Antarctica," in *Environmental NGOs in World Politics*, eds. T. Prince and M. Finger (New York: Routledge, 1994), 160-185; P. Convey, K.A. Hughes and T. Tin. "Continental Governance and Environmental Management Mechanisms Under the Antarctic Treaty System Sufficient for the Biodiversity Challenges of this Century?," *Biodiversity* 13 (2012): 3-4; R. Herr, "The Changing Roles of Non-governmental Organizations in the Antarctic Treaty System," in *The Effectiveness and Legitimacy of the Antarctic Treaty System*, eds. O.S. Stokke and D. Vidas (Cambridge: Cambridge University Press, 1996), 91-119; L. Kimball, "The Role of Non-Governmental Organizations in Antarctic Affairs," in *The Antarctic Legal Regime*, eds. C.C. Joyner and S.K. Chopra (Dordrecht: Martinus Nijhoff, 1988), 33-63; R.M. Roura, "The Antarctic and Southern Ocean Coalition – ASOC," in *The Encyclopedia of the Antarctic*, ed. B. Riffenburgh (New York: Routledge, 2007), 41-43; Tina Tin, "Environmental advocacy in the Antarctic Treaty System – a personal view from the 2000s", *The Polar Journal* 3, no. 2 (2013): 415-430; Erin Neufeld, Jessica O'Reilly, Rupert Summerson and Tina Tin, "Valuing Antarctica: emerging views from international studies," in *Antarctic Futures*, eds. Tina Tin, Daniela Liggett, Patrick T. Maher, Machiel Lamers (Dordrecht: Springer, 2014), 233-252.

Regulation of Antarctic Mineral Resource Activities (CRAMRA), reddedilmesinde ve ardından Çevre Protokolü'nün geliştirilmesi ve onaylanmasında etkili olmuştur.¹³ Çevre savunucuları ATCM toplantılarında hem ulusal delegasyonların bir parçası olarak 'içeriden' hem de protesto ve lobi faaliyetleriyle 'dışarıdan' çalışmıştır. Ayrıca kamu bilincini ve kamuoyunun gelişimini teşvik etmek için yüksek profilli tanıtım kampanyaları yürütmüşlerdir. Örneğin Greenpeace 1987 ve 1992 yılları arasında çevresel suiistimalleri belgeleyerek ve duyurarak Antarktika'daki "Dünya Parkı" olarak isimlendirdiği uluslararası üssünü korumuştur. ASOC ise 1988'de CCAMLR genel kurulu ve 1991'de ATCM ve CCAMLR Bilimsel Komitesi'nde gözlemci statüsünü elde etmiştir.

Antarktika'yı ilgilendiren çevresel meseleler 1991'de Çevre Protokolü'nün imzalanmasından sonra farklı bir döneme girmiştir. Ulusal çevre örgütlerinin Antarktik sorunlarına katılımı önemli ölçüde azalmıştır.¹⁴ Buna rağmen ASOC, Protokol'ün ve ona Ek-VI Çevresel Acil Durumlardan Doğan Sorumluluk'un, *Liability Arisin from Environmental Emergencies*, onaylanıp uygulanmasını, kıtadaki turizm ve biyoürünleştirme faaliyetlerinin düzenlenmesini teşvik ederek AAS içinde aktif olmaya devam etmiştir.¹⁵ Protokol onaylandıktan sonra ise Antarktika kamusal sahneyi 'terk etmiştir'. Hem kamuoyu hem de çevre örgütleri artık savaşın 'kazanıldığını' ve kıtanın 'kurtarıldığını' varsaydığından çevre savunucularının çalışmaları başka yerlerdeki daha acil sorunlara yönelmiştir.

2020 yılı itibariyle ASOC'nin internet sitesinde listelenmiş dokuz personel üyesi vardır. Bu üyelerinin çoğu yüksek öğrenim derecelerine ve hukuk, uluslararası politika, çevre politikası biyoloji ve yer bilimleri dahil olmak üzere çeşitli uzmanlık alanlarına sahiptirler.¹⁶ Çoğunluğu Antarktika ve/veya çevre konularında deneyimlidir. Örneğin 1994 yılında Güney Okyanusu'nda balina avcılığı karşıtı kampanya yürüten Greenpeace gemisindeki mürettebatın yarısından çoğu bilimsel, teknik veya yönetsel beceriler konusunda oldukça deneyimliydi.

¹³ Deniz Canlı Kaynaklarının Korunması Hususunda Sözleşme resmi metni için bkz.: <https://www.ccamlr.org/en/organisation/camlr-convention-text>, (16.01.2021); Antarktik Maden Kaynakları Faaliyetlerinin Düzenlenmesine İlişkin Sözleşme resmi metni için bkz.: <https://www.ats.aq/e/key-documents.html>, (18.01.2021).

¹⁴ C.J. Bastmeijer, "Implementing the Antarctic Environmental Protocol: Supervision of Antarctic Activities," *Tilburg Foreign Law Review*, no. 1 (2003): 407-438.

¹⁵ R.M. Roura, "The Antarctic and Southern Ocean Coalition – ASOC," in *The Encyclopedia of the Antarctic*, ed. B. Riffenburgh (New York: Routledge, 2007), 41-43; Ek-VI için bkz.: <https://www.ats.aq/e/liability.html>, (21.01.2021).

¹⁶ Detaylar için bkz.: <https://www.asoc.org/about/team>, (11.01.2021).

Hepsinin çevreyle güçlü duygusal bağları vardı. Birçoğu için gezegendeki son vahşi yaşam alanına uzanan yolculuk aynı zamanda arınma, içe dönüş ve gündelik olandan uzaklaşma yolculuğu demektir. Ayrıca Antarktika'nın yanında tüm insanlığın çıkarını da korumak bir ayrıcalıktır.¹⁷

Bir diğer örnek 2013 yılında anketler üzerinden büyük bir araştırma çalışmasının parçası olarak, ASOC ile yürütülen daha kapsamlı bir araştırmadır.¹⁸ Çalışma kapsamında 9. Dünya Yaban Hayatı Kongresi'ndeki Vahşi Yaşam Yönetimi Semineri'ne katılan ASOC kampanyacıları, yönetim kurulu üyeleri ve katılımcılarıyla kamuoyunun Antarktika algısı ve bunun nasıl yönetilmesi gerektiği üzerine bir çevrimiçi anket yürütmüştür. Verilen yüz on beş yanıtın tümü Antarktika'ya el değmemiş doğası ve dünya iklim sisteminin ayrılmaz bir parçası olarak öncelik verirken hiçbiri kıtayı bir turizm merkezi veya insan kullanımı için potansiyel bir mineral kaynak rezervi olarak değerlendirmemiştir. Antarktika 'hayranlık uyandıran bir kıta', 'tefekkür için bir yer' ve "insanlığın doğaya farklı açılardan bakmasını sağlayacak bir sembol" olarak isimlendirilmiştir.¹⁹ Bahsedilen örnekler Antarktik ilişkilerinde yer alan çevre savunucularının kişisel profillerini de ortaya koymaktadır.

2.1. Çevre Savunuculuğunun Yeri ve Zamanı

Antarktika'nın çevresel muhafazasına yönelik çevre savunuculuğu temelde yıl boyunca yürütülmektedir. Çevre örgütleri yıllık ATCM'ler beklenirken hükümetler ve ilgili kuruluşlar arasında lobi yapar, kilit paydaşların konumları hakkında bilgi toplamaya devam eder ve hedeflerine ulaşmak için farklı forumlar aracılığıyla üzerlerinde baskı kurmanın yollarını bulur. İlgili konularda etkinliklere, toplantılara katılır ve düzenler. Bilimsel araştırma, bilime dayalı çevre yönetimi ve bilimle ilgili lojistiğin çevresel etkileri Antarktika'daki insan faaliyetlerinin yönetiminin merkezinde yer alır. Bu doğrultuda çevre örgütlerinin temsilcileri bilimsel faaliyetleri yürütme ve bilim insanlarını ve bilime dayalı karar alma sürecini etkileme gibi

¹⁷ R.M. Roura and Ibáñez E. del Acebo, "Percepción ambiental en el Océano Austral: La Antártida real, imaginaria y posible," in *El habitar urbano: Pensamiento, imaginación y límite*, ed. Ibáñez E. del Acebo (Buenos Aires: Universidad del Salvador, 2000), 555-599.

¹⁸ T.Tin, K. Bastmeijer, J. O'Reilly and P. Maher, "Public Perception of the Antarctic Wilderness: Surveys from an Educated, Environmentally Knowledgeable European Community," in *Science and Stewardship to Protect and Sustain Wilderness Values: Ninth World Wilderness Congress Symposium; November 6–13, 2009; Meridá, Yucatán, Mexico*, comps. A. Watson, J. Murrieta-Saldivar and B. McBride, 109–117.

¹⁹ a.g.e.

konularda da aktif olarak rol almaktadır.²⁰ Ayrıca medya çalışmaları yürütmede, çevresel konuları duyurmada, kamuoyunu etkilemede ve halk desteği oluşturmada çok aktiftirler. Buna bir örnek Greenpeace Yeni Zelanda şubesinin üyelerinden Ross Denizi'nin korunması hakkında Başbakanı yazmalarını istemesidir.²¹ Bu noktada basın bültenleriyle etkinliklerin ve yayınların duyurulması gibi geleneksel eylemlerin yanında internet siteleri, blog siteleri, Facebook, Instagram ve Twitter gibi sosyal medya hesaplarındaki düzenli güncellemeler ve tanınmış kişiler tarafından kampanyalara verilen destek günümüzde en etkili araçlar olarak kullanılmaktadır.²²

Çevre örgütleri CEP'in çalışmalarının önemli bir parçası haline gelen oturumlar arası tartışmalara da katılır. Bu tartışmalar genellikle teknik konulara odaklanır. Bunların çoğu, Antarktika Özel Yönetimli Alanlar, *Antarctic Specially Managed Areas (ASMAs)*, Antarktika Özel Koruma Alanları, *Antarctic Specially Protected Areas (ASPAs)*, ve Yönetim Planlarının revizyonu ile ilgili olmakla birlikte çevresel izleme için koordineli bir yaklaşımın geliştirilmesi, bireysel çevresel etki değerlendirmeleri ve Antarktika'nın vahşi değerlerinin korunmasının uygulanmasına ilişkin rehberliğin geliştirilmesi gibi konular da yer alır.²³ Bu tartışmalar CEP toplantılarında veya ATCM'lerde ortamda olan siyasi gerilimden daha uzak olma avantajına sahiptir ve potansiyel olarak teknik konuların daha yaratıcı ve derinlemesine araştırılmasına olanak tanır. Çevre sivil toplum örgütlerinin toplantılar arası tartışmalara katkıları genellikle tartışmaların nihai raporlarına ve daha sonra CEP veya ATCM'lere yönelik tavsiyelerine dahil edilir.

Taraflar ve gözlemciler, bir sonraki ATCM ve CEP toplantısı için birkaç ay önceden sunulacak belgeleri hazırlamaya başlar. Çevre örgütleri bu hazırlık sürecinin erken aşamalarında taraflarla ilişki kurarak çevre sorunlarının çözümüne yönelik potansiyel desteği artırabilir ve alınacak kararları etkileyebilir. Hükümet ile yerel sivil toplum örgütlerinin arasında uzun süredir devam eden ilişkilerin olduğu kimi ülkelerde, bahsedilen hazırlık

²⁰ T. Tin, R. Roura and M. Perrault, "Enhancing the Environmental Legacy of the International Polar Year 2007–2008," *Eos Transactions AGU* 87, no. 52 (2006).

²¹ Detaylar için bkz.: Greenpeace NZ, <https://wayback.archive-it.org/9650/20200424150737/http://p3-raw.greenpeace.org/new-zealand/en/take-action/Save-the-Last-Ocean/>, (08.12.2020).

²² Örnekler için bkz.: The Antarctica Blog, <http://antarcticablog.blogspot.com/%20http://antarcticocoean.org/supporters/>, (22.11.2020).

²³ Örnek olarak bkz.: Australia, "Subsidiary Group on Management Plans"; France, "Environmental Monitoring and Reporting; Czech Republic, "Response to the Comments"; New Zealand, "Intersessional Report", <https://www.ats.aq/devAS/ToolsAndResources/AntarcticTreatyDatabase?lang=e>, (08.12.2020).

sürecinde bu yerel örgütlere de danışılır ve temsilcileri genellikle ulusal delegasyonlara dahil edilir.²⁴

2.2. Çevre Savunuculuğu ve İlgili Sorunlar

Yıllık ATCM ve CEP toplantılarında çevre örgütlerinin resmi ‘görevi’ bildirimlerini ve araştırmalarını sunmak ve çevreyi ilgilendiren hususlarda tartışmalara katkıda bulunmaktır. Bununla birlikte çevre örgütlerinin büyük bir kısmı toplantı aralarında ya da özel toplantılarda gayri resmi tartışmalara katılma ve ittifak kurma yoluyla faaliyetlerini devam ettirir.²⁵ Perde arkasında örgütlerin temsilcileri farklı ülkelerin bakış açıları hakkında bilgi toplar ve kilit delegelerin fikirlerini etkilemek için çalışır. Ulusal delegasyonlarda yer alan çevre savunucuları genellikle çevresel öncelik olan konuların kendi hükümetlerinin gündeminde yer almasına için uğraşır. Genel çerçevede resmi toplantılar haricinde devletler arasında süregelen tartışmalar anlaşmazlıkların dile getirildiği, tartışmalı konuların ele alındığı ve muhalefetin mümkün olduğu kadar bastırıldığı önemli olaylar olarak düşünülmelidir.²⁶ Bu bağlamda delegelerin bu gayri resmi süreçlerde, resmi tartışmalar sırasında ortaya çıkabilecek istenmeyen sürprizleri önceden engellemenin veya en aza indirmenin provasını yaptığı söylenebilir.

ASOC'nin 1985-2019 aralığında AAS işleyişinde gerçekleştirilen resmi toplantılarda sunduğu önbilimsel makaleler ve bilgi notlarının konulara göre dağılımı şu şekilde sıralanabilir: turizm (32 makale), Çevre Protokolün'ün uygulanması (21), deniz koruma alanları (9), iklim değişikliği (21), denizcilik (20), altyapı geliştirme ve vahşi doğayı koruma (12). Öne çıkan diğer konular ise şu şekilde sıralanabilir: biyoürünleştirme, deniz gürültüsü, insan faaliyetlerinin çevresel etkileri, denetimler ve sorumluluk (Tablo 1). ASOC tarafından sunulan resmî belgelerde yer almayan ancak çevre savunuculuğu kapsamında ele alınan diğer konular ise şunlardır: buzul altı çevrelerin korunması, Albatrosların ve Petrellerin Korunması Antlaşması'nın, *the Agreement on the Conservation of Albatrosses and Petrels (ACAP)*, onaylanması ve Güney Okyanusu Balina Koruma Alanı'nda yürütülen balina avcılığı.²⁷

²⁴ Tina Tin, “Environmental advocacy in the Antarctic Treaty System – a personal view from the 2000s”, 420.

²⁵ J. O'Reilly, *The Technocratic Antarctic: An Ethnography of Scientific Expertise and Environmental Governance*.

²⁶ Tina Tin, “Environmental advocacy in the Antarctic Treaty System – a personal view from the 2000s”, 421.

²⁷ ASOC, “Report of the Antarctic and Southern Ocean Coalition (ASOC7) IP 84,” ATCM XXII, The Hague, May 25–June 05, (1998); ASOC, “Report of the Antarctic and Southern Ocean Coalition (ASOC) IP 21,” SATCM VII,

Tablo 1: ASOC'nin Resmi Toplantılarda Sunduğu Bilgi Notu Ve Önbilimsel Makalelerin Konulara Göre Dağılımı²⁸

Konular	1985-2019 aralığında ASOC'nin resmi toplantılarda sunduğu bilgi notu ve önbilimsel makale sayısı
Turizm	32
Çevre Protokolü uygulaması	21
Deniz koruma alanları	9
İklim değişikliği	21
Denizcilik (Kutup Kodu, gemi trafik yönetimi vb.)	20
Altyapı geliştirme ve vahşi doğayı koruma	12

Koalisyon üyesi sivil toplum örgütlerinin hangi konular üzerinde yoğunlaştığı aşağıdakiler dahil birçok faktöre bağlıdır:

- ATCM ve CEP için stratejik çalışma planları hazırlamak başta olmak üzere AAS kapsamında tartışılan konular;
- Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi, *United Nations Law of the Sea (UNCLOS)*, veya turistik amaçlı gemi kazaları gibi küresel ve bölgesel gelişmeler;
- Çevre sivil toplum örgütlerinin ve fon sağlayıcıların ilgisi; (Örneğin ASOC ve bazı üye kuruluşlarının Antarktika Okyanusu İttifakı'na, *the Antarctic Ocean Alliance*, dahil olması deniz koruma alanlarına yönelik çevre savunuculuğunu artırmıştır).²⁹
- Teknik uzmanlık ve örgüt temsilcilerinin bireysel ilgisi. (Örneğin turist davranışı konusunda Dr. Ricardo Roura, çevresel etki değerlendirmeleri konusundan Dr Alan Hemmings ve krill avcılığı konusunda Dr. Rodolfo Werner gibi ASOC uzmanlarının akademik araştırmalarından resmi toplantılarda sunulmak üzere birçok ASOC bilgi notu ve önbilimsel makalesi geliştirilmiştir).³⁰

Tromsø, September 11–15, (2000); ASOC, “Report of the Antarctic and Southern Ocean Coalition (ASOC) IP 66 Rev.1,” ATCM XXVII, Cape Town, May 24–June 04, (2004).; ASOC, “Report of the Antarctic and Southern Ocean Coalition (ASOC) IP 85,” ATCM XXXV, Hobart, June 11–20, (2012a).; Albatrosların ve Petriklerin Korunması Anlaşması resmi metni için bkz.: <https://www.acap.aq>, (18.01.2021).

²⁸ AA Sekreteryası internet sitesinde yer alan toplantı veri tabanına dayanılarak hazırlanmıştır, <https://www.ats.aq/devAS/Meetings/DocDatabase?lang=e>, (09.01.2021).

²⁹ Tina Tin, “Environmental advocacy in the Antarctic Treaty System – a personal view from the 2000s”, 421.

³⁰ ASOC, “Management Implications of Tourist Behaviour IP 67,” ATCM XXXVI, Brussels, May 20–29, (2013c); ASOC, “Implications of Antarctic Krill Fishing in ASMA No. 1 – Admiralty Bay IP 54,” ATCM XXXV, Hobart, June 11–20, (2012b); ASOC, “Strengthening the CEE Process IP 84,” ATCM XXX, New Delhi, April 30–May 11, (2007a).

Çevre örgütlerinin hazırladığı bilgi notları ve önbilimsel makaleler AA'ya taraf ülkelerin ATCM öncesi gündeme gelecek bir konuyla ilgili ön bilgi sahibi olmasına olanak sağlar, toplantı sırasında sözlü olarak sunulur, tarafların ilgi düzeyine bağlı olarak bu esnada tartışılır ve ATCM son raporuna kaydedilerek sistem belgeleri havuzunda saklanır.³¹ Bu bağlamda AAS'de uzman gözlemci statüsündeki tek hükümet dışı kurum olan ASOC, uluslararası toplantılara gönderdiği bilim insanları ve politika uzmanlarıyla Antarktika'nın geleceğinin şekillendirilmesinde rol oynamaktadır.

3. AAS İşleyişinde Üstlenilen Çevre Savunuculuğu Roller

Çevre sivil toplum örgütlerinin başarısı hedef kitlelerine ve sorunlarına uygun farklı yöntemler kullanmadaki esnekliklerine bağlıdır. Roura ve Tin'e göre Antarktika'ya ilgilendiren meseleleri hedef alan çevre örgütleri zaman içinde bazıları Jung arketiplerine benzeyen farklı roller üstlenmiştir.³² Bunlar sırasıyla şu şekilde isimlendirilebilir: gözlemci, paydaş ve teknik danışman, savunucu ve ileri görüşlü.³³

3.1. Gözlemci

Buna göre ASOC'nin öncelikli rolü bağımsız bir gözlemci olarak Antarktika'da yürütülen faaliyetleri izlemek, AAS gündemine müdahil olmak, alternatif gündemler oluşturulması için baskı yapmak, çevresel suiistimalleri izlemek ve bunları dünyanın geri kalanına rapor etmektir.³⁴ Bu rol 2000'li yıllara kadar sürdürülmüştür. Koalisyon bünyesindeki çevre örgütleri bilgi notları, ECO isimli haber bültenleri ve lobi faaliyetleri aracılığıyla turizmin düzenlenmesi ve deniz koruma alanlarının kurulması gibi konuları kapsayan Çevre Protokolü Ek VI hususunda anlaşmaya varılmasını sağlamıştır.³⁵ Protokolün yenilikçi hükümlerinin geri çekilmesini eleştiren çevre örgütleri, münferit projelerin çevresel etki değerlendirmeleri hakkında yorum da yapmıştır. Kıtanın çevresel muhafazasının kapsamlı bir şekilde sağlanması her zaman temel amaçları olmuştur.³⁶ Taraf devletlerin özel olarak ele

³¹ Tina Tin, "Environmental advocacy in the Antarctic Treaty System – a personal view from the 2000s", 421.

³² R.M. Roura and T. Tin, "Strategic Thinking and the Antarctic Wilderness: Contrasting Alternative Futures," in *Antarctic Futures Human Engagement with the Antarctic Environment*, eds. T. Tin, D. Liggett, P. Maher and M. Lamers (Dordrecht: Springer, 2014): 253–271.

³³ Tina Tin, "Environmental advocacy in the Antarctic Treaty System – a personal view from the 2000s", 420.

³⁴ a.g.e.

³⁵ Ek detayları için bkz.: <https://www.ats.aq/e/liability.html>, (11.11.2020).

³⁶ Örnek olarak 1998, 2005 ve 2006 yıllarından ASOC tarafından ATCM'ye sunulan raporlara bkz.: <https://www.ats.aq/devAS/Meetings/DocDatabase?lang=e>, (21.12.2020).

almak veya harekete geçmek istemedikleri konuları hedef alan çevre savunucuları böylece zorunlu olarak ‘muhalif’ bir rol üstlenmişlerdir.³⁷ CRAMRA müzakerelerinden sonra olduğu gibi geleneksel kamu protestoları bir daha gerçekleşirse de çevre savunucularının sözlü protestoları medyada veya ECO'larda yine de ‘iğneleyici’ olabilmıştır.³⁸ Genellikle müzakere masasının zıt taraflarında yer aldıklarından, taraf devletler ile çevre örgütleri arasındaki ilişki her zaman mesafeli olmuştur. Hatta bazı ulusal delegeler ASOC üyelerinden ‘kaçınırlar’.³⁹ ‘Sessiz kayıtsızlık’ taraf devletlerin çevre savunucuları tarafından gündeme getirilen sorunları görmezden gelmek için sıklıkla kullandıkları etkili bir diplomatik araçtır. Nadir durumlarda taraf devletler ile çevre örgütleri resmi toplantılar sırasında doğrudan ‘karşı karşıya’ gelmişlerdir. Bununla birlikte son toplantı raporlarında kullanılan kibar diplomatik dil, bu tür ‘olayların’ hepsinin değilse de çoğunun izlerini silebilmiştir.⁴⁰

Çevre savunucuları bazı durumlarda gözlemci yerine masal karakteri Pinokyo'ya doğru olanı yapması gerektiğini hatırlatan Jiminy Cricket karakterine daha yakın, biraz ‘dirdırcı’ bir rol üstlenirler.⁴¹ Örneğin yürürlüğe girmesinden günümüze kadar geçen süre boyunca çevre örgütleri Protokolün amacına saygı gösterilmesi, uygulamalarının yerine getirilmesi ve vahşi doğanın korunması gerekliliğini yorulmadan tekrarlamıştır.⁴² Yine de çevre örgütleri ne derece etkin olursa olsun nihayetinden yalnızca önerilerde bulunabilmekte, taraf devletleri karar almaya veya harekete geçmeye zorlayamamaktadır. Antarktika'nın çevresel muhafazasına ilişkin müzakerelerin tamamlanması ve karara varılması yıllar almakta ve potansiyel sonuçlar genellikle en az on yıl sonrasına kadar belli olmamaktadır.⁴³ Bu sebeple çevre örgütleri çalışmak zorunda oldukları uzun zaman dilimi boyunca hem biraz çeşitlilik sağlamak ve hem de farklı kilit oyuncuların duyarlılıklarından yararlanmak için bekçi köpeğinin ‘amansız’ rolü ile vicdanın ‘metanetli’ rolü arasında geçiş yaparlar.⁴⁴

³⁷ R. Herr, “The Changing Roles of Non-governmental Organizations in the Antarctic Treaty System”.

³⁸ O. A. Orheim, N. Gilbert, “Managing the Antarctic Environment: The Evolving Role of the Committee for Environmental Protection,” in *Science Diplomacy. Antarctica, Science, and the Governance of International Spaces*, eds. P.A. Berkman, M.A. Lang, D.W.H. Walton and O.R. Young (Washington, DC: Smithsonian Institution Scholarly Press, 2011), 209–221.

³⁹ J. O'Reilly, *The Technocratic Antarctica: An Ethnography of Scientific Expertise and Environmental Governance*.

⁴⁰ Tina Tin, “Environmental advocacy in the Antarctic Treaty System – a personal view from the 2000s”, 421-2.

⁴¹ a.g.e.

⁴² Örnekler için ASOC internet sitesinde yer alan raporlara bkz.: <https://www.asoc.org/explore/reports>, (18.12.2020).

⁴³ a.g.e.

⁴⁴ a.g.e.

3.2. Paydaş ve Teknik Danışman

Belirli durumlarda sivil toplum örgütleri taraf devletler ile eşit paydaşlar olarak çalışır. Yürütülen çalışmalar sonucu hazırlanan belgeler taraf bir ülke aracılığıyla toplantılarda sunulabilir. Örneğin İngiltere, Almanya, İspanya ve Norveç'in Dünya Vahşi Yaşam Fonu, *World Wild Found (WWF)*, ile iklim değişikliğine yönelik çevresel muhafaza planlama araçları raporu 2014 yılındaki ATCM toplantısında sunulmuştur.⁴⁵ ASOC stratejik çevresel değerlendirme kavramı veya kara tabanlı turizm tesisleri hakkında bilgi sağlamak gibi taraf devletlerden gelen taleplere yanıt verebilir. Bunlara ilaveten çevre örgütleri ATCM veya CEP ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik girişimlerde bulunabilir. Örneğin çevresel konularla ilgili detaylı tartışmaların yapılmasına olanak sağlayan Antarktika Antlaşması Uzmanlar Toplantısı'nın, *Antarctic Treaty Meetings of Experts (ATMEs)*, 2010 yılındaki iklim değişikliğinin etkileri konulu buluşmasında kapsamlı bir Antarktika iklim değişikliği iletişim planı geliştirilmesi tavsiye edilmiştir.⁴⁶ Bu noktada ASOC bir taslak plan hazırlamak için inisiyatif almış ve çalışmaların daha fazla ilerleyebilmesi için ortak finansman sağlamıştır.

AAS bünyesinde saygı ve kabul görmek isteyen ASOC ilk günden itibaren üyelerinin uzmanlığından yararlanmışır.⁴⁷ Koalisyon bünyesindeki çevre örgütleri güçlü bir teknik uzmanlık temelini korumuş, uzmanlık alanları ve akademik araştırmalar kapsamında talep edilmese de teknik danışmanlık yapmıştır. Bu tavsiyeler, öncesinde yürütülen ölçülü bir lobicilik faaliyetiyle önemli ölçüde tartışılabilmekte ve nihai raporlara dahil edilebilmektedir. Bazen ise sessizce kayıtsızlıkla karşılanmaktadır.⁴⁸

3.3. Savunucu

Belirtildiği üzere çevre örgütleri tarafından yayımlanan ve Antarktika'yı ilgilendiren müzakerelerde dağıtılan bir haber bülteni olan ECO, ATCM'lerde uzun süredir kullanılan bir savunuculuk aracı olmuştur. ECO, hükümetler arası toplantılarda ulusal delegelerin faydalanabileceği fikir ve alternatif öneriler sağlamayı ve medya için sorunları netleştirmeyi

⁴⁵ ATCM XXXVII, "Antarctic Trial of WWF's Rapid Assessment of Circum-Arctic Ecosystem Resilience," Conservation Planning Tool, <https://www.worldwildlife.org/publications/racer-rapid-assessment-of-circum-arctic-ecosystem-resilience--2>, (24.12.2020).

⁴⁶ Tina Tin, "Environmental advocacy in the Antarctic Treaty System – a personal view from the 2000s", 423.

⁴⁷ M. Clark, "The Antarctic Environmental Protocol: NGOs in the Protection of Antarctica"; Herr, "The Changing Roles of Non-governmental Organizations".

⁴⁸ Tina Tin, "Environmental advocacy in the Antarctic Treaty System – a personal view from the 2000s", 423.

hedeflemektedir.⁴⁹ Müzakerelerin kapalı kapılar ardında sürdürüldüğü dönemde sert eleştirilerin aracı olmuş ve şeffaflığı savunmuştur.⁵⁰ ECO 2000'lerde 'Antarktika satılık mı?!' veya 'İnkarın sonu!' gibi kışkırtıcı başlıklarla ulusal çıkarları öne sürmüş, önce sunulan ama sonra geri çekilen makalelerle ilgili 'ilginç söylentilere' atıfta bulunmuş ve internetten kaldırılan ancak Antarktika araştırma istasyonunda Çevre Protokolü hükümlerinin ihlal edildiğini açıkça gösteren görüntülere işaret etmiştir.⁵¹ ECO'nun kullandığı dil yakıcı ve esprili olabilir. Örneğin CEP'e 'Antarktik gölünde yeni keşfedilen omurgasız bir tür' olarak atıfta bulunmuştur: bacalarının/üyelerinin büyük kısmı 'çoğu zaman hareketsiz' olan, 'beyni vücudun geri kalanından ayrılmış' ve 'ana faaliyeti çevreyi korumak adına yalnızca filtre koymak' olan şekilsiz bir 'jelatinimsi kütle' olarak tanımlamıştır.⁵² Ayrıca ilgili çizgi filmlerle ve Penguen Pablo karakteriyle toplantılarda bir çevre koruma 'parodisi' olarak yer almıştır.⁵³ Diğer bir ifadeyle çevre örgütleri, ECO aracılığıyla savunuculuk hedeflerine ulaşabilmek için bir bakıma 'saray soyтарыsı/maskarası' rolü benimsemiştir.⁵⁴ Bu roller üzerinden söylemlerine devam eden ECO güncel sayılarında özellikle CCAMLR ve muhafaza planlarının gelişimi, kıta turizmindeki tehlikeli artış, krill popülasyonu ve iklim değişikliği gibi konuları gündemine almaktadır.⁵⁵

3.4. İleri Görüşlü

ASOC, AAS işleyişinde ileri görüşlü katılımcı rolüyle de yer alır. Henüz dikkate

⁴⁹ M. Clark, "The Antarctic Environmental Protocol: NGOs in the Protection of Antarctica".

⁵⁰ a.g.e.

⁵¹ ECO, "ATCM XXV," Warsaw, September 13, 2002, no. 3; ECO, "A Publication of Non-Governmental Organizations at the XXVII Consultative Meeting of the Antarctic Treaty," Cape Town, May 24–June 4, 2004, no. 3; ECO, "A Publication of Non-Governmental Organizations at the XXX Consultative Meeting of the Antarctic Treaty," New Delhi, April 30–May 11, 2007a, no. 1; ECO, "A Publication of Non-Governmental Organizations at the XXXV Consultative Meeting of the Antarctic Treaty," Hobart, June 11–20, 2012a, no. 1.

⁵² ECO, "A Publication of Non-Governmental Organizations at the XXX Consultative Meeting of the Antarctic Treaty," New Delhi, April 30–May 11, 2007b, no. 3.

⁵³ ECO, "ATCM XXV," Warsaw, September 13, 2002, no. 3; ECO, "A Publication of Non-Governmental Organizations at the XXIX Consultative Meeting of the Antarctic Treaty," Edinburgh, June 12–23, 2006, no. 3; ECO, "A Publication of Non-Governmental Organizations at the XXXV Consultative Meeting of the Antarctic Treaty," Hobart, June 11–20, 2012b, no. 2.

⁵⁴ Tina Tin, "Environmental advocacy in the Antarctic Treaty System – a personal view from the 2000s", 424.

⁵⁵ ECO, "A Publication of Non-Governmental Environmental Organizations at the XLII Consultative Meeting of the Antarctic Treaty, July 1-11, 2019; ECO, "A Publication of Non-Governmental Environmental Organizations at the XXXVI Commission on the Conservation of Antarctic Meeting Living Resources Meeting", Oct. 16-27, 2017; ECO "A Publication of Non-Governmental Environmental Organizations at the XXXIV Commission on the Conservation of Antarctic Meeting Living Resources Meeting, 21 Oct. 2015; ECO, "A Publication of Non-Governmental Environmental Organizations at the XXXVII Commission on the Conservation of Antarctic Meeting Living Resources Meeting", 8 Oct. 22-Nov. 2, 2018.

gelmeyen konuları gündeme getirir ve taraflara sürekli olarak vizyon, uzun vadeli ve büyük ölçekli stratejiler ve proaktif katılım ihtiyacını hatırlatır. Örneğin çevre örgütleri AA tarafları veya diğer gözlemciler bu konuları henüz ciddiye almadan önce iklim değişikliği, deniz koruma alanları ve ticari turizmin gelişmesi hususunda belgeler sunmaya başlamıştır. ASOC, Çevre Protokolü'nün yürürlüğe girmesinden kısa bir süre sonra küreselleşmenin ekonomik baskılarına ve kıta üzerindeki 'sonsuz büyüme' arzusuna çoktan dikkatleri çekmiştir. Ticari turizm konusunun proaktif ve stratejik bir şekilde ele alınması ve kıtanın 'sürdürülebilir' geleceğine uygun olarak düzenlenmesi gerektiğinde ısrar etmiştir.⁵⁶ Tartışmalar bir sonuca varamadığında çevre örgütleri AAS'nin etik temellerini benimsemiş, Antarktika'yı bütünüyle koruma ve gelecek nesillere kalıcı bir çevresel miras bırakma ihtiyacını 'haykırmıştır'.⁵⁷ Hükümetlerin ve ticari kuruluşlarının aksine çevre örgütleri, ulusal ve ticari kaygılar tarafından engellenmeden ticari kazancın, jeopolitik çıkarların ve ulusal prestijin karşısında bir tutum benimsemekte isteklidir.⁵⁸ Bu bağlamda ASOC, ATCM ve CEP toplantılarında en temel öncelik olarak çevresel muhafazayı savunan çevre örgütlerinin ortak sesini temsil etmektedir.

4. AAS İşleyişinde Çevre Örgütlerinin Etkinliği

Çevre örgütlerinin mineral kaynak araştırmasına yönelik yasak getirilmesine, çevreye zarar veren uygulamalara karşı kamuoyu oluşturulmasına ve Çevre Protokolü'nün uygunluğuna ve uygulanması ilişkin katkıları yadsınamaz.⁵⁹ Bununla birlikte, çevresel muhafazaya verilen önem, çoğu zaman, çevre savunucularının çabalarının ulusal çıkarlarla ve kamuoyuyla doğru zamanda ve yerde kesişmesinden kaynaklanmaktadır ve bu durum çevre örgütlerinin etkinliğinin ölçülmesini ve değerlendirilmesini zorlaştırmaktadır.⁶⁰ Diğer taraftan çevre örgütlerinin varlığı ve yokluğu arasındaki fark, Antarktika çevresinin korunması

⁵⁶ ASOC, "Tourism and Land-based Facilities in Antarctica IP 23 Rev.1", ATCM XXXII, Baltimore, April 06–17, 2009a; ASOC, "Making Tangible Progress on a Strategic Vision for Antarctic Tourism IP 80", ATCM XXXIV, Buenos Aires, June 20–July 01, 2011, 2010.

⁵⁷ ECO, "An NGO Newspaper Published for the XXII Antarctic Treaty Consultative Meeting," volume LXXXV, Tromsø, May 25–June 6, 1998, no. 3; ECO, "A Publication of Non-Governmental Organizations at the XXX Consultative Meeting of the Antarctic Treaty," New Delhi, April 30–May 11, 2007b, no. 3.

⁵⁸ Tina Tin, "Environmental advocacy in the Antarctic Treaty System – a personal view from the 2000s", 424.

⁵⁹ J.N. Barnes, "Legal Aspects of Environmental Protection in Antarctica," in *The Antarctic Legal Regime*, eds. C.C. Joyner and S.K. Chopra (Dordrecht: Martinus Nijhoff, 1988), 241-268; C.J. Bastmeijer, "Implementing the Antarctic Environmental Protocol: Supervision of Antarctic Activities," *Tilburg Foreign Law Review*, no. 1 (2003): 407–438; K. Suter, *Antarctica: Private Property or Public Heritage?* (London: Zed Books, 1991); P. Wapner, *Environmental Activism and World Civic Politics* (Albany: SUNY Press, 1996).

⁶⁰ K. Dodds, "Governing Antarctica: Contemporary Challenges and the Enduring Legacy of the 1959 Antarctic Treaty", *Global Policy*, no. 1 (2010): 108–115; G. Nagtzaam, *The Making of International Environmental Treaties. Neoliberal and Constructivist Analyses of Normative Evolution* (Cheltenham: Edward Elgar, 2009).

üzerindeki etkilerini anlamamıza olanak sağlar.

Belirtildiği üzere ASOC kıta yönetimini sağlayan ve Antarktika siyasetini şekillendiren AAS işleyişi kapsamında katıldığı toplantılarda düzenli olarak raporlar sunmaktadır. Önbilimsel makaleler ve bilgi notları olarak isimlendirilen bu sunumlar hem deniz hem de karasal alanlarda çevresel muhafazaya, çevre örgütlerinin kıta geleceğindeki rolüne, turizm, biyoyürüleştirmeye ve iklim değişikliği gibi acil düzenleme gerektiren meselelere ve iş birliği kurulmasına odaklanmaktadır. Sistem kapsamında yer alan toplantılar ATCM, CEP, Antarktika Antlaşması Uzmanlar Toplantısı, *Antarctic Treaty Meeting of Experts (ATME)*, ve Antarktika Antlaşması Özel İstişare Toplantısı, *Special Antarctic Treaty Consultative Meeting (STCM)*, olarak isimlendirilmektedir. Bu kapsamda ASOC, 1985-2019 yılları arasında toplam 234 tane önbilimsel makale ve bilgi notu paylaşmıştır (Tablo 2). Dikkat çekici bir diğer nokta ise 1998 ile 2010 yılları arasında ASOC'nin, CEP'e 28 Antlaşma Tarafının 23'ünden daha fazla belge sunmuş olduğudur.⁶¹

Tablo 2: ASOC Tarafından Resmi Toplantılarda Sunulan Belgeler⁶²

Toplantı Türü ve Yıl Aralığı	ASOC'nin sunduğu önbilimsel makaleler ve bilgi notları sayısı
ATCM (1991-2019)	159
CEP (2000_2019)	58
STCM (1985-1990)	6
ATME (2004-2010)	11

ASOC'nin toplantılarda sunduğu bu raporlara taraf devletlerin yaklaşımı değişiklik gösterir. Örneğin 2003 ve 2012 yılları arasındaki CEP sonuç raporlarına bakıldığında, belirtilen dönemde ASOC tarafından sunulan 79 bilgi notunun yaklaşık yarısı taraf devletlerden herhangi bir yanıt alamamış, üçte biri ise bazı tartışmaları tetiklemeyi başarmıştır.⁶³ Elbette bu durum taraf ülkelerin çevre örgütlerinin fikirlerini ne kadar benimsediğinin ya da uygulamaya aldığına tam olarak ölçülmesine olanak sağlamaz, ancak şunun bir göstergesidir:

- Çevre örgütlerinden gelen veriler kıta çevresinin korunmasıyla ilgili tartışmalar için temel teşkil eden materyalin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır ve;

⁶¹ P. Convey, K.A. Hughes and T. Tin, "Continental Governance and Environmental Management Mechanisms Under the Antarctic Treaty System Sufficient for the Biodiversity Challenges of this Century?" *Biodiversity* 13, no. 3-4 (2012): 241.

⁶² AA Sekreteryası internet sitesinde yer alan toplantı veri tabanına dayanılarak hazırlanmıştır, <https://www.ats.aq/devAS/Meetings/DocDatabase?lang=e>, (10.01.2021).

⁶³ Tina Tin, "Environmental advocacy in the Antarctic Treaty System – a personal view from the 2000s", 425.

- Çevre örgütlerinin bu toplantılara yaptığı katkılar olmadan, ulus devletlerin çevre konularına olan ilgisi ve bağlantılı tartışmalar önemli ölçüde azalacaktır.⁶⁴

Bu bağlamda çevre örgütlerinin kıta yönetimine katılımı devletlerin dikkate almadığı veya destek vermediği konuların gündeme getirilmesinde özellikle etkili olmaktadır. Çevresel meselelerde en önemli destekçiler olarak çevre örgütlerinin ve savunucularının eksikliği, ilgili bir konunun gündeme gelememesine ya da gündemden kaybolmasına yol açabilir. Örneğin, 1991 ve 2019 yılları arasındaki toplantılarda küresel bir çevre sorunu olan gürültünün deniz memelileri üzerindeki etkilerine dair sadece 20 makale sunulmuştur ve bunların üçte birinin yazarı ASOC'dir.⁶⁵ Benzer şekilde, ASOC, Antarktika'nın el değmemiş doğasının muhafazası konusunda az sayıdaki sözlü destekçiden biri olmuştur. Çevresel etki değerlendirmeleri, kıta turizmi ve bilimsel faaliyetler gibi insan aktivitelerinin çevreye etkisi ve genel olarak Çevre Protokolü'nün uygulanması konusuna dikkat çekmiştir. Bu hususlar, Yeni Zelanda, Hollanda ve ara sıra Avustralya ve Birleşik Krallık haricinde taraf devletlerden çok az destek alan konulardır.⁶⁶ Bu noktada çevre örgütleri bilimsel, teknik ve stratejik destekleriyle normalde dikkate gelmeyen konuları taraf devletlerin gündemine taşımaktadır.

Daha önce de bahsedildiği gibi çevre örgütlerinin çalışma yollarından biri medya araçları üzerinden kamuoyunu sürece dahil etmektir. Çevre savunucuları Antarktika'ya ilişkin hususlarda halkı bilgilendirmede aktif ve etkindir.⁶⁷ Bu bağlamda ASOC olmadan kıtanın çevresel muhafazasına ilişkin kamuoyu bilincinin ve katılımının önemli ölçüde daha düşük seviyede kalacağı söylenebilir.

Çevre örgütlerinin en önemli, yeri doldurulamaz ve dile getirilmeyen katkısı, kaçınılmaz olarak ulusal ve ticari çıkarlar çerçevesinde şekillenen kıta sisteminin yanında 'ütöpik' bir Antarktika vizyonunu sürdürmesidir. ASOC ve taraf devletlerin sunduğu raporlarda ele alınan konular niteliksel olarak karşılaştırıldığında, çevre örgütlerinin verilerini daha çok ortak miras kavramıyla ilişkilendirdiği ve daha iyi ve çevresel olarak sürdürülebilir

⁶⁴ a.g.e.

⁶⁵ Toplantı dokümanları arşivi için bkz.: <https://www.ats.aq/devAS/Meetings/DocDatabase?lang=e>, (19.01.2021).

⁶⁶ a.g.e.

⁶⁷ ASOC günümüzdeki kamuoyu yaratmak için en etkili yollardan olan twitter ve instagram gibi sosyal medya hesaplarını aktif olarak kullanmaktadır. Hesap detaylarına koalisyonun internet sayfasından ulaşılabilir: <https://www.asoc.org/explore/blog>, (06.01.2021).

bir gelecek vaadini hedeflediği görülebilir.⁶⁸ Çevre savunucularının bu ‘ileri görüşlü’ söylemlerinin çoğu, elbette, ATCM ve CEP toplantılarında sessizlik ve kayıtsızlıkla karşılanmaktadır. Yine de bu söylemler, sessizce, çevresel muhafaza çitasını yükseltirken delegasyonlara çıkarların ötesinde bir dünya olduğunu ve gelecek nesiller yararına yapılması gerekenleri hatırlatmaktadır.

Bu bağlamda buraya kadar vurgulanan noktalar üzerinden çevre örgütlerinin etkinliği tam olarak ölçülemez de çevresel muhafazaya ilişkin katkıları şu şekilde sıralanabilir:

- Antarktika'nın çevre sorunları hakkında halkı bilinçlendirmek ve kamuoyu katılımının önünü açmak ve kolaylaştırmak,
- Çevresel muhafazayı daimî bir öncelik haline getirerek taraf devletlerin dikkatini, özellikle az ilgi gören, gündemde olmayan ve acil çözüm gerektiren konulara çekmek,
- Taraf devletlerin ve kamuoyunun çevre koruma standartlarına yönelik ilgisini arttırmak ve bunu yaparken, insan-doğa ilişkine farklı bir açıdan bakılmasını sağlamak.⁶⁹

5. Sonuç

Bu çalışma birçok çevre sivil toplum örgütünden oluşan ASOC'nin küresel Antarktika siyasetinde oynadığı rolün gelişimini nitelik ve nicelik olarak ele almıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgulara göre 1970'lerde toplantı odalarının kapılarının dışında lobicilik yapma zamanından 2010'larda bir delege koltuğunda lobiciliğin ilk günleri arasında pek çok şey değişmiştir. Günümüzde ise ASOC gibi çevre örgütleri medyanın ilgisini, kamuoyu dikkatini, bilimsel yayınlarını ve ulusal hükümetlerle istişare yönetimi birer araç olarak kullanmaktadır.

Genel açıdan bakıldığında zihin entelektüelleşmekten hoşlanır ancak yapılan tüm değerlendirme ve analizlerin sınırları olduğunu unutmamak önemlidir. Bu çalışmalar doğaları gereği, yalnızca ölçülebilir olanı yakalayabilirler. Yaşam için en değerli olan şeylerin çoğu paha biçilemez ve ölçülemezdir ve bu nedenle değerlendirme ve analizlerin sonuçlarında görünmeyecektir. Bu bağlamda Antarktika'nın insanlık için sahip olduğu en büyük armağanlardan biri, el değmemiş doğası ve benzersiz ekosistemiyle, bir umut sembolü ve aynı

⁶⁸ Detaylar için ASOC raporlarına ve infografiklerine bknz.: <https://www.asoc.org/explore/reports>, (03.01.2021).

⁶⁹ Tina Tin, “Environmental advocacy in the Antarctic Treaty System – a personal view from the 2000s”, 426.

zamanda ilham kaynağı olmasıdır. Bununla birlikte kıta ekosistemi tüm ekosistemlerle bağlantılı kilit bir noktadadır. Dolayısıyla kıta çevresinin muhafazasının kapsamlı bir şekilde sağlanması, küresel çapta önemli ve gereklidir. Her ne kadar ulusal çıkarlar varlığını korusa da askeri silahları bir kenara bırakarak tüm insanlığın yararına iş birliği yapmayı kabul etmek ve AA'nın imzalanması dünyanın başka birçok yerinde ve başka zamanlarda elde edilememiş bir başarıdır. Bu başarının sürdürülmesinde hükümet-dışı çevre örgütlerinin en yüksek çevre standartları için ısrarlı talebi, vahşi bir kıtanın ve okyanusun korunmasında cesaretlendirici olmaktadır. İnsan ve doğa ilişkisinin gelecek nesiller yararına sürdürülebilmesi için çalışmanın mümkün olduğunu göstermektedir.

Bu noktada ASOC Antarktika'nın yönetiminde çevresel muhafazanın bir öncelik haline getirilmesi, bu önceliğin bilinçlendirilmiş bir kamuoyu tarafından desteklenmesi, ulusal çıkarların yanında gelecek nesillerin de düşünülmesi konusunda savunuculuk faaliyetleriyle etkili olmaktadır. Günümüzde özellikle iklim değişikliği sebebiyle gittikçe artan çevresel hassasiyetler ve kıta ekolojisindeki değişimlerin küresel sonuçları, ASOC'nin Antarktika siyasetindeki varlığını öne çıkartan etkenlerdir. Bu bağlamda ASOC resmi toplantılarda yer alarak, bilimsel araştırma yürütüp elde ettiği verileri paylaşarak, teknik ve stratejik destek sağlayarak, delegasyonları ve kamuoyunu acil düzenleme gerektiren konularla ilgili bilgilendirerek Antarktik ilişkilerinde çevre vizyonunun ön plana çıkartılmasında en etkili oyuncu olmaya devam etmektedir.

Teşekkür

Bu çalışma 2020 yılında gerçekleştirilen 4. Kutup Bilimleri Çalıştayı ve Şenliği'nde sunulan bildiri üzerinden geliştirilmiştir. Süreç içindeki destekleri için TÜBİTAK MAM KARE'ye teşekkür ederim.

Kaynaklar

Albatrosların ve Petrellerin Korunması Anlaşması. <https://www.acap.aq>, (18.01.2021).

Antarktik Ayı Balıklarının Koruma Sözleşmesi. <https://ats.aq/e/key-documents.html>, (09.01.2021).

Antarktik Maden Kaynakları Faaliyetlerinin Düzenlenmesine İlişkin Sözleşme. <https://www.ats.aq/e/key-documents.html>, (18.01.2021).

Antarktika Antlaşması (AA). <https://www.ats.aq/e/antarctictreaty.html>, (09.01.2021).

Antarktika Antlaşması Çevre Protokolü. <https://www.ats.aq/e/protocol.html>, (16.01.2021).

- ASOC. “Implications of Antarctic Krill Fishing in ASMA No. 1 – Admiralty Bay IP 54.” ATCM XXXV. Hobart, June 11–20, 2012b.
- ASOC. “Making Tangible Progress on a Strategic Vision for Antarctic Tourism IP 80.” ATCM XXXIV. Buenos Aires, June 20–July 01, 2011, 2010.
- ASOC. “Management Implications of Tourist Behaviour IP 67.” ATCM XXXVI. Brussels, May 20–29, 2013c.
- ASOC. “Report of the Antarctic and Southern Ocean Coalition (ASOC) IP 84”. ATCM XXII. The Hague, May 25–June 05, 1998.
- ASOC. “Report of the Antarctic and Southern Ocean Coalition (ASOC) IP 21”. SATCM VII, Tromsø, September 11–15, 2000.
- ASOC. “Report of the Antarctic and Southern Ocean Coalition (ASOC) IP 66 Rev.1.” ATCM XXVII. Cape Town, May 24–June 04, 2004.
- ASOC. “Report of the Antarctic and Southern Ocean Coalition (ASOC) IP 85”. ATCM XXXV. Hobart, June 11–20, 2012a.
- ASOC. “Strengthening the CEE Process IP 84”. ATCM XXX, New Delhi, April 30–May 11, 2007a.
- ASOC. “Tourism and Land-based Facilities in Antarctica IP 23 Rev.1.” ATCM XXXII. Baltimore, April 06–17, 2009a.
- ATCM XXXVII. “Antarctic Trial of WWF’s Rapid Assessment of Circum-Arctic Ecosystem Resilience”. Conservation Planning Tool. <https://www.worldwildlife.org/publications/racer-rapid-assessment-of-circum-arctic-ecosystem-resilience--2>, (24.12.2020).
- Australia. “Subsidiary Group on Management Plans”: France, “Environmental Monitoring and Reporting; Czech Republic, “Response to the Comments”; New Zealand, “Intersessional Report”. <https://www.ats.aq/devAS/ToolsAndResources/AntarcticTreatyDatabase?lang=e>, (08.12.2020).
- Bastmeijer, C.J. “Implementing the Antarctic Environmental Protocol: Supervision of Antarctic Activities.” *Tilburg Foreign Law Review*, no. 1 (2003): 407–438.
- Bastmeijer, C.J. “Implementing the Antarctic Environmental Protocol: Supervision of Antarctic Activities.” *Tilburg Foreign Law Review*, no. 1 (2003): 407–438.
- Suter, K. *Antarctica: Private Property or Public Heritage?*. London: Zed Books, 1991.
- Barnes, J.N. “Legal Aspects of Environmental Protection in Antarctica.” in *The Antarctic Legal Regime*, eds. C.C. Joyner and S.K. Chopra, 241-268. Dordrecht: Martinus Nijhoff, 1988.
- Clark, M. “The Antarctic Environmental Protocol: NGOs in the Protection of Antarctica.” in *Environmental NGOs in World Politics*, eds. T. Prince and M. Finger, 160–185. New York: Routledge, 1994.
- Convey, P., K.A. Hughes and T. Tin. “Continental Governance and Environmental Management Mechanisms Under the Antarctic Treaty System Sufficient for the Biodiversity Challenges of this Century?” *Biodiversity* 13 (2012): 3–4.
- Convey, P., K.A. Hughes and T. Tin. “Continental Governance and Environmental Management Mechanisms Under the Antarctic Treaty System Sufficient for the Biodiversity Challenges of this Century?” *Biodiversity* 13, no. 3-4 (2012): 241.
- Deniz Canlı Kaynaklarının Korunması Hususunda Sözleşme. <https://www.ccamlr.org/en/organisation/camlr-convention-text>, (16.01.2021).

- Dodds, K. "Governing Antarctica: Contemporary Challenges and the Enduring Legacy of the 1959 Antarctic Treaty." *Global Policy*, no. 1 (2010): 108–115.
- Doruk, E. "Governing of Global Commons in the Scope of International Regime." Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, 2018.
- ECO. "A Publication of Non-Governmental Environmental Organizations at the XXXIV Commission on the Conservation of Antarctic Meeting Living Resources Meeting". 21 Oct. 2015.
- ECO. "A Publication of Non-Governmental Environmental Organizations at the XLII Consultative Meeting of the Antarctic Treaty". July 1-11, 2019.
- ECO. "A Publication of Non-Governmental Environmental Organizations at the XXXVI Commission on the Conservation of Antarctic Meeting Living Resources Meeting". Oct. 16-27, 2017.
- ECO. "A Publication of Non-Governmental Environmental Organizations at the XXXVII Commission on the Conservation of Antarctic Meeting Living Resources Meeting". 8 Oct. 22-Nov. 2, 2018.
- ECO. "A Publication of Non-Governmental Organizations at the XXIX Consultative Meeting of the Antarctic Treaty." Edinburgh, no. 3, June 12–23, 2006.
- ECO. "A Publication of Non-Governmental Organizations at the XXVII Consultative Meeting of the Antarctic Treaty." Cape Town, no. 3, May 24–June 4, 2004.
- ECO. "A Publication of Non-Governmental Organizations at the XXX Consultative Meeting of the Antarctic Treaty." New Delhi, no. 3, April 30–May 11, 2007a.
- ECO. "A Publication of Non-Governmental Organizations at the XXX Consultative Meeting of the Antarctic Treaty." New Delhi, no. 3, April 30–May 11, 2007b.
- ECO. "A Publication of Non-Governmental Organizations at the XXX Consultative Meeting of the Antarctic Treaty." New Delhi, no. 3, April 30–May 11, 2007b.
- ECO. "A Publication of Non-Governmental Organizations at the XXXV Consultative Meeting of the Antarctic Treaty." Hobart, no. 3, June 11–20, 2012a.
- ECO. "A Publication of Non-Governmental Organizations at the XXXV Consultative Meeting of the Antarctic Treaty." Hobart, no. 3, June 11–20, 2012b.
- ECO. "An NGO Newspaper Published for the XXII Antarctic Treaty Consultative Meeting." volume LXXXXV, no. 3, Tromso, May 25–June 6, 1998.
- ECO. "ATCM XXV." Warsaw, no. 3, September 13, 2002.
- ECO. "ATCM XXV." Warsaw, no. 3, September 13, 2002.
- Greenpeace NZ. <https://wayback.archive-it.org/9650/20200424150737/http://p3-raw.greenpeace.org/new-zealand/en/take-action/Take-action-online/Save-the-Last-Ocean/>, (08.12.2020).
- Herr, R. "The Changing Roles of Non-governmental Organizations in the Antarctic Treaty System." in *The Effectiveness and Legitimacy of the Antarctic Treaty System*, eds. O.S. Stokke and D. Vidas, 91–119. Cambridge: Cambridge University Press, 1996.
- Howkins, A. "Politics and environmental regulation in Antarctica: a historical perspective." in *Handbook on the Politics of Antarctica*, eds. Klaus Dodds, Alan D. Hemmings and Peder Roberts, 337-350. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017.
- Kimball, L. "The Role of Non-Governmental Organizations in Antarctic Affairs." in *The Antarctic Legal Regime*, eds. C.C. Joyner and S.K. Chopra, 33-63. Dordrecht: Martinus Nijhoff, 1988.

- Neufeld, E., J. O'Reilly, R. Summerson and T. Tin, "Valuing Antarctica: emerging views from international studies." in *Antarctic Futures*, eds. Tina Tin, Daniela Liggett, Patrick T. Maher, Machiel Lamers, 233-252. Dordrecht: Springer, 2014.
- Nagtzaam, G. *The Making of International Environmental Treaties. Neoliberal and Constructivist Analyses of Normative Evolution*. Cheltenham: Edward Elgar, 2009.
- Orheim, O. A., N. Gilbert, "Managing the Antarctic Environment: The Evolving Role of the Committee for Environmental Protection." in *Science Diplomacy. Antarctica, Science, and the Governance of International Spaces*, eds. P.A. Berkman, M.A. Lang, D.W.H. Walton, and O.R. Young, 209–221. Washington, DC: Smithsonian Institution Scholarly Press, 2011.
- Roura, R.M. "The Antarctic and Southern Ocean Coalition – ASOC." in *The Encyclopedia of the Antarctic*, ed. B. Riffenburgh, 41-43. New York: Routledge, 2007.
- Roura, R.M. and T. Tin. "Strategic Thinking and the Antarctic Wilderness: Contrasting Alternative Futures." in *Antarctic Futures: Human Engagement with the Antarctic Environment*, eds. T. Tin, D. Liggett, P. Maher and M. Lamers, 253–271. Dordrecht: Springer, 2014.
- Roura, R.M. and Ibáñez E. del Acebo. "Percepción ambiental en el Océano Austral: La Antártida real, imaginaria y posible." in *El habitar urbano: Pensamiento, imaginación y límite*, ed. Ibáñez E. del Acebo, 555-599. Buenos Aires: Universidad del Salvador, 2000.
- Roura, R. M. "The Antarctic and Southern Ocean Coalition – ASOC." in *The Encyclopedia of the Antarctic*, ed. B. Riffenburgh, 41-43. New York: Routledge, 2007.
- The Antarctica Blog. <http://antarcticablog.blogspot.com/%20http://antarcticocean.org/supporters/>, (22.11.2020).
- Tin, T., R. Roura and M. Perrault, "Enhancing the Environmental Legacy of the International Polar Year 2007–2008." *Eos Transactions AGU* 87, no. 52 (2006).
- Tin, T., K. Bastmeijer, J. O'Reilly and P. Maher. "Public Perception of the Antarctic Wilderness: Surveys from an Educated, Environmentally Knowledgeable European Community," in *Science and Stewardship to Protect and Sustain Wilderness Values: Ninth World Wilderness Congress Symposium; November 6–13, 2009; Meridá, Yucatán, Mexico*, comps. A. Watson, J. Murrieta-Saldivar, and B. McBride, 109–117.
- Tin, T. "Environmental advocacy in the Antarctic Treaty System – a personal view from the 2000s". *The Polar Journal* 3, no. 2 (2013): 415-430.
- Uluslararası Balina Avcılığının Düzenlenmesi Sözleşmesi. <https://iwc.int/convention>, (09.01.2021).
- Wapner, P. *Environmental Activism and World Civic Politics*. Albany: SUNY Press, 1996.